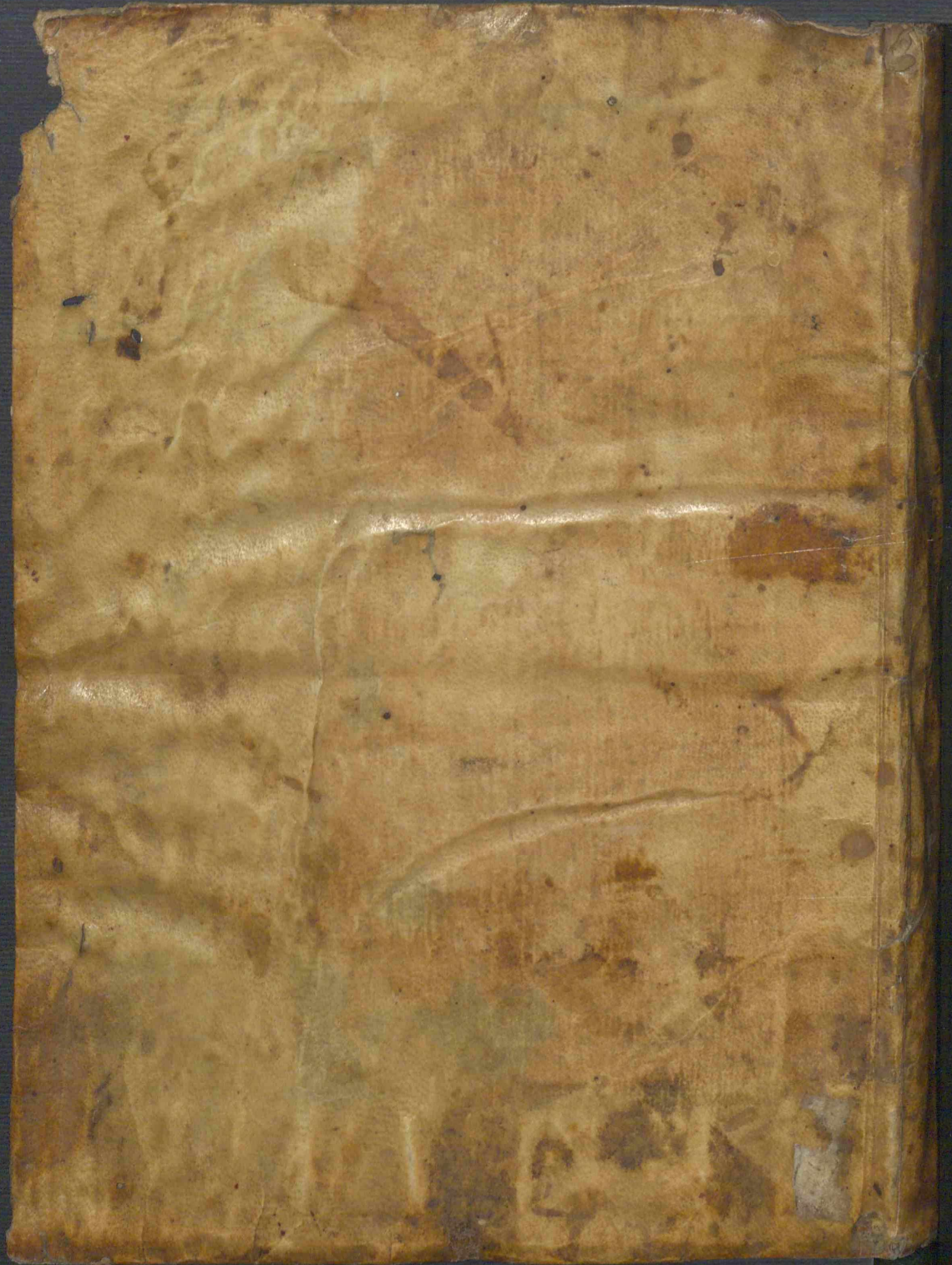

B

446-

447.

1840

1840

1840

1840

1840

1840

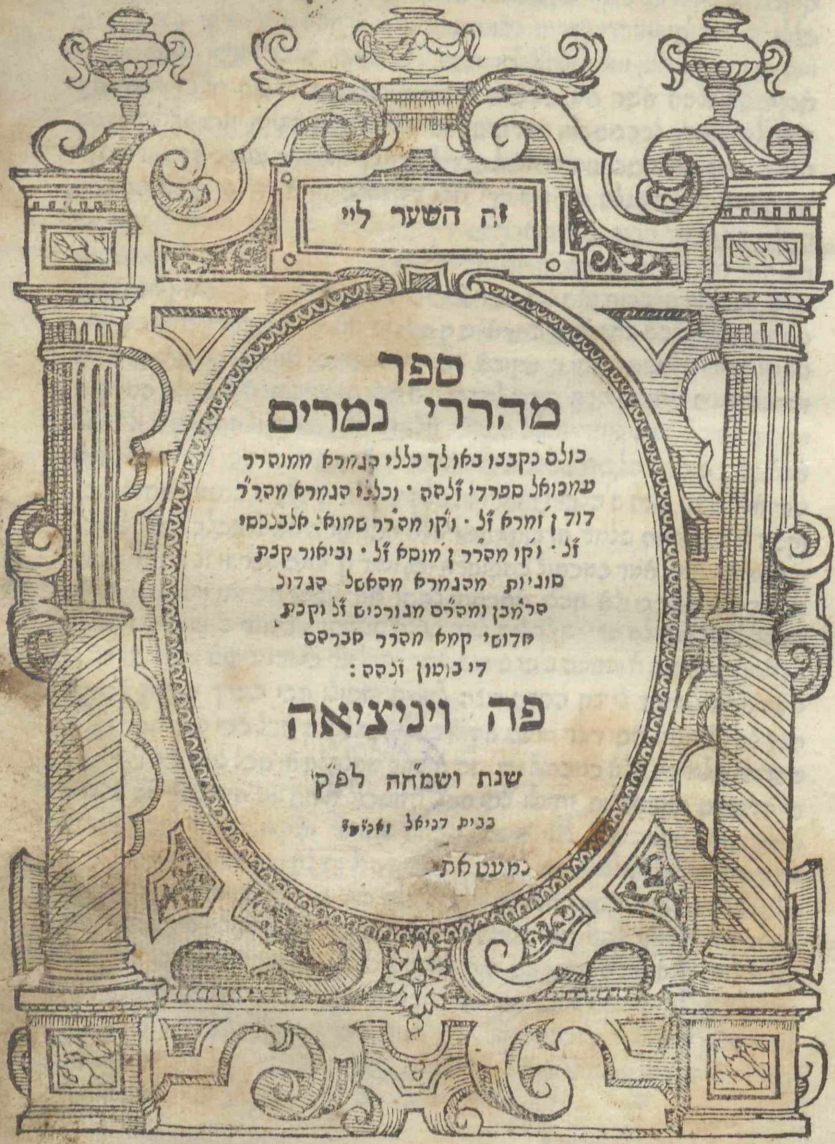
1840

1840

1840

KAUFMANN
DÁVID
KÖNYVTÁRA

B. 446-7.

זה השער ליו

ספר מהררי נמרים

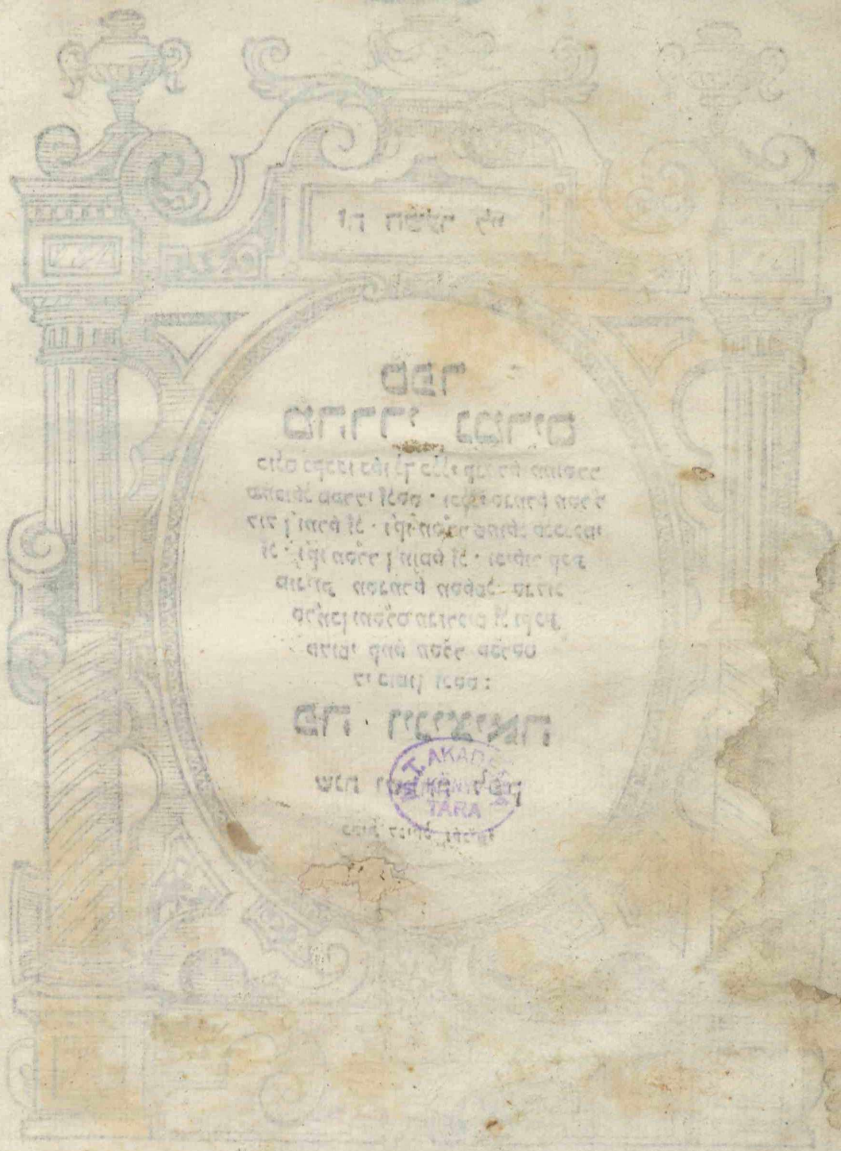
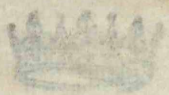
כולם נקבנו באו לך כללי קבמרא ממוסר
 עמואל ספרדי זלסה . וכללי קבמרא מהרר
 דודן זמרא זל . וקו מהרר שמואל אלכנסי
 זל . וקו מהרר זמוסא זל . וביאור קבט
 סוניות מהמרא מסאטל בדול
 סלמכן ומהרר מבורכיש זל וקבט
 מדושי קמא מהרר סכרס
 די כוטון זלסה :

פה ויניציאה

שנת ושמתה לפ"ק

בבית דניאל זאכיש

נמעטאת

יהוה אלהינו

יהוה

יהוה אלהינו יהוה אחד

יהוה אחד יהוה אחד יהוה אחד
יהוה אחד יהוה אחד יהוה אחד
יהוה אחד יהוה אחד יהוה אחד
יהוה אחד יהוה אחד יהוה אחד
יהוה אחד יהוה אחד יהוה אחד
יהוה אחד יהוה אחד יהוה אחד
יהוה אחד יהוה אחד יהוה אחד

יהוה אלהינו יהוה אחד

יהוה אלהינו יהוה אחד
יהוה אלהינו יהוה אחד
יהוה אלהינו יהוה אחד

הנעור אברהם בן לאדוני אבי דין שלמה עקרה זלזה הן חמת כי
 לראותי גדול מעלת תהלת וזאת הפולה הנפלה יהי עלת הנמשך
 ממונה לכל בין לרבים גרו בין לתלמידים יעא חס לתלמידים יעא כהרפס להם
 כללי הגמרא וקו מהררי במדים גאוני עולם כללי הגמרא מהרה רבי עזרא זלזה
 ומהרב רבי דוד חבן זמורא זלזה קו מהרב רבי שמואל אלבאלאסני זלזה ומהרב
 אבן מוסא זלזה אשר היו כמסים וחתומים באורות מלכים מלבי רבנן ואס
 בתעלת הנמשך לרבים נרו כהרפים להם כאורי קנת סגיות מהגמרא ממסכת
 חגיגה ומציעא ומשכונות מהאשל הגדול הרמבן וממורהם מגורכים וזלזרבור א'
 מתוקפות כפיך דמגלה קה ממוהרי אבי רב זלזה וקנת חד שי קמא מהפסס
 השלם בני ועוקר הרים כמהר אברהם דיבטון זלזה ובראותי זה דור דורשני נרו
 רבו כמו רבו הס וחכיריהם והיות אבי ורבא סגר עליהם המדבר כי בעומתו
 שרבו נתמעטו הלכות ואס לבן של ראשונים היה בפתחו של אילס חין אנו אפילו
 כמחט בקרית וכס בתראי רי בתראי פק חיי מה שאמרו בסנהדרין פ' ארבע מתו'
 כשחלה רבי אליעזר נכנסו ר' עקיבא וחביריו לבקרו כו אמר ארבה תורה למדתי
 והרבה תורה לימדתי הרב תורה למדתי ולא חקרתי מרבתי אפי ככלב המלקק
 מן הים הרבה תורה לימדתי ולא חקרתי תלמידי אלא במכחול כשפסרת ולא עוד
 אלא שאני שונה ש' הלכות בבהרת עזא ולא היה ארס שואלני בהן דבר משלם ולא
 עוד אלא שאני שונה ש' הלכות ואמרי לה שלשת אלפים הלכות כנטעת קסואין וכו'
 וקשה לי למה במה שלמד מרבתי אמר שלא חקר מהם אפילו ככלב המלקק וכו'
 ובתלמודיו ממו אמר כמכחול כשפסרת וכו' ועד ק' כמה שפראי זל בתלמודיו וכן
 תלמודיו לא חקרני ולא קבלו מחכמתי לפטר את יתרון חכמתי מהם שנראה לי
 הדבר כפול ומשלם עוד יש לראות למה פילא חקרתי מרבתי כ' פעמים וכפעם
 הראשון פי' פירוש א' וכפעם כ' פי' פירוש אחר והנלעד כי ידוע הוא משזל כי יותר
 ממה שהעגל רונה ליינק הפרה רונה להניק ואפילו הכי בערך חכמת רבותיו
 הגדולה לא השיג אפי' דבר מועט שהוא ככלב המלקק אבל כפי ערך חכמתו לא
 חקרתי תלמודיו אלא כמכחול וכו' שהיא יותר ממלקק או נוכל לומר כי ידוע הוא
 כי הדברים והמושכלות יתעלו לפי שכל המשיביל אתה וזה הוא לעד מש זל חין
 הקכה ניתן חכמה אלא למו שיש בו חכמה שנאמר והב חכמיתא לחכמין ודוק
 ודרך החקירה והשנאים הוא למעט את עצמן ועל זה לא שם את עצמו אפי' בערך
 מלקק ואת תלמודיו שם כמדורגה יותר גדולה ומה שפראי וכן תלמודי ר' אעפי
 שהפרה רונה יותר להניק והיה להם בית קבול הייתר טוב שכעלים אפילו הכי לא
 הועיל להם אלא לזה השעור וזה הוא שרקדק בלשנו לא חקרתי אעפי שהפרה
 וכו' ולא קבלו מחכמתי לחקר את יתרון חכמתי מהם מנר המקבלים ומה שפראי
 לא חקרתי מרבתי כ' וכפעם הב' פי' אחר נלעד דשמא יש לטעות ולומר מה
 שאמר לא חקרתי מרבתי הוא להגדיל את עצמו שלא חקר מכל חכמת רבותיו

אמר

החבר יען וביען שהשכחה נמצאת הרבה באנשים ודבריהם מחולקים מהם
 בקצרה מהם בארוכה; מהם במשל וחדה מהם בעומק מהם בתוספת
 מכוונתה וכלם דברי אלהים חיים וכוחים למבין וישרים למונח; ידעת וקנה יד
 שכלנו להבין דבריהם על מתכונתם באמתתם מזד השעבוד והעץ כן אם האדם
 יפנה מחשבתו ויטרח בשכלו להבין הענינים על כל פנים ימצא מבוקשו שמבקש
 משכיל על דבר ימצא טוב ובטוח בה אשריו באר לנו שהענה שכל נושא ודבר
 שיבקש האדם לא ימצא התכלית עד שיטרח וישכיל ויעיין הטוב בו בכל מאמצי
 בחו ויחזור בו כמה פעמים כמו שזל אינו דומה מן ששנה פרקו ק פעמים למי
 שזונה ק"ל לפי שבכל פעם ופעם שיחזור בנושא הוא יצא לחדוש וזה יהיה אחר
 ההשקפה הגדולה והעינין והחקירה והדרישה כי אז ודאי ימצא טוב והיושר הנכון
 באותו דבר בענין שאמרו ז"ל יבעת ומנחת האמן יבעת ולא מנחת של תאמן הודיע
 לנו בזה ג"כ שנריך שיבקש רחמים שיייעוהו מן השמים ושיבטח בו כי הוא הנוחן
 לאדם דעת וחונן לאנו' בינה ולא בכח שכלו וגבורתו יגדר איש יצא מכלל דבריו כי
 כל המשתדל בחריצו הנמרץ למנו' אי זה מכוון וגם בטוח בה אשריו זה ישיג רצונו
 בעה' לכן שמתו פני להדריך בדרך ישרה על נקלה מאשר למדתי מרבתי כי בהם
 תמצא ארצות ישר ובכל אשר תפנה המנח מרגע לשכלך ולהכנתך וה' יעזורך וזה
 יהיה אחר שקדמולך המדות הטובות והמפורים שראוי להיות לכל איש נבון וחכם
 כמו שסדרתי לך בקפר משיב נפש וגם אחד שקדם לך הקדמה טובה באכילה
 ובשתיה וכיישודי התורה ודקדוק המקרא וקדרי המשנה כאשר סדרתי לך
 בקפר הזה אז תהיה ראוי ליכנס בחדרי הפלפול וההוראה בכח העינין הישר
 ובשקידה המופלגה בתורה כי כל המרבה בקחורה אינו מחבי ועוד שכינו מרבה
 ישיבה מרבה חכמה ובהיותך מרבה ישיבה לא יחבר לך כל טוב ועתה בני שמע
 בקולי ומנותי תצפן טוב פריי מחרוץ ומפז ותכולתי מכבדך כבחר' הדרך הישר
 בעינין הוא שתקרא לשון ההלכה בשמחה ובטוב לכב בקול גדול שני פעמי ותטרח
 פה לעינין בשכלך בלי רש' זל וחשך תראה ברש' זל אם תמצא רש' מהכיס
 לשכלך

לסכלך טוב ואם לאו מחד כשאר רשי' זל מזה שעינת וזריך שתדע תחלה מי
 הוא המקטן ומי הוא המתרץ וראה אם הוא תנא עם תנא או אמורא עם אמורא או
 דב עם תלמיד והשאר לך מאד פן יתחלף לך המקצה במתן או בהפך ודע בכל
 מאמר שיאמר לך התנא או האמורא הוי מקתכל מהו זל הספק אשר היה אפשר
 להקתפק בו אם לא אמרו שהזריך לאמרו ומפני מה אנו מקתפקי בו ואחר שתדע
 הספק וטעמו יש לך לדעת למה לא נאמר כן ולבקש טעם והכרח למה שאמר
 התנא ואח' שתדע הטעם חפש ודרוש אם אותו טעם מקפיק לכל חלקי אותו הנושא
 כי היא היריעה האמתית כי הידע טעמי הדברים הוא היודע הדברי' בכרתם
 והוא היודע אי זה הדרך ישכון אור וכאשר שני כושרי' שנים והתנא יכריש בנייהם
 ויחלק במשפטיה יש לך לדעת הטע' למה ישנו זה מזה כדי ולבקש הקבה בחיל ק'
 ועל זה אמ' מאי שנא הבא ומאי שנא התם וגם בכל דבור ודבור הוי חוקר אם כולל
 או פרטי ואם למעט או לרבות כי כל עוד שירבה האומר דברים הוא ממעט וכל
 עוד שיעט דברים הוא יותר מרבה וכולל כמו שיש בכמה מקומות למעוטי מאי
 לאפקי מאי לרביי מאי לאתויי מאי וכל דבור הוי מעיין בעצם המאמר תחלה
 ואח' כך תש' דל להכין הדיוק וראה אם המוכן מפסט המאמר מנגד למוכן מדיקון
 אם לאו או מה שאמר בבוק מנגד למה שאמר בתחלה או בהפך וכל דבר הוי
 מעיין לדעת מה כוונת האומר אם לקויעו או לפרוקי או לפרוכי או לפרושי או
 לרביי כי בודאי בכל דבור הבא בתרתינו יש לו תכלית מה ויש לך לעיין לעולם
 ועד על שורש הדבר וטעמו ולחקור על כל פרטי' ופרכותיו ותש' דל לעיין שכל
 מלה ומלה בכל חלק ממנו יורה על דבר חדש שלא היה מוכן ממנו מקודם ותדע
 ותש' דל הדבר הה' או בשורש ובעצם והגבלת אותו קדי' כגבולו בענין שתדע מהו
 ענין הנושא ומשפטו ובכל ספק שיהיה לך כמה שאת מעיין אל יהי קל בעיניך
 ואל תזוז ממנו עד שיועילך ותתיר אותו וגם לבכתך אל תשען עד שתשאל לחבירך
 ותחקור מה שהביט בו אם הוסיפו עליך חידוש או הקשו כנגדך ותרגו האמות או
 תתעורר בשכלך לומר וכי אין אי' בשר ודם כמת' למה לא הבנתו גם אי' בשכלי
 ונורחתי במוחם כו' וזהו יתרחב שכלך כמרחבי ארץ וקגאת סופדי' תרבה חכמה
 ולעולם ועד בכל ענין או דרוש יש לך לתת קימנים וכללים במקפד לכל התועלות
 או הדרכים ההם כדי שיוכרו על לבך וכל חדושי' אי' זא' שימן המדכרי' בשמיעה
 ההיא וזה ממה שיועיל לנפך השבחה ועד שימסיך חווק ואומץ בכל העיין לבקש
 משלים ודמי' לכל דבר ודבר ויתדבק בלבך ולא יתבחני ועם זה שיהיה הלב
 פנוי בלתי משוטט בהבלי' העולם וחזרה על דבר פעמים רבות ולעיין ולדקדק
 בכל פעם ופעם כאשר הקדמנו וכלל מאמר ומאמר הפט במופתו והספוגו הוא
 וראה אם שנה משפטם אם לא הרך משל כי אם התנא אומה העושה כך וכך איוב
 מי שלא עשאו מהתא' ר"ל פטוח אונאי' או אם הוא חייב למה בלתי בעוה וכדומה
 לזה כי אין האמת יכר' אלא מתוך הפכו' ובכל כושרי' ומשפט' ראה כמה מחלוקות

אשר מחלק אותן התנא וראה אם הם הלוקות הכרחי ולא יש אחרות מלבד אותם
המזכרות וחלק את כל הלוקות אשר בטבע משפט החלוקות אפשריים להיות
באותו נושא * והדרך הוא לעשות שתי חלוקות לבד ולחלק אחר בין כל חלוקה
לשתיים ומכין בחלוקות איוו החלוקה שאינה מתחלקת ואיוו מתחלקת * ולעולם
אין חלוק יותר משתיים ואחר שיעשה החלוק כנושא הוא לגמרי לא יחבר שום
חלוקה או תדרקק אם התנא או האמורא או אינה פירוש לקחו מהם או אי זה
חלוקה לקחו להם ואז תאמר שראה החלוקות בעיני וכרח לו החלוקה ההיא או
תפכלל למה לא לקח אלא זאת אם מפני שאומר מובארת הם מעגמם או מפני

זו יראה וזהו יין שיהיה * שאין מקום להזכירם *
פרק שני * בכל פירוש שיפרש המקשה או חירוף שיתרץ בשום נושא
תראה הייך ככל אותו הפירוש אם הוא דחוק או מרוח כדאמרי
הסורי מחסרא והכי קתמי כי אלו התרוננים הם דחוקים ישן כי אין וולתם נכתפק
בהם * ועוד תראה מה היא סברת המתרץ ואל תדייק על המקסן כבדא רעועה
לפי שיש לו להביא כבדא כדורה להעמיד קייטיות שאם אינו כן הנה הוא חסרון
על אותו מקשה הייך לא ראה אותו החירוף שישכ לו ועל זה נאמר ודקארי לה מאי
קארי לה כי המתרץ ידוע העליונה לדחות בקש ועל זה נאמר זיל הכאקא מדחו
ליה למקשה ההוא * ודרוש וחקר אם המקשה ההוא עדיין מחויק בסברתו
הראשונה * שכל עוד שלא תמוצא לשון אלא לא בקע המתרץ או המקשה מקברתו
הראשונה ואינו רק מתקן ומקשט מה שאמר * לעולם היו מעיין בכל נושא משנה
או כדרייתא שבה באחד משני דרכים או בדרך א' כי על האחד אמר הגמרא דקא
בקט ועל ב' אמר לא מיבעיא קאמר וכו' * לפעמים יאמר האומר דבר אחד והופכו
במקום אחר ועל זה אמרו האי דידיה והאי דרביה * ועיין באי זו דין או ילפוטא
שכאים בשני דרכים או מצד הכתוב שמודיע אותם לבו או ברמו והרמו או יהיה
מצד הקשר או מצד יתור הלשון מאות או תיבה ולעולם כשהונרך הכתוב לבא
להודיענו דין הוא בעבור כי מצד הכבדה מחוץ היימ אמורים בהפך שאם הכתב
והקברא הם שנים מה לכתוב לאומרו * אלא להוציאנו מטעות ולהעמידנו על דבר
אמת ואם דומה לו ודאי לא בא לא למעט כי כאשר מיומר אמרו אם אינו ענין לזה
תהוה לענין זה * לפעמים יאמר התנא הנושא מעט החידוש וליה יקשה שיאמר
תחלה הנושא שיש בו יותר חדוש ומכש כלומר יותר וישיבו לו או חף זו קתמי כלומר
לא מבעינא זה שהוא קל לא אפילו ביותר חמור יהיה לו זה הדין ואם בהפך ישיבו
לו זה ואין צריך לומר זה * לעולם כשתראה תנאים או אמורים מוליקים הכש אחר
מחלוקתם לדעת דלו מט לא אמר אביי ברבא וכו' ולידע זה שאלים בגמרא כמאי
קא מיפלגי ועיין מהו התועלת הונצא ממחלוקתם של ב' לא ו' ולידע זה שאלים
מאי בינייהו ומאי כסקא מינה וצריך שתדע כי כשש על הכרת מחלוקתם צריך
למת כבדא לכל א' מהם ולא כדין * ובתשובת התעלת הוא לדין לא לכבדא
לעולם

אמת אם הוא מקור כראוי באופן ש'א' יהיה הטעמה למעין כי או תיקשי למה
קדו כן וכך ומהו הדוכי שיש באותו לשון אם מנר כתיבתו שהם מקודרות וא"ל
בהכנתו אם לא יהיה אחר העין והחקירה בעמל גדול ואם כן שאל' ג' אבל אינו
כ"כ טענת כדו שנקבל בהכנתו הנה ב' קושיות אחרות מנר הקדור • וקושית תמוז
אומר ולת' או ותו או הא גופא קשיא כלם כק' שית למה הנ פלת לגבי האמות •

ולע' לם כשיתפוש על חכרו יהיה בא' מב' פנים או דאמר ליה שהוא אומר בהפך
או באומר ש'ה' אומר וכפל אין בה חדוש ועל זה צריך להכריח דבריו ועקר
העין הוא שתזים מגמת פניך להבין עליו מה • כך צריך לבקש דברים להקשותם
ולעורר הספקות שיש בענין ההוא כי זה יהיה סבה להעמידך על דבר אמת כי
מי שמרגיש החלי' ימצא לו רכואה וישלך להזהר שלא לקבל הקדמות כתחל' העין
במושגם עד שתזכוש ותחקור עליו בכל מיני קושיות בי פתי יאמין לכל דבר •

ולעולם בכל כשייש ש' ביא בגמרא היו משתדל לדע' קדור הכעייא כי הנה השול
לא ישאל אלא כשייש לו באותה הכעייא פנים לכאן ולכאן • ולפעמים ישאל
השואל מפני שאינו יודע כלל אם אותו הדבר אקור או מותר ולשאלה הואת לין
צריך לבקש צדדין והשאלה הואת אינה שאלת תלמיד חכם • וכאשר יהיו
צדרי הכעייא לא יחוש השואל לפרשם • לעולם בכל ענין וענין הסמוכים זה בזה

בין בגמרא בין בכתב תקשי למר מהו היחק והקשר שיש לענינים ההם •
ולפי גמגם כשיתארך הדבור או הנושאין ירכו יחזור לומר המשפט אשר הם כראסוה
בתחלת דבריו והסבה כדו שלא יטעה הקורא • לעולם בכל הנמשא הוי מעין
כמה דברים הפוסלים אותו וכמה דברים המכשירים אותו כמו שאמרו חז"ל
לט' ב'תא' וחדא לריעותא או תרתי ותרתי כי אול' ב' כתר רובא כל דבור ולשון או
הוא מוכרח שבהכרח מורה על אותו ענין או לשון מקופק' ר"ל אפשי' או נמנע ר"ל
שהוא נמנע להורות על אותו ענין •

פרק ד' כל מאמר ולשון או יהיה בתמיה או בנחותא או ררך שאלה או תירוצ
ועין אם אותו התירוצ דחוק או מרווח ואם הניח' המאמר מפשוטו
כגון שהמאמ' ל' והמתירוצ עושה פרטי או שמכרסו חזק מפשוטו הוא דחוק ולהקל
הדחוק בא' בגמרא ואי בעית אימא א"ל תירוצ אחר תירוצ והסתכל אם התירוצ על
צד הכרח יש לו לקבל וורא' אם מכריח דבריו ממקום אחר או או הגמר' מקתבר •
וכשמביא ראיות חז' הלשון עצמו ואינם ח' נוכיית' או אמר הגמרא דייקא נמי
דקתמי וכשהוא בכח אותו הענין ולא בפועל או אמר הגמרא הכי קאמר וכשאינו
לא בכח ולא בפועל או אמר חקוריו מחקרא והכי קתמי וכשמוקף בביאור אומר
כ' ד' או למה הדבר דומה בין באותו כנר אם הוא מגלה יותר גם בין או הילכך
הוא ביאור והתכלית הספקת' • הענין ממנו ובצדקה למעט שיש לבר' אמר כמה
דברים אמ' ר'ס ומהו וא' ע'ג' וא' ע'פ' ר'נמי לומר כשכא' לכלול אותו הדבר לאותו דין
למעוטי מאחר • ואם כראה שיש לספק ספק מה בעינין זה מ"ל כן דינו כמון שאמר

כללי הגמרא במורהרר עמנואל

אע"פ וכשמקשה על חברו אומר בשלמא לרידי ניהא זה התירוץ אבל לרידך זה
 ניהא הכא הוא מראה עמנו שאין לוק שייא ממנו וכזה הוא משפט וכי תימא או
 ואם תאמר וליטעמויך הוא קרוב לעיני זה לא שההפרש שיש ביניהם הוא פי
 לרידך מו ניהא הוא כאשר אותה הק שיא היא ממוקם אחר וכשהמקשה יחזר
 על סברתו לקימה יאמר לעולם אימא לך וכן בדומה לזה כגון חללא ודאי או חללא
 חללא חללא לך לומר או חללאי ותרצה כשהתירוץ אינו מספיק יאמר לו חללאי
 הקי שיא עדיין במקומה עומדת או מתקן ואומ' לרדין קתני ר'ל כשנינו שאים רישא
 בנשאל חללא וסיפא בנושא אחר וזה שהתנא בכוף דברי ג' גוד אבל לאם הוא כך
 יהיה הדיון כך או מודיע לנו שחור הגמרא למה שהיה דבר בפני עצמו ועו' אומר
 התנא מי קתני ואם תראה שהאומ' הלך דברו לשינוי או ג' נושא' וכלם שונים בהם
 ולכל ח' אות' לו רינו בפרט אקשינן ליערביניהו וליתניניהו בחדא מחתא ולימ' נושא
 ח' מאחר שדינא שיה' אז תשיב כי כמו ששמען כל אומ' בפני עצמו כך כתבן וכל
 מקום שתמצא שמדבר בשני נושא' וכשמדבר בנושא' ה' אומ' וכן בנושא' ה' תקשי
 מואו רבותא איכא טפי ב' וכן תשיב לפי הענין ההוא מהו דתימא ובהדבקה מקומו'
 בגמרא מודיע לנו הגמרא כי לולא אותה משנה או ברייתא שמודיע לנו הדין לא
 היה אפשר להבינו ואומר זאת אומרת וכשהדין אינו מוכן כי הוא בקפק אומר
 שדא ח' אינו ר' השלכת הדין וכשאינו אומר שדא ב' אינו אמריקן אומי ממוסא
 בחוקת מריה והמוציא מחבירו עליו הראיה להביא ולפעמים אוליגן בתר מעשה
 דב שמכא הגמרא הרבה פעמים ר' דין שמעשה בו מעשה ותר גדול מאשר לא
 נעשה בו מעשה וזה שאומ' אין לקמו' על הלכה כפ'לגי עה' ש' אמרו הלכה למעשה'
 וכשמצא אמוראים חולקים במחלוקת התנאים עצמו או תקשי למה חולקים
 האמוראי' בעצמם שרצה שאותו המחלוקת אינו בעולם והיה להם להביא המת' וקת'
 תחלה של התנאים ולומר אנא אמייא כפ'לגי וכן חבירו ועל זה אומר הגמרא לימא
 כת' או התשובה דכמק' דאפשר לתקן דלא לימא כתנאי מתקינן וכמק' דלא
 אפשר לתקן על דרשינו צריך לומר דהני אימוראים פ'לגי בכלותא דהני תנאים
 והדוחק בעבור עליו כי אינו כ' קשי גדול ולפעמים מקשי הגמרא ולימא כתנאי
 ומה דרשן דלא אתי טוס תנא כחד מהם ובאובי עלם הכיחו זה בצריך עיון וכשיש
 מחלוקת תנאים דאינו משנה מקשי הגמרא מדברי התנא' הב' שקותר לרבי'
 האמוראי' או יש להקשות מאחר שהדין אינו מוקדם במסנה אליבא דכלהו תנאים
 איך מקשי ממנו לאמורא' והתשובה שיש מקום לקושיא משום דהלכתא כתנא'
 שממנו מק'ם וכפרע' אם מקשים מדברי רביס דק'לן דיוחד ורביס הלכה ברביס
 ואת' פשיע' מחיד ורביס הלכה ברביס והתשובה שהייתי אומר דמתברא
 דטעמיה דיוחד טפי ק'לן דיוחד ורביס הלכה ברביס ומכל מקום מקום
 דברירא לן דטעמיה דיוחד עדין פסקנא כוותיה ולא אוליגן בתר כללא וכשאינן
 פסקין כוותיה הוא משום דבתם מתניתין דלא כוותיה וזה שאמרו נימא מתניתין
 דלא

דלא כתנא פלוגי וכשמחלוקת התנאים הוא בלתי מפורש שדבריהם לעולם הכבא
 בתרא לעפויי מלתא קא אתי רוצה לומר להחמיר בדבר יותר בא וכשהם קויתרים
 עצמם מדידם לדידם או מהפכין דבריהם ואמר מחלפת השיטה לעולם עיני אדם
 במשנה מכיח חייה כשהן יותן לו דין ויש נוטאים אחרים שלא שניאם במשנה או
 תשיב לזה תנא ושירי רוצה לומר תנא והשאייר ואת למה לא הזכיר הנושא האחר
 מאחר שדין אחר להם הבכה בעבור שהתנאי אינו כרוכל לנמו מעותו ודי לו שיזכיר
 מן הנוטאים שיהיה להם גורה אחת או כ' ולא כלם ועיין כשהאומר אמורא
 מביא חייה נושא ואינו מוכן מנר עצמו שאפשר ליתן בו סכרי רעועא אומר הגמרי
 לימא קסבר ר' פלו ועיין כמה מקפסים מקודם ופעמים משיב הגמרא אין כלו ודאו
 קבירא ליה הכי שאינו יכול לתרץ הגמרא כמקחא היא משיב שלטון אות
 נושא או אותה משנה הוא באופן אחר ואומר תגי כך וכך והוא כאלו אמר כי קאמר
 ואינו כפירוש שאמרנו ולאשר אמרנו שהתנא משיר נושאין מקשה הגמרא מאי
 שטייר אבל כשלא שיר לא חרא לא אבל כשטייר כ' או תעיין כמה שטיי שני דברי
 ולא אקשינן מאי שטייר בחדא אבל שיר שנים מקשינן והטעם כי שיר שנים
 בקרא שיר וחדא לא נקרא שיר בעבור שאם לא שיר התנא חלל ו לא אמרינן
 דשיר הוא אבל אמרינן דרעת התנא שאין הדין כך מה שאמר במשנה לכן נריר
 שאם שיר שנים ואם חייה פעם תמונא שמה שטייר השתא הם שנים ומקשה אית
 לך למימר דנראין שנים ואיכס חלל חרא מכח הפלפול

השער הנשני

פרק ראשון כשתראה שמקשה הגמרא קושיית למה לי נוטיב לא זריבא לא
 תתמה מזה בעבור שלא בא לא לקושיי פשיטא וכך פירושו כשבא
 לקושיית למה בלומר לא זריבא אינו מן המוכרח שגוף החלוקה שעליה קא בעית
 קושייתך אבל נריך הוא שגוף דמיירי בחלוקה אחרת שהיא זאת כשהאמורא מניח
 חייה דין מן הדיוק של המשנה או מקשה ואומר מה איריית שלא שבא בשטה מה
 שאתה אומרתמי אני אומר שאינו כך לא כפשטה דמתני הא כדאית'הא כדאית'ת
 ואי קשיא רישא לביבא מקשה הגמרא הא גופא קשיית או יתרץ המתרץ מי ששאל
 זו לא שאל זו בלומר מוחלוקת היא לשתידעית וכשתראה התנא מוקשה מחבירו
 ושתיק בעבור ח' משני סבות דאי שתיק במכילתא חרא אפשר דמהדר במכילתא
 אחריתי כ' דאי שתיק גמרא ולא חש להזכירו הפכה כבר כתבנוה לעיל שאם היה
 תלמידו דרך התנא ליקח כרישא מה דאתי מדרשא וסדר מה דאיתתי מקרא וכל
 לזה תשובה שזה שבא מדרשא חביב על התנא יותר ובעבור זה הקדמו' ולפעמים
 תנא ה פאל לגויי רישא בלומר לגלות על מ' שיש לטענת כרישא ולפעמים תני
 וסדר מפרש רוצה לומר שאומרים דברים וב' סי' ולפעמים שהקופא אתי'א מדוקא
 דרישא ואפילו הכי נחא למתני דבר וחילופו ולפעמים המשנה אינא דבר
 שאים

כללי הגמרא פס' הרר עמואל

שאינו נריך * ולפעמים אבך ריהטח ולפעמים קשה דיוק רישא לדיוק אכיפא
 נמוח בדיוק רישא כמו הקיפא עזמה * ולפעמים במסנה אעפי' שאינו כלל אומר
 הכל ויל כי הקצת הוא כל כערך לעזמו * וכשיש חומרא גדולה באז דבר אומר
 כלל גדול * ולפעמי' כשהגמרא מביא מסנה אליבא דתנא א' בהקדמה שאפשר
 שאפי' בזולתה אפשר לאוקומא אליבא א' אעפי' משתדל הגמרא לומר ההקדמה
 לאמת הנושא ההוא * ולפעמים מקשה האמרה לאמורא ממסנה אעג דכירא
 ליה כוותיה ולא הקשה אלא לדעת כפי הסברא ההיא מהו כונת המשנה כמו
 שאומר אדם לחכירו דדין עמך כמה שאמרת אלא שהמסנה קשה לפי דין
 שאמרת ומושיב לו המסנה היא מתורגמת ככך וכך * לפעמים מקשה בגמרא
 קושיא אחתותי' לה במציאות שני תירושים והגמרא מתרץ א' ויש לשאול למה לא
 תירץ האחר גם לפעמים מביא במסנה ג' דה אחת כב' המושאים והגורה היא
 פשוטה בשני המושאים ואין צורך לחומרה והגמרא מקשה שהיא פשוטה לגבי
 מושא האחד וקשיא לן למה לא הקשה שהיא פשוטה בשני המושאים ויל' שצריך
 שיהיה האחד לצורך שאם הוא ימנא לו דריכות אינן קושיא דאגבי תני המושא הכ *
 גם לפעמים מביא המשנה דעת תנא קמא ופיתס' שמו ומביא דעת תנא שני
 ומפרש שמו ושתי הדעות הם דעת אחד שאין חדוש בשני יותר מהראשון ומקשיב
 בגמרא הפלוגי היינו תנן ומשני התנא שיפורש שמו הוא עזמו תנן אלא בתחלה
 התם שמו וחור ופירש שמו ואלת למאי נפקא מינה זכירת שמו ללמד שכל האומ' דבר
 בשם אומר מביא גאולה לעולם * גם לפעמים מקשה הגמרא כול קה אפטרית
 לחלוקה שכבר אמרה המשנה או הכרית ומשיב לא שיש חליקה אחרת ולא קשיא
 יש להקשות ודקרי לה אמאי קרי לה וכי לא ראה שיכול' להשיב לו החלוקה האחרת
 יש לך לעינן בשכל דק מה היה כונת המקש' בקושייתו ולבקש לו זכות ועל אמרת
 שיפול עליה קושייתו בלי דוחק ואח"כ תפכה אל המתרץ וראה אינן הוא מתרץ
 שהיה באופן שלא ישר טעם קושיא למקש' ואיך סתר כל זכות המקש' ומה כח
 יט' לו ומה הכרח עד שיתרץ תירוצו מקפיק' גם לא תשכח כי בשביל זה עוררתך
 לעיל פעם ב' בדרך זה * ולפעמים מקשה הגמרא מאמורא לאמורא אחר ואעג
 דלא מקשה מאמורא לאמורא דגברא אגברא קא רמיית אביל מפני שהמאמר
 שהוא הלכתא הכי לפי מקש' יבן ממנו וכ"ש אם הוא האמורא כדכור ח' יוא דאמור' יבן
 דב תנא הוא ופליג' כשיש פלוגתא בין אמור' * ואמורא קמא כבר אמר דעתו
 ואמורא בתרא אומר דעתו לחלוק עליו משיב הגמרא תנאי הוא בלומ' לא תקשי
 לך להא' אמורא דהא אמורא דאמר הכי ק' ל' כתנא דקאי כוותיה והוא דתקשי'
 מניה ק' ל' כתנא דפליג' עליה הואיל ויש לו תנא דקאי כוותיה כמו שלא תקשי' לתנא
 דהוא כך לא תקשי' לאמורא דכ' ל' כוותיה *
 פרק ב' לפעמים יש לפי המקשה מסנה או כריתתא להקשות ממנה אם כמה
 שבתא אם כמה שכפועל ומקש' כמה שכבתא ולא כמה שכפועל ולפעמי'
 מביא

שער ב' פרק א'

וביא מורה דאמורא שגראה טכמימרה היא מעצמו ומצאיה דמטנה וסגלה
 האמורא כרי לכרסה לפי שהיה אפשר לפרסה בענין אחר וכל הוא ופרסה
 פירוט אמתי ואתה תקשי המעיין מאי קמל תנינא ומתוך זהו דתנינא כך וכך
 היה הפרוש שעלה בדעתנו קמל שזהו הפירוט אמתי גם לפעמים למימורא
 שהאמורא היא חומר דבר אחר ועושה לאתקפתא למה שאמר ואין אמורא ראשון
 מתוך לאתקפתא לפי דהלכתא כאתקפתא וכדברי האמורא הב' לפעמים
 במקשה לאמרא ומתוך האמורא תרוץ מה ואח"כ מקשה לו על התרוץ חוזר מן
 התרוץ ואומר תרוץ אחר ואינו אומר אלל כי מלתא יורה על שחזר כמ"ש תימא
 למה לא אמר אלל וי' שהתרוץ הב' שהם תלעותא קאמר ליה וכו' מהלוקת
 באמורא ה' ויש כרייתא מקייע לא מהכ תנינא כותי דפלו וזאינו אומר תני כתיב
 ותיבכתא בפלוגי ואתה עיין היטב איך זה הקייע מותיב ומשבר דברי מהלוקת
 ולפעמים הגמרא מפרת המשנה כפשוטו ואח"כ מקשה לו על התרוץ וחוזר מן התרוץ
 ואומר חוזר ליה איך המשנה כמה שכבר פי' תחלה ואל יקשה לך כשמפרס פשוטה
 איך מדרכו לא האריך בה כל צורכו כי כן דרך הגמרא על הרוב לעולם כפוגיא
 א' המקשה א' ולא כ' ולפעמים דוחקים לומר בעל הגמרא הוא זה ולא המקשה א'
 ולעולם אין מקשים מאמורא לאמורא משום דגבדא חגברא קא דמית וכשתראה
 שפריך ממנו הוא מש' דהלכ' כמותו וכן כלס דרך הגמר להקשו לאמר מברייתא
 זא"ג שכבר הקשו לו מברייתא אחרת ואומר מינימא דתהוי תיבכתא במי מהא
 דדע לך כי האמורא אין לו כח לחלוק על התנא בשום פנים אמנם גבי דב ור' חייא
 פעמים פליגי' ולפעמים כשבא המקשה להקשות לאמורא ממשנה בא התרוץ
 ומוקי' למתנית' דאוקתא דלא תקשי ליה ואומ' מחבי' כמי דיקא דקתמי כלו' המשנה
 כשתרקדק בדבריה תמצא שהוקמתא היא אמיתית ותמצא לפעמי' שהמקשה חוזר
 להקשו' ואומר המילפ' לנוי אבל לפלוגי מאי איכא למימול' משני דרמזניתן איירי
 במוש' פלוגי דלא תקשי להיהוא אמורא דיש לנו להקשות ודקארי' לה אמא קרי' לה
 זכי לא ראה המקשן טו אינה קושיא מאחר דהיהוא אמורא חוקי' למתני' באוקמת'
 אחרת וכל ויש לנו לתרץ על זה דהואיל' והאוקמתא היא הבריתית משום דמתני' דיקא
 דקתני הרי שהאוקמתא אמיתית ואח"כ קשיא לאמורא האחר למה שהמקשה שהקש'
 בעו' כהקשה ולא תשכח לעולם להקשות בדרך זה בכל קושיא שיבא באויה הלכ'
 כשיש מהלוקת תנאים בנושא א' והמהלוקת יהיה שייך בנושא א' המקשה הגמרא
 ולפלוג בתרוייהו לכן כל מקום שתמצא בחוב' זה תמחוק להקשות קושיא זו לתרוץ
 אותה לעולם הוי משתל' להככים הכרייתא עם המשנה לפעמים מביא
 הגמרא ראי' מדיוק דישא דמשנה והמקשן מקשה עליו מדיוקא דקיבא לקיים
 דבריו ומקיש הגמרא אלל מיהא ליכא למשמע מניה דלאו בתמא ומתוך דרישא
 וקיבא לאו תרויהו דריוקא דחדא מניהו לאו דריוקא נקטיה אלל משום קיבא או
 קיבא משום רישא כי לפעמים תמצא דריוק כרישא ולפעמים בקיבא וכמלתא

מקשה

מקשה הגמרא מהיפא לרישא או בהפך ומקיש אלא מיהא ליכא למשמע מיניה
 וכשתרא כחולקים בנושא או המפרק משיב למקשה בקושת וליטעמין ולפעמים
 בקשית אלא מאי וההכרח דע וליטעמין דעתו לתרץ בדוחק וכעבור שהמקש יורה
 לו בתירונו אעפ"י שיהיה תירוץ דחוק יכנס עמו וליטעמין וכשמיב אלא מאי יש לו
 תירוץ מרווח ואתמאחר שיש לו תירוץ מרווח למה לו להשיב לא מאי יען שהיה כח
 שהמקשן שהקשה לדבריו אין לו קשיא כלל לכן התרץ רצה להודיע למקשן שגם
 ישג הקושיא לדבריו ואמר אלא מאי ועכ"פ נכל קשיא ודקארי לה אמאי קרי לה
 וכי לא ראה המקשן הקושיא הזאת שמקשה לו התרץ ויש לומר שהמקשן היה לו
 הכרח להקשת מה שהקשה וזה שאותו הנושא שהקשה ממנו קשיא רישא עם
 כיפא דמדיקא דרישא כר שהוא מותר ומדיקא דכיפה כר שהוא אסור ולתרץ זאת
 אנטריך ליה למימ' דרישא לאו לדיוקא ואת' למה לו למתרץ להקשן וליטעמין מאחר
 דריש' לאו לדיוקא זל שהתרצן' אמר כיון שבאת עלי בדיוקא דכיפא אף אני אבא
 עליך בדיוקא דרישא אלא עכ' תורה לי על התירוץ והוא דליכ למשמע מינה ואם
 אחיה פעם משיב לא מיהא ליכא למשמע מינה בליקושי וליטעמין או תשיב שבא
 לתרץ מו' דמטנה אמנם כשמקש' בקושתו וליטעמין בא לתרץ מרישא דברייתא
 ולפעמים מביא ברייתא לראיה מה שאין צריך אלא רישא או כיפא והטעם שאם
 לא הביאה לא היינו למדים מה שיש בה לפיכך הביאה כלה *

פרק 4 כשהגמרא רוצה לעשת משא ומתן על אי זו מירא או דרוש וזכר הגמ'
 גופא או תראה אם אנחנו בדרוש זל למה אמ' גופא ויש לך לעיין שאלו
 לא יצא מהדרוש ואע"ז דלא יצא כלל לפעמי' אינו זכר גופא זל למה והטעם שכונת
 הגמרא להקשו שהראיה שמבי' ממנו אינה ראיה יען שהמאמר משובש מפני הקש'
 הוא שיש בו ועיין לעול' בכל קישי' דה' לל כן ולא אמ' שהמתר' בלי דוחק חקורי מחקר'
 או הק' או מפרק פירוק מרווח ולא תשכח להקש למקשן ההוא ודקרי לה אמאי קרי
 לה וכי לא ראה אותו הפירוק מאי קה' דמקשן להקשות בדבר ברור ותסבא אל
 המתרץ איך דקדק בלשונו לתרץ הקוש' באופן שלא היה צריך למו' הקובמה היינו
 מקפידים אם לא היה מתרץ' וכשתראה תנאים חולקים כאי זו משנה כשתקדק
 בדבריהם תוצא תק' בנושא או ותנא בתרא בנושא א או אין להקשות דליכ' פ' ותנא
 דנמא מר אמר חדא ומר אמר חדא ולא פליגי וזל שאפשר רתנא בתרא שמע
 הפך הכרתו מתנא קמא ואף על פי שלא נכתב ומה שאמר תנא קמא הוא דבר
 בפני עצמו * וכשמביא הגמרא ראיה מברייתא שאין הלכה כברייתא
 אחרת שקדמה לה או יש להקשות שאם היה מביא ראיה ממשנה הקרשת'
 אבל מכח הבריתא היכי קאמר דלית הלכתא כברייתא דלעיל זל שהבריתא
 שמומנה מביא הראיה מקמת עם השכל ועיין כברייתא' שיש בה שמחמת דיש
 לה כח לדחות הבריתא דלעיל כרי' שיהיה חשובה כאלוהיא באה מכח המשנה'
 לפעמים כשתמצא מקשה או מפרק או שאל' ומשיב ועל התרץ חוזר ומקשה
 לכתור

לספור התרוץ או התשובה עה שהמקסן עצמו מתרוץ לק שיתוואין להקשות מאחר
 סודע התרוץ למה הקסה כי כונתו היתה לידע מה משיבין לו אחרים ואחר שהוא
 שאין תרוץ ככון מודיע להם התרוץ האמתו לפעמים תמצא תרוץ באחרית רבני
 משא ומתן שהי ראוי לתרוץ בראשנה וכוה היה מקצר כי האריות ללא צורך ואינו
 מדרך החכמים והתרוץ כזה הוא שאם היה מתרצה בראשונה לא היה לתרוץ כב
 כח עד שהקסה קושיות אחרות שמבט יתחוק התרוץ יותר וזה מצינו הרב פעמים
 ועוד תמצא כשהגמרא מביא ראיה מרישא דמשנה ויש עליו קושיא מחמת סביל
 ודקארי לה כו והתרוץ הוא שאם ראית ממה שבפועל אפשר דריש דמתני מיירי
 כפושא ח' וקיפא כפושא א ולא מיירי אבל אם ממה שנוכח מחמת דיוק דקא דייק
 בקיפא ז' שלדעת ריש' הוי דיוקא וקיפא לאו לדיוק אתא וכדי נכב' וחס' הקושיא
 הזאת איכה במשכ' רק במימר' גם עז כפל קושית דקארי לה וכו והתרוץ הוא שאין
 האמורא מחוייב לדעת המימר' בלה כי לא ידע רק הרישא והמקס' שידע הקיפא
 דמימרא בא עליו להקשות בה וכששמע הראשון הורה לו וכו' ולפעמי' אמורא
 משיב על שאלה שלא נו' סם השואל ויל' שהאמורא עצמו הוא השואל והוא המשיב
 ולפעמים שהגמרא בעי חיזוי כעיא ולפני הפשטן יס' משנה או בריתא שמכלולאחד
 מהם יכול לפשטו ופי'ט מן הבריתא ולא מן המשנה הטעם שהבריתא לעולם
 דכריה הם מפורשים מהמשנה לכן פשט משנה ולפעמים הגמ' מביא בריתא
 כפשטה וא'עג' דליה לא קבירא ליה ואפי' שיש לו הנחה אחרת דקל בהכי ואפי'
 אינו מניחה חלא כפשטה שהוא יותר טוב ולפעמים מקסה הגמ' מאסור דרבנן
 לאסורא דאורייתא ומתרוץ אמא חמיבא לך דאורייתא ואם אמרת לי מדרבנן ויל'
 ודקארי לה אמאי קארי לה וכי לא ראה שתשובתו בגרו והתרוץ הוא משום דכל
 תקון דרבנן כעין דאורייתא תקון ולפיכך הקסה ולפעמים תמצ' דאקסינ' לאמורא
 ואחר שקלא וערייא דגמ' לח תרוץ האמור' כלל ואין הגמ' אומר קושי' דפלוני או
 תיובתא דפלו' והטע' דאיבא למקסה מניחות בדכריו ואפי' שלא נכת' לפיוה לא
 קלא בקושי' דמצינו בגמרא שהמקסה מקס' קושי' והתרוץ תרוץ אותו תרוץ עצמו
 ויל' על המקס' ודקארי לה אמאי וכו וכן אמאי חזר להקשות מה שאפשר לתרוץ
 בתרוץ הראשון ויש לומר בכל כה'ג' שכונת המקס' לומר שעל ג' הדוחק הוא
 התרוץ שתרבת בשני הקושיות שהקשית וכתתמצא חיזוי בריתא שמדבר
 עליה חיזוי אמורא או יש לך להקשות דהאי דאמר האמורא הוא ללא צורך
 דמבדינסקא לן או תתרוץ כי בעבור שלא נאמר בריתא זו מש' בשתי' וכו'
 לפיכך הנורך להביא עליה מומרא דאמורא לאשמעינן ההואיל' והאמורא
 איירי עליה אינה משוכשת וגם דעתם קדמה שדרך התח' והאמורא לפיכך
 לכן תוכל לדחוק התנא ולהניאו ממשמעו ולעולם הכי קאמר אבל לא כן האמורא
 שדרכו לפרש ומרלא כקיש' משמע כפשוטו ולפעמים הגמרא
 מקס' לשום המשנה קתם חליבא דאחר מהתנאים שחולקים כזה הדבר במקס'
 אחר

כללי הנמרה ממוהרר עמנואל

אחר והיא בכל מקום מני מתני' לה פלו' ולא פלוגי' בעית אימא פלו' ואכע'א פלו'
 ואין לומר אולי דעת ג' ד' הוי דעת ג' הוי מביאו במקום הכ' אלא דלא משה או
 נכזית על דעת א' מהחולקים במקום אחר והיינו דקא מהדר מני מתניתין וכו'
 גם יש לך לדעת ששני חולקים והאמורא הכ' שמו קודם לאמירתו בידוע שבא
 להקשות ואם אמירתו קודם לשמו בידוע שבא לקיעו' וככל מקום שמכיל
 הנמרה ר' היה וא' משמעת מינה או ש"ה היא קשיא למקום אחר או למילת דאמור'
 או לכע"ה דלא אכע"ה במקומה ק' פריך ותיפ'ט מהכא עכ' ר'אית' להניע לך

בלשון הנמרה • כלשון הנמרה •
פ'ק ד' דע לך בני כי עקר העין הוא הלשון שתלש' ההלכה כלה בקושיא
 ותירוק הקושיא אחר משא ומתן גדול שיהיה בהלכה דשייך לך מה
 רוב הקדור והנאלת דבר מתוך דבר ויהיו הדינים שגורים בפ'ך והרבה תעלת
 לך בזה • קוף דבר כי דרך הלשון בזה כדרך התוספות ושאר המפרשים
 באר נבאר בע"ה דעתה בני דע כי כשתרצה להתנווכח עם החכמי ולהקשו' כנגדם
 לישא וליתן עמם תסדר דבריך קודם בעיני דק ופ'פול רב עד שתשיב להם אמית'
 הדברים וההטאות ששכנעוהו בכל פירוש או כבדו שיאמרו אליך כדי
 שלא ידיווך בקם כי ידהמתך על העליונה והמדרסה דוחה בקם וכו' ואם תצטק
 באותו תירוק או תאמר בודאי כי אין הפרש בינך ובין חיות הסדה ושא"כך נחשב
 לבלום ושהשתיקה מועילה לך גם אויל מחרים חכם יחשב' יען היה לך להקשות
 כנגד התירוק הה' ולהמציא לוכ'ק שיא ופ'דכא שכאפ'הו' להית להראות שאותו
 התירוק ויותר ממו' הרבה עליו כמו חך קודם שהקשית עליו דק שיש בהם כך וכך
 קוש' ותבעיות וככל מה שייקשו' לתרץ תסיף אתה להקשות בראיות כדורו' וחוקו'
 ואל תאמין מאוס אדם כל זמן שיש לך ראיות לאמץ ולחוק קושייתך ועדיין הקושיא
 קיימת יען כי פתיאמין לכל דבר עד שיתמ'לך טענה מקפכת וטעמא דמקתב'רא
 או תירוק מרובה כ"ל מכל ק' אי עד שלא יוכלו להקשות אליך לאותו מושא עד
 וסתדר לכוף דעתם בקדירך והקושיות הם מפנים רבים או מקופא לרישא סקו'ת
 את עצמא'ו בהפך או מדין אל הפשט או בהפך או מדין קא דרישא לקיפ' או ממה
 שאחריו או ממקום אחר או ממקום עצמו ומונא בזה הדבר כמו שכא' כע"ה והכל
 כפי התירוק שיתרצו אליך או כפי מה שיקשו' כי כשימנאו לך כפי מה שידמין או
 יש לך להקשות כל ע' רח אבל כשהמתרץ נשמר שלא יקשו' לו בשם פנים לעלם
 ומתן תירוק מחוד או תנטרף לטרוח לעיין ולדייק ולפלפל כי אולי כחך גדול מ'הו
 ותנאל מקו' להקשו' כנגדו מ'ד רא'ותך היתר כדורות וחקית שלא יוכלו להדיחך
 וכא'קם לך אז ודך על העליונה לרחות כמה שתרצה וע'פ' צריך להזהיר עצמך
 מפניו אחר מ'עלה ומו'ה בתירוקך שמו מתוך הדבר ימנאו מקום להקשו' קושיות
 יותר חקיות כפתוח דלתות פיה ואז לא תוכל לכת' לאמרך ותשאר למ'ל ולכ'ה
 בפייהם והם יקגודלת תפיך ועל כדמך תודה על האמת ולכן קשט עצמך קודם

שתפתח

בבבבב דבורו ופירושו או יס לך לעיין ולראו שאם הוא מוכיף דמ' או יס לך להקשות
 ולומר למה ליה זה התקפת שמוכיף המפרש על הלשון ל' כי יש לזה ענין הכט וראה
 שם התקפת ההוא בין משנה בין בר יתח' או מימרא שהביא המפרש: או הוא כתב
 בראשו או בקופו שאם הוא בתחלתו או בכ' כו' יש לך לדעת שהיה מן הראוי להביאו
 בעל הגמרא שחקר משם אותו הענין . ואם תאמר למה לא הביאו רב אשי ז"ל
 שרב אשי נכמך על מה שכתבו במקומו הראוי לו ובא המפרש והעתיקו משם
 ומקדרו לפניך כדי שתביא זה הנושא שכל אגב גררא שאי אפשר להבינו ולתור'
 זולת ההעתק וכשמביאו בסוף הפירוט הוא לתת הכרח . ולפעמים תמצא שרש'
 ולא טרח להביא הכרח לכן תצטרך לעיין כשטרח להביא ההכרח מהקטן ומה
 ההכרח ומה הפק' יש באותו הפירוט עד שה צרך להביא הכרח והכט להכרח
 ההוא וראה אם היה אפשר שלא להביאו למה הביאו או אולי תמצא הכרח אחר
 יותר טוב מזה למה נקט זה יותר מזה ומה דפי' יש בו עד שהניחו גם כשאינו מביא
 ההכרח יש לך לעיין איך מכריח אותו אם מנ' הלשון זה מנ' הענין שהוא דבר
 הלמו מענינו או משניהם יחד והיאך יוכל אותו הפירוט אם הוא מתקבץ על הלשון
 בלי דוחק וקושיא ואם אולי יראה לך שהוכיף כל כך ביאור ודברים מיותרים
 מה שאין צורך כי בדברים מעטים היה אפשר לחקקו ולבאר או תצטרך להשתדל
 ולחת זריכות לכל דברך ולכל אות ואת ויהיה מוכח במתשבתך כי רש' ז"ל וכיוצא
 בו לא חקקו עט בקפר ואפי' אות אחת לבטלה כאשר קדמתך ודעי כי התפסקה על
 הייתור הוא ח' מ' פנים ה' שאותו ענין כבר הוא פשוט אל' השכל ואין צורך
 לבאר חכ' למה הוצרך לבארו ה' הוא שהדבר הזה כבר הוא כתוב במקום אחר
 וכא הדבר ב' ללא צורך כלל חכ' למה הוצרך לבארו . הג' הוא שהדבר ההוא
 מוכן בכח ממה שכבר קדם ואעפ' שאינו כתוב בהדיא חכ' מה הוצרך לבאר
 אותו . הד' הוא שהענין צריך לבארו אבל האריך בדברים ללא צורך וגם תראה
 שפעמים רש' ז"ל הרבה מבאר וחוזר ומבאר ובחזרתו אומר כלומר או ל' ב' קושיות
 או מה נשתנה זה המושא מהשאר שהוצרך לבארו בזה הדרך הבמה תועלת יצא
 לבנומה ז"ל כי זה המושא יראה בו בתחלת הבטת שהוא פשוט ומבואר כפי הפירוט
 שעלה בדעתנו יען שיש אחרי הרבה כמוהו או כפי הענין או כפי הלשון וכשתעיין
 היטב תמצ' שהוא שקר ושאי אפשר לאומרו לכן התחיל רש' לפרטו כדרכו בקצרה
 במלה אחת ויען שהיה אפשר לטעות בא' תה המלה או אותו הפי' המעיין יאמר
 מאי קאמר רש' הרבה מה שפירטנו הוא מה שפי' רש' ז"ל חכ' מה בא להודיענו לכן
 חזר רש' ז"ל ואמר אינו באשר תשבת אל' כך הוא הפי' האמתית ואפשר שאינו כן
 וכשתעיין היטב ימצא שהפי' האמתית אינו לא זה ולא זה ולגלות זה רצה רש' להרחיב
 ביאור ולהודיעך שאינו כפי הפירושים שחשבת אל' כך וכך הפי' האמתית ולכן אמר
 כלומר . ואתה המעיין עיין היטב והכט למה לא נאמר אותם הפירושים ומה
 דוחק יש בהם עד שהניחם רש' ז"ל וכבר מכריח דבריו . ולדעת מהו התועלת

הינח

היוצא מזה הוא לגלות עין סכלך לירע ההטעו טאפס לטעות יען שגדלה שהוא
 פשט אותו הנושא ירצה להדיעך שאף אחר ספירשויס להטעות ובתוך דבריו
 שאומר אחרי כן בשאומר כלומר מלמד הטעות שהיה אפשר לטעין בתקומ ובעבור
 זה מפרש וחזור ומפרש אכל כשהנושא הוא אינו פשוט כי יטרך פירושו ואפי
 אפסר להבינו לתואו מפרש כדרכו הולך: **פרק ב'** דגיל רש' לומר בהרבה מקומות סלות אחרות שגדלה למוטבל ראשון
 טהן מלת חין בהטעם אבל כשתדקדק תמצא בהם דברים של טעם
 כגון שרגיל לומר בחמיה או ופריך או ומשני ולפי זה משמע אלמא אי נמי
 כלל קסד ה' וילא גרס ה' לכתך ולפיכך כ"א מיהו דאלתה חעפ"כ אעג קד"א מהה
 דתימא וכוונא בהם הרבה אבל חלו הרבה פעמים חין היולי ואתו לידן נמי בהו
 מלתא ומה המעט חפכה אל הרבה ועתה דע כי בשאומ' בחמיה י"ל וכי אינו רואה
 טהוא בחמיה מה בא להודיענו י"ל שבא לתרץ קושיא א' טיש בטון והוא שבשחזור
 האמורא הגזרה ההיא להקשות ממנה י"ל לאמירא ההוא שחורת הגזרה ההיא
 מיתדתה י"ל להקסית קושיאו למה לתזור לבתלה לתרץ זה אחר רש' תראה
 טהוא בחמיה היתה האמורא מראה בחמיה ההיא חווק קושיאו ח"כ מאחר שהיא
 בחמיה אינו מיתר השון כשאומר ופריך כך הוא כשהגמרא פריך לפירכא
 גמרא מה בא להדיענו וי"ל כי בשאומר ופריך כך הוא כשהגמרא פריך לפירכא
 אחרת ואותה הפירכא הולכת ומשכת עד אחר התירון עד שכמעט נראה דמאז
 דפריך גמרא הוא תירון לפירכא ראונה לזא רש' ופריך גם פרו שחכנס בלשון
 בשלמא כדרך התקפות באסה ובאר בע"ה כי בדרך הזה תשיג סוף הפירכא
 ותירונה ובה תקשי ותאמר בשלמא לר' פלו דקא פריך לר' פלו שפיר קא פריך אבל
 לגמרא דקא פריך מאי קא פריך אימור כך וכך ולעורר על כל זה אמר רש' ופריך
 ואלו ה' מלות תמצא אותם יחד בפ' חין עמדן גבי פקא ד' ליעור א' מ' כהודאה
 דוק כרש' י"ל ומשני י"ל כרלעיל וי"ל שלא יאמר רש' כך אלא כשהקושיא כ"כ ח"ש
 עד שכמעט אינה ראויה לתירון כלל ומתמיה עליה בתירון חין הקשה המקשן
 קושיא כזאת ומתן ואם היא חלוטה ח"כ קשה למתן חין תירן הקושיא ההיא
 לכך אומר רש' י"ל ומשני ר' פלוני הא תירן כך הקושיא היא קושיא עבמו ואינה
 דחוייה ב' ראויה היא לתירון לזא ומשני ולפי זה כל מקום שאמר ולפיכך זה הוא
 לאפוקי פ' אחר שאן לזה הדין והתולדה שרונה להוליד ואם חין לפתין פ' אחר
 תנטרך להוציא כהו שטובל לו לפי הפיוה הוא כך אבל לפי זה אינו כך משמע
 כשרש' אומר משמע או אלמא בא להודיעך כי אותו הדיוק או היתה הפירכא אינו
 דבר מ' כח כ' אפסר היא להבטיח אבל הוא סברא ח"כ דתך א"כ כדרך אבע"א
 כי בשאמר רש' י"ל ח"ש' הכ לטנות הוא כשיש חולשא ודוחק בתרון הוא וכו'
 לתרן תירון אחר יענין הדיוק שיש בתירון והראשון ואם תקשי למה ליה לרש'
 לטרוח עמו לטעון מתירון קמא ויאמר רש' י"ל כי ודאי לא בא ס' א' מדר שאינו

כללי הגמרא ממורהרר עמנואל

מבפיק הראשון א"כ בהכרח אנו זריכים להחל הכ' ומונה ומנה תכתיים שמעתת
ועד שאפשר דאף הכ' הוא ע"כ היותר טוב טעובים הכ' מן האחד כלל כשאומר
רש"י בפ"ט שלו כללי הוא בנושא שאפשר לקרות אותו חלקי או פרטי וקצתו ולא כולל
לכן בא ל' שזה הוא כולל: ק"ד כל הקדמה שיעשה המקשה יותר הכרחי ולכפוף
כטלה אמר עליהם רש"י ק"ד דפלוני ואת מה בא רש"י להודיע לנו בזה י"ל שבא
להודיענו שני דברים הא' שיש נושא אחד שהקשה עליו המקשה בהקדמה או
הנחה שירא שהיא אמתית אבל לפי האמת אותה ההנחה האו ההקדמה אשר מיקר
המקשה אי אפשר להשאר כן ולהיות אמתית כפי המקנהא ולהודיעך שזה שקר
אמר ק"ד במנחת למדק שאם היה אפשר להיות כן אעפ"י שהמתרץ ידחה אותה
ויבטלה לפי דעתו או ודאי לא ק"ד והכ' הוא שאל תקשי לך אמאי הקשה כך וכך
לא ראה שהוא דבר בטל וכי זה התירוץ היה נעלם ממנו ואמאי הקשה וכא' רש"י
לתרץ ק"ד של מקשה כך ועל זה כנה קושיתו ואם אינו קיים במקנהא הכי גרסינן
כשאומר רש"י כך וכך נשמר מגרסא אחרת שלא יפול בה קושית אחרת על האמת
והודיעך שזאת הגרסא אמתית שבה יבא פירושו האמתית עליה וללא גרסינן כשאמר
רש"י כך תצטרך לעיין אמאי לא גרסינן: הילכך ולפיכך כשאומר א' מב' לטובות הללו
הוא להודיעך התכלית והנפקותא כמה שפירש יוש"ל לעיין היאך מתחייב מטעם
לשון ב"דא ומיהו הם מיעוט וזה מיעט הדבר ההוא שלא דרוך אותה כמו האמו לעיל
דאלתה הוא כשאומר רש"י ז"ל דבר שאינו מוכרח מזד עצמו ובא להכריח אותו מזד
הנפוכו או קותרו וזה על דרך שאמרו אין האמת ניכר אלא מתוך הופכו: ואלעפ"י כן
ואע"ג כשאומר רש"י א' מב' לטובות הללו הוא כשיש לרש"י אמו מסנה או בריותא או
מימרא ועליה קסומא ליה לזא אעפ"י כן כלומר אע"ג שהיממרא ההיא כרא' דקשיא
יש לנו לתרץ כך' קלקא דעתך אמינא ומהו דתימ' כשאומר רש"י כך הוא כשמכיל
אי זה נושא שרואה שהוא פשוט מתחלת המחשבה והעיין ונקרא סברא מכחון
ולגלות החרוש אומר קלקא דעתך אמינא שהיה כך וכך קא משמע לן שאינו אלא
כך וכך ונגס כשאומר רש"י אם תמצא לומר הוא כשמיסד דבריו על תנאי או
הקדמה בלתי מוכוורת או שואל אם תמצא לומר שזאת ההקדמה כך וכך מה תאמר
בזה אלא על ברוחך יש לך לומר שהיא כך וכך וקרוב לזה הוא כשאומר הגע עצמך
גם רגיל לומר אכתי והוא גם כן לשון קושי כאשר התירוץ שמתרץ אינו מבפיק או
ערין הקושיא במקומה עורמת גם רגיל לומר כלאו הכי נמי כשמדבר מתנה אי זה
תנאי בדבריו ואתו תנאי אינו צורך מדיחו ואומר כלאו הכי נמי: ואז יש לך לעיין
אם תנאי זה הוא על צד היות טוב או אם הוא תנאי מוכרח או יקשה לך למה דוחה
הוא אותה המפרש גם יש לעיין בהכרח התנאי ההוא מאין מכריחו ע"כ:

פרק י"ג לפעמים יבא רש"י לתקן הלשון ואף על פי שאי אפשר לטעות בו
וזה להודיעך הדופי שיש בלשון והרגיש בו וכשבא לפרשו הוא כדי
להבינו

להבינו מה מותר וגם באל לפרט מבר שהוא נריך להקדמה מחוץ או מזד שהוא
דבר זה ובכוננו בזה אינך צריך להעמיק ולחקור עליו כי אין כוננו אלא לפרט
ולקודיע פטט הדברים כי קתומים וחתומים ואו לא תוכל לומר פשיטא מאי קמל
אכל תוכל לומר מאן אמר ליה שהוא כך וכך או יפרט ענין כדי להזכירו מפי אחר
או מדעת אחר שהיה אפשר בכח הלשון ההוא לפר ולומר יען שלפי פשוטי הדברי
והלשון היה אפשר לנעות בו ולחשוב דעת אחרת וכדי להסתמר חמוכו ולהזכיר אותו
מדעת המעיינים בעבור כי לפי האמת הוא שקר או פירוט דחוק וחלוט יפרטנו
ואם תרצה לעמוד על דעת המפרשים וכוננתם לדעת מאיזו פירוט נשמר או מה
סברא באל למעט ועיין היטב בפיו והוי מדקדק בו ובקש בותרו ומגדלו ואלו הפכך
ואו תדע כי מכל זה נשמר ואז יש לך לבקש הגדה לפירוט לסותרו ולומר מה ראית
לפרט זה הפירוט מן האחר ולמת טעם זה הכרח לדבריו ותרע אם הוא ככון מתישב
כהוגן מצד הלשון או מצד הענין או מצד טמיהם יחד כי זה הוא המוכרח ורזוני
מצד הלשון כי אותם המלות מורות על אותו הפירוט הוראה גדולה בלי דוחק כלל
ומצד הענין כי כפי הענין אשר אנו מוסאים בו בזה המקום הנה אותו הפירוט
מתישב כראוי בלי דוחק כי לפעמים יתישב מצד הלשון ולא מצד הענין או בהפך
ואחר שתבין הדבר קוור עליו פעם אחר פעם ותחפש אם כנגדו פירכא או ספק
פככל יוכלתך וכוזה תשיג ת עלת גדול כמו שאם היית קובר מקברתך או משכלך
כמוהו פקשו ליה מאי אתא לאשמועינן וקברתך מנגרת לויט לך דעת לחפש מהו
ההכרח שיש לו לומר כן ומהו החולטא או הריעותא שיש ומה הייתה קובר ומה
הנכרח סברא מבחון לכן תשתדל להבין בכל שכלך כל מה שתוכל להבין בטורם
תבא לדאות מה שפירט מה מפרשים באותו הענין ונזא לך התועלת הנכרח והוי
מובהק לדעת טעם כל דין ודין שאמר המפרט ואם הולך בטטנו בין לחומרא בין
לקולא ומאזי הטיעם אמרו ולדעת כברתו וקברת כל א' ואחד מהמפרטי החולקים
עליו ומה טרם ומה ענף יש לאותו דין או ענין בתורה ונזא זה מצוה משתלשלים
ומשתרגים אותם הדינים או אם הם מדאורייתא או מדרבנן ולפעמים ידבר
דבר כדי להשמר מאתקפתא או תיובתא שיש כנגד אותו הענין אם לא יבארה
ויגדלה המפרט ולדעת הקושיא מה היא ויש לך לדעת היטב בדבריו כי מתוכס
יתבאר לך מה היא ויש לך לעיין תוקף הקושיא ותרצה אם כנגד הלשון או הענין
ואם התירוף עולה בה בהוגן או עדין הק שיא במקומה עומדת זרע שאי אפשר
לכא לדעת אמת המושכל אם לא שיוקדמו קושיות תחלה ויושב האמת ולכן
צריך המעיין להתמיד בקושיות בכל מה שאפשר לכא אל האמת ותמיד תחקור
בתיבות אשר כתב המפרט בלשון ההוא אם הם קותרות לתיבות הכתוכות בלשון
או אינם קותרות ואם הם קותרות הנה הקושיא גדולה שהכוונה היא הפך מה
שכתב המפרט ואז תקש ותאמ הלשון הזה אינו אומ' מה שמפרט זה הפי עליו אבל אומ'
בהפך אבל אם דברי המפרט אינם קותרים לו למפרט' אומ' הפי קפי להודיענו כוננת

הלשון

אחד

כללי הגמרא ממחרר עמואל

הלשון אם קשיא לן אין לא זייד הלשון התיבות המורות על הכונה ונתן מקולטעות
 למעיין עד שצטרף למפרט שיורה לנו כונתו שאילו לא המפרט לא היינו מבינים
 כונתו א"כ למה קתם וזל שמאחר שבכח הלשון הוא מן ההבחה להכין כונתו כמו
 שהבינו המפרט א"כ אין קשיא למה האריך בדברי להבין כונתו ועושרך הכתוב
 או לשון המשנה לנדר יען שתפארת החכמים היא למעט בדברים להיות כולל
 הדבה ענינים במיעוט דברים ולעשות דבריהם להיות מעוטי בכמות ודבי באכות
 ושל לא יהיה בדבריהם דבר מיותר אפי אפי אות א' כמשאל לעולם ילמד אדם לתלמודו
 כלשון קנרה ואלת מאחר שהלשון הוא מוכן הכונה בהכרח הגמרה ואין הספק בו
 למה הוצרך המפרט לדבר בדבר מוכן ותעורה לעולם הקשיא הואת ותאלא פשיטא
 שהיה הדבר הוא מפורש מעצמו למה הביא אותו המפרט ומה שזכרה בזה הוא
 שיארע למפרע כשבא לפרט איזה לשון כאשר יארע לנדוק אח שהיו לתפוחי זהב
 במשכיות וכסף ובהן לו אנשים שיש להם ראות קטן ואמרתי המפוחים של זהב באנו
 אחרם שיש להם חר יפות יותר מאלו ואמרתי הם כסף והם מפוחים של זהב אבל אותם
 הצוירים הם בתכלית הדקות בלתי נרגשים מה עשה או מגדולי הראיות הביא בידו
 כלי יחזקק וצידד באותם הצוירות שהיו בתפוחים ועשה הצמודים גבס ומפוחים
 ומבוארים יותר ממה שהיו בתפוחים עד שהיה הדבר חקוק על אופכיו והראה
 אותם לאלו בעלי ראות זוש ש"ע בתפוחי זהב במשכיות כסף דבר דבור על אופכיו
 כן יקרה למי שהוא גס השכל עם שהוא בעל שכל אינו מכיר עיניו הלשון המצוייר
 בחכמה יפה שהוא דק מן הדקות ולמיעוט שכלו טועה בהבנתו ודק השכל מוכן
 בלשון היטב ויתבונן בו ביותר וכחארון מלך ובהבנתו וזהו מה ש"ע אפי דעתן של
 ראשונים היה כפתח האולם ועתה אינו כמדקית של מחט וכש בזמן שלנו מקורה
 דעתנו שאפי הפירושים הראשונים אין אנו מבינים בהם אם לא בטורח גדול
 וכשקירה כי או כדאי כשיג הסגה בתכלית המכוסה

הד השערה

אמר עמואל בן החכם השלם כ"הר מנחם ספרדי המכונה בן חקין זל המחבר
 זה יודע ועד עלי שהוא בן לכות וכליות שבחלת כונתו בקליפה הזה
 הוא להיות לזכרון בין עיני כל ימי חייו כי מקור שכלי ומיעוט הסגתי אעפי שקטן
 המעינים בדורנו זה יודע לחבר וותר טוב ועמוק מה אלקי אפתי פעמים עכ"ל לא
 נמנעתי וכתבתי לך עט בן קינור הדבריב הלו כרי שאתלמד בהם כי מן
 התלם למדתי ולא הבשן למד לבן אחלה כל קורא בספר זה שכל טעוילמד עלי
 זכות ולכל מותר ועיור ע"י הקולמוס והמוסיף כובאור ופ"ל אורך ומיוסנות
 חיים ואזר הלל ואלא מוסיף יסוף ודלא יליף קטלא מיוס לבן דרוך המעיין שבכל
 נשאלו דברה עמך למוסיף ביאור בכל יכולתו ולהבין דבר מתוך דבר ולהדמות
 מלתא

מלתא

מלתא במלתא כשיקול הדעת לדרך האמת כדי שלא יהיה עליו עון אשמה וזהו
 שתמצא ברש"י ז"ל הרבה פעמים שיכח הכרח והאיה לדבריו מוכח בראות רבות
 מזה ואינו נמוע בין במקרא בין במשנה או מימרא אחת מימרא ת"א אחר ת"א וזני'
 ד"ה אחר תניא ג"ה ומוסיף לחוק הראיה ולפעמים משלים דבריו והאיתני ע"ה פ"ק
 ומביא ראיה ברורה שאינה פקפוק ולא טוס קושי וכשיהיה בה איזה קושי או
 מודיעך מקורו של אותו משא ומקומו כדי שתלך ותבקש סס' אולי תמצא ספקך כדי
 שלא תזים עליו אשם לומר למה דבר כך בי אינו מומנו רק מאחרים יותר גדלים
 מומנו ולך אתה ובקש אחריה גם בזה רש"י ז"ל מוסיף ראיות רבות כדי להשמר מפני
 אחרים או מאתקפתא והרבה פעמי' מוכיח רש"י הפי' שממנו נשמר באמרו אינו כך
 או בשאומר ולא גרבי כך כי אם מכאן למה אינוזה כך או למה גרסינ' ליה לאיתנו
 הפי' או אותי הלשון ובכל זה צריך לעיין ברכי הראות או מה שיש מהדוחק בכל
 א' מהם שדחה אותו והיאך מתייבב אותו שלקח באחרונ' אם כשמתרץ קושי' תראה
 איך מתייבב בכל חלקי המשא אותו תירוץ ואם בשכשומר מפני אחרים תראה מהו
 דוחה ומהו מקום ומה דוחק יש באותו שדחה עד שיתייבב פירושו יותר והיו מדקדק
 בו מאד וראה מהו הופכו וכו' תדע ממה כשומר ומה שהנא דוחה ואחר שדקדקת
 בו היטב תבא לעיין השטה ואח"כ ליטב הכל על לשון הגמרא וכל דבר ודבור של
 ת"א וחדושו אשר בהלכה תנערך לחדר שכלך להבינם היטב ותדע מונא' מוכחא
 יען כי כונתם להודיעך דברים מחודשים שלא יית מרגיש אותם בכחך הקצר והם
 הוציאו בגדל' שכלם מוכח הלשון ברוב הפלפול ולפי' מה שיערתי לך לעיל אנטרך
 להציע לך קצת דרכיהם בקיצור כפי הסגתי בקוצר שכלי וזה לך הדרך אשר תקח
 בחדושים והוא שיש לך לדעת על איזה לשון מהמשנה או מהגמרא מדבר והשתדל
 בו לומר מדוע לא התחיל ממוקם אחר אם אפשר כי יצא לך מזה תועל גדול לדעת
 כונתו וראה מהו קשר הדבור ההוא מקפיה לרשיה או בהפך ומהו כונת הדבור ומה
 היא הקב"ה או הפי' ולהעמיד ולקיים ובכלל' יש לך לראות מאיזה דבר נשמר כמו
 פשיטא ביזה הפי' בזה המקום בא למעט פי' אחר ג"כ בשאומר ואקשינ' ופרבינן
 וכיוצא באלה הלכות יש לראות מה דוחק יש באותה הקושי או באותו התירוץ
 טבא לומר זכר כן אלל דוחק או קושי אי' שלשון ההוא לפי פירושו והוא כהן
 ומקושה כנגד מנגדו ובא לתקן ובשאומו א' מהלכות אשר זכרנו לעיל הדין כן
 כאשה בארנו ס' ולפי' כך כשהוא אומר ופרין או ומקשינ' ופרכי' הוא לראות
 אותו הפי' שה' מתייבב היטב ומנגד לפירושו ואו השתדל הוא ליטבו ולתקנו כענין
 שלא יהיה קשה ויהיה פ' מתוקן ומקובל ובאלה המקומות יש לך להיבט בתולה
 בלשון או אמרת בשלמא ולנא בשלמא לפי' האי כיהא לפי' קשיא ובפירכא קשאו'
 או זה או ואל' או תנערך להיבט בזה הדרך בהפירא כל' מאחר שהפ' ק' מתייבב
 על הלשון היטב כיחא אכל לפירושו קשה או תתרץ ז"ל כך וכך' ולפעמים חוזר
 ומקשה כמה פעמים והיינו כך וכך מנגדו או ואל' אכל כשאומר והיינו הוא היינו
 דאקשינ'

דאקשינ'

כל לי הגמרא במורהרר עמנואל

דאקשינן או הוא כחאז פירשנו כי מתישכ פירושו היטב ופותר לכי האחר וכאשר
 יבואו חלו הלכות כגון והא או ואקשינן או ופרשין אחר והיינו הוא כאלו אומר
 והיינו הוא דאקשינן והוא לפינע ולעזר דבריו: **פרק ב'** יש לך להסתכל בתירוץ ולומר שהתירוח שהוא מעט הדוחק הוא טוב
 וכל עוד שיש לתרוץ כפסטנא למה לי להכנס בדוחק ולהקל מן הדוחק
 לומר ר' ז' תירוח אחר תירוח והסתכל אם התירוח הוא ע"כ ההכרח או ע"כ היתר
 טוב כי אם הוא מזד ההכרח יש לו לקבלו ואם הוא ע"כ היתר טוב ר"ל שהוא מהם
 נתן דין א' בקצה הראשון לזד מעלה והוא לזד מעלה ומטה והיתרו האמצעי שלא
 פירשו או יש לעיין משפט האמצעי כי בכל החולקים יש שלוקח הקנה וכ"כ האמצעי
 והאי דנקט להודיעך כחא דהיתרא עדיף או כחא דאיכורא אבל אין לומר בקצה
 הא' של מעלה או בקצה הב' של מטה דהוא הדין נמי דא"כ אימא מה שלמעלה וכ"כ
 מה שלמטה וכ"כ מה שבין א' וד' הקצוות אשר לקחו הם מגבילים הדבר והכרח
 הדין אין לאומרו א' במה שבין ומה שרש' אמרה מי שיש לו חלוק שנתנו לו במתנה
 וקנה לו חלוק צריך לברך והמאם קנה וחזר וקנה ומואחר שהחדש אצלו הוא הקני'
 אבל אין לומר בקצה האחר שלמטה שמי שאין לו להשתא מושים לו חייב לברך
 מי שאין לו לא כש' אבל באמצעי שהוא שאם קנה וחזר וקנה יכול לומר ה' להודיעך
 כחא דאיכורא שמי' חסור ללבוש לך החלוק עד שתברך: והחדשים אמרו מי
 שנתנו לו חלוק וקנה חלוק אחר דאין צריך לברך הואיל ואין בזה חדש שכב' היה לו
 חלוק שנתנו לו ואין לומר ה' אחר בקנה של מעלה: שהוא אם יש לו וחזר וקנה
 דאין צריך לברך דהשתא כשלא היה לו חלוק ונתנו לו אחרת דאין צריך כשים לו
 וחזר וקנה לא כש' דאין צריך והאי דנקט הקו האמצעי שהוא כש' לו הנה הוא
 להודיעך כחא דהיתר עדיף שמכל צד מותר לך ללבוש החלוק בלא דרכה לזה נקט
 הקו האמצעי ה' ככר דאין צריך איך חלקו ואחר נתנו דין א' לזד מטה והב' לזד
 מעלה ואיך פירשו האמצעי מה שלא היה צריך אלא להודיעך כחא דאיכורא וכחא
 דהיתרא: גם בכל דבור ודבור שהמפרשים מביאים הדב' וכל מפרש מביא
 ראיתו וכונה כפי פירושו וכפי השגתו וכפי טעתו ויש לך לחקר באלה הדברים
 ולשאול עליהם וכ"כ אם יש לך חלק באותה הגמרא או בחלוק והוא כדאיתו סוה
 מכריח דבר מפ' ובא אחר והכריח מפ' אחר ואחר מפ' אחר ואחר ממנה: ואחר
 ממימרא וא' מקברא וא' מתנא: ולפעמים בוחר הגמרא באותה קברא ואומר
 מקתברא ליה לר' פלו ומניחא אותם ראיות ואם הם ממקרא או ממנה כי במקומו
 כאלה יש להם להתעורר בחדשים ולהרבות כפי ומתוכם הדעות והסקרות וכל
 א' תפש פי' כפי טעתו וכפי ראיתו: ולפעמים בעל החדשים ובמקומות האלה
 חמדות לפ' לפ' ולדקדק בכל יכלתך ובראות ראשונה כללן הגמרא באשר עררתיך
 וזה כי מה דוחק יש בזה הפי' הא' עד ש' הב' וכן הג' וכן הד' כפי מה שהביא עד
 ש' אל האחרון והסכימו דמקתברא כוונתה וראה אם מהסיק סברות ח' קי הנושא

ומאין

דאין צריך

25

כללו הגמרא ממוהרר עמנואל

והואין מכריח ומה ראה המפרש המחר בפי' הכ' עד שהטיח אותו הפירוש ולא
 נקטין ליה והג' לר' וד' לה' וכן כלם חוזר חלילה וכן מה ראה מהמפרשים
 הראשונים ומה רוחק בהם עד שהניחם ולא גרסינן חד מיניהו וכן הג' והד' והה'
 מקשה להו' זו הקושיא היא ומתרץ ומיהו אשר רוחה ואמאי רוחה אותו ומיהו אשר
 מקרב ואמאי מקרב אותו ומה צורך עתה בשאר הפירושים ומאי נפקא מינה אם
 להראו' שנסמרו מהם או אם לתקן פירושו ולהכריח דבריו ותשתדל לעיין איך נשמר
 הוא מאותם פירושים והם איך נשמרו ממנו ומה היא ההקדמה המחייבת לכל
 פירוש ופירוש ומה הכל' שיש בין כל אחד מהפירושי' ומה טעם זה לא נקט פירוש
 חבירו ולמה נסתייעו החדושים או התוספות מזה הפירוש יותר מהאחר אם יש פל'
 מפרש אחר שאפשר לו להקתייע ממנו להתחזק פירושו

פרק ג' יש לך להסתכל בטעמי הפי' ההם בכברתם עד שהניחם לומר זה אומר
 ככה וזה אומר ככה ואם שהתוקפית או החדושי' לא זכרו פירושים אחרים
 לא פי' תדקדק פי' ולם גם בעיני נמרץ עד שתרע כונתם כמה הוא נמשך ותנצנצם
 כל לשונם בעיני שלא ישאר בו דבר מיותר אפילו אות אחת כי כל דבריה' כמספר
 ובמסקל ואחר כך תפסל מאיוה' דבר נשמרו התוקפת וכדי שיעלה בדרך השגת
 הפירוש שממנו נשמר מקוץ דבריהם כודאי נשמרו ואין לך לבקש שנסמרו מפי'
 אחר ואם אין גם פירוש אחר תבקש ברש' אם יש לו דרך אחר וממנו נשמרו ואם
 לא תמצא ברש' אולי תמצא דרך שיטה אחרת בגמרא לכניף ותרא' אם יש לה דרך
 אחר ח' וק' מענין החדושים וממנו נשמרו ואם לא כן לך ובקש בתוקפות ותרא' אם
 יש לו דרך אחרת וממנו נשמרו ומן התוקפי' ה' החדושים ותראה אם בחדושי' דרך
 אחרת שממנו נשמרו התוקפות ואם לאו בקש בהר' מ'כס' וכדראש או לבעל הטורים
 או לאדם ומהו אולי תמצא בהם דעת בהלכה ההיא שיהיה נשמרו התקפית ואם
 לא מצא עיני' כשכלך ובפסולך על אות' הדר' שהעיון הנמרץ יוציא אדם מהשבוש
 וכו' ועל כל פירוש שתמצא שיהיה חלוק מפירוש התוקפות תעס' בהם הדרך קודם
 שתתחיל הדבור ותאמר בהלכה הזאת כך וכך פירושים וההכרח שלהם הוא כך
 וכך והוא מתישב על הלשון ולכאורא אפשר לטעת גם לפיכך נשמרו התקפות
 מזה הפירוש ואמרו שאין בן האמת אבל יש פירוש אמתי והלכה והוא זה והוא
 כשאמרו התקפות ואם תאמר כך הוא הדרך בשלמא לפירוש האחר מיחא שלא
 חל עלינו קושיא זו של ואם תאמר אבל לפירוש התוקפות קשיא קושיית ואם תאמר
 קוץ דבר כי דרך ואם תאמר הוא כדרך והוא כה' כמו שכתבתי בחדושים לעיל
 ודע כשמביאי' חדושי' תוספת פירוש אחד קמין לפירושם ואחר כך מקשים קושיית
 ואם תאמר אין לזה בשלמא לפי שאם דעתם לומר בשלמא היה להם להקדים
 קושיית ואם תאמר לפירוש השני אבל השתא שאחר פירוש הב' הקשו קושיית ואם
 תאמר הקושיא היא לכל הפירושים ולפיכך כתבוהו באחרונה ועיין גם בדרכי
 התוקפות ותמצא ממיני הקושייות שכתבתי לעיל שבאים מחמת השגת המשיב

כ"ל"י הגמרא ממוה"ר עמנואל

בזיוור ואמות וקדור ואם תמצא חיוה קושיית תשתדל לתרנן כי ידוע תדע שלא
תוכל להבין כותב התוספות אם לא מצד הקשיית כי מי שיש לו כח להרבו הקשיו'
יש לו כח להבין ההבנה והכונה וכל בוסא שהיא מעיין בו זאל תשבח כל אותם
הדברים שכתבתי לך ברש"י ז"ל ובתוספות בשאומר ופריך או זמשני וכיוצא ולאחר
שתדע כונתם או הפסק או הקושיא יש לך לחזור ולעיין בדברי רש"י ז"ל ולהארות אם
הרגיש בה חיוו קושיא או לא ותראה אם הם מקשימים כלם בדרך אחד :
פרק ד יש לך לעיין בכל השמועות ולדעת במה הם מקשימים המולוכים
שיטה אחת או במה הם מחולפים ועיין היטב בלשונם באיות
אופן דרכו לכא במקום א' על הרוב וראה גם ראה והבט אם הוא באותו דרך גם
כן בכאן ואם לאו פריך אחת לדעת למה נשתנה ואם אתה מקופק בו שאיך יודע
מנהגו וטבעו חפש הדין בגמרא באיות דרך הוא ועוד דרך המפרשים כשנשאים
ונותנים להקשות על חיו משנה או ברייתא או מאמר ולדעת אם יצדק או לא כי
אותו המאמר אשר חבו דנים עליו וקחו אותו למקופק וכל שאר המאמרים אשר
מחוץ וקבלום לאמתים להקשות כנגדו ואחר כך ישובו במקום אחר ויקחו אותם
המאמרים אשר הכוחו באן כמושלמים לקחת אותם באופקים יקשו כנגד מזה
שכתבאר באן שהוא אמתי וכל זה לכרד האמת כי אם יקחו כלם למקופקים לא
יוכלו להשיב מזה לזה ולבררם לעולם תשכח במפרשים כשהאחד מוכחיש
קברת חבירו או שולל פירושו הוא מן המשנה ומברייתא זמן הכתוב אז יש לך
לשאול מאין לו זאת השלילה וגם כשחלק על חיוה בוסא ואומר חיוה כך רש"י אמר
חייב והתוספות חולקים עליו חיו מהו הדין עם התוספות או עם רש"י ופריך
שתראה הברח דכרזיה ויהי אם הקשה שלשה א' ארבעה קושיית כנגד חבירו
או א' לכד והיא רחיה ברורה ועל זה אמרים בגמרא עדיפא מניה נקט' ופעמים
תמצא בהפך שמקשה בין מצד הענין בין מצד הלשון מכל המאמרים שיש לו
להקשות או שנראה לו שהם כנגד בעל דינו חף על פי שהי' די לו בא' ואלי משום
יגדיל תורה ויאדיר כמו תש' זה אחר זה טעובים השנים מן האחד או ב מעידים
ואחד חיו מעיד ולפעמים שהא' אוקד ואחר מתיר ויבא הג' ויכדיע ביניהם או
מביא ראיה ממשנה או ברייתא ולא יעשה חשבון מהדאיות ויה שאי אפשר לו
להעמיד אותו המאמ' בענין זה שלא יהיה קשה אצלו אלא בדוחק גדול או שהראיה
של זה היא משנה או ברייתא או מיתרא או מקרא שהכל תלוי בשקול הדעת חזק
מן המקרא כי גורת מלך היא ואין לנעות ימין ושאלל אז אומר הלכה למשה מסיני
כשארר הערה קטנה והיא זאת כי תקרא הלשון ותעיין בו היטב בלא רש"י ואחר
כך תראה ברש"י אם עיינת כמו רש"י שכלך טוב ואם עיינת בהפך ממך נשמר רש"י
ואחר כך ראה בשמירות ברש"י שהוא נשמר מכ פנים או נשמר מפירוש אחר או
שכא למרן חיוו קושיא אם הקושיא מצד הלשון גם רש"י השתדל לתרני וכך במקום
אחר כמו זה הלשון גם תדקדק בלשון רש"י לתת צריכות לכל דבריו או אם יש

כתירה

27

יד

התורה בדבריו או מפרט דבור אחרון קודם דבור ראשון כל אלה תדקדק בהם
 בדבריו או מפרט דבור ראשון קודם דבור אחרון כל אלה תדקדק בהם ולתתן
 אותם על כל פנים והתירוח הוא הכנת העלם בפטמות ההלכה והקטיות כבר
 עוררתך בדרך העיון אם קושית פשיטא כבר הוא פשוט אלל השכל ואין להזכירו
 ואם קושית היתור כבר כתבו למה לי ב"ב ואם הדבר כבר מפורט הוא כמה שקדם
 הוא מיותר אם מחמת מה שבפועל אם מחמת מה שבכח ואם הענין צריך לו אבל
 בדרכי הדברים ללא צורך ואם קושית למה שיש ענין שהיא קשה אלל השכל ואינו
 מקבל אותו ואם קושית הכתירה על ב' פנים אם מחמת הדיוק שכראש הענין
 נקופו וזה הוא גופא קשייא שזה פותר את זה מצד החלוקה שלקח ואם יש כתירה
 מקיפא לרישא או בהפך וזאת הדיוק אבל בהדיא כתיב מה שקותר זה לזה ואם
 קושית החכרון מצד המלות או בענין כי ה"ל לחוק הענין ואם קושית רוע הקדור
 ומצד רוע הקדור במלות או בענין אם מתנאים או אמורים ואח"כ תשתדל לתת
 הקושיות שזהו העקר אם לפי רש"י או לדרך התוספות צריך לומר מה כונתם וכו'
 וזה הדרך בעצמו כשמיא פי' אבד בקיף דבריו שדאי ממכו נשמר וכך תאמר
 בשלמא לפירושו כיחא אלל לפירושו קשה וכו' כשאומר ואם תלמוד קמוך
 לפירושו אבל אם מביא הפירושים קמוך לזה ואח"כ אמור ואת משמע דליכא דחוק
 לפי' הא יותר ממה שיש בפי' ה' וקושית ואת הכא אחר הפירו' הוא דחוק לכולהו
 פירושים ובאותם הפירושים שמביא תזייר בשלך כל פי' ופי' תזייר הבדל שיש
 ביניהם ג' תחבור ההקדמה שממנה נתחיד כל פי' ופי' תענין לתת הכרח לכל פי'
 ה' תראה אם יש ביניהם הכרח שהכריחו הם ותענין אולי תמצא הכרח יותר טוב
 מאזה הכרח שלהם ואז תקשי מט"ל נקטינן ותענין בהכרח כל פירו' ופי' שמה

הכרח פי' זה הוא דחוק לפי' זה ואז תאמר בשלמא לפירו' זה ותתקן
 הדחוק שיש לכל פירו' ופירו' באופן שיכא כל דבור ודבור על
 אפניו וחוקים אפיקי מגיניו ואז תשכיל בעור

אדון שוכן במעוניו וזהו שהתחלנו

כתחלת הנושה שלנו

משכיל על דבר

ימצא טוב

ובטוח כה

אשרינו

דע

שתחיל לכתוב כללי הגמרא להגאון מוהרר רודן זמרא זל
 לך כי מנהג רש"י זל לאחוו המלה או מלות ומפרש אותם ויש לך לדעת
 שאותו הפי' אינו מתפשט וזלתי על המלה או מל ת אשר אחו' לכד' ואעפ"י
 שימשך הפי' אבל כשתמצא אותה מלה או מלות ואו' ומפרש אותה הפי' מתפשט בכל
 הלשון ההוא עד שתחיל לאחוו מלה אחרת . גם הזהר בדברי רש"י שהרי הוא
 כמקסה ומתרחק ונותן טעם לשבח או לגנאי והרבה מרכיון כן יגוס לפעמים ואמר
 רש"י זל ק"ד ומביא אותו כשרוצה לפרש פי' דחוק להיותו צריך כן לאותו המקום
 ופי' ק"ד כך עלה על דעתנו שזה הלשון מדבר בזה הדבר ואח"כ מסתלק ומתבטל
 מה שהיה עולה על דעתנו . ופי' השתא משמע עכשיו משמיענו התגא' שיש מוקצה
 או כך וכך משמיענו והכי קיימא מש"כ בק"ד שהוא מתבטל לעולם . ומ"ש דק"ד
 שהארץ אנת דל"ת זל פי' כך זה שאני מקסה לך או שאני אומר לך משום דק"ד
 וכשאומר ק"ד הרי הוה כחזי ק"ד ולא יותר שאין נרא' זה הדבר שעולה בדעתנו
 בשלמות . ועוד אלמדך להועיל כל מקום שתראה הילכך פירו' הא לך כלומר מכאן
 אתה לומד כך . וכל מקום שתמצא על כדחין פי' הכי כי אין לך מנוח מזה וכו' וזלתי
 אח' . כל מקום שאומר רש"י אלמא פירו' יראה מבאין . כל מקום שאומר רש"י לקמיה
 ר"ב בקמין וכשאומר לקמן הוא מופלג וזה דע כאמתות ואם יאמר לקמיה ויבא הדבר
 מופלג הרי זה טעות ואינו שיאמר גם לקמן או כמו כן על ההפך . אם תמצא רש"י
 אומר בגון פקח עיניך כי נשמר מאחר וזה תמל לפעמים שמפרש רש"י העיני ואח"כ
 המלות . כל מקום שתרח רש"י אומר בניחותא שאינו לשון קושי' אלא קייעת למ"ש
 לעיל וקרוב הוא זה למה שפירש בפירוש וזה אינו . וכשאומר ופריך ופרכין ומשני'
 כל אחד מאלו נשמר מהמשך הלשון וצריך אתה לדעת מה יש בזה ולפעמים אומר
 ומקשינן והפרש שיש בין ופרכין לומקשינן כי קושי' גדולה מפרכא בו הקושי'א
 היא עצמית אשר אי אפשר להכניסה אבל הפרכא אפשר לבטלה . וגם אודיעך
 שיש הפרש בין שנוי תירוץ כי לשון תירוץ שייך על כל קושי'א עצמי' ולשון שנוי שייך
 על כל קושי'א מקרית ופירוש תירוץ שמתרח המקשן מקושיתו מנד' ותירוץ המתרח'
 ופירוש שנוי שמתנה המקשן מקושי'א זו לקושי'א אחרת וצריך המתרח' גכ להשתנו'
 משנוי'א לשנוי'א אחרת . וככל מקום שתמצא רש"י שאומר בתמיה'א הוא נשמר גם כן
 מהמשכות וכן אם אומר וקא מתמה' גס כן אודיעך בני ידידי שאתה צריך מאד
 להזהר ולנער עצלות מעליך ושינה מעפעפך כשתראה לרש"י שאומר הכי גרסי' או
 ולא גרסינן כך וכך או הכי פירושא או כך וכך לא גרסינן כי כל אחד מאלו
 הלשונות בא על מה שלא בא חבירו . ולפעמים בעי הגמרא על המסכה או על כרית'א
 או על פסוק או מימרא מאי כך וכך ולומר למאי הלכת'א . כל מקום שאומר
 שמע מינה כך וכך שמוע מינה עליו אין לדבר וכן הכי שמע מינה מהאי מתנית'א
 או ברית'א או פסק זה הדין מבאין והרי הוא מוסכם מהגמרא והאח' משי' ש"ו כמותי
 ובתמיה'א וכשאומר תיובת'א דרבי פלוני תיובת'א ישאר בקושי' ואין הלכה כא'תו

מאמר

ואמר כיון שגשאר בקושי אבל כשאמר קשיא ר"ל חמתית בלא תירוץ היא זאת עד
 שיפרסם הגמרא ויאמר הלכה ואין אומרים קשיא אלא כשנתן האמורא איזה טעם
 על איזה תנא או על איזה דבר ואי תותב כגון זה שייך לומר קשיא ואין כזה תלמי
 הלכה ר"ל אין הלכה כזו וזאת הקשיא אינה אלא על אותו הטעם לומר שאינה חמת
 כל מקום שאומר תנא חדא ומבא או מאי קמ"ל תביא היא קשיא לר' הקדוש דלמה
 ליה לר' הקדוש למתנייה לפלוגתא בתרי דוכתי כל מקום שאומר אמר פלוני
 קבל אתה השמועה מפיו וכשהוא אומר אמר פלוני משמו של פלוני לא קבלה מפיו
 אלא מאחר שאמרה משמו אלא היה הוא הקא חביק למילתיה ותני ולא דמקשיבין
 עלה דמילתא זמן ב"ד שלשים יום כל מקום שאמרה ואודו לטעמייהו או ואודא ה'
 פלוני לטעיה פי' הבי והם הולכים לטעטס והוא הולך לטעטס כלומר מאותו הטעם
 עצמו שאומר דבר פלו' במקום אח' כמו כן מאותו הטעם אמר דבר זה בבאן וקרוב
 אנו לומר דקביא ליה לגמרא שאין הלכה בכל מקום שאומר הכי לפי שמש' זה
 הדין כבאן אינו אלא מצד המשך וגמרא שגמרה ומטען להיות זה כי כיון דטעמיה
 דהאי מלתא היא זאת א"כ בכל מקום דשייכא האי טעמא כמו בהכרח או אומרים
 ואודא לטעמיה ואעפ"י שמצד הדין אינו דין כלומר הדבר הכתוב באח אכל הא"א
 להיות הלכה כל מקום שאומ' מיהא פי' מהאי משנה או מהאי טעמ' יש לך ללמוד
 או לומר דבר זה כל מקום שאומר בשלמא לפלוני לא קשיא יש קושי קצת לדבריו
 בדבר מה אבל לאחר קשיא בכל צד מכל וכל כשב' אמוראים חולקין בדבר אחד
 מקשה הגמרא ואולי ימא דכפלוגתא דר' פלו' ור"ב קא מפלגי דמיר אמר כפלו' תנא
 ומר אמר כפלו' תנא והוא קשיא לפי שאין ראוי להיות האמוראים חולקי במחלוקת
 התנאים וזלתי לומר דבריהם בלשון פסקוה לכה שיאמרו הלכה כפלו' ומשני גמרא
 אליבא דפלו' כ"ע לא פליגי כי פליגי אליבא דפלו' פליגי דר"ב אמורא אפילו כהאי
 תנא אמרה למלתיה ולא תימא לדריה תנאי היא שהרי היא יכול לאוקומי למלתיה
 כי האי תנא אבל לר"ב חבירו וודאי תנאי היא דהא לא יכול לאוקומיה למלתיה כי
 אם כהאי תנא לבדו וכיון דמלתיה אתיה כתנאי אין הלכ' וזהו הפי' והשטה האמתית
 לכל מקום שתמצא הנושא היה וכך פרש"י ז"ל פלפליגי לפעמים מיתני גמרא משנה
 או ברייתא להקשות עמה למי שהיא ומשני לגדרין קתני פירוש קצת ממנה מדבר
 בנושא וקצתה בנושא אחר וא"ע דמשמע היותם שנים מ"ה האי בדנייה והאי
 בדנייה זה חייב וזה פטור זה מותר וזה אסור כל מקום שאומר ר"ב ור"ב בלהו
 קביא להו כך וכך שטה היא ואינה הלכה בשב' אמוראי חולקין בדבר א' ומקשה
 הגמרא לא מהם ומשני אח"כ תנאי היא כלומר מר כבר כהאי תנא ומר כבר כהאי
 תנא ולא פסקי גמרא הלכתא לא כמר ולא כמר ובשאר בשקול הדע' מה שיפסקו
 הפוסקים כי הוא הדבר שהוא יותר קרוב לטבל אם הוא דבר תלמי ככברא כל הסך
 דגלי האמוראי כי יום שמת בו אדם גדול קיבעין אותו לכבודו ומדי שנה בשנה
 כשאגיע אותו יום מתקבצים בו ת"מ מכל הביבוי ובאים על קברו עם שאר העם

כבלוי הגמרא ממחר דודן זמרא

להשיג ושיבה שם כל מקום שאנו לימא כמנאי או אומר רב סבר כך היא קושיא
עצמות לפיכך אינו עומד בן יקוני אשר יט באומר לימא התנאי לפי שאין ראו
לאמוראים לחלוק במחלוקת התנאים לפי שאמרו התנאים לא יבאוו דבריו כאחד
מן האמוראים וכן האמורא הסני ואין ראוי לאמורא שיאמר דבר בכל מה שאפשר
ולת לדעת כע' לפעמים אומר הגמרא על דברי התנא כמדויק מדבריו שם כך
וכך מנהג הגמרא למד תקתיים דר' אר כן בשונה להודיענו מן הוא האומר
זה או מן האמוראים הפכו ופי' כך הרי לך קימין וראיה ברורה שרפ זו היא סברתו והלכה
במותו שהיא הדלומאשיב הגמרא לבסוף תקתיים כלומר מק' מן הוא לימא ותאי
תיובתא דר' דאמר כך וכך ולא מן אותיבין ליה חדא זמא לימא מיהא כמיתתו
תיובתא ופסקא מינה דאי מתרנא קמיתתא תקום הך מחלוקת ואח"כ קתם הלכה
בקתם קתם ואח"כ מחלוקתאין הלכה בקתם קתם דמתניתין ומחלוקתאין בבביתא
הלכה בקתם מחלוקתאין כמיתתין וכתם בבביתא ר' ל' שאלה ר' תימא מנא ליה
דהלכה כמותו ותנא תנא פי' תנא דידן כמו אבובא אחובא כך פרש"י מפיקמא
לך ר' מאוכך פי' משמתי לך ותעשה על כרחיך למא' כפסקא מנה פ' מאי נפקת
איכא בן ט' ע' וזה וכן ע' ע' זה הדבר כך משיב כפסקא מנה על כך לטעם פלו'
ליכ' ולטעם פלו' איכא לא לפי מפנה פי' ודאי מופנה הוא ופרבינן במחלוקת קתם
ופסקא קמיתא כלומר כשמקשה התלמיד אנה האומר על איזה דבר או מומר או
בריתא ומתריבין תירונוי ומהדרינן לאקשוני עלה דבריתא או על המומר עד
דמהדרינן לתירונוי מטעמא אח' ינא ובתר הכי על האי תירונוא שייך ופרבינן פלו'
וכל התירונוי והקשויות הראשונים נתבטלו ולא יכלו להתקיים ומכאן נראה עקר
מושא ומתן והקשויות והתירונוי וכתר דמקיימין קושיא ומתריבין תירונוא שייך גומר
ומשגי כל' זהו התירוץ האמתי ומה שתראה מכאן והלאה קשויות כולן נשיבין עלה
דהאי תירונוא והאי תירונוא היא מתקיימת ועומדת כל מקום שאמר מואי
תלמודא כלומר איך תלמוד זה הדבר מכאן ומאיה מקום איתיה או תיבות אנו
למדוין זה הדבר ודקרי לה מואי קרי' לה פי' וכיבאחם היא זאת הקושיא ולא ראה
המקטן זה ח' דקרי לה מואי קרי' לה ללא תועלת כיון דתשובתה בגדה ונתקבא
פי' וכיבאחם בזה המעשה אנת אפשה לה עמיד זאת הבריתא או מהמנה או מה שא
והרי אין אפשה לה תקיים זה המעשה אנת הנה מצדו הקושיא שנתקבא ור' אלעזר
קתם הוא ר' אלעזר בן פדת ואמורא הוא תלמידו של ר' הונא בן אבהו אפשה קתם
דמשה הוא ר' לעזר בן שמוע' כל מקום שאמר קתמי מיהא פי' הכי מפי' שגז
מקיים וכ' שאים מח' לפים בואתה משה צריך ליה לבודיען וביאן לך קישו' או
תעמיסה או כיישתא אלא מזה הכנשא הדומה למה שאמרת' הכל מקום שאומר מואי
תעמיסה פלו' פי' הכי מואי מק' מביאין ראיה לרביה'ס און לאויה תיבה וכס' זכין
לפלות ולתמי' הדומה בלא' זכ' פי' ה' לעש' תחלוקה אנת חלוקתאיותו הכנשא עמו
בין שנתל' בו חלוקה אשר אתה מדבר בה ולמה קילק עמו מזה הכנשא כד' לקת

כנשא

א ב ג ד ה ו ז ח ט י

ונחם מחולק שרואה מזה שלט היה אפשר ואת החלוקה בכחן בין שלט הנוכח
 משיב ואומר ה"ל קאמר וכו' ה"י משתמע נמי מתוך דבריו וכך תפרש הטעם ה"ל
 תיובתא היא ממסנה או מברייתא יפירבא הוא מפלפול בגמרא קוסי' הוא מדיוקא
 דמסנה או מברייתא : כל מקום שאמר אינה ברכ הוא רב הונא : מאי איריא
 דתני פ"מה ב"ל ללמדנו או אינה חרום משמיענו כוה הטעם החמור היה לו לאחז
 דבריו ולהורותנו והדיוק בזה הטעם שהוא קל ממנו כון שהיה נסמך ממנו והיה
 מלמדנו הטעם הזה הקל מה שמלמדנו הטעם החמור : חסדי מחסר' והכי קתני
 הוא אל' מן התי' הנזכר שהמשה הוא הברייתא מתורבתו וזה התי' דון מה'ג' לבא כשיש
 במסנה או בכריית אינה קוסי' אמר אינה דיוק או לטון שא"ל שיתרץ בלי זה תוכפ'
 שהיא חסרה וזה החקרן לקבת התנא כי הוא חקרן מפורסם כלומר אל' לעבור
 עליו ואף כי המסנה שלמה היא ובשלמות נשנית ככל הנזכר : וזה התקפת שמותי
 הגמרא חקרוי מחסרה אינו מעצם ומעקר המסנה ונלתי כמ"ל למה שקדם ברישא
 ודומה לזה מצינו אלויות או תיבות חסרות לפעם וכל שהם חסרו מעצם התורה
 ח' כי כבר בא תורת התמימה משיבת נפש : א"כ זה שפראה חקרן אינו מעצמות
 התורה ח' כ"ל לנזכר הפי' כמו כי ששת ימים עשה ה' הרי זה כמו בששת הרי כאן
 חסר אות לנזכר הפי' כמו ויקח קרח ולא הזכיר מה לקח וכו' איירי דתנא רישא תנא
 נמי קיפא כך פי' לא רצה התנא לטנות לטונו בפ"ש מחולק מאחר שהתחיל לדבר
 ברישא כוה ה"ט שאמנה נמשך לפי' כי כבר הוא לתנא לטנות נושא חדש אם
 אינו הכרח גדול וזה ג"כ א' מתדונו המסנה או הברייתא : וכשאמר איירי נמשכה
 ונזכרה הפי' מן הרישא אבל בשאמר מ"ס הרישא נמש' : ונזכר אחר הקיפא
 וזה הפירוש שם בין משום לאיירי : יש ק"ד שמתבטל יש מהם שאר קיים והם
 המיעוט כון ה"ל הפי' במותי' מאי לאו מדקאמר הכי הא נמי הכי מדאיירי הא
 כדאייתא והא כדאייתא פי' אין לך ראי' אלא מדאיירי בתרוייהו כדרא אתה רונה
 להסוותן פדין ואם בסב' לזה לאו היא קיעתא לדירך דרילמא הא כדאייתא כלומ'
 אין לך להבין ולפרש אלא כפי הנשמע ומובן ומפורש ונרא' ככל' א' א' בפני עצמה
 ולעיל פי' בפנים אחרים וזה כו' עקר : מנהגו של רש"י לפרש משה והוא א' בתח'ת
 בענין כפי המקרא שבקוף ולהבית הספקות הגלויים אשר כנגד המאמר הה"ל
 ולומר בגמרא פריך בגמרא מפרש ופ"מ : כן דרכו לומר ק"ד לפעמים כאשר קהיה
 האוקמתא שאומר ההכרחיית שיקבור אותה עתה בין האומר המאמר ההוא או
 הווקא ממנו לבקוף היא פעולה וכך אומר רש"י ק"ד : אמנם היה אפשר שיק"ד
 משאר כך ע"פ שהיה מתוך ידחה אותה ויאלץ אינו כן ויבטל לה לפי דעתו לא יאמ'
 ק"ד ישמור זה : לטן ב"ל אפל מאהו פלס הם מיעוט וק"ד להם לטון אעפ"י וז"ע
 אכל' אפי' אז לעולם הם לטון קשה לא שייך לומר פשיטא אלא בדבר שהוא מוכרח
 ואין עליו שום חולק וכמעט שהוא מוסכל ראשון שאין בו שום חולק : כשמתרץ
 תירץ א' ומפי' עוד תירץ אחר בענין אחר כשיש חולשא בתירץ הראש' או אפשר

פ'לי הגמרא ממוהרר דוד ן זמרא

טובים השנים מן הא' א"כ אפשר שיש קושי להכריעו כנגד הנד הא' וכנגד הנד הב'
 אין לו קושיא' ולפעמים מעמיד האמורא סברתו אעפ"י שיש כנגדו קושיא מכח
 ברייתא או גומרא מוקבמת ויאמר ברייתא לא שמי עלי' כלל גדול בעיניו לדקדק
 בלשון היטב ולראות אם יש יתור לשון או כפל לשון או שמי לשון או שנוי דין בין
 גושא לגושא לשון תיובת' כגון מתיבוי סייך כשמקשה לאמורא ממסנה או ברייתא
 כי האמורא אין לו כח לחלוק על התנא ולפעמים נמצא שהוא חולק משום דוחק
 ואומר הגמרא כשמטיב ר' תנא הוא ופליג אור' יוחנן אור' חייא או חיקיה ולא דוקא
 שהם חטיבים בתנאים' כל מקום שאומר חנן כותם הוא ממשתנה אשר אנו בה
 וכשאומר חנן התם הוא כרי שלפרש אותה המסנה או קצת ממנה שהיא נשנית
 במקום אחר ואין כאן לקושיא' כל קטר שבגמרא בא לגלות הסוד שעליו בכה
 המקשה קושייתו וכמסקנה לא ישאר בן וגב' כמה פעמים מקשה הגמרא בכגוויא
 שלא תאמר כן ולא יאמר רש"י קטר כשיכול לפרש בלא קטר' כל ובכורה הם בני
 הישיבה רובם וקברה שבגמרא לא קאי הכי במקבא' כל ואמרי לה לישנא אחריב'
 הוא' כל תנינא להא רת"ר ר"ל תנינא דמתני להא דת"ר בברייתא ונימא שאתה
 ברייתא עקר אחר שיש לה סמך מהמסנה' כשאומר לימא הכי בתנאי דחיק ליה
 תלמודא שהביא מחלוקת א' בענינו כב מקומות ובכ לשני דוק ותשכח בס' הליכות
 עולם' חבורי מחקרא וה"ק דוקא להוקיף אבל להחליף לא והטעם לפי שהאדם
 טועה בגרסא בחקור דבר ע"י שכתה אבל לא להחליף' כשאומר הגמרא גומא
 דוקא מתק' ולמעלה אבל לא מתק' ולמטה ח"כ לישנא אחרינא הוא' אי תניא תניא
 פי' אם יש ברייתא שהיא הפך מאמרתי לא ידעתי עד עתה ומכאן ולהבא הבריתא
 הפך תשובתי ואמרתי בטלה' כשרוצה הגמרא לדעת סברת אינה תנא לענין א"ז
 נפקות' לו דין ובא הגמרא לפשוטו הבעינא מאי זה מאמר שקדם לאותו תנא דוחה
 ומטיב להכריעהם דרבנן קאמרו להו כלו' לעולם לא תפשוט מהכ"א לא תקשי מדריה
 אריריה כי זה המאמר אינו לפי סברתו כ"א לפי סברת רבנן שקדמוהו אמרו וליה
 לא ככירא ליה וה"ק להו לדריי' לא ככירא לי' ובהיות דבר התנא כלם סתומים
 בטעמים וז"ך חקירה אומר רש"י בגמרא מפרש טעמא וזה ג"כ כונת רש"י כרי שלא
 להרבות דבריו בלתי צורך גדול כיון שהוא מוכרח לפרש בגמרא ובכאן אין לו צורך
 ובכל מקום שאומר רש"י בן הוא להודיעך כי טעם הדבר הזה הגמרא מפרש אותה
 ואל תבין שהוא ממנו ואין צורך לפרש הדברים הסתומים שאין טעמם ניכר'
 וגם כשהדברים אינם צריכים פירוב והם מפורשים במסנה במקורן אומר רש"י לקמן
 מפרש להו' וכשדברי התנה גראים לכאורה היותם בזה האופן ובתור הכי בגמרא
 מתפרשים באופן אחר מפרש רש"י המסנה בקטר' גם כשיש סברות מחולקות בין
 האמוראים מה סבר וזו סבר מר' יהיב טעמא הכי ומר' יהיב ט"ה אומר רש"י בגמרא
 מפרש וכמה פעמי' אינו אומר רש"י כלום' גם כשתנא כפיפא חולק על תנא דרישא
 אומר רש"י וכגמרא כשי לחומרא פליג או לקולא פליג וזה מנ"ה היות סוכר דבר

חומרא

סיוע

דומרא או קולא . ולפעמים אומר רש"י בגמור פליג ויה בקבת היות אם קושי גלויה
 ומפורקמת שאין אדם יכול להתאפק בה . וככל מקום שדברי המשנה הם או
 טעמים מפורשים בגמרא אין דרך רש"י לפרט אותם אעפ"י שבקונן מליס היה
 מפרט וולתי כשריך פ' לפי או לטעם המפורט בגמרא שאו מפרט ואומר והכי
 מפרטינן בגמרא להודיעך קושט אמרי אמת לפעמים אמר רש"י ובגמרא פריך
 עלה או בגמרא פריך דיטא לקיפא וואת הפרכא חיבה גלויה בכ"ו ומפרקת ומס'ם
 הכי לא פריך בגמרא פשיטא כי הפרכא הזאת אינה מזד דין ולא מזד פשיטות
 דבר אחר וולת להיות נוסל הקושיא מזד מה שקדם רישא לקיפא כי מריטא נפיק
 חדא ומקיסא הפכה והכפופתא דנפיק מקיפא לאו היינו דנפיק מריטא . מזני
 תש לא משנה ולא ברייתא ולא תוקפתא וולתי מימרא . אין בגמרא פריך פשיטא
 ולא ממשנה או דבר כדומה לו שהוא מהסכמת הכל או כברה מוסכרת מן הכל
 אבל מבריייתא לא פריך פשיטא דאין הבריייתות כפי הכל . ולפעמים שייך לומר
 פשיטא מבריייתא כגון דקיס ליה בגמרא דאותה ברייתא שברה כפי הכל או לאותו
 מקשה ממנה . ונריכא דאי אתמר כהא וכו' כשהיינו יכולין ללמוד דין מדין אחר
 שאמר דבר בלי שיכול זה הדין פעם שנית אומר ונריכא כלומר מה שהשמיענו
 אלו הכ' דינים בכ' מקומות ואעפ"י שהיינו יכולין ללמוד האחד מן האחר לנווך הוא
 דאי אתמר . למימרא דרך וכך פ' וואת המשנה או המימר באה לומר לנו להודיענו
 כך וכך הפך ממה שמוצא במקום אחר אם משנה או ברייתא או מימרא ופרכא
 היא והיא אמתית והכי קיימ' ולטעמיה הרי זה כמו פלו לטעמיה ופ' זה שתבכת
 כנגדי לפי שטתך הוא ובה עצמה אכתום את פיך מולבא כנגדי מזד הפרכא שיש
 עליך וכפי מה שתשיב לו על קושייתו אתרץ לך על קושייתך . מ"ד זו מרה מ"ד זו
 מראה מחויקות ומגדלות כאב המכה וחבירו מטרא לאלני רוייא . וכל מקום שאו
 איני פ' הרי איני יודע היאך הוא זה דקאמר הופכו במקום אחר ומשום הכי קטיא
 או יאמר איני רוצה שתאמר כך משמו דהא אתמר איפכא או יהיה פירוש כמו אין
 כלום אין הכי הוא כמו שאומ' אבל מ"ו קטיא דידיה אדידיה אבל מאמור' אחרונה
 לא מקשה בלשון איני . וכל מקום שאומר לא שאנו אמתיה הוא ואלא לאוקמיה לא הכי
 כי כן הקברא בותנת ונאמר בין על משנה או ברייתא בין על תוקפתא או מימרא
 בטל . יכול שאני אומר כך וכך אמרת ק' כמה פעמי' מביא זה בגמרא או כדומה
 לזה ופי' כך אמרת כל' השלמת וקיימת דבריה הנה לך תשובה . מכהה בגמרא
 לקשות המקס קטיא או והוא עצמו או וואת כך וכך כדי לתרץ קושייתי וואת ולפעמי'
 אומר א"ה ולפעמים איני אומר וההפר' שיש כשאומר לשאינו אומר כשאומר אי הכי
 וואת לעולם עמד בקושייתו קיים אבל כשאינו אומר א"ה אינו קיים בכ' בקושייתו
 כל מקום שאומר ל"ה בא לפרט המשנה או הבריייתא הקודמת . כל ק"ד בא לגלות
 שרש הפרכא על מה אדניה הוטבעו או מי ירה אכן פכתה . כשגמרא מדייק ואת
 אומרת שיש מי שקובר בהפך מזה ולכך מדייק ואת אומרת כלום מבאן משמע כך

וכך

כך וכך קשיא ל"מ במקום אחר בהפך * מנהג בגמרא כשבאמוראים חולקי ואין
 אמונה מחבירו זה מביא ראיות חזקות ומתיר תירוצין ככונים להחזיק בבריתו און
 כמו כן אח"כ אומר הגמרא לימא כתבתי כלומר אלה האמוראים חולקים בסברת
 אלו התנאים כימא דמר אמר כי האי תנא ומשיב הגמרא ואומר אלהא דפלוגי כ"ע
 לא פליגי כי פליגי אליבא דפלו' ור"פ אמורא כר"פ תנא * כשאומ' הגמ' אליבא דפלו'
 כ"ע ל"פ כלום כהא ספיר קאמרת דר"פ אמר כר"פ תנא ולא כר"פ תנא דמרה הוא
 דלר"פ תנא כך הוא * בי פליגי כלומר הא דמוקמינן לר"פ אמורא כר"פ תנא ולא
 כר"פ תנא לימא דאמ' לך הוא אבא אבי' לר"פ תנא קא פליגיתו והו' הדרך לכל מקום
 שבא זה הנושא מידיה הוא טעמא אלא לפלו' פי' מי מותב ין ולא קשיא אלא לפלוגי
 דאמר כך וכך * כתימתא קרי כל מי שקרא במקומות הרבה ושאלה במשנה סתם
 כשתמצא לומר פי' כמתדקדק בדבריו תמצא כן שפרט' * כשתמצא לומר פירוט
 כשתעמוד על סוף דעתו וזו הוא גמר דבריהם * מנהג בגמרא אעפ" דאיתותב
 האמורא ומנא חדא מקשינן ליה זמנא אחריתי משום דאי משבח תירוץא לקוטי'
 קמייתא פרכינן ליה מהך וכי פריך ליה מאמורא לאמורא מתירן ומאי קושי גברא
 אגברא קא רמית איבא לשוני כר"פ לא ק"ל בפלוגי * לפעמים אומר הגמרא לימא
 מקשינן ליה לפלו' מיהא וזה לב' דברים האחד לחקור ולדעת אם יתרצה האי תירוצ'
 תירוצא אחריתי לבד מתירוצא דקאדר דכהכי עבקינן וה"ל לדעת אם יעמוד כן
 בדקד' דמקשינן ליה כדאי לאקשוני מינה בדוכתא אחריתי מודיה ארידיה *
 אכ' לטין כבד אין מוהירין מן הדין פי' כשאנו למדין איזה דבר של דין מא' מ"ג מדו'
 ואין אנו למדין אותו מפי' אומר אין מוהירין מן הדין * לפעמי' מדייק הגמ' מרישא
 דמתניתין כגון הא דתנן קונס יין שאני טועם היום אינו אכור עד שתחשך הא יום
 כהיום דמי ואכור מעת לעת אימא קיפא אש' אמר יום א' אכור מעת לעת הא יום
 כהיום דמי ואינו אכור מעת לעת עד שתחשך אלא מיהא ליכא משמע מינה דחד'
 מינה דוקא ולא ידעין הי מיניה * כל מקום שאומר גמירי מקורת היא בידם
 מוכותיהם * כשאומר תניא נמי הכי על המשנה יש להקשות וכי המשנה נריכה
 קויע מן הבריייתא וזה הוא התירוץ אין הכי נמי שאין המשנה נריכה קויע מהבבית'
 כשהיא קתמית אבל כשהמשנה יש בה מחלוקת אז מביא הבריייתא לקויע *
 מדאורייתא כלו' מיהא לא תקשיעיה לרב' * מנינו אמר מר על דברי אמורא פי' רבי
 ישמעאל במ"ע' * כל היבא דאתמר בתן טעם ואין טעמו ניכר אי שיעורא כפ'
 אשכחן בעיא דקאי בתיקון והדר פשטיה כמון פ' כתרא דע' * אחר שמעמיד
 הגמרא אינו אוקמתא או אח"כ ואי בעית אימא אינו בזה הנושא או כך וכך וזה
 מפני שאותה האוקמתא הראשונה אפשר שאינה מוקבמת והיא במחלוקת ולזה
 מעמיד אותה הנושא באוקמתא שנית * אין מי אומר קאדר אלא כשמביא המשנה
 או בריייתא או מימרא להקשות ממנה וכשמפרט המשנה גב' אומר קאדר כשרואה
 שמקשינן ממנה בגמרא * כל מקום שאומר בגמרא למימר וה"ל כשאומ' שמעת מינה

35

דרך קושיא בין על משנה או בריתא או מימרא אין הקושיא מכלת זולת על משנה
 או בריתא או מימרא הנאה מחוץ וכונת הגמרא כדי לתרצה ולא יהיו קושיאות
 את זו ואעפ"י שמתוך לטניהם אגב גרדא חזא כי עקר התיחזא אינו גל ליה שבאה
 מחוץ וכו' ופ"י למימרא וזה כשאומר ה"מ כך הוא כלמ' להודיענו זה הדין וזה הדבר
 היא היא זאת המשנה או בריתא או מימרא כל מקום שאומר בסלמא דרך קושיא
 זאת אעפ"י שהיה לו מקום להקשות מהקושיא הזאת בעגמה היים לתוך כך גם כה
 לא יקשה אבל זאת קושיא ומשני וכו' וכל בסלמא שבגמרא הכי קאי לדעת כולי
 עלמא ואין הקושיא כ"א על הבא אחריו ולדעת התוספות יש דלג קיימו מנהג
 הגמרא כשרונה להקשות אם אותה קשיא היא ממנה שהיא באותה קוגי אומר
 יתן ואם היא ממנה חנויות ממקום אחר אומר ת"ם דוק ותשכח בתחלת גמרא
 המשנה שאל הגמרא מאן תנא או וכמה או וה"ד דוק ותשכח ומשיב המשיב א"תו
 המשיב הוא עצמו הטובל כך כתבו התוספות דוק ותשכח בשאומר בהדיא כך
 הוא כי צרכו הוא מפורש ולא דיוקא הוא מנהג דש"ל בשמפרש המשנה ששייך
 ובה עמא אומר עמא מפרש בגמ' וזה כשאותו הטעם אינו בדרך לביאר המשנה
 ולא למה שנמשך אחריו עד כוא מקומו וגם כשהמשנה צריך לזקמה באוקמתא
 שערין אינה מבוארת כאשר היא עתה אבל הטעם צריך לביאור המשנה או למה
 שנמשך אחריו אף על פי שהוא מובאר מפרש אותו במשנה כל היכא דקאמר
 ופלוגי אמר אותו הדבר מקובל הוא בידו אבל בשאומר פלוגי מתני הכי אליבא
 דנכסיה קאמר ונר לפסוק הילכתא אליבא דגמרא כך דקדק מהד"ף זל
 ופרכינן ומשני פירוש לטיהיה השמו דודק צריך שהפרכא יהי' זאת ובהיות הפרכא
 זאת כאשר אגיה לך אז יהיה זה השמו כראוי ומתוך פירוש דזו התירון גם כי
 אינו נראה מפי העינין והיינון בה שם הוא יקרו עקרו לפעמים אומר דש"י
 זל בתמיהא גשמר שלא יהיה פירכא בשאומר תדתי למה לי צריכי דמי
 אשמועינן וכו' אומר שם לימא הוא ולא לימא הא פירוש זאמר אותה שיש בה יותר
 יחדש ולעתיק מאחריתי אבל בשאומר כל המ' למה לי אינו כן אלא נותן צריכות
 אמאי אצטריכי כלהו מנהג דש"ל בשמפרש המשנה ורואה קושיא אומר
 בגמרא פריך ולפעמים אומר ומשני כך וכך וזה כשהקושיא גדולה אומר ומשני כל
 מקום שאומר תא שמע להכי רח' ירי לאונו דכר פי' כך לא תימא שמה שהשכתי
 עד עתה רחיה היא ולא תש' בה גמורה הכה לך רחיה גמורה שהיא תש' בנחת
 כל מקום שאומר הילכך פירושו כך עתה מוזאת דאוקמתא יצא לנו בפקתא
 חדשה מה שלא היה יצא לנו קדים לכן כל מקום שאומר דש"י בתמיהא נשמר
 מא' מה' הילכין א' שלא יהא כניח תא והב' שלא יהיה הלשון פרכא כלומר שאם
 אותה התימיהא ירא לתבא שלא תולך פרכא לפישי' בול לומר תנא הוא ופליג
 וכמו כן אם פריך מאמורא לאמר א' בול לומר גברא אגברא קא דמיית והג' מפרש
 לך מכאן תתחיל תזאה ולא יותר למעלה והד' כשיהיה אחיה מושכל ראשון

שאי

כללי הנמרא מפורר דור ד זמרא

שאי אפשר להכניסו מתמיה לא שייך למימר תמי כך וכך חלל כשמוסיף ואומר
דבר במסנה זו דבריתא שלא היה בה אותו דבר אבל כשמחקר חיזה דבר אומר
אימא ה"ק לפעמים אומר ואימא גם שכשמוסיף וזה כשמתקן המשל או הכריתא
או שלא במקומה חלל שמוקה ממו וכדי שלא יקט' מתקנה ואומר אימא הכי אבל
כשמתקנה במקומה לעולם אומר תמי כך וכך איך רש"י ז"ל אומר ק"ד חלל על דבר
שמטעמותו ואמתתו אינו כמו שנו' עתה וח"ל להעמיד כן אבל כשמשמעות הדבר
הוא זה ואמתותו ובמקום אחר עומד כן אעפ"י שאינו עומד כן אח"כ אינו אומ' ק"ד
לא שייך למו' כשיט' שלא מכתחש' או כריתא או דב' מוסכם ופשוט מאד לא מצינו
שהמקסן אומר ודילמא כד' להקשות חלל דרך דחייה כי אם מעט מועד איך כח
בדחייה להקשות ממנה ולת' לכלק ולדחות ק"י כלכד ולזה תמצא רש"י כשלבטעמי'
מקשה מדחייה אומר כלומר מנהג רש"י כשרואה חיזה לטון טיונא ומשתי מחיוב
לשליה אומר אבל כד' ליטב הלטון והיה נודק ואיפוך חנא כלומר דיוק דהאי
משתבש האי והוצרכתי לתקנה ולהגיה איפוך חנא ואימי הכי והגיה כהאי גונא
ונפקא מינה לכך וכך זה כתבתי לחדודי לכשיבא נוסח כזה : כל ואב"עא דוח רוח'
דוק ותשכח כל מקום שאומר וה"ק בין בגמרא בין ברש"י הכי פירושו בשלמא
למאי ק"ד מעיקרא דמשתעי בהכי היינו דאתי שפיר חלל השתא מאי קאמר
והכי אתי ליטבא ומשני ה"ק כלומר לזה הלטון או לזה הנושא צריך לפרשו ולהולכו
וזה התירוץ כשאנחנו מתרגלים במסנה בהכי קאמ' הוא תירוץ יפה שאין בו חסרון
כלומר במסנה ופירושו כך דברי התנא בזה האופן מתפרשים בלי חסרון ולזה
נתכוון אבל תירוץ חבורי מחברא וה"ק הוא תירוץ דחוק לפעמים אומר רש"י ז"ל
ולקמן פריך וזה מפני שהפרכא חיזה מתחדשת חלל מתוך פירושו שפיר שקודם
לכן לא היה פרכא כלל לכך צריך לומר אעפ"י שאתה רואה שנתחדשה פרכ' מתוך
פירושו לקמן פריך עלה ושם תמצא התירוץ לפעמים מקשה הגמרא ונפלו בו ככך
וכך כלומר כי אין טיונא לנו דין מבאן היה להם לתפוש מחלוקתם בכך שהוא השרש
והעקר ולמה תפשו מחלוקתם בענף במקום השרש כשאנחנו למדים חיזה דבר
מדבר אחר לעולם יש לנו ללמוד מן הדומה לו כגון מידי דשכיח ממידי דשכיח
ומידי דקיץ ממידי דקיץ או מידי דהוא גרים ממידי דהוא גרים וזה עקר אמת
בגמרא כל אחד כפי מקומו הצריך לו ללמוד למד מר' סבירא ליה להשוות האי
מלתא להאי מילתא ומר' מדמי להאי מלתא כל אחד כפי בדרתו וכו' ישתנו
הנוסחים לפעמים אומר רש"י בפירוש המשנה ובגמרא פריך כך וכך פי מזה
הפירוש שפירשתי לך נתחדשה פרכא זאת בגמרא פריך זה כל מקום שאומר
לצדדין קתני פירושא נקט שני דברים וכי הדר מוקיים קיפח חדא קאי אריך וחדא
אהך וכו' עיין ותמצא כל היבא דאמרינן משמי דפלוני לא שמע ממנו לא מאחרים
שמע שקבלו ממנו בתם רב יובב' דכוליה גמרא הוא רב יובב' בר חיילא כדבפי'
רש"י ז"ל במקום הנזכר :

ראיתי לכתוב דרכי הקו ופרכותיהם בעבור כי יש בהם חילוקים ושתופים

כבר ידוע שהקו בעטמ דרכים ק"ו של מקומות ק"ו של נוטלים והנה מן

המלמד חיה ומשניהם עתה קל או יותר חמור וכאשר חספני דרך הפרכות לא
מינינו שיעש פרכאל למלמד דל שאנחנו אומ' מה למלמד שגסי לו זאת הקול לו זאת
החומר א שכן מצינו שיש לו קולא אחת או חומר א אחת אבל לא געשה פרכא
במגלה שבאחד מה למגלה שכן יש בו קולא אחת או חומר א אחת שאלו אינם אפי'
לא ארין זה מזה ולא זה מזה והטעם שאינו געשה לבו דל' זולתה דאלו איננו חיה מב'
אלו יותר קל המלמד או המלמד זאף חס' יהיה המגלה חמור בכל מיני החומרו הוא
יבא לגלות על הנושא שהוא קל או אפשר שיהא קל שבכל מיני הקולות הנא יבא
לגלות על הנושא שהוא חמור והנה מגלמ' במסבת קדימין בפ' ק"ו אחר והוא זה
ומה אמה העכריה שאינה נקנית בכיאה נקנית בכסף וז' שנקמת בכיאה אינו
דין שתקנה בכסף ועשינו פרכא למגלה ונאמרנו ובמה תוכיח טקנות כביא' וז' אינה
נקנית בכסף והכונה מה לבואה שקינה באשה שכן תקנה בעצמה והאמת כי אם
היינו למדים כסף מכיאה זאת הפרכא מפקדת הקו' אבל מאחר שהילכות היא
מאמה העכריה מה לנו אם תהיה ביאה חמורה אולם כי אם איננו שתהיה ביאה
חמורה כתכל' האחרון הנה תגלה לנו אחר שאינו באמה העכריה עם כל חומר
ונוטה באשה שהאמה העכריה יותר חמורה מהאש' זא"כ געשה ק"ו זא"כ מה שקול
שכמנא באמה העכריה עם היות שהיא חמורה באשר גלת' הביאה א"כ ראוי לידע
איך ולמה הקיינו ומה תוכיח שאעפ"י שהביאה תקנה ביכמה מ"י היא תגלה
לנו שהאמה יותר חמורה מהאשה : וזאמרו כי בשכעיינן עמין הק' וברא' שהוא
בהכרח שהיה למלמד שני דייני' הדק הראשון הוא מגלה והדין האחר אשר נראה
ללמדו וליתנו למלמד ענד' כי המלמד הוא תלמוד ונראה ללמוד הימנו חומר הכה
הוא שהכרח שהיה המגלה חמור ואיך יהיה זה כמו שאומר שאין ספק שמשני הכ'
דיינין הא' הוא בחיוב והשני הוא בשלילה והדין שהוא בשלילה מהה' אותו על
אכיות המלמד אם יותר חמור או יותר קל כפי ענין הדין ואומר שאותו הדין שהיה
בשלילה שיעור על היות העלמד חמור הוא הכרח שהיה קל ולזה נעשה ההכרחית
באלוהי שני דיינין ונאמר שלא ימנע אלוה' הדין שהוא בשלילה שזה לדין המחוץ
שהיה הנלמד ללמד או הוא יותר חמור ממונו או יותר קל וזמן הסדר שאמר שהם
שנים שא"כ היה מה היה הקבה שהאם מוטיב לזה הנושא והכ' גלל' ממונו אז ידיו
שניהם בחיוב או שניהם בשלילה וסדר גב' שאלו הדין שהיה קל הוא בשלילה שהוא יותר
חמור דא"כ יבא בארעא וגירחא בשמי שמיא איך הדין החמור מוטל מהנוט' אל'
יסקים לעשות מה שיעשה הקל אם באמר בחיוב שהוא יותר קל מן הדין החי' כי

ק"ו פמו הרר שמואל אלבאלאפסי

ואחר זאת ההקדמה חומר שאכחנו אם נאמר שהוא קל יהיה מזד היוות שלול
 מזה הנושא ולא יספיק לעשות מה שיעשה הדין האחר ולכן רצינו ללמוד
 זה הדין המחוייב כק"ו שאם מצאנו נושא שיהי' לו זה הדין שולל בחיוב נאמ' שרצה
 התורה ליתן דין זה הקל וכש' דין זה החמור שאם אתה חומר שזה הדין דוקא הנה
 בזה הנושא הלמד ולא הדין האחר שהוא מחוייב לנושא הראשון ואפי'ך ואומר
 למה אם הם שנים שקולים הם ויבואו שניה ואם זה הדין שהיה מחוייב היה יותר
 קל א"כ יציבא בארעא וכו' וא"כ תאמר בהכרח שזה הדין המחוייב בנושא הוא הכ'
 שהיה יותר חמור וכבר הכרחנו שזה הדין שהיה מחוייב בנושא הזה השני אחר
 שהיה שלול בנושא הראשון שהיה יותר קל וא"כ דברי תורה הם כותרים זה את זה
 וזאת הקתירה יצאת מהנחתך אשר הנחת שהדין הזה המחוייב וזה הנושא השני
 מה שיצא ממנו השקר הוא שקר א"כ יצדק כותרו והנה שנאמר שתורה לא תקתור
 את דבריה אבל זה הדין המחוייב בזה הנושא השני לאו דוקא אבל כמכה עליך
 שתדין ותאמ' ק"ו שזה הדין הקל יספיק לזה הנוש' וכן הדין האחר המחויי' בנושא
 הראשון א"כ יופה שלא הכרחנו שזה הדין האחד היה קל אלא מזד היוות שלול
 מהנושא הראשון ולא יספיק לעשות מה שיעשה הדין האחר המחוייב ימשך מזה
 בהכרח שאם מצאנו נושא אחר שלישי בהפך הראשון שהדין השלול בנושא האחד
 מחוייב בנושא השני והדין המחוייב בנושא הראשון שלול בנושא השני ומעתה לא
 נעשה ק"ו כלל כי מאין נאמר שהדין השלול מהנושא הראשון הוא קל בעבור שלא
 הקפיק למה שהקפיק הדין השני ואחר שאכחנו כמז' זה הדין השלול מחויי' בנושא
 האחד חמור בהפך ג"כ שהקל חמור והחמור קל זמנה ראית א"כ מעתה הדב' כהפך
 אם זה הדין השלול בזה הנושא המלמד אם הוא קל או חמור יולד מזה שאף אם
 מצאנו זה הדין השלול מחוייב בנושא השני המלמד לא יחייב לנו כלל על כונת זה
 הלמד קל כי אולי זה הדין השלול הוא היותר חמור ואם אתה רוצה ללמוד בקומה
 הנושא הא' מה ראית ללמוד מהנוש' הג' הפך זה יואולי מ"ש שאם המלמד הוא חמור
 שהוא בהכרח שיהיה המלמד קל או בהפך יתבאר ממה שאומ' וזה כי אח' שמצאנו
 לזה הנושא דין אחד שלול ודין אחר מחוייב למה נאמר שזה הנושא הוא חמור
 בעבור שלא הקפיק לו הדין האחר שהקפיק לו אחר שהוא שזה לו אבל הוא
 בהכרח שנאמ' שהדין המחוייב הוא יותר חמור מהדין השלול ואחר שראינו שהדין
 הקל לא יספיק לזה הנושא והוא שלול ממנו אין זה כי אם בעבור חומרתו וכבר
 ב' ארנו למעלה מאין גדע איוהו קל ואיוהו חמור הכלל העולה מזה שהוא
 קל בהכרח שהמגלה הנושא החמור שיהיה קל ומאין יתבאר שהוא קל אם כן
 מעתה נתיר בקלות השאלה הראשונה שעשינו באומרנו כי איך נעשה פרכא
 לזוגלה כשנאמר שאחר שהוא בהכרח בעשייתנו הק"ו מהנושאים שהיה המגלה
 לנו שזה הנושא החמור קל אם כן כשמצאנו נושא שלישי שיוכיח לנו שזה המגלה

ועתה

ועתה כפרת הק"ו במקומות ופרכתו שהיא למגלה אמרו ומה שפחה כנענות
 החמורה ומי גלה לנו שהיא חמורה שלא הספיק ביאה לקנותה עכ"ל יש
 לה קולא אחרת שהספיק לה הכסף אשר הקלה ומי גלה לנו שהיא קלה שהספיק
 לקנייתה הביאה ח"כ אינו דין שתנתן לה הקולא האחרת שיספיק לה קניית הכסף
 ואתה תבין ממה שקדמנו למעלה שהוא בהכרח שתהיה ביאה שהיא מגלה יותר
 קלה מהכסף שח"כ מנין לנו שהשפח חמורה שאם לא הספיק לה הביאה הספיקה
 לה הכסף שזה לא אבל הכרח הוא שתהיה ביאה קלה ולא כשמצאנו גושא שלישי
 שתספיק לקנייתה הביאה ולא הכסף הנה יוכיח שאין הביאה קלה ולא יבמה
 תוכיח שיש לה ביאה ולא כסף שאין הביאה קלה מהכסף והנה נשאר עלינו ספק
 גדול והוא זה אין הפס שבעשותנו ק"ו מהנושאים נעשה פרכא ל"קו והפך לזה הק"ו
 ונעשהו של מקומות כל שבעשה המלמד מגלה והמגלה מלמד ולפי מ"ט למעלה אין
 תועלת בעשותנו זה הדרך כלל שאם זה המלמד חמור ועשינו פרכא ואמרנו מה
 לזה שהיה לו זאת הקולא שכן מצינו לו קולא אחרת א"כ כשחזרו הק"ו ונעשהו של
 מקומות מהדינין מי יגלה שהדין המלמד הוא קל מזר מצאנו שלא הספיק כחו
 לזה הנושא וזה יהיה אם ידענו שזה הנושא הוא חמור אבל אם הוא קל לא יגלה לנו
 שזה הדין היה קל והמשל בזה הק"ו של אמה העבריה ששעינו פרכא מה לאמה
 העבריה שכן יוצאה בכסף לא היה לנו תועלת בהפכת הק"ו מביאה לכסף שמו
 יגלה לנו שביאה לטלמוד קולא ממנה לכסף האמה בהיותה חמור ולא הספיקה
 הביאה אבל אם נמצא מוכיח שיורה אותנו שאין האמה יותר חמורה יפכה הק"ו
 וראה שמהפרכא הא' שהיא מה לאמה שכן יוצאה בכסף לפרוך תופרך גם עתה
 יצאה בכסף תוכיח שאין האמה חמורה מהאשה וכן שהקש בכל שאר הק"ו וא"כ
 יפה מה זה שזה הדרך נהוג כגמרא להשיב ק"ו של נושאים וק"ו של מקומות והתר
 הכסף הזה כפימה שאומר פרכת הק"ו בג' מינין המין הא' פרכת דבר א' שנספל
 היטב במלמד ושייך בן וזה יחלק לג' מינין המין הא' פרכא מאותו ענין בעצמו
 שאם רוצים ללמוד המין הב' פרכת ענין אחר ו לת הענין אשר אנחנו בו והמין הב'
 פרכא שאינו נספל כלל במלמד מה לאשה שכן אינה במילה ואתה המעיין ראה
 כי בשעשה המין הא' מהפרכות מין ג' אז נועיל בהפכתנו הק"ו של מקומות שאנחנו
 אם הקשינו לזה הק"ו ואמרנו שזה החמור יש לו קולא אחר אין זו הקולא מזה הענין
 בעצמו אשר נרצה ללמדו או יהיה מהמין הב' אז נרצה להפך הק"ו ולא נאמר זה
 מוכיח כי יאמר שאינו נספל בו אינו מוכיח כלל והמשל כי באמרנו יבמה תוכיח
 השיבונו לזה מה ליבמה שכן זקוקה ועמדת פירו' ולא שייך בה הכסף אל הביאה
 והאמת שאם נעשה הק"ו מביאה לבקש נעשה פרכא ונאמר מה לביאה שכן יש בה
 ביבמה תאמר בכסף שכן אינה ביבמה ואעפ"י שאינו נספל ביבמה הכסף עכ"ל חכי
 אומר שלא באת התורה לתת זאת החומר שתקנה לאשה לפי שיש לנו חומר אחרת
 שקונה ביבמה והואיל והכסף אינו קונה ביבמה בין אם אינו קונה בדין תורה בין

ק"ו לכוהן ר"ר שמואל אלבאלאנס י"ל ה"ה

ואלו קצתה דדין תורה שאינו נוסף לחכמו כאמ' שלא רגמה התורה לתת זאת החומרה
 שתקנה באלה וכן אם היונו מקשים מה לביאח שיש לה חומרה אחרת שאינה
 מענין הקנאה היא כר' כל להקשותה קו אבל כאמר נעשה הקו מאמה לאלה יהיה
 המגלה בואה לא נאמר זה המושא יוכיח שביאח חמורה יותר מהבכף אם זאת
 החומרה לאינה מענין הקנאה והעונם שכל עוד שוכל' שלא יהיו דברי תורה קתרו
 זו את זו נעשה ואל' נאמר שהאמת שהוא קלה בענין הקנאה ולא מנאנו החומרה
 בנושא האלף היה בענין אחר ולא בענין הקנאה ואל' כבר תגלה לנו הביא' שהאמת
 חמורה בענין הקנאה הכלל העולה כי איננו כשנעשה פרכ' מדבר שנופל לנושא
 ואחותו פענין לא יהיה לנו תועלת כלל בהפכת הקו וכזה תבין כל אותה הסוגי' יש
 במת' קדושים ק"ל אל ק"ו ובעבור שאתה המעיין תבין כל זה היטב אמשול לך
 משל ב' תלמידים בעיר א' והתורה אמת כפי' שה' ששמו ראוהו תנתן לו סיוע ולא
 התפקה וכל ששמו שמעו שנתתן לו התפקה ובסיוע לא פירש כלל ואיננו רוצים
 ללמוד בקו שהיה דין שתנתן לשמעון סיוע וזה יהיה אחר שמנינו שראובן קל
 ושמעון חמור ומיד נלמוד שהחומרה שימנא לראובן הוא דין מוקן שנתנה לשמעון
 ואמנם מה שגד' זה אומרו לדעת אם ראוהו קל או חמור יהיה התפקה וזה ברשותנו
 שההתפקה לא אמר שתנתן לראובן אלא סיוע לבד ומעשה כאמ' מה לראובן קל
 ומה מגלה לי שהוא קל ההתפקה שאמרה תורה שלא תבין לו עבד' גר' שעתה נתת
 לו סיוע שמעון חמור ומי מגלה לנו שההתפקה שהוא חמור יותר מהסיוע שא"ל מוכן
 לנו שראובן קל שאם לא נתן לנו ההתפקה נתן לו הסיוע שהוא שיהיה להתפקה ואולי
 שרצון התורה שנתן לראובן סיוע לבד והיה לשמעון התפקה לבד כי שוים הם אבל
 שהכרח הוא לעשות ק"ו שיהיה מוטל' לנו שזה התפקה יותר חמור ואך יתבאר זה
 והוא כפי' מי שאנו מעשה החלוקה הכרחי' ונאמ' לא ימנעו ההתפקה וסיוע שוים או
 התפקה יותר חמור או סיוע יותר חמור ושנאמ' שהתפקה גם וע' שוים אל' שקולים
 הם ויבאו שניהם ולמה נתת התורה לתת לראובן סיוע לבד ואם סיוע יותר חמור
 אל' יניבא וכו' הסיוע שהוא חמור אמרה ליתן לו התפקה שהיא קלה אלא זה בא'
 בהכרח להורות לנו שההתפקה היא יותר חמור מהסיוע ואל' באשר שזה שאמרה
 שתנתן לשמעון התפקה על' כרחי' יש לנו להורו שתנתן לו הסיוע גב' שאם התפקה
 דוקא ולא הסיוע גב' שהיא קלה יותר מהסיוע יהיה זה יותר לראשון והנה מנא'
 פרכ' אל' לזה הק"ו כמו שנאמ' מה לראובן שכן נתנו לו בית לשבת בה תאמר בשמעון
 שלא נתנה לו היה נראה שאין תועלת בספוק זה שנאמ' התפקה חמורה ומי יגלה
 לנו שהיא חמורה דראובן שלא נתנה לו עכ' נתנו לה קולא אחת שנתן לשמעון סיוע
 הקל ומי יגלה לנו שהוא קל דראובן שנתנה לו אינו דין שתנתן לשמעון והכ' זה הק"ו
 נכונה על' הקדמת שראובן היה יותר קל משמעון דאל' מנא' לך שהתפקה חמורה
 אם בעבור שאיך נתתן לשמעון והלא היא נתתן לראובן שהוא שזה לו אבל נראה
 שזהו כמו על' שראובן היה יותר קל ואם תתבונן בפרכ' הראשונה שעשינו בק"ו

הראשון

הראשן של נושאים תמצא את הפרכה הפרשה הי' תרובין חומר משמעון בא' תו
 דבר ועתה נשיב זה הק' וכאמר בית יוכית סבתת לראובין ואיזה סבתת לשמעון
 זא"כ איפה לא היה לנו תועלת כלל בחזרת הק' אבל עם חקיר האמת יר בני פרכת
 הק' הראשין יכולה להיות כג' מניס אשר אם יהיו מהשני מינין בקת על בחור'
 הק' ואם היה מן הג' לא יבא לנו תועלת בחזרתו כלל והיאך זה הוא כפי מה
 שאומר אנחנו כשעשיתו הק' הראשין יכולים לנו להקנות ולומר מה לראובין שכן
 אמרה תורה ש' קמו כלם מפניו תאמר בשמעון שלא אמרה בו כו' והאמת לפרכה
 כואת יבא לנו תועלת בחזרתו לח' ימסך מסס שיש לראובין חומרא בענין הכבוד
 שהי' חמו"גס כן לענין הקבלה לבענין שנבקש בס' חזרהו כבוד מוכיח שממנו יראה
 שראובין חמור משמעון כי אלו ראובין קל בענין קבלת הממון ואם כן יספיק לגלות
 שההפסקה חמורה עם היות שהיה חמור בענינים אחרים והנה בזה המאמ' נועל
 שלא יהיו דברי תורה קותרות אלו לאלו כי כשתראה ממנה שראובין יותר חמור
 ויותר קל וזה כי אין הק' לא והחומר דבר אחד וזה כי החומר לענין הכבוד כי
 היה חכם וראוי לכבדו אבל היה עשיר וא"כ הוא קל בענין קבלת הממון והקולל
 של ראובין וגב' שמעון היה חמו' בענין קבלת הממון שהי' עמי אבל הי' עם הארץ הי'
 קל בענין הכבוד הכלל העולה כשנעשה פרכא מדבר מצויר בענין הק' כמו
 בכאן שאין הפרכא מענין הקבלה אבל מענין הכבוד לקבלת התועלת בחזרת קו'
 וכאמר אבי לא ארון שמעון מראובין אבי ארון קיוע מההפסקה ויהיה ראובין מגלה
 אחר שהיה קל בענין הקבלה ואמ"ס כשנעשה גב' מין קל מהפרכתו ונאמר מה
 לראובין שכן כתבו לו בית תאמר בשמעון שלא נתנו לו בית אם היה לשמעון מאה
 בתים שלו לא שייך בו נתינת בית עכ"ד לפרכה כשאנחנו נאמר לא רצת התורה
 לתת ההפסקה ולא לנו שנתנו לו בית אבל לשמעון שלא נתנו לו בית לא נתנו לו
 קיוע והנה נקבל בהחזרתו הק' כשנאמ' אבי לא ארון שמעון מראובין אבי ארון
 ההפסק' משיוע ולא נאמ' עת' כי יוכית שאין ראובין קל משמעון שאנחנו נאמ' שראובין
 לעול' יות' קל כמו שבר' בענין ההפסק' ואם נתנו לו בית ולשמעון לא נתנו לו לא בעבו'
 שהי' חמור לענין קבלה יותר משמעון אבל בעבור שאינו נופל לשמעון נתינת בית
 שיש לו בתים כי אם לא היו לו בתים גב' היו נותנים אותה לו וכל זה נאמר בעבור
 לא תהיה התור' בהפסק' עצמה הכלל העולה שכאשר תהיה הפרכ' מין הדברים
 שאינם נופלי' במלמד או בלמד הנה א'חנו נקבל תועלת בחזרתו ואולם כשתהיה
 הפרכא מין שלמי והוא מדבר שנופל בנושא ומענין הק' או בודאי לא נקבל
 תועלת בחזרתו המשל כי אם תקשה מה לראובין שכן נתנו לו בית תאמר וכו'
 לראובין ושמעון אזל הבית שאין לא' מהם בית כלל או בודאי יורה הכינת על היות
 ראובין חמור אבל ענין הכתיבה וא"כ כשנאמ' אבי לא ארון קיוע מההפסקה נשיב מי
 מי גלה לנו שההפסק' חמור' ראובין ואיך גלה בראותנו כי לא נתנו לו ואו' נשיבך
 והלא נתנו לשמעון חזרו וא"ת כי שמעון חמור ממנו וראובין קל ולמה גלה על היות

41

ק"ו לין מוסא זל

ההספקה חמורה השיבך בית יוכיח שראובן חמור משמעון לערין כתיבת הכת
 והאמת שהתורה תאמר דברים הפכיים אבל נדע הטעם ולא מובל לעשות עוד
 וכשנעשה הפרכא מהכרא יש הכנסת פרכא כקון כשהקון מדיין אבל כשנעשה
 פרכא מין הדין לא יש הכנסת פרכא כקל וחומר:
 תשלכע

ואתחיל ק"ו לין מוסא זל

מקו ביצור ואכיה ירוק ירק בפניה הלל תכלס זק"ו לשכינה יד יום אחריו לבא
 מן הדין להיות כדון תקגור ז' ימים וכופירו שלמד הקל מזד החמור
 להקל לו עליו בקולא שנמצא בחמור והדעת מחייב דבר זה שאם החמור נמצאת
 בו קולא כ"ש שתהא אותה קולא כקל וכן ללמוד קולא מן הקל לחמור בדרך זו וזה
 הוא הקון שמביא למטל אם אכיה ירוק ירק ק"ו וכו' והתקשו שה"ל ק"ו לשכינה עד
 עולם לאין סוף ותרוצו ה"ל אלא דקטו לפי הערך ששנינו בכריתא במידה דאתמר
 התם ג' שותפים יש באדם וכו' והק"ה מתן לני' ובאזן הם מכווין לו כמו כן ומסיק אלא
 דיו לבא וכו' שאע"פ שהדע' נתב' להעדיף הלמד בדין זה על המלמד לפי ערך קול' זו
 וחומרת זו מ"מ אגורה תורה דיו תכלס ז' ימים ולא יותר לכעמי' יבנה הקון על מעלות
 ככרא כזה של ה"כ ואכיה ירוק ירק וכמה הנוריים כמו הקון של אבות כוקין ופשמים
 על מעלות של דין להביא חומר או קולא כההוא ק"ו דפ"ק דקדושין ג"כ כסף שטר
 וביאה וההוא ק"ו דפ"ק דחולין גבי תורי' וכמי' מנה ובל' הכי דמיימי' התם ואם נמצא
 שום מעלה במלמד שאינה בלמד נסתור הקון בסבת זה ולא נלמוד אותו דין אשר
 רצינו ללמוד שאבו תולין שבעבור אותה המעלה שיש במלמד יש מעלת דין זה וא"כ
 הלמד שאין לו אותה מעלה כמו שידוע לנו כבר לא נתן לו מעלת דין זה שאם אין
 ידוע גם אותה מעלה נלמוד כקון זו וכבר זה נמצא בגמרא כשאומר מה לפלוני פי'
 שאין לו כך תאמר וכו' וכשא"נו ידוע חומר הגמרא לקיים באמרנו והיא גופא תימי
 בקון ולפעמים יאמר הגמרא פלו' יוכיח פי' שאין בו המעלה הזאת שנמצאת במלמד
 שאינה בלמד וא"ה יש לו דין זה שבאנו ללמוד בהאי ק"ו אבל אתה אל תתמה על
 המלמד שנתן בו דין זה אע"פ שאין בו אותה מעלה שהיה בלמד שהרי הלמד הוא
 ראוי לכך בעבור אותה המעלה שעשינו בה הקון ואם ימצא מעלה בב"ה שאינה
 בלמד נחזור להקשות מה לפלוני שכן יש לנו כך תאמר וכו' ואם זאת המעלה אינה
 נמצאת במלמד הא' חומר הגמרא לומר הא' יוכיח וחור הדין לא ראיה כראיה זה
 הצד השווה שבהן וכו' פי' חומר הדין לאיתנו חור הקון שהמעלות שבאלו המלמדים
 אינם גורמים הדין הצד השווה וכו' כלומר המעלה שנמצאת בהם יחד היא הגורמ'
 הדין הזה אף אם אכיה פלמי' זה הלמד שנמצאת בו מעלה זו ונחן עליו דין זה
 בסוף קדושין בשמעתא דבת גר וכו' פת"ל דכה"צ השווה שבהן ש דקדוק
 ט"ס

שיש תיא ששטיה צד שזה אפילו משני חומרות דרמו קנת להדרי כהנאו
 דהתם הגד השוה שבהם שאינם ברכו קהל פרסי' שחלוקים משאר קהל פירוש
 שיצירתו בעבירה ומצוי שאקור לבא כקהל אח"כ בסתר שאינה ברב קהל ממ' כל
 אחר יש בו חומרה מיוחדת ולכן אינה התם דפליג ולא יליף בהאי דינא כיון
 דלא הוי הגד השוה בחומרא אחת במלמד ובלמד וזה דאמה כדז כמה שמבאר
 בקמוך בסבראמה להגד השוה ואם נמצא עוד כב' אלו המלמדים מעלה עדי
 שאינה נמצאת בלמד בעשה פרכא ממונה לבתור הק"ו ונאמר שהיא הגורמ' למלמה
 אותו דין ומפני שאין לו בלמד הזה לא ילמד מהם ולשוין הגמרא בזה מה להגד
 השוה ופרכינן צד השוה אפילו לא תהיה קורא וקומרא שהדעת מתנת שבעבורם
 עדיפי אלא דבר שזה נמצא שבהם וזאינה בו קולא ולא חומרא והאי אמרינן
 בגמרא כמה הגד פרכינן כל דהוא י ולפעמים ימצא בגמרא מלמד ג' ויאמר פלוני
 יוכיח שאין בו מעלה הכמנצח בשנים הראשונים ואפילו הכי יש בו דין זה אח"כ
 שאעפ"י שאין בו אינה מעלה שיהיה בו דין זה ואם נמצא עוד בג' זה המעל' שאינה
 בלמד פרכינן לה לבתור הק"ו ונעמידהו אם אינה ב' הראשונים ונאמר כ'הא' וקור
 הדין ככתולה וכן אם נמצא פרכא בקולא כל דהוא או חומר' כל דהוא בשלשתן
 שאינה בלמד נסתיר הק"ו ואם בג' זה לא נמצא בו פרכת מעלה בו לכדו כי אם
 פרכת כל דהוא אפילו היה שזה בו ובשנים הראשונים לא פרכינן מינה ולא פרכת
 מעלה והכי איתא פרק כל הכשר ח"ל רב מרדכי לרב אשי משמיה דריש לקיש
 חדא מחד קולא וחומר' פרכינן ק"ו כל דהוא לא פרכינן חד' מתרתי אפי' כל דהוא
 פרכינן חדא מתלתאי הגד דינא פרכינן כל דהוא ואי לא לא פרכינן כל דהוא
 אכל כל קולא וחומרא פרכינן ודוקא חדא מתלת יש חלוק בין הגד דינא בין לא
 הגד דינא אבל בחדא מתרתי לא י פרכת הגד השוה צריך שתהיה מדבר אחד
 נמצא בב' מלמדים או בג' אם די' ג' אבל לא נחבר שתי חומרות או ב' קלו' שנמצאו
 אחת בכל אחד מהם לעשות פרכא דרתי אינהו לא גרמי' כדאמרן מעקרא לא די
 זה וכו' וכבר נמצא בגמרא הפך מזה לכאור' פרק שו' נערות פריך מה להגד השוה
 שכן יש בהם צד חמור ויש בהם צד קל י ורטי' זל פירש שם בפשט הגד החמור
 החומרות והגד הקל הקילות שאמרנו והקשו בתוספות כל הגד השוה שבעלמא
 יסתר בחבר הכה' אם נחבר שני הקטיות הראשונות ונדחקו שם להשוות צד השוה
 בשניהם החמור והקל עד שיהי' א' בשניהם והביאו שם דוגמת ק"ו דטבול יו' בפרק
 בשם במסכת הוטה ופירשוהו כן י ואמי הכותב היה דעמי שאפי' מחומרו' חלוקות
 בקש' צד חמור כפרטי' ובתנאי שלא יבנה מתחלת הדין על ק"ו כי אם על מה מיצת
 כיון דכל מי שאין שום מעלה מיוחדת על הלמד אם כן אין לי ללמוד מהם ליתן זה
 בלמד דאי אמרת ללמוד אב' למה טרח לכתוב דין זה בשני מקומות לכתוב בלמד
 הקל וליתי תרויהו מיניה דחמירי טפי ואתי בק"ו דאלים ואת' מקשיבין בגמרא
 לשמועין דקילא ובט' דחמירא אלא אם הקפידה תורה לכתוב דין זה בהדי' דחמירי
 אעפ"י

43

קו' לן' מוהא' 44

אעפ"י שאין חזרתך שזה מ"מ שמע מינה דלא ילפינן מויהו אכל כשכבי' הדין בקו'
 אין להקשות כן לכתוב בלמד וכ"כ במלמדים דחמירי בדרינו תרי חמירי דלית בהו
 והכא נמי איכא חומרא בלמד אונה שעשינו בקו' וחלה ולא היה ילפינן מיניה
 והיה דאלו נעתק תחלתו מה מצינו והיה דפרק כ"ס אע"ג דמיתתי בקו' אינו קו'
 ממש אלא כמו מה מצינו וכו' גוף דפרק שבי ד"ט בשמעתין דקמכה מרוח זה וכו'
 וכן הדעת גותן א"ס לא נמצא הכחשה במרא שאמרו בקו' תחלה וכשיגיע לנד
 השוה יקשה מנד החמור ומנד קל ג"כ נריך עיון לכל מה הגד הכבוע על מה מצינו
 למה אינו מקשה כן לפי דברינו כשמקשה מה לפלוגי המלמד שכן וכו'
 לקראת פרכא אעיקרא דרינא אך כשמקשה פלוגיכח שהוא חמור בחומרת למד
 זה ואין בו דין זה אף אתה אל תתמה' א"ס נתן דין זה בלמד החמור הזה וזו תקרא
 פרכא לבוף דייא ודוקא אחרא מחרא דפרכת כו' האי פרכא אכל הגד השוה לא
 והכי איתא התם פרק כל הבשר אל' רב מרדכי לרב אשי משמיה דריש לקיש כל
 מה הגד מגופיה פרכינן מעלמא לא פרכינן ולפרכא דמעקרא דרינא בלמוד הקו'
 בעינן אחר כדו' שלא תוכל לעשות אותה פרכא זה נקרא קו' במקומות זה ועל
 כשתיה הפרכא הוהא מקברא או מתועלת דין שאינה דומה לקו' מסבר כההוא
 קו' דכבא קמא פ"ק ומה שן ורגל דפטורין ברשות הרבים מחייבי ברשות היונוק נוק
 שלם קרן דמחייב ברשות הרבי' אינו דין וכו' והתם פלוגי אי אמרי דיומו' אגפיה
 דקו' איכא למפרך מה לטן ורגל שכן היוקן מצוי וכו' ומתרגין וכע"ש הקו' ממקומות
 ומה רשות הרבים שהרגל פטורה הקרן חייב בו רשו' היונוק שהרגל מחייב נוק שלם
 אינו דין שהקרן חייב והשתא אי פרכת דהיוקן מצוי לא שייכא דלא ילפינן אלא
 מרשות לרשות וכן א"ס היתה הפרכא מדין שאינו דומה לקו' דנימא מה לטן ורגל
 שכן משלמין מן העליה ג"כ כשעש' הדין לעשיתו מרשות לרשו' אין להקשות מה לרה'
 או כיונא בזה דהא לא שייך וכן אמרו התוספות בפר' קמא דחולין גבי קו' דפרה
 ועגלה דאתא למילף עריפה בפרה מקו' דעגלה דלא מהניא בה שחיטה ומהני
 בה עריפה וכן שמועיל שחיטה בעגלה מקו' דפרה דלא מהני' בה עריפ' ומהנייא
 בה והקשו כימא מה לפרה שכן מטהרת מה לעגלה שכן מכפרת ותרנו דנעשה קו'
 מעריפה לשחיטה ומה שחיט' שאינה מועלת בעגלה מועלת בפרה עריפ' דמהניא
 אינו דין וכו' והשתא ליכא למפרך תו האי פרכא דלעיל שהעריפה והשחיט' דילה
 היא המכפרת והמטהרת לה כי לא שייכא האי פרכא אכל כשהפרכא מענין קו'
 אול' לא יועיל מה שמשנה המשל כאותו הקו' דשן ורגל היה ומזד רשות אחר
 שחייבין בו שן ורגל והקרן פטור בו כשנקט' ונאמר מה לטן ורגל שכן חייבין ברשות
 פלוגי כאלו הוא רשות השותפין תאמר בקרן וכו' אפילו כשנה הקו' ממקומות אין
 ריוח בזה שכשתאמר רשות היונוק שחייב בו שן ורגל אינו דין שהקרן חייב בו
 אשיכך רשות השותפין יוכיח שחייבין בו השן והרגל והקרן פטור אף אתה אל
 תתמה על רשות היונוק א"ס תחייב בו שן ורגל ותפטור את הקרן ומשל' אמתי' בגון

ק"ו דפ"ק דקדושין דפרין ומה כה"פ סלימי מוניא מכניס טטר שמוניא אינו דין
 שיכניס דפרכין עלה מה לבסוף סבין פודין בו הקדשות ומעטר שני דבי מסני ליה
 לק"ו ואמר מה לגיחושין שאין הבסוף עו"ל בהן טטר מועיל בהן קדושין שהבסוף
 מועיל בהן אינו דין שטטר יועיל בהן סוף סתרינן דלע"ג דלא שייך הויא
 פרכא לעיקרא דריבא שייך לקוי דריבא דאמרינן פדיון הקדשות יוביא שהבסוף
 מועיל בהן ולא השטר אף אחת אל מתזה על הקדושין אם יועיל כס הבסוף ולא
 השטר ועקרו אלו לעולם כדרך זה להמלט מהפרכא כמו שאמרנו ולא שייך לשנת
 ק"ו אלא כשכמו על פטור ותיוב במו ומה פלוגי שפטור בזה חייב בזה כהני דלעיל
 דבשרות ופסולות וכיוצא בהם אבל אם בנוי על פרכא כמו ומה פלו' הקל כגון הני
 ד' אבות לא שייך בהו שמי מקומות ופרכא לעקרא דריבא אם היה מהתבר כגון
 פרכת מה לקרן סבין כונתו להויק ודומי לנו ככניס אותה בק"ו אם הוא בנוי על פטור
 ותיוב כינר אמרנו מה קרן שאינו משלם אלא חצי נזק חייב בו ברשות הרבים שן
 ורגל שמשלם נזק שלם אינו דין יכו' באת להקשות מה לקרן שכן כונתו להויק
 ככניס אותה בק"ו ובאמר כן ומה קרן שמה שכונתו להויק לא גרע מנזק שלם אינו
 דין שלא יגרעם מלחייבם ברשות הרבים כך פירשו שם בבבא קמא התקפות .
 אך כשתהיר"ל מתעבה שהיה חזקה מהן שנמצא במלמד ולא כלמד פרכא כוו
 לא שייך להכניס בק"ו כי מטעם הק"ו מחדש הפרכא למה רצית לתשכות
 הלמד למלמד מזד שהיה חמור ממנו בשום דבר אדרבא הרי הוא גרוע ממנו בזה
 דבר האחר ובכ"ז יש למי כלל בגמ' כי אכילת מהחומרות כלמד אם יש אל במלמד
 לא כלמוד והיה כמו תוכיח דבוק דניא ובי היכי דתלמד גרוע בדין אל תתמ' שהיה
 גרוע באותו אשר תכנה לממד ואם הקל וחומר הוא כנוי על השיבית פכרא
 אם גסתר אותה בפרכת פכרא כמו אם נאמר ומה קרן שאין נזקו מנוי חייב
 ברשת הרבים שן ורגל שהיוקן מנוי אינו דין שיהא חייב ברשות הרבים שאז שייך
 להקשות לשם פרכת פכרא מה לקרן שכן כונתו להויק ולא שייך הכנסת פרכא
 בק"ו כלל ומה פרכת מעלת דין אם היתה נמצאת בקרן ולא ברגל דפרכין מיניה
 מעלת דין צריך שתהא ירוע שדין המלמד מכח פסוק או דומה לו דאל"כ נאמר היא
 גופא תיתי סוף ד' ולפעמים יענה האדם בחומרות בק"ו או בפרכא כאשר נדקדק
 בהם יחייבו הפך כונתו ועל כיוצא בזה משיב בגמרא היא הנותנת וכן אל הגמרא
 לפעמים באי מלתא לאו בתורת ק"ו מיייתיך לה כי הקלות והחומרות יחייבו דבר
 שאין בדעת סובלתן לפי הענין כשנתור הק"ו דכח כוף דהיב פלוגי יוכיח סנריך
 שלא יבא אותו פלוגי גרוע מהלמד בשם דבר שאם הוא גרוע בדין זה נאמר מה
 דע"ז אלו לפלוגי שכן הוא גרוע בדין פלוגי תאמר כלמד וכ' :
 הקלות ובעתור אותו כשהפסוק אומר להפך או גש' או הפס' או אינה מ'ג מהות
 דאח"כ וכו' או הפס' יכול להתקיים בדבר אחר יתקיים זה וזה כן כתבו
 התקפות פ"ק דקדושין ואם ק"ו סותר לק"ו אמרינן בגמרא הכי דאיכ' למימר הכי
 אל

זאל הכי וכל חד תיקום בדוכתיה כשהקתיר עקור ממש כגון ההיא דרבחי שאומר
 תחלה וכתר הכי קאמר ומק"ו שהוא עקירה ממש והם שקלים יעמוד כל אחד
 במקומו ולא נלמד לא לזה במקומו ולא נלמד לא לזה ולא לזה אלא אינו עקירא
 ממש ולא כהנהו דעריפה ושחיטה דבעי למימר להאי עריפה בפרה דמהניא ביה
 שחיטה ולא מהניא ביה בעגלה ערופה אע"ג דאיכא למימר איכא ותהני שחיטה
 בעגלה ככפרה דמהניא בה עריפה שאינה בפרה כל כיוצא אינה הכחשה ממש
 שהכל יכול להתקיים ליתן בזה את האמור בזה וזה הדרך מה מצינו וזהו כתוב
 בפ"ק דחולין ונריך עיון שם בההיא פרקא בההיא מק"ו דכלי חרם משאר כלים
 לענין איור וטומאת גב דמעקרא בעי למילף לטומא כללי חרם מגבן מק"ו משאר
 כלים ובקוף שמעתא דאין אכא ולא יהו כל הכלים מטמאין בגבן מק"ו ומה כללי
 חרסו ובהני תרי"ק קותרים זה את זה ממש וא"ה חשיב להו הגמרא ולא סתם
 להו אלא מכח קראי וכלמדי הוקשה לי ואמרתי כי אולי בעבור שיש ק"ו ג' שאין
 הקתיר ממש דבעי למילף דליטמי איור דשאר כללי מק"ו דכלי חרם שאינו קתירה
 לא למאי דבעי למילף דליטמ' כללי חרם מגבו ולא למאי דבעי למילף דלא ליטמאו
 שאר כללי מגבן אעפ"י דאינהו הדדי מכחשין מכה מכריע בנייהם ונריך להתישב
 בזה לכתבו טעם ככון אי שאלו מאותם דאנימית . נסתור הק"ו בלי שום פרכא
 אס תשוב הקולא חומרא כי ההיא ק"ו דפסחים פרק כל שעה דחמץ דרבי יהודה
 בשרפה מק"ו דנותר והשיבו אין לו ענין ישב ועובר בכל יראה וכל ימצא ועשה
 דתשכיתו דהיינו בעיר וכיון דחומרא זו גורמת לעבור על דברי תורה אין לדון ק"ו
 כזה . כל דבר למדין מק"ו דין איתיה במקור או בג"ט או בהקש במלמד . ובקדשים
 אינו כן שיש נדדים ידועי שאין למדין בהן למד מן הלמד אבל בעלמא נלמד בכל
 ענין חוץ מדבר כלמד הלכה למשה מהיני שאין למדין ממנה ק"ו וכן דבר הבא
 מק"ו כלמד ולשכי נקראו ק"ו כמו של ק"ו פרש"י אך לפי המקומות שראיתי הוא על
 דבר המכתב טפי מכמה אנפי מדרגות וזו על זו ואין בו היתרה כלל . פרש"י פ"ק
 דשבועות דכל מדה למדין למד מלמד בקדשים חוץ מדבר הלמד מהקש שאינו
 חוור ומלמד בהקש ושם נראה דדבר הלמד בהקש חוור ומלמד בבנין אב ואותו
 בנין אב חוור ומלמד בקדשים והוא קצת תימה דבנין אב הלמד בהקש ילמד מה
 שלא יוכל ללמד מלמדו הראשון שמלמד בהקש ואולי טעמא הוי לפי דמוכח שם
 דההיא בנין אב אינו אלא גלוי במעלה לפי הכתוב בו אדם דן בק"ו מעצמו אעפ"י
 שלא קבלה מרבו אין מוהירין מן הדין פי' שאין לאסור דבר בלאו מק"ו וכיבמו' פר'
 אלמנה לכהן גדול כתבו התוספות דלא לק"ו מכח ק"ו איסור מיתה גמירין מק"ו
 וכן אמרו אין עושין מן הדין פי' לחייב עונש ג"ף מיתה וזכרת וטעם גדול יש בדבר
 כי הק"ו בדרא מוכרת ולפעמים יש לו סתירו מכמה אנפי הוכרו ואולי יתעלמו
 לפי שעה ולכן לא הניחה התורה עונשי הגוף בסדרא כי אין גורמת המלך מבוזרת
 בתורה ולפעמים אמו מוהירין מן הדין ויפריך בגמרא וכי מוהירין מן הדין ומשמי

גלוי

גלוי מלתא בעלמא הוא כההוא דפרי לעיל דל'מקרא דנבעלה לכפול לה אקורה
 לאכול בתרומה ויליף כפול כהונ'מק"ו דגרוש' דשריא בתרומ' ויליף לה כפול כהונה
 ואמרינן האי ק"ו גלוי מלתא בעלמא הוא כל' ולא גרושה יש לי לאקרה לכהונה
 הואיל ונאקרה בתרומה בתורה מחמת מה שאדע כי בקל כפלה לכהונה יותר
 מלתרומה ולא מייתי גרושה אלא להביא דוגמא וכו' והראיה ככיוז' בזה אני אומה
 שז"ל בזה שמביא בתורת כהנים גבי בהמה טמאה שאין בה קימני טהרה
 כלל דאי נאקרה בעשה מדכתיב כטהורה אותה תאכלו ומייתי אקור לאו בק"ו
 דשפן וארנבת גמל וחזיר דכתי' כהן ואת' להו קצת קימני טהרה ואסיד כש' הני
 דלית' להו כלל אין ספק שהאוכל בשר קוב או חמור דליקה אע"ב דליבא קרא ולא
 ק"ו דאין מזהירין מן הדין אלא ודאי גלוי מלתא בעלמא הוא והיינו טעמא דמי
 שפיר הכתוב בכל חד מאלו מה שחקר בו מהימני טהרה כמו פרס' איכנו מפרים
 וגרה לא יגר למה ליה למימ' ולמיהב טעמא אלא ודאי בא להודיענו דל'כיוז' באלו
 דמחקרין קימני טהרה אלו אהירי כמותם ולקון עליהם וכ"ה אמרינן גבי חובלי
 שאר כלי אוכל נפש חוץ מרמים ורכב דליקה משום כי נפש הוא חובל כל דאי
 להכי לא אתא לשתוק קרא מיניה וכיון שגלה לנו הכתוב ששאר בהמות חסירי
 קימנין אפי' קצתם אפירי א"כ הנהי' בהמות החקרים אותם קצת ומשום דגריע טפי
 משאר בהמו' דלית' להו אלימא טפי דבכלל מאתי' מנה ובלאוק"ו היה יכול להוכיח
 אקורם מהכתוב כמו שאמרתי אלא לגלוי הדרשה הוא דאתא וכש' לפי מה שאמרו
 בגמרא גלוי וידוע לפני מי וכו' א"כ הנהו יתורין דלית' בהו קימנין כלל איתו וק"ו
 אלימי בעלמא הוא וכן נראה לפרש בק"ו דפרק השואל דבעי למילף שואל
 דק"ו שומר שכר לחייבי כגנבה ואבדה אלא אמרינן לכטרה כבעלי' ופריך הניחא
 למאן דלית' ליה דיו מאי איבא למימר וקשה לתוספ' דכ"ע אית' להו דיו היבא דלא
 מפרין ק"ו כי הבא דנימא אהכי ק"ו לחייבו שלא כבעלים ואהני דיו לבעלים
 לכטרו ויל' דפריך סברא שלא אמרו בגמרא וכו' דטעמא משום דבכלל שומר שכר

הוי שואל דמה לי שכר מעות מה לי הנאת שמוש בכהונה עזמה ואף
 על פי שפירש הכתוב לחייבו באונס לא הפסיד כל
 חייב שומר שכר דממילא משמע דין
 זה בשואל ואי הוה
 אמרינן
 דיו כההוא קל וחומר הוא מפרך לגמרי דלהשוני
 אין צורך דהוא
 הוא :

ת ו ס ל כ ע

⋮

דבור התוספות בפ"ק מגלה ממ"הררי בי רב אלה

דמיין **בפרקא קמא** דמגלה אמר שמואל מגילת אסתר כרוח הקדש כאמרה
 באמרה לקרות ולא כאמרה לכתוב ככתבו התוספות כאמרה לקרות
קשה דהא אמרינן לקמן במתניתין קראה על פה לא ינא וכו' איכ' למידק דאמאי
 לא מקשו התוספות לשמואל מדרייה לדידיה דהא לקמן אמר שמואל קראה בן
 הכתובים לא ינא והיכי שכי שמואל גופיה ומויתו דבי יוחנן דאיכא למינן ולדחוי
 דשמואל פליג עלייהו ואיכרא דהרב הגדול מוהר"ר בני רב תירץ על זה הביאו
 בפסקיו הרב הכהן חלק ב' סימן רט"ו והוא דרך דרש תו איכא לעיני במאי
 דמקשו התוספות ז"ל מהידיא דכ"ר הממוכ' דאדרבא מהתם משמע פועת דאמרינן
 התם הניחה למאן דאמר שמואל את הידי אבל למאן דאמר אינן מטמא את הידים
 דהיינו שמואל מאי איכא למימר דהא לא ניתנה ליכתב מן התורה אלא מדרבנן
 ולא קרי כתיבה איכ' מאי האי דקאמרי התם דמקשי תו איכא למידק במאי דאמרי
 התוספות ואין לומר דמדרבנן קרי כתיבה וכו' דמאי לא דחוהך פירושה במידי
 אחריתי דאיך אפשר לפרש דהתם קרי ניתנה ליכתב מדרבנן דהא אפי' לשמואל
 דאמרינן התירה לא ניתנה ליכתב מ' ניתנה ליכתב מדרבנן ואיך אמר התם
 אלא למאן דאמר לא ניתנה ליכתב מאי איכ' למימר דהא ליכא שום טעם ואמורא
 דאמר הכי ומאי דבליק בידן הוא דהתוס' הקשו לשמואל דהו' לתרן דמתני' דאמר
 קראה על פה לא ינא היינו מדרבנן ואמרו על זה אכתי קשה דאיך אפשר לומר
 דרבנן החמירו כל כך מדבריהם דכפר הממוכ' משמע דלא החמירו דמקש' התם
 הניחא למאן דאמר ניתנה ליכתב דמשמע מן התורה אלא למאן דאמ' לא ניתנה
 ליכתב מן התורה מאי איכא למימר ואי' סלקא דעתין דמדרבנן החמירו עליה
 בכל חומרי ב'ת' כמו שפתינו ז"ל דמתני' קראה על פה היא מדרבנן איכ' מאי קשיא
 התם דהא שפ' דקאמר דהיוסף כל הבקיש דיתב ליכתב בכל חומרי ק"ת אלא
 והאי משמע דמדחתק' לא שכי בן מגלה לשאר כתיבותם זהוהיה דמקשו ואכתי
 קשה וכו' וכו' כתבו ז"ל ואין לומר וכו' כונתם אס' תבחוץ התם כרי להנצל מן הקושא
 דניתנה ליכתב קרי מדרבנן והתם קאמר דניחא משום דהחמירו רבנן ככתיבת
 מגילה משאר כתיבות ומאן דאמר לא ניתנה ליכתב כלל קאמר אפי' מדרבנן כלל
 ועקר ואף על גב דגמרא קאמר הוא דאמר וכו' הושע דריך לדאוקי דר' יהושע
 קבר דלא ניתנה ליכתב ואפילו מדרבנן דלא כמתני' דקראה על

פה וכבר קבר כומיה בחדא פליג עליה בחדא

וסן כתבה הרב הגדול מוהר"ר בני רב

ז"ל הויתירן הר' אהרן

אמר

תוס' ל"ב ע

להיות אמת כי לא נמצא חללנו הגמור לעשו המורה מקום של הרפים לכן הדפסנו אותם כאשר נמצאו חללנו:

פרקא קמא דהגיגה

דא

דאמרין ולרבינא דאמר לאו משום דאיכא מאן דפליג עליה דמתניתין דמקיייע כדלקמן אלא משום שעד שבא רבינא לא ידענו זה קה והיינו דלא אנצרכי למ' דתשלומין דראשון למי' לתניי קומא ופליגא מתני' אברייתא ולא אמרי' פליג ארבינא. ארטי' יראה בתיב רל' כתיב רל' כתיב ועב' אמר הוי' הכי דל' ל' ה' לל' יראה לפני ולא את פני ואמאי קריא בקרי' להקיש הראיה א' ההראות וכמו שכתב' ובה' דלא אמרי' חגר בא' מרגליו דלא אנצריך מעט זה וזה דהא מייתי ליה לקמן מרגלים רל' כ' בעי' א' חרס כדלקמן ואינו נריך לו אלא קומא שיכול לעלות בב' והינו דאמרי' לקמן לתניי מפכקי ולא אמרי' הך ובהא לית פלוגת' כמו בקומא חרס שדברו חכמים לפטור זה אמרו: ולא מי שיש לו או ראו' או שמי' דאו להחמיר כט' האי' פ' לפרש' ז' ול' כדאמרי' אכסי' אשתק למלוה ומינה נשתמע שמי שמדבר ואינו שומע שנקרא חרס כמו אינו מדבר ואינו שומע שאל' מה שניי' והא' דלא קאמ' קרא ואי' בחרס לא אשמע ולא אדבר רצה להגדיל הרע ונאמ' הרע שכתבו אינו בא חלל לב' אכסי' שהא' היה נקרא חרס והאחר אל' והתניא ארטי' קשיין אהדרי' מתני' וברית' דאמרי' אין למדון מן הבלל' ומאי דמקיייען לה ממתני' ליתא אלא מתני' וברית' קשיא' הואיל' ופטורין ברית' מתרצה וקיימא כמט' ואת' עכשו' שבאת לתרץ ראו' לך להורות בתרוץ דין הבריתא דמאי דחוי' במתני' קאמר היא לכן אמר הואיל' ופטורין הא' הני חייבין ואינו יכול למר' למען הואיל' וחייבין שאין זאת ההקדמה נודעת חללנו למור' הואיל' ואפי' אמר לשון מודיע חדוש אין להביא בקבה חדוש כזה אלא עקר' והשתא אדרבא הוי' הא' חלו חייבין ובקבת' זה אמרו חייבין בשמחה ואפי' שאינו נושא' וינו' יכול להביא ועקר' בדיוק' האי' מלמען ישמעו נפקא דהא' לא מעיט לא שמי' משום השמועה בעצמה שהרי אין מו' שלא ישמע העברת קולה מתמדת אלא מעיט ליה משום שאינו שומע חתיבת הדברים ויש כזה רע שאינו מבין ה' זה' וכת' דכיון דלא משתעי' לא גמר איכא הפקא קמי' שמיא' ואף הוא ר' אלעזר שאל' ליטב מלת' אף ר' יהושע הרי אמרי' עלה ובלשון היה והף ואף הוא היה מי' שדרש הדרשא נודעת חללנו ולא נודע מי' אמרה' והיינו דקאמר פתח רל' בזמן ששמע הוא ולא אמר ועוד דרש' כלן רועה א' אחרן שרל' שרוב הפעמים אבו מבינים הדבר היטב מתוך הפכו ואין אמי' יכולין להבין הדבר מעצמותו כמו שכתבין מהפכו ולכן רצה הק"ה לתת לנו סקירת' החולקית ולבטבבא אל' הסברה האמתית שכתבנה על בוריה' משום מעשה שהיה לו לחוש שמה' היתה קבלה מקודם והיה אומר לרבו' כשם אחרי' מה' שהוא יודע אכל' אם יפזור בו וכיון שהיה מוכפך לא יאשימהו ולכן עשו כן' אלא אל' תחשו כלומר אל' יהיה לכם שום גמגום כזה בעבור היות מערכם לא כונתו לרעה כנגדם פי' לא יעשו כאופן שיראו

שהוא מניחם אכר וכו' הרבה כרכים כבשו עליו מזרים שלא כבשו עליו ככל ומה
 הניחו כרכים שלא לקדם שיכולים היו שקדושה ראשונה לא קדשה לעתיד לפי
 שכשהיה להם הרבה כרכים היה להם ודערב מן השנים האחרים אבל עכשו לא
 היה די לכך הניחו רומק רומיא דנרמק שהוא החגר ומה הוא נרמק מבלי כיסוי
 עליו אף הרגל והבאתם שמה ועולותיכם וזבחיכם וברגל קחי תזכרה ר"ל כשארס
 מתוד על החטאת שעשה לחברו לא יש לו כך בהלה ואיכם יכולי להתודו מחמתה
 כמ"ל ולא יכלו לחיו לענות אותו וזאת העניה היא וידוי למ"ש אשר מכרתם אותי
 שאל"כ מה יש להם לענות למ"ש פרש"ל שא שטין עמי ומתגלגלין ימי בחיות וא"כ קשה
 מה שהקשה סוף סוף דלא מקשי מידי שהרי הם חיים ועוד שאינו נכפה ועד דלא
 קאמר רש"י אינם ממיתו ומוהרן אלא אינו מוקרן משמע שאין בין זה לזה אלא
 מקירה בלבד לא ודאי הק' מתגלגלין עמי אני הולך ומתגלגלין מזרי ושטין בעול
 ואחי עושה שאפי"הם מתים יעשו זה לפי שלא יהו על הארץ מושל בים ודור
 הולך דל דומה וק"ל אפי"ה שתמלא הפקוק למי אתא חותן אלו השנים שאינם ככלל
 קצוב הנולדים אלכל נקצב מכריאת העולם השנים שלהם וא"כ נתבעל הסדר לכן
 אמר שהיה מתן להם כמתנה לחכם מעביר על מדותיו לעיל ארש"י גמרא קא בעי
 לה היה משמע שמי שהיה כוכה אמר מי אוכא איני דאזיל בלא זמניה ומהדר
 ליה אין דהיה משמע דהאחר לא מצא אדם נכפה בלא משפט וא"כ היכי היה ככי
 ולא היה מאמין או אינו מוכין דכר הכתוב לכן ארש"י גמרא קא בעי לה במאן
 יאמין לאו ברשיעי והדר הוא דברשיעי והמשל היה אלגוהני נטרון והני לא נטרון
 דה"ק מי דהיינו קרא שבטביל שהפירות האלו אלא להם בלי שמו או לביטל או לריקום
 לאריכות הומון אעפ"י שעתה הם טובים לא הולכים ה"ל באנשים שא"ל להם בלי
 שינוי לרעה או לטובה כגון בהיות זריקים או רשעים השינוי לטב ישמר והשינוי
 לרע ימות ויעמוד בצדה ומקשה מדר אלככנדראי דאמר אי בעי האי מרבנן חיי
 שמע שמת משן שהיה רשע הרי היה יכול להיות זריק ומת והשיב שהוא מבעט
 ברכותיו היה ולא מקשי מודמות החיות ש"ל אם היה שב בתשובה היה חי ור"ל לא
 דבר ב"ת או שנאמר שכיון שמאמרם אינו מקפיק לחיוב אלא שאם יקרה מקרה
 כך שהוא כזה הטעם וקרא לפעמים מדריש שהרי יש אנשים שבטבעם לא ישנו מן
 הטוב או מן הרע ולאמר אלככנדראי אם היה רונה האי צורב מרבנן שלא לחטוא
 מעולם ויקח הדרך הטובה הוה חיי שבדאי לא ישנה הדרך שיקח שהרי אחי רואה
 שלפי שלקח הדרך הרע מת שלא היה לו לשנווה מה שתירץ שהוא מבעט ברכותיו
 דאל"ת אפי"ה קשה וה"ק האי מבעט ברכותיה הוה וידע בו שכנה מת וזה הפי"ב
 התירוף ישנו לתשובה ראשונה שהשכח ורש"י ראה שיהיה כולל מאמר ר"י בכל
 הבחורים ואמר דשאני מבעט ברכותיו דקרא קאמר ביה דלא חיי ודייק לי
 מדפירט העכירה ולמה שלא הקשה מודמות החיות יטיב מה שהשכח ראשונה
 קלות בחמורות עושק שבה שכיר במכשפים וכיון דאתא ליה האי קרא דרש"י

ביה

סו"א

ודרשונו כ"ה ובש"ד פלגי לתת גדר לתוכן מוכמה יכול להיות חוץ לאמו ליטב סם
 חד אמר כשיכול לרכוב וחד אמר כשיכול לאחוז ולא קא יהבית לכיאת הדרך חוץ
 מאמו אלף שיש לי לתרץ דעד הכא וכו' ולטעמין ואת ולטעמיה נמי קשה זה ויל
 טר היה יודע שהיה יכול לתרץ זה דילמא שמואל חולה היה אלף שהוא רוחק וזה
 הא מה שמקשה ולטעמין דהוה בריו אלף שלא הגיע זמנו לא הוליכו חנה גופה
 אחא לא אולא ולזיל גבה ינקא לדדי דאמי דהוא חולה מה לא אולא אלף תירון
 יפה הוא קטן חגר לדברו כ"ש דש"ל לדברי כ"ה הא אנטרבי לידע אם יעלה ברגליו
 לשנא שיכול לרכוב חוץ מאמו ולזה קשה דקומא היכי מיבעי לכה דהא יכול למחוי
 אלף מחוורתא בדפרש"י שצריך הוא לעלות ברגליו ממש"י ופ"ד דמתני הכי היו עם
 היות שנצטרך שיכול להיות חוץ מאמו שאל"כ לא מצי אזיל והוה משמע שמיד ילך
 מי אנטרביין ומן אחר שיוכל לאחוז ובעבור שאין בכח המסכה אלף מה שכמסכה
 מקוש במשנ"כ דעליות מירושלם להר הבית ה"ל הויית חוץ מאמו שבכחה מתפקי'
 עלה וכדרכה מאמו וכו' ארש"י שיוכל להתפתח קודם שיגדל דאם לאחר שיגדל
 כיון שבגדול עצמו יש לו זמן לחינוך איכנו צריך קטוב כזה מו איכא מירי דכתמיד
 ליכא למימא שמדנוכס אמרו לעשות תמיד עולת תמיד שא"כ אחא לא עשאה קודם
 אבל עולת ראיה כאמר דשאני עבשו דחוז לאלף העשויה בהר כיני קרא קשיא
 שלא נעשית אלף פעם אח"כ אומר עולת תמיד העשויה בהר כיני ואל"כ נצטרך
 לומר דהא מעשיות קאי ומקא דחיק קרא למימר בהדמות האמורה ולא המעשה
 לומר עולת תמיד כעולה הנעשת בהר כיני ש"מ שאין כאן עשיה וד' עקיבא אמר יש
 כאן עשיה והיא מהדמות וקראה תמיד ע"ש שמשנאקדבה לא פסקה מלהתקרב
 במדבר והיא היתה סבת התמידות אחי מקיים דלכ"א דילמא דלית ליה הכי
 למא נפקא מונא ואת למידע מינה דיכא בעינן לזא רש"י ז"ל כלומר מאי דהוה הוה
 מה שהיה יתור אין לו להיות עוד א"כ אין למידה אבל חכמים אומרי אינה קברא
 קולקת ומאן חכמים אנשי כנסת הגדולה וה"ל אבל דין המשנה חכמים הם מאי
 דאין א"כ בעוקלא לחגיגה הוא בא אבל אחא אפקיה בלשון ראיה ולא קאמר
 ראיה לה משמעו דין אגב אורחיה ראיות פנים בקרבן דמתמא אין ארש"י בא
 לראות אם לא שיכיא קרבן אתה אומר עולת שהוא חלק זבחים דין הוא וטעם
 טוב יש לזה וכן בדין וכן ג"כ ככנס בטעם מלבד זה לומר שלא פי' אין בראין חזאין
 אמסקא דלרש"י אין בראין מי שאינן ראויים להעלות לא לחזאין ולא פרש"י כדפריש
 רב יוסף וה"ל סבר רב יוסף למימר דעקר הדבר שהוא הראיה הוא הפוקא מקשה
 ליה אבני דמתני לאו בחדושא קא מיייתי לה ליצטרך ראיה דהי מיניהו וכו' וקרא
 אקמתא בעלמא הוא אלף עצמותי קרא למאי אחא וכו' עולות במועד בלות
 וכו' בגמרא דייק מדקאמר מועד ולא קאמר י"ט כמ"ט כ"ט הראשון שלפני הפסח
 דכ"ט מן המעשה הוא ואנטרבי לאוקומי ליטבא לתרץ והיינו דקאמר רש"י משמע
 התם ולא אמ' ק"ד דהוה משמע קברא בלתי מיושבת ארש"י ויש להם כשר לשוכע

כראה

נר' שאם אין להם לבעלים שיאכלום ארש' מטום דאגב אורחיה שאין דיננה זה
 והלל בחבא חלא להשמעו' דין אגב אורחיה כמאן ר' אב' כמאן אתיא מתבי' דבש'
 בתמיה והלא היו דלא כהלכתא דתנן וכו' מחגיגתו וכו' אגב אורחיה נמי קא מקדר
 הכנת המשנה דקאמי' או הא וכו' דמיא היא דהא ברית' חוי' כהאי לישנא הכהמה
 ראשונה היא יציאת החובה לא אחובה כמליאה הא דקאמר רש' קאדר דבשמעתין
 מתרבינן לה לקמן בגונא אחרנא בהמה לעזמה וכו' לאכילה ראשונה מן החולין
 ולישנא דטופלין ר' באכילה א' חולין ובאכילה א' מעשר ובהכרח זה הקויע פרש'
 לעיל בהמה א' מין החולין לאכילה לחגיגה • שיעור כרי אכילה ראשון מן החולין
 והיינו מהקנא ארש' הכ' דמורה ר' ולאו לר'ל ראייה מינה • א' איתא נמי דהיכא
 דמוכרין וכו' דר' קאמר כג' דאייכא שהות ואוכלין ט' דמפרש כהכי היו אהך
 מימרא גמר היום קאמר ארש' דלא מייתי מינה חלא היכא וכו' יהיה כמו שהיה
 דהך מימרא דר' אמר יב' קתם קאי ולכך אצטור כי היום גמר • ארש' ל' חידים דאלו
 מוס' פין כולל עבר ימו כטל קרבני • מפני ר' הך ג' דהשתא הא מופנה דאי לא
 וכו' וא"ל מ"ל שהוא מופנה ותנא הא דלא קאמר ותניא איפכא כדברי דש' • ארש'
 בההיא קרא ג' פיה דאי ראשון החב אימא לא ימים ואצטרף זה אמרו דתרוויהו
 כה' ה' • א' הרי אומר וכו' שאת' למעט' ר' נוף באתו דמעט' לא ימים אימא ע"ש
 לכולי חדש ומוזהו אי בתרי קראי כוון דמחדש חדש פתב נמי אתו • זה למה
 שאעפ"י שעבר יום א' כיון דיכול למהו' תשלומין לב' שהרי קמון עמד לא עבר
 חובתו ואם לא חב כ' ג' ה' עקר א' וכקדר שהזכרנו והיינו דקאמר רש' למי שלא נרא'
 מימים שלפני ר' כ' יום א' היו עקר לדידיה ויום שלאחרו תשלומין לו וכן ג' ה' עקר
 לדידיה ויום כ' תשלומין וכן כלם אבל אה"כ שכל' וא' חובתו תלויה לעצמו כגון לחגור
 כדלקמן חלא משום שאין בא חובה לא כאשר צריכה המרי הכי סדרך הוא להיות
 יום קאון תשלומין אבל כאשר צריכא כגון שלא נתחייב בראשון אמרי' דשני היו
 בפני עצמו להקריב בו ואינו כדיון תשלומין של תורה ורצו רבותנו לדרוך דרב לקרו'
 מו' תשלומין ומי יותר לא ומה' פלג ומי קודם טומא' בטל' ועכשו הוא צריך להתחיל
 פעם כ' וכבר הוא בא חש' רש' התחילו נזירות כ' ר' התחילו נזירות שהיא התחלה
 וצריך הוא לשמור ח' ימים אחרים ולהתחיל אח' פעם ג' נזירות • שאני קרבן
 שנדחה ביום מפני הטומאה שאעפ"י שלא נדחה חל' עליו חיוב ביום אבל בליילה לא
 דמכני לילה הוא נדחה ודמי' למי שנטו'א בפסח ראשון ולא נרא' דמשלם בפסח כ'
 במ"ש ונאמרו האנשים ההמה וגו' אין חשבון זמן כלומר לא יתא שכ' במי שלא היה
 זמן הליילה רוצה לומר שחקר בין יום ליום ותאמר שעתה התחיל ביום זמן מציאות
 הקרבן דקבר שיש בו חיוב הקרבן לא שכעבור היות לילה כתעכב אבל הזמן כמה
 שה' זמן ולא לכו' רואי' אם חשך ואם אור היו כמי שקרה לו אונס מיהו בזמן האונס
 חיוב יש כאן אבל חגר מעול' לא חל' עליו חובת ראי' דקבר דחגר היו כמי שמתיר
 הזמן ולא תהיה מציאות חובה כיון שהוא עצמו יש לו אונס וליילה לא וא"ל יש כאן

חיוב

חיוב שהרי הוא בעצמו כשר הוא לכך ולא די להסיר הזמן. שמים חיוני להו כאף
 וא' חיו' וכל כי האי לא מטהרינן וה' נדרפת אחר הב' אבל הב' אינם נדרפים אחר
 ג' וא"כ לא אמרינן דאין נריך שכלי' ה' לא שכיום חלמא דליה לאו זמן חיוב קרבן
 היא דאי לא נזרף אחת אטו ב' טומאה אבל השת' לטהרה מזרפין לה בב' טהורות
 והתקין רב ששת עלה דהאי פירוש' כדר' יוחנן דבד' אמרינן דאנטריך כשהם זמנים
 שנים אבל השתא אינם שנים דהשתא מיהא איתא חיוב קרבן טומאה ראשונה
 בקרי גמל פי' שאם נפל בו מום ירצה מעלם לא שמענו שכל מום אינו נודע אלא
 על גר בקירה משמע שמה שלא נביא גמל לקרבן לא יקרא מום ולמה לפי שמלת
 מום מורה כתעוות מתחלה שהיה טוב או לעת היצירה או לעת הלידה. אידך
 סבר שכל אדם בחוקת כשר הוא עומד ואם עבר עבירה הרי הוא כמעוות ואלו
 תת' שפירש לא יקרא מעוות כיון שאינו עושה הפך מה שהוא היה עושה. וז' ככפור
 נודרת מקינה כלומר אין זה אלא נודר ממקומו כאלו הוא באויר כמו נפוד ואמרו
 ג"כ כי רחוק מעלי ר' ש' עומד' עלי מרחוק זהו פירוש' ב' אשת כהן ותר' ויהי באונס
 כי יפלא שינא קררו שלא לומר כי ידור א' לפר' מהו נדר באף חלמא דמשי בעבור
 היות באף וארש' יש ללמוד דער השתא ה' שזריך אונס גדול להתיר והשת' משמע
 שכעבור שיכוי מועט אפי' שאין אונס כלל אלא שאומר שהיה שטה כשעת הנדר
 שיתיר א"כ אפי' אין אף אלא שלא כשבע לדע' כן ל'טיקרה לו דבר זה אי זה שיהיה
 והוא אונס מועט שיתיר :

פרקא קמא פמסכת בחובות

אחד

אלמנות כהנים כתובתן וכו' כ"ד של כהנים היו גובין וכו' אל מה עמין
 זה לכאן שדבר בגויר ובשבויה והאוכל אכל חמיו וא"כ דבר בכתולות
 כהנים אין כאן מקומו אלא כשדבר בתולה כתובה מאלת' ואלמנה מנה וכו' קמך
 לה היה ראוי שיאמר כ"ד של כהנים וכו' ועוד שקדם אל אלמנות כהנים כתבת' מנה
 מה לכתולה של כהנים. ועוד שאמר היו גובין ולא מיתו בידם. טו' ל' שלא ברצון של
 חכמים היו גובין. ואעפ"כ לא מיתו. וקשיא שאפילו עני שכיר אל חס רוצה ליתן
 כתובה אלף זוזים יתן ואם אח"כ מגרשה או מת גובין ממנו ובכאן הבעל רצה ומה
 צורך לומר ולא מיתו. וז' שכתובה דאורייתא מאלתים והוא רצה ליתן לה ת' או יותר
 מת' אין היורשין חייבים לא רחוי לייכי שהוא ר' אעפ"כ היו גובין ת' ומן הדין שימחו
 משום אוקי' ממונ' בחזקת מארי' קמ"ל לא מיתו. ג' שון גובין לטון חזוק שלא מן הדין.
 ויש ג' אחר שמקומות יש שאין עושי' כתובה לא ע"תנאי כ"ד ואם אח"כ מת הבעל
 כ"ד היו מצוי' שיתנו לה כתוב' והתנאי הוא ר' והיורש' טועני' רחוי לייכי הוא ר' ואעפ"כ
 היו גובין ת' אע"ג דאיבא למימר אוק' ממונ' בחזק' מרי' ולא מיתו בידם. ולקושי' שאין
 כאן מקומו במ"ט יתורץ בעבור שהמטנה של מטה הנמשא את האשה נשם חולקים
 ר"ד

27

רב ורזה אומר לא מוקי' ממונ' בחזקת מרי' וזה להפך • וככאן לא היו חולקים אלא
 מורים דלא מוקי' ממונ' בחזקת מאריה וזו היא הקשר כלומ' בכאן לא חלקו ובנושא
 את האשה חלקו והעגם בעבור שהיא בהכנת תנאה קיים אעפ"י שזמן התור' מאתים
 ולקושיא שקדם אלמנות כהנים • יל בעבור שיכולים אנו לומר למה מנה בעבור
 שהבת לה ר' אבל בזמן שבתולה ת' אלמנה ר' ק"ל מתניתין אין למהנות כתובתה מנה
 ובתולה ת' כלומ' בזמן שליו יש ת' לזו לא יש אלא מנה • ואת ר' שאמר הכריתא ההיא
 בעבור הזולל כדמוק' לה בגמרא גמרא יל שדרך הגמרא שכשבכאן יש מנה
 עם המנה מבחון יקשה מהמנה שלפניו קודם • וכאן עשה להפך שאמר ותניא
 ואח"כ הקשה לה עם המנה שככאן שהיה ראוי לומר והתניא ולא יותר ועוד שכאן
 יקשה ממנה לר' כשאמר ב' תקבות הואי לזו היה ראוי לתרץ ולא יותר כלומר מנה
 ומפני הזולל תקיבו מאתים מפני מה אמר ותורה למנה שלא היה ראוי לזו מפני
 שכבר תירץ קושימו • ויל' לכו שזמן בריתא למנה אין לו להקשות אמר הכריתא
 ואח"כ הקשה עם המנה שככאן • ויל' לקושיא כ' שהמנה אמר מנה וכן נהגו ואח"כ
 מאתים בכריתא וכשכאר רב אשי וראה שהעולם חזרו למנה כתב מה שהיה בימיו
 רש"י דקא' מולולי בהו תקיבו להו מאתן בעבור שגבאי היה להם גרושי בנותיה יותר
 מישראל • ויל' הכתובה בעבור מה תקיבו לכתולות ולאלמנות בעבור שלא יהיו
 קלות בעיניהם להניחם • א"כ שאמר גרושי בנותיהם יותר מישראל א"כ מה מועיל
 הכתובה באלמנה • ובתעבתי אמרו שהזולל קודם שיטאנה ומתוך כך לא מנסבין
 כלומר בעבור שיאמר הוא לכתולה ת' ולזו מנה בעבור זה תקיבו ר' שאמרו מוטב
 רעה א יותר מוכ' רעות כל' במנה איכא זלו' ולא ישאנה נ'כל בר' ליכא זלו' ורש"י
 אמר הזולל לאחר שיטאנה אל תדקדק לאלמנה בערך של כתולה אלא בערך של
 אמנה ישראל' בעבור שכבר הוא רונה באלמנה ויבחר בכהנת א"כ ליכא זלו' בערך
 של אמנה ישראל' לא מעלה במאי אוקי' זלו' לאחר שיטאנה • ולקושיא יתרץ בערך
 של תקלות בעיניהם אכל בערך שלא יש כתובה לא יהיה קלה בעיניהם • והקשה
 שלא אמר הוא מה שאמר בתו בעבור שאם בר' רעה א' אמר חזרו למנה שיש ברעות לא
 בכאן רעה א' מולול לאחר שיטאנה ובר' רעה שלא ישאנה אלא בתולה מישראל וסקול
 המנה הזאת חזרו למנה אעפ"י שיש זלו' • משנה הנושא את האשה וכו' יל' שק"ר
 בכאן בריא ושמה היא אומ' בריא והוא אומ' שמה ולדעת רב' בריא עדין יל' לר' שמה
 עדין ולא נרא' כן שהוא אומ' שמה שלשון כי עד שלא ארכתיך ר' שיאמי' כבודאי עד
 שלא ארכתיך ובריא בריא שלא עדין לרעות בול' א"כ למה חלקו • ועוד למה אמר
 לא מפיה אבי חיים מהו לשון אנו חיי' נאמרי' ה"ל • ויל' שלשון כי משמש כד' לשונות
 א"כ ש"מ עד שלא ארכתיך הוא • ואת' לא אלא כרי' מחלוק' תנאי' מור' שאם היה בריא
 הוא נאמן לדע' כולם • ולשון אנו חיי' יל' לפי שבגדברי העו' ק'ם על הדין וכו' ואמ'
 לא מפיה אנו חיי' כלו' כדברי' שהעו' חיי' לא מפיה של אמנ' אנו חיי' שהיא מורגלת
 לשקר ובכמן כז' אמ' • גמרא איתמ' מנה וכו' איכי יודע יש בו פירושי' איני יודע

אב חייבתי בהם מעולם או יאמר בודאי חייבתי אבל איני יודע אם שלמתים בכאן
 הפי' אם איני יודע אם חייבתי בהם מעולם ובעבור זה חלקו שאם היה הפירו' איני
 יודע אם שלמתי כע' מודו דחייב והטעם בעבור שהוא מודה שחייב בהן • דתתן
 היתה מעוברת • ול' מאי דעתך דר' יהושע דאמר הרי היא בחזקת מעוברת מנתין
 וממזר הא ק"מ כל דפריש מרובא פריש כדמוקין לקמן כלומר דרובה ישראל
 וכן הדין היא נאמנת אמאי קאמר מנתין וממזר • ועוד דק"ל העמד דבר בחזקתו
 שכל הנשים כשרות ודאי שתהיה מעוברת מושראל ואמאי מנתין וממזר • וי"ל
 שחזקה בטלה דהיא אומרת מעוברת אני וחזקת הנשים אפי' בישראל אינן שוכרין
 ח"ו יהושע היא בטלה חזקתה ובישראל אינן מאמנין אותה והיא בחזקת נתין וממזר
 טעמא שאין בה ענה לשכב אמרי' אפי' בנתין וממזר • לימא רב הונא וכו' וי"ל שדרך
 של לימא וכו' מתרץ לב' דדדיוס וככאן תירץ לרב נחמן ולא לרב הונא ולרב יהודה
 ועוד למה לא אמר רב נחמן הלכתא כר' יהושע כסם שח' יהודה משמיה דשמואל
 הלכתא כר' ג' ועוד למאי שתירץ מגו מאי חולשא איכא דאמ' אב' חוקמא אחוקמא •
 ועוד לבעל הגמרא אם טעם של מגו הוא טוב למה למעלה לא אמר הוא טעם של
 מגו ואמר טעם של בריא • וי"ל לפי שרב יהודה אמר משמיה דשמואל הלכה כר'ב
 לא צורך לתרץ לו' למאי קשיא לרב נחמן שלא אמר הלכתא כפלו' לזו דריך לתרץ וי"ל
 שלא אמר הלכתא כר' לפי שלא ק"ל אלא כר'ג כדמוקמינן • ואי כמי לפי שיש
 בטעם של מגו חולשא שאעפ"י שבכאן יש טעם מגובמוכת עץ לא אלא בדוחק כלומ'
 מגו שיש לה לטעון מוכת עץ איני תחתך ויש לה מאתים ואמר מוכת עץ קודם לכן
 ואין לה לא מנה • זו הדוחק שמוכת עץ לא שכיחא ואב' אין שם מגו ועוד שיש כפרא
 שכמה ולא כלום טענתם כלומר היא אומרת מוכת עץ איני ויש לי מנה והוא אומר
 דרוכת אינ' אנת ואין לך כלום טענתם שמוכת עץ לא יש לה אלא מנה • אב' מאי
 טענה של מגו איכא הכא בשלמא אם מוכת עץ מתאים כשהיא מוכת עץ תחתיו
 כיחא שמנו שהיה לה לומר מוכת עץ איני תחתך ויש לי מאתים ואמר מוכת עץ איני
 קודם לכן ואין לי אלא מנה • וטענת מגו אבל למה שמתן לה • ולמה שאמרנו
 שבעל הגמרא דאמר בריא למה לא אמר מגו כמה שאמרנו יתרון שטענת מגו
 תלושה • ח"כ אי כמי טוב הוא בחזקה מוקינן לה • היא מוכת עץ איני וכו' טענתיה
 במאי • י"ל דרעת ר' יהושע אמאי איכה נאמנת הא הוא מודה במקצת וק"מ מודה
 ביוקצת ככולו וישלם וכו' בכאן שהיא אומ' שח' וק"מ מחוייב שבעה שאינו יכול
 לישבע משלם כלו' כשהוא אינו יכול לישבע מכני שאינו יודע בודאי אם כבעלה וי"ל
 שחוייב שבעה שאינו יכול לישבע משלם ומודה במקצת ככולו אינו אלא באדם
 שחוייב לשלם כלומר שהשאל אמר מאתים והוא אומר אינו אלא מנה משלם מגו
 שה'לל איני חייב ואמר חייבתי במנה חייב לשלם כולו והטעם בעבור שאמדינן
 דעתיה שכוונתו לא היה אלא לומר ראוני שאני טהור אבל בכאן הוא יודע שאעפ"י
 שאמר לא כלום בדי' מנתין לה או מנה או מאתים כדמוקי' לה בגמרא ובעבור זה
 אעפ"י

אעפ"י שה'לל מוגזאין מחייבין לו לשלם כלו ועוד אמר הרמב"ן שכחאן שמוא מעליא
 דלא הי'ל לידע אם ה' מוכת עין או לא אבל באומריו איבי יודע אם חייבתו הוה
 ליה לידע ועוד יש לעיין שבמתנתו הגדול על הקטנה ומוכת עין בתיבתן מאתוס
 לרא ולרבין מנה ואמאי אמר ככאל טענתיהו כמאי ר' אומר ור' אומר שהקטנס
 כבר ידע המחלוקת בהגדול שכחאן כן בכאל אמאי אמ' בעל הגמרא טענתיהו
 כמאי שכבר ידענו ליה לפי קברתו ולזה לפי קברתו ואלת שכחא לומר המחלוקת כבר
 ידענו אבל מה ששאל הלכתא כדכין או כו' מ' ויש להקשות ליה שבכאלן יש חלוקה
 אחת שהכל מודים וזו היא שמוכת עין לאחרי שארסתיך וכולם מודים דמאתים
 ודרוב' איש לאחר שארסתיך וכולם מודי דמנה אכ' אמאי לא דמאן דשט טענתיהו
 כמאי במאתים לאחד וצמנה לאחר ויל' דרבא אמר למעלה בשקדס לאחרי ובעל
 לאחרי ומתני' שבכאלן לדעת כלם אם אנו מוקים לה לאחרי שקדס היא מוכת עין
 והרי לא יש הפסק בחלוקה השמית של דרובתאית כמו בן חכ' היא קידס שארסתיך
 וכוה באנו למחלוקת רבין ורמ' רמ' כבר' ליה כרמ' כבר ליה האי תנא דמתני' דאילו
 ר' יוחנן לא שביקן וכו' כלומר זו קברת התנא כו' אמ' לא קברתי זו והוא מה
 שאמר דאילו ר' יוחנן לא שביק רבין ועבד כרמ' ויש להקשות שהגמרא אמ' בשלמא
 לר' אלעזר כשאמר תנא לר' יוחנן הי'ל לתרן קברתי כרבין אמאי אמר קסבר ואלת'
 שבשלמא זו כך הוא בשלמא לר' אלעזר קבר ליה כרבין זו היא קברתו שא לר' יוחנן
 דקסבר כרבין אמאי אמ' כרמ' מאי יתרן בקברתו שהיא אומר קסבר יוחנן כלומר
 לקושיא בקברתי וכת' שקבר הוא שבעל הגמר כבר ככסה בחוקה וכו' בעל הגמרא
 לא תירץ בכאלן ולא שמענו לו שאמר זו אלא קסבר ר' יוחנן שרבין ורמ' סבדי ככסה
 בחוקה וזו היא קברה מחודשת לדעתו כרבין מדר' הא לאפוקי מדרמ' וכו' יש
 להקשות שגריך מטעה אחת לגופיה או לטענת מוגזא לבריא ואמאי אמר לאפוקי
 ומהו לאפוקי ויל' שקבר אם מטעה לגופיה דמתניתין הי'ל בשתייהו היא אומרת
 משארסתני או היא אומרת מוכת עין אבל כמושא ח' אמר חילופים אם כן זו לאפוקי
 וזו לאפוקי ומשתיהו מכש' לגופיה דאיהו מדברת ועדי' אמרו נבטרה וכו' אי איהו
 נבטרה דוקא ויהיה נבטרה ואעפ"י שלא ראוה שנבעלה מחזקין לה כנבעלה
 יש להקשות כשאמר פלוניו כאלן הי'ל לא נבעלתו אמאי קאמר נבעלתו אבל מפל'
 ויל' שהפירוש הוא נבטרה ואעפ"י שלא ראוה וכו' אם כן היא כשאמר לה מי הוא זה
 האיש היא יודעת ואומרת כלכה אמרתי מי הוא זה בודאי רעה חזקתני ואמר לא
 תחזיקי לי ברעה מכל וכל אלא מאגס פלוני אלא לרב אשי מאי מדברת אל אמאי
 לא הקשה לזערי שלשן מדברת אגזי נבטרה ויל' שמתכו' למחדש בר' אהושע שאפ"י
 כדבור בעלמא הוא אומר לא אמר נבטרה מפני שיעדי' סתירה הם עדים לנבטרה
 ואמר מדברת כלומר לא סתירה גדולה אלא ברבור בעלמא אם כן ועדי' אמר
 נבטרה לשון של מדברת הוא סבר לדברי המכש' דבה מכש' רבכמה ויל' ליה
 כתה וכל עין אמה ויל' בעבור שהיא אמינא דמאי דאמר מעוברת בעבור שהיא

מהנשים אותה כבעלה כמאמר דאמר מדרבנן עם א' ואמר מעובר שדלוי כבעלה
 אבל כתיב פקולה חמר שתיהם לומר זה לומר זה לומר לדרבנן המכסיר בה פקול
 בכמה וכו' ויש להקשות במאי מוקי למעובר שכתב הוא וז' מה שתיירצו למעלה ד' ואמר
 דמעוברת היא חמה בעבור שמדברת הפקס בעילה ומעוברת ודאי לומר דלא
 כר' יהושע וז' שהיה לו להקשות לר' כלומר בכאן ר' הוא דאמר כאלמנת בעבור
 שהיא טוענת ומשום הפקס באמנת אבל דאין אוקרין על היחוד אפי' ר' אוקר גאס כן
 לימא דלא כר' נמי וז' שר' לעולם אוקים בחוקקה אעפ' שיאמר בפלוגי יחדתי
 אינה באמנת לר' בעבור שנתן עיניו בו אעפ' שלא יחד בו אס לא אמרו עדי' שנבע
 בה ובכאן נמי חוקקה אבל ר' יהושע לא אוקים לחוקקה אס כן לימא דלא כר' אפי' לו
 תימא ר' והוא כבר חוקקה בשם ובכאן לא משום מעלה עשוי ד' אגמרא מתעב
 ראיה מדרבנן וכו' יש להקשות שכשומר למעלה רב אשיאמר כבעלה בשם היה
 ראוי לומר מתיכי ועוד אעפ' שלא הקשה בשם היה ראוי להקשות לדרבנן המכסיר
 בה למה הפסיק בוערי ואחר כך חזר לרב אשי כלומר הקושות שהם לרב אשי והם
 בשלמא לועדי שמתר' ואחר כך היה ראוי להקשות לועדי וז' לפי שאמר ועדי מעלה
 עשו שאוקרין על היחוד ואנו מכסירין שהן זו אמת שאס בכאן אין אוקרין באס
 בכאן נמי אין אוקרין תדע שאוקרין שהקשה לרב אשי והוא בשלמא לועדי שאפילו
 בקתר בעלמא אוקרין והיינו לקתר או לחורבא או קשר מתיכי עס ועדי אלא לרב
 אשי תרתי למה לי ז' שתרץ חדא קתמי וקשיא והא הוא קתמי או קתמי היה ראוי
 שתרץ חד לחורבא דבא ר' כלומר הקשיא מתרתי למה לי הא הקשיא וזהו
 לקתר אס כן מה שתרץ בתיים אין זו תירוצן שכבר הקשו לו קשיא של מעלה הא
 ראוי שתרץ חד לחורבא וז' שכשקשה תרתי למה לי לא הקשה מן אלו אלא
 אעפ' שהן כאן או שתי לשונות מחולפים בענין אחד למה ודא תירוצן חדא הוא
 ואחרי כן אמר והא או קתמי ותירץ שתי חורבות כלומר הענין א' אעפ' שהן הלשון
 א' כמו שאמר בבית ראובן או בבית שמעון ואו בתיים זה הענין א' אעפ' שהם בשמות
 דרוב פקולין אלה וכו' יש להקשות שאומר וזריכא וזו התירוצן לדעת כולם ולקמן
 חלקו זה אומר באין מכסירין לדעת ר' כפקולה וזה אומר מכסירין כפקולין להעת
 ר' שהיה ראוי לומר כשחלקו למכסיר לדעת ר' מקייע לך מתתי ונפיקל וקמנהי
 שר' מבסיר וז' שזו היא לדעת כלם ואפ' לדעת יחיד אינו ומתרץ בדוחק שהקשיא
 גדולה אלא מתרץ לרוחא דמילתא כלומר במה שאמר חדא חורבא דמת וכו' ביו
 יתרץ ואעפ' כ' לרוחא דמילת וזריכא השבתנו על וכו' יש להקשות שלדעת ר' אשה
 מונה בודקת ומונה אס כן מאי השבתנו שרונה לומר מודים אהכו וז' שבמגו אמרו
 השבתנו אבל לאשה מונה לא מדרבנן היינו שבויה וכו' שכשומר למעלה לזו אין
 לה עדים הודה ר' יהושע והקשה במעוברת אס כן מאי מדרבנן היינו שבויה ואס
 לא הודה היה ראוי שיאמר מדרבנן היינו שבויה בשלמה לזו אין לה עדים וז' שהוא
 הקשה במעוברת למגו והיא קשיא גדולה ולכן תירץ לזו יש לה עדים שמדבר היינו

שבויה

ל

שבויה כלומר לשבור מגו הוא דעבד ואחר כך חזר לענין ראשון לומר מדברת היגו
 שבויה רוב עבוס פריזים וכו' וזל שתיחך רוב עבוס פריזים וכבעלה אבל בכאן
 חין גיזס פריזים ולא נבעלה ואינו אמת שכבר הורה לו שנבעלה אלא ל' לזו עבוס
 פריזים וכבעלה לפסול והכא חין לפסול והד' מכן כתב מדברת היגו שבויה שבויה
 בודאי נבעלה לפסול ומדברת הרי היא בודאי נבעלה לפסול וזל שאשה מודה
 בודקת ומונה לר' ח' מאז נבעלה לפסול ותיחך והרי הושבתי לכם על המעוברת
 כלומר היה ראוי שיתרנו אשה מודה בשהקשתי למעוברת ולא תירנו והוא שאמר
 והרי הושבתי לכם חף כאן הושבתי רוב עבוס פריזים וכו' וזל אעפ' שבויה ומדכה
 הכל דבר א' ההוא בשבויה אבל אם מדברת ואמרה טהורה אני באמ' אבל שבויה
 ואעפ' שאמרה טהורה אני אינה נאמנת שהרי בדהן שלמי היא אימרת טהורה אני
 ואינה נאמנת ואפשר וכו' ל' אעפ' שאני אומרים במדברת כשהיא אומר טהורה
 אני נאמנת אבל שותקת אינה באמנת ואפשר דאפי' בשותקת חין אוקרין וכו' כך
 פירש הו' מ' ותיפיק ל' דהכא וכו' פירש' לר' יהושע מפרין וד' למא לר' שהיא אמה
 השבתה על המעוברת כלומר מודה לה' יהושע תפוק לי והכא רוב' בשמים וזל שלא
 הורה לא בטענת מגו אם כן לא מקשה ליה ותיפיק לי למי יקשה לר' יהושע לדברי
 המכשיר בה מכשיר בכחה וכו' וזל מה חדש שהרי מתני' אומ' מדבר' אמה מעוברת
 בנה אם כן ה' מתני' כלומר לדבר המכשיר וכו' כדתקן וזל לפי שבמתני' יש פירו'
 חד דהוא כאלמה וחד דהוא בכחה וזל אעפ' שאמר מעוברת הוא באמה כלומר
 מדברת הוא כפק נבעלה מאן מוכח שהוא נבעל' בודאי שהיה כנסה אבל בכחה
 הכל מודים דהולד שתוקי אם כן חדוש הוא שאעפ' שאנו אומרים סיודו' אחרים
 ק' ל' שגירו האומיות שהוא בנה ולסברה אחרת שאמרו יש להקשות והלא מתני'
 אומרת מעוברת בזו יתרח כמו שאמרנו שהוא בעילה דאית' ב'לא בעדות אשה
 בנפסא וכו' ותיחך לא שתוקי וכו' וזל מאז מעלה אחת ליה לאימה עליה כלומעלת
 האם היא שמוותרת לכהונה ולאכול תרומה ולדעתר יוחבן דאמר שתקי וכשר מא'
 בשרות זה שהיא מותרת לנשא לכהונה לאכול תרומה אם כן מאז ב'לא לדעת
 דאמר בעדות אשה בנפסא אבל ואכל הגז לאפקי ולדעתו זה וזה שוים וזל שבתה
 מן הכן הזה שמתר' לאכול בתרומה משילת' כמו כלבת כהן וזו חין לה' לא משויש'
 לכהונה אבל משילת' עד שינשא שתוקי וזו היא אבל שאמר למעלה כלומר לזו מן
 הכן הנה לה מעלה על האם כמו כל בת כהן שהאשה אינה מותרת עד שינשא אבל
 בתה היא ובת כהן וזו אבדה מעלתה שאינה אלא כמו האם שתוקי והיגו דפכש'
 שתוקי שמקצת זו מורה ולרש' זל שאמר במתניתי וכהן מיוחס וככאן לו אשה שהוא
 וכהן ממנו וזו ומתני' הכל דבר ח' וזל שלא בר' שאם היה ק' על כהן כלומר ברוב הם
 מיוחסים אבל כהן ממנו בדועבד שאם היה כהן וכו' אלווא שמשתיקין וכו' זל
 שדרך לימא איני כן ששאומה הגמרא אומת' הוא בזה אלימא וזל שמשך מיוחס
 אבל לפירושי איני כן לא זל וזל שפירושו טוב כלומר לימא שמשתיקין אותו אנכסי

וכו' שהוא מדבר עם המקשה ולפירושוך מי שב אלף שמתקין אותו ולפירושו מושב
 אבל בכאן אינו דרך אלימא שהוא אמר שתוקי כשר אעפי שבמונה אומ' משתקין
 אותו ומכסי אכיו ויל' שזה שהקשה ומי איכא שתוקי כשר אמר אם הוא היה אומר
 כשר מכל וכל שתוק בככין מכל וכל אשתוק אבל אמ' שתוק בכהו וכשר בכהונה
 שני הפכים במושא אל'ך הקשה ור' יוחנן שתי' לא היה יכול לתרץ שתוק בככסי
 אכיו שכבר אמר שתוק בכהונה וכשר בכהונה לכך אמר אלימא זו ולפירושוך נתין
 שהוא שתוק מכל וכל בככסין יהיה לפי זה כשר מכל וכל וקשיא לי שאמרתי שתוק
 במקצת וכשר במקצת אלף שתוק מדין כהונה וכשר בכהונה כמו שארש' במקצת
 חדא דהא קא מודו וכו' ועוד כי לא מודה מי מבטיר וכו' הרמבן לא דהוא מכחיש
 כלומר באומרו כי לא מודה דהאם הוא מכחיש הרי הוא בריא ובריא ובריא
 לר' בריא היא אומרת מביה ואומר הוא לא זו חמת הכי הוא ובריא ובריא שלא
 עדיף לא פירוש אמינא דלא בא זה לפנינו למודה ואעפי' שאנו אומרים לא נאמנת
 אבעבור שלא בא חרובה היא אומרת מביה הוא קמ' חדא דקא מודו ועוד שאעפי'
 שלא בא נאמנת ולא חדא דהא קא מודו ועוד אעפי' שהוא אומ' בודאי באתי עליה
 אבל איני יודע אם הבן שלי דכי היכי דהפקרא עצמה לגבו דירי אפקרא בני
 לשאר אנשים וכו' ועוד כי לא מודה שהבן שלו אנו אומרים בודאי שלו הוא והיא לא
 אפקרא לגבי אחר והרמבן לא בירר לא באמצעי שו' יש ל' דהאק שאפי' שהוא אומ'
 בודאי הבן שלי מי יודע בה דלא אפקרא עצמה לגבי אחר ואמנם לרעתנו אפילו
 בחדא דהא קא מודו הוא ספק שאעפי' שהוא אומר הבן שלי שמה דאפקרא והא
 דרב יוקף וכו' בטלמא לזה הפירוש היכו שבפרק כהן גדול אומרים כו' ורב יוקף
 לכאורה כיוון כמוהו אבל לפירושוך מאי ועוד כי לא מודה אל' אחי' כלישנא בתרא
 שאו שכשהוא אומר מיכאי בודאי ממי הוא ולהרמבן אחיא בליכא קמא שאומרת
 שהדאית אר' קלאו כלום הוא ורמיניה העיד ר' יהושע וכו' ויל' שאלמנת עישה
 לפירוש המפרשים היא כלתה של אלמנה ממי נולד הספק למה הגמרא לא שם זו
 באלמנה שבה נולד הספק וכבתה ויל' לפי שבה לא יוכל להיות ספק ספיקא אל' לא
 ספק אלמנה ספק גרושה ולדעת כולם פסולה אפילו למאן דאמ' ספק אל' לקי' לא היה
 בברוא אבל הכא שמה וכבתה לית לה חזקה דכשרות והיא אבורה לדעת כולם
 למאי מוקי' כלת' ששמה עם בנה הכי ה' שת' וכו' ויל' ש' לדעת כל' אינו ודאי כשר
 ואינו ודאי חלל דכי היכי דמספקא לן נמי מספיקא לדדה ורש' אמר אשה בשאת
 שברק אחר אותן גרושין והגדלה שאלמנה היתה ואמנם כמו שאמרנו דכי היכי
 דמספקא לן לדידה נמי וכו' והו' דאמר ספק ספיקא ובגמרא אמר בנקת ונשאת
 וכו' ועוד אלמנת עישה רוצה לומר שהיא במינין הרבה וככאן לפירושם אין זה לא
 ספק חלל ששם ליכא עירוב עם רבים ועוד ש' ש' עו' בה ספקית הרעה ש' ש' עו'
 הוא עירוב עם רבים וככאן ליכא עירוב אל' עם אשתו לזה יש פירוש אחרת דאמר
 חלל ודאי הוא ונתערב עם משפחה אחרת ואין אנו יודעים מי הוא בלדתו דלא

קלל

חלל נתערב ובה אשה ולקח א' מן המספחה ואינו יודע אם מה שלקח חלל או לא
והרי הוא ספק בפיקא שהרי אמרה בודאי החלל הלך ממס או שמת ואם תמצא
לומר שהוא כבאן או אינו מת ספק שהוא זה או אחר ולפירוש זה מקום הקניניות
דודאי בודקת כמו שאמרנו וערוב החלל עם רבים והריון עיקה ונטמעה ואם רבא
דר' יהושע וכו' וכל מה קשיא זו שהקשה דר' אר' לא קשיא שאומר אני הקשתי על
ראשון ראשון ואם כן אני מקשה מן ר' וכל סדרך הגמרא כשבמתני' תרי תנאי טובה
אומ' בבה וזה אומר בכה המקשה ראוי שיקשה והא' איכא שמענו להו למר בראי
ליה ולמר כדאית ליה אבל לא קשיא דר' אר' ור' לא כיון כזה אלא כשהקשה
אמר רבא לרבא הוא מקשה והכי מוכח במאי דאמר לקמיה אלא אמר רבא שאם
הקשיא לא לו למה אמר אלא סר' שחזר שכל אלא עוקר מאי דאמר אלא לרבא
הוא דמקשה כלומר אבוי אומר אני מתבי רישא א' היא וביבא אח היא ראוי שאני
אקשה אלא הכל דבר ר' ובאקשוני מן ר' שא' ה' בקיפא אלא לרדיך רבא אמאי
לא תרנת לר' ועד דלא תרנת אבל אמרת חירוק לר' יהושע שהיא קשיא לר' יהוי
דארש' דלא חישת לתרונייהו דלא לאקש' ילר' לא אמרת חזר רב ממה שתנת
ואומר ככריא ושמואלר' יהושע כהפקס קא וכו' ית' קשיא אחרת אמיתית חזר
לתרוני לר' יהושע אלא שחזר וכו' קבלנו עדותכם וכו' אל שמכאן לאוק שיא לר'
דמאי דאמר היא קבלנו עדותכם כך האמת אבל ר' יב' גור ר' ד' ללאי הדושא
דאמריתו כן כבריתו אבל אמר קבלנו מוכח שקבר ר' יב' היא סל' וכן כיון רש'
קבלנו עדותכם שכן שמעתם אבל אני לאו כן כברתי התם בריא הכא שמה וכו'
ויל דקרי מתבי שלמעלה לזו אמר ר' מכסיר בכריא וסבל בשמא ח' וקרי לה
מאי קרי לה ועד הילכך לר' אליס וכו' למה אמר הילכך שכבר תירץ כל מר דהתם
בריא ואפי' בהפק גזירה הכא שמה ואפי' בהפק קפי' וכו' א' כמאי הילכך שכבר
תירץ ויל' לפי שבמעלה במנה לי בידך אוקים ממוח' בסוקתה לרעתו' ואח' אמ'
א' אוקי בחזק ופיכר טענת בריא עם החוקה לרעתו' ויל' שבעבור זה אמ' בעל
הגמרא התם לר' בריא הכא שמה ואל' והרי כבר נחבטל עם אחוקה לפיכך אמר
הילכך כלומר ר' בריא כברתו וא' לא מוקמי' אחוקה ככאן לא בבדיא ושמה עם
בריא והכא שמה ח' ח' נ' היא אלמנת עיקה וכו' ככאן מ' חלוקות הא' כל שאין
בה משום ממזר וכו' ואפי' משום חלל ור' פוקל א' ל' בחלל שוו מחלוקת של מעיה
שר' פוקל ביי' קבלנו עד תכם וכו' או אמר אינו שמונת שה' יהושע מכסיר כל שאין
בה משום ממזר וכו' אבל חלל ח' כסיר או אינו אלמנה שח' ק' בה' ר' יהושע ור' כל
שאין בה משום ממזר וכו' אכל לא חלוקת אכל בחלל ח' וכו' וכו' וכו' וכו' וכו' וכו'
מורה ר' לר' שהם מותרות או מורה ר' יהושע לר' שהם אסורות או משה שפר' ו'
שהיא עדות כלומר אינו אלמנת עיקה שהעידה ר' היא מותרת כל שאין בה וכו'
אכל חלל זו העדות שהעיד שהיא כשרה ולא מחלוקת כו' וכו' א' ח' להקטן לרש'
בחלוקה אחת שהיא מכסיר ר' אמאי לא נקט לה אבל באמת לא לפי שאחרות

אין מציאות במאי דאמרנו ד' פוקל לה שאיך שלקמיה מקשה ד' הינו תק' ור' ד' דבר בכשרות וח' ג' שאל'ב אמאי מקשה ר' הינו תק' והלא לר' פוקל ור' בכשרו' ולמעבר דאמרנו בחלל חלקו אבל באחרות או ר' יהושע מורה לר' או ר' מורה לר' לא שייך שאם ר' חולק בחלל מכ' בממור וכו' ולפי שאם היה מכשיר באחרו' מכ' בחלל אבל במכשיר ר' יהושע קשיא כדארמין יש לתרץ שלמעלה לא חלקי ר' יהושע ור' שזריך לומר ר' יהושע מכשיר אלא עדות שהוא מעיד ואל' והרי אמר העיד ר' יהושע שכשרה ובכ' ה' אומר קבלנו עדותכם שהיא פסולה וא' חלקו ואל' שלמעלה לא אמר ר' יהושע מכשיר אלא העיד ור' כלפי העדות אמר א' לר' כ' כן חלוקתו יש נוסחאות דלא כתיבי בהו אלמנת עיקה אלא אינו היא עיקה יש להקשו לר' ש' שבשלא אלמנת עיקה פירושו מיושב עיקה שנתערב בשמה סכן תולדתו אלא באינו עיקה לא מיטב כלומר בשלא אם חלל זה נתערב במשפחה אחרת דלא ידעין איזוהו כלומר שהאשה שרוצה לישא בא' מן המשפחה לא ידע איזוהי מהם וטול בעבור שמקפץ לה שמה זה חלל - והינו דשייך עיקה וערוב כלומר נתערב במשפחה אלא לדיך דר' מאי איכא למימר אל' דחלל זה נתערב עם אשתו והיינו ערוכ ועיקה והאשה נקראת לאחר שמת בעלה אלמנת עיקה - ולא משום עברי מלכים וכו' אמאי נקט עברי מלכים והלא בכל העבדים פקלות איכא למימ' שר' דקדק ובעלי זרוע כגון זרוע של הורודוס כלומר באחרים אה' דפקולים אבל אין בהם יכולת לעשות לישא אשא מישאל בעברי המלך שיש להם יכולת נקט בהם שהם אכורים הא חלל כשר להו חלל ממש אלא ספק חלל - ואל' שאמר חלל נמי דאורייתא והוא ספק והלא בתורה דין של ספק כתוב תירץ ר' שדאי מן התורה א' אעפ' ש' ספק בכאן ספק דאורייתא לחומר' ואל' שזריך לומר הא חלל כשר והא באורייתא אמאי נקט מאי שנא הכך שרצה לומר שחלל אינו דאורייתא ולפיכך הקט' חלל נמי דאורייתא - איכא למימר שר' דקדק כלסוגו שהתבא כבר דממור ותינן וכו' הם מן פקוק מבי תהיה לאיש אבל חלל לא שהוא אינו זר דהא מותר בישראל ולפיכך קברת התבא שאינו מדאורייתא והקשה מקשה חלל נמי דאורייתא מפ' ואל' יחלל זרעו כדמפרש דר' יתו שמעתי כל מו' שאין בה אחת היינו תק' והר' מ' כן הקט' ודילמא ר' מחדש שר' מכשיר חדוש של תק' העדות של ר' ואמ' ד' אף ר' מכשיר כדמפרש הוא ותינן אכתי חלל נמי דאורייתא ועוד תירץ אחר מכ' ואל' לקושיא א' מאי לטון אכתי שר' אעפ' שכבר תרנו אכתי ובכאן הקושיא יותר גדולה שקודם לכן הקושיא לר' ועכשיו ג' לר' א' מאי לטון אכתי ה' לל' הקושיא יותר גדולה ואל' שאם הקושיא היה לר' ג' בפעם הב' ה' לל' הקושיא יותר גדול אבל הקושיא כמו ש' היא לר' ג' לר' אבל לטון אכתי מיישב כלומר אכתי הקושיא ג' לר' ולקושיא הב' יש להקשות דהוא אמר ועוד שר' אמר איכא למיחש שהכהנים נהגו פוקל בעצמם וכו' מאי ועוד שלטון ועוד הוא שיש חולשא במאי דתירץ ובכאן זה התירוץ אינו כגון דאבו אומרים בעבור שהכהנים נהגו פוקל היה אקור אבל כפי הדין היא מותרת

ואנו

67

ואנו לפי הדין נזרחה תירו אכל לא כפי המנהג ויל לפי שצריך למאי דאמרוכן אתה
אומר והתירו דסס אמרו ולר' לעולם פקל לפיכך אמר בכאן ועוד קיים הילכך
לר' מעולם פקל ויל למנהג דהוא כך קבר כמס' למעלה בתחלת העיד ר' יהושע
וככאן נמו מתרץ דבר אחר דמה דאמר קבלנו עדותכ' פרש' שכך שמעתסכחתי
והקושיא היא מה שהקשוני דמנהג הוא ויל אחרת דר' אמר קבלנו עדותכ' ומקבל
העדוטהוא הדיין ור' המקבל א"כ היה מודה עמהס' וכרש' שכך שמעתס' ואני לא
מקבל העדות לשמודה אני עמכס' שהרי גזר ר'כו שאין מנהגס' לכך א"כ היא כר'כו
קבר • הא אמרת כשהחלל כשר וכו' ויל ורילמ' ה"ך דמאי דאמר כשנשמעו בה קפק
חלל ור' אוקר כמו שפי' הרמב"ן ועוד מאי ליטנא של רישא שרישא איני שא ריש' של
מטנא או של בריתא ויל דרש' תירץ קיפא דמילתיה וכו' כלומר לאנ' רישא של בריתא
לאו רישא של רמ' שמעתי אלא רישא דמילתיה וכו' דמוקי לטון רישא קשיא מדרידיה
לדידיה הוה ליה למימ' עם מה שפרש' תירץ כלו דרישא של בריתא לא טייך פקול
לר' כמט' ורישא שבכאן לשון טלה היא מה שלמעלה אס' כן הא אמרת רישא אע"פ
דהוא רישא דמילתיה ובעבור שהיא כמו מה שלמעלה מה שפירשנו לאו פקול לר'
אף בכך לאו פקול לר' • אמר ממור זנוח וחלל שותק איכא בינייהו וכו' בכאן יש
פירו' אחר חוץ מדש' דאמרנו למעלה שבקפק ממור ופקק חלל וככאן נמי כן ופקק
חלל הוא שאנו מכירים את קפקו שנתגרשה אמו וכו' ואמרנו כשקורין אותו חלל
יהוא שותק שפקול אכל בארס שאין מכירין את קפקו אס' שותק אינו פקול ולפירו'
הזה קשיא אמאי שאנו מכירין את קפקו פקול והא קפקו לו נמי ולפיכך פרש' דמאי
דאנו מכירים את קפקו שאינו פקול ור' דק זה במאי דאמר ובמה הכשירו באשת
קפק חלל שנתגרשה וכו' אכל מי שאין אנו מכירים בו ופוקלין אותו ושותק פקול
וקשיא דאמרין מיוחס מאי דשתיק בשלמא לפירוש הראשון הינו פוקל כמי שאנו
מכירים בו בעבור שמה הוא ידע מאמו שהוא ודאי חלל אע"פ שלנו קפק אלא לרש'
קשיא ויל דג' חלוקות יש א' קפק וא' מן המקום שהוא מוכר שהוא טוב וא' ארס שכל
לכאן מן העולם בקפק שאנו מכירי הכשירו וארס שהוא כחוקת מיוחס מאי דשתיק
וכאי וו פקל ארס טבא לכאן שמן הדין להיות בחוקה צריך שינוח פעס א' או כ'
ואחר כך הרי הוא בחוקה ומיוחס מאי דשתיק • ממור זנוח וחלל שותק וכו' איכא
בינייהו • יש לניין שמה שצריך לא אמר שמחלוקת תבא דבריתא ור'ו' שהכל מודים
בשתיקה דפקול במאי חלקו שר' אומ' אף חלל שותק מותר ונותן טעם אס' כן חלל
שותק דאמר ר' יוחנן ממור זנוח למה שבכאן תקן למנכא לאיש אלא ממור שותק
והלל ממור שותק וחלל שותק איכא ביניהו ועד דנותן טעם למאי דלא צריך ולמאי
דצריך אינו נותן שלקמיה אמר רשב"א ממור זנוח וחלל שותק פקול כתק' דרמ' שאמ'
שמעתי שאמרו שתיק חלל כשר בכאן צריך ליתן טעם כלומר שתיק חלל שמן הדין
שתיק ותא כהודאה דמיא קמל לא איכפת ליה וכשאמר רשב"א ממור שותק כשר
פריך ליתן טעם כלומר שמן הדין ממור שותק פקול קמל דמכירין ישראל אלא במאי

קשיא

קושיא בממזר צווח זחלל שותק פסול שבממזר צווח ה"ל לית טעם שמן הדין צווח
 כשר ואמר פסול ובחלל שותק ר"ח היה לית טעם נתן כלומ' מאי דמורה פסול
 מאי נתן טעם ועוד דהטעם אינו טעם דא"מ מכתמו' דלא מפיק ליה מקהל אמר
 דלא קא מפיק ליה מקהל ישראל או יאמר דלא מפיקי מקהל כהונה וקשיא שא"ס
 מקהל ישראל מאי אפי' חלל ודאי אין מפיקין וא"ס מקהל כהונה אפי' שישתוק מפיקין
 ליה ועוד דרש"י שפירש שהוא מקהל כהונה מאי קהל דאמר ה"ל דלא מפיקין ליה
 מכהונה ויש לתרץ עם מ"ס הר"מ"ן ורש"י דכולהו בחדא גברא מוקמיה ואמר
 ממזר צווח זחלל שותק כשקורין לו ממזר צווח וכשחורין וקורין לו חלל שותק א"ס כן
 מאי דנריך בקט דא"ס א"ס או כולהו צווח או בליהו שותק בשד כלומר כשקורין לו
 ממזר שותק וכשקורין לו חלל שותק ולחלל שותק דאמר שכ"ס א"ב"א דת"ק דר"מ
 הוא ב"ז"ס כשקורין לו ממזר וצווח וקראו לו חלל שותק והיה ליה לכפול כדאמרין
 לעיל ק"ל לא איכפת ליה וכן בש"ת ממזר דבשר לר"שכ"א הוא וצווח ונריך לית טעם
 כש"ס ממזר צווח זחלל שותק בחדא גברא כמ"ס לאו קשיא שקראו לו ממזר וצווח
 נקראו לו חלל שותק פסול ח"כ נתן טעם למאי דפסל שמן הדין לא ה"ל ליתן טעם
 לפסול זה חלל מפני שלמעלה אמר ר"מ לא איכפת ליה ק"ל כבאן שהוא בשעה
 דקבר מפתיה דלא מפיקי ליה מקהל וקהל זה קהל ישראל ובעבור שהוא שותק
 בחלל אפילו בממזר פסול וא"כ נותן טעם לחלל לאלא לממזר והוא טעם דנריך חכ"ל
 בחלל נריך כדאמרין ורש"י שאמר מקהל כהונה קשיא כמו דאמרין לעיל וז"ל
 שהוא חלל חכ"ל אין מפרשין הדבר וא"ס כשקורין לו ממזר צווח וכשקורין לו חלל
 צווח יהיו מכריזין עליו ל"כ"ך שותק לפי שלא יהיו פוקלין אותו מקהל כהונה וז"ל
 אמר ר' יוסי מעשה בתנוקת וכו' יש לעיין דר' יושתן בן ברוק א"ס רוב העיר משיאין
 ובגמרא אומר דהוא לא מכשיר אלא בתרי רובי קיעה ורוב העיר ויש לתרץ שכונתו
 לומר א"ס רוב העיר משיאין ראו א"ס בעיר יש רוב כשר ויתכנסא לכהונה כרוב אחד
 ומסוס דיוקפקא ליה א"ס בעיר רוב לא אמר בתרי רובי כלומר פשיטא לי ברוב
 קיעה דה"ס כשרים ובה"ס א"ס מכשיר אבל הוא כשואל ואמר ראו א"ס בעיר והיינו
 א"ס לשון שמו' למלאת מים מן העין וכו' איכא ליימור מה צריך למלא ה"ל מעשה
 בתנוקת שנאכזה וז"ל דנכרך לומר זה מפני דאנו אומרים היא הלכה לבית א' וזה
 נאכזה והיא איכא כל קטוע כמחנה על מחנה דמי ואפי' תרו או שלשה רובי לא
 מכשריה לפיכך אמר דהיא הולפת לשאוב מים ושם יצאו ואכזה וכל דפריש מרובא
 פריש ואכזה ואמר כ"ו וז"ל אמאי נקט ונאכזה אפילו שלא נאכזה בתרי רובי
 כשרה ח"ל דאשה מונה אינה בדיקת ומונה וכלן א"ס היה ברובה הוא אמינא
 שא"ס כשעלה לפסול לא ק"ל לנכזה הוה מעשה בתנוקת איכא ליימור אמאי נקט
 תנוקת אפי' גדולה א"ס נאכזה כשרה וז"ל לפי שלא ידעה למטען ועוד שאמסה היא
 ואמר ין דפסולה לפי שהוא שמו' ק"ל בתרי רובי כשרה וכו' גדולה דידעה
 למטען דהיא שקה' דרש"י מתי א"ס רוב העיר וכו' ז"ל אמאי נקט איכא ממתניתין

דמתניתין

דמתניתין

65

קצת חדושי קמא

כח

דמתניתין אמר משיאין לכהונה והוא אמר אם רוב כשרין להשיא ועוד אמאי נקט
 אלמנותיהן שכרוב אמ בנותיהן ועוד אמאי אמר שאין רוב העיר מן הפסולי אשד
 לכהונה שכבר אמר ולאמותיהן כלומר אם אלמנות מותרות הן הם איכ למימר
 דמתני' אומ' משיאין לכהונה ואמרינן דבעיב' משיאין בפועל קמ'ל רש' שרוב כשרין
 להשיא שבהכנה לכד כגי' ואמר לאמותיהן לומר דאמרינן בשלמא בנותיהן אפי'
 הן בנות חלל הוא ספק ספקא ומספק ספקא מתירין כדאמרינן לעיל באלמנותיה'
 בפירו' יוס' טוב עולם אבל אלמנות דליכא אלא חדא ספקא הוה אמינא שהן
 פסולות קמ'ל ואמר שהא רוב העיר דאמרינן בשלמא אלמנותיהן פעמים דהם
 אכורין ולאמותיהן מותרות כגון דהוא חלל ואלמנתו כשרה קמ'ל ועוד איכ למימר
 אמנם לאלמנה מתני' אם רוב העיר כשרין ואמר משיאין איכא לומר דהוה אמינא
 כשרין מכל וכל קמ'ל רש' אפי' אין בהם אלא שאין פוסלין אשה הרי זו תנשא ולכך
 אמרינן לינשא של משיאין :

קצת חדושי קמא

בעא מיניה רבי ירמיה מרבי זורא היתה מהלכת כו' מהו לקרן מדמינן ליה וכו'
 או דילמא תולדה הרגל וכו' לכאורא נראה לדקדק בין לבעיין בין לפטשן
 לבעיין דהיינו בעיא דרכא וש' העדאה או אין העדאה דאלו הנזדין ענמן קאמר
 דבא לקרן מדמינן ליה או תולדה דרגל הוא וכו' ולפטשן דפשיט דמסתבר תולדה
 הרגל הוא ולעיל לא קאמר הכי אבל בשאר בתיקון וכו' ומאי סינא הא מהא וכו' .
 ואפשר לומר דשאמי ושמי' דכשלמא לעינן העדאה איכא לפסוקי טפי דהי הוי
 תולדה דקרן יותר מהכא דכיון דמין הדין היה משלם נוק שלם כיון דהוי רגל
 והוי אורחיה אלא ודאי דאחא הלכתא וגרעיה ואוקים אחזי נוק אם כן כל אי זב
 גד ככרא או מעט או הרבה שנמצ' לאוקמי אריכיה אנוק שלם מוקמינן ליה ומשום
 מפסיקין דכיון דיש לו גד מה מדמינן לקרן כמה שמשלם ח"כ כקרן אם כן אמרינן
 דיש העדאה כי היכי דמותן אריכיה נש' אבל התם לענין חייוב רשות הרבים דמין
 הדין אין לך לחויבו כיון דהוי אורחיה והוי רגל אין כל כך ספק כמה שיש לודמינן
 לקרן בחזי נוק ולכן קאמר מסתבר וכו' ועוד דאי אמרינן הכא דהוי חייב ברשות
 הרבים אם כן הלכתא דמשה מקמי הוי לטפוי' דמתחלה אי הוה משלם נש' היה
 פטור ברה' והשתא דאמר חזי נוק הוי חייב אם כן הוי לטפוי' וההלכה נראה דלא
 אתא אלא לגרועי וכו' כמו שפירש הרש"ש ז"ל היתה ברשות הרבים והויקא
 ברשות היחיד מהו וכו' לכאורא נראה לדקדק דהיינו בעיא דרבא דלעיל דרשא
 על הכלי וכתגלגל ונשכר בתר מעיקרא אזלינן או בתר תבר מנא וכו' והכא נמי
 בעיא ב' בתר מעיקרא דהיינו רשות הרבים או בתר תבר מנא דהיינו רש' היחיד
 וכפרט לרבוי התקשות דפירש התם דרוקא ורק כלי איכא לפסוקי אי בתר

ומעיקרא אבל ורק אכן לוכא לסקוקי ודאי דבתר תבר מנא חולין דאם לא
 לא משכח צרורות בעולם שטלם חני נוק ואם בן הוה הבא הוי צרורות אכן ודאי
 דבתר תבר מנא חולין דהוי רשות היחיד וחייב וכו' * ואפשר דלא דמי דהבא
 בעי אעפי' דהתם פשוט דבתר תבר מנא חולין מנא הבא מספקא ליה כיון
 דרחמנא אמר וכער בטדה אחר בעינן בין עקירא בין הנחה בטדה אחר או לא
 וכו' ולא בעי אי חולין בתר מעיקרא או בתר תבר מנא וכו' * איתביה הית'
 מזה לכת בדרך וכו' * ול דמיא דהבא מיירי בצרורות דמינוי ולא תקסי ואפשר דאם
 בין מאי קא משמע לן פשוט דחייב וכו' * מאי לאו התיה ברשות הרבי והויקה
 ברשות היחיד פרט' אבעיא קמייתא קאי אכסר כי הרגיש דאמאי איצטרך
 לזמער מאי לאו להקשו מקתמוא דלא יומע אי מיירי בהתיה והזיק ברשו הרבים
 קטיא ליה ואי מיירי בהתיה ברשות הרבים והויקה ברשות היחיד קטיא ליה גם
 כן וכו' לכן כתב ואבעיא קמייתא קא היה כונה דלהכי עבר מאי לאו כי היכי דלקט
 גם לבעיא קמייתא דאי לאו מאי לאו הוה אמנא דמיירי בהקיה ברשות הרבים
 והזיק ברשות היחיד ולא הוה קשה לא לבעיא בתרייתא וכו' ויש לדחול דלכאור'
 בראה דהכרח אמאי לא הוי מאי דבריה זיהא אמרת עקירא אין כאן וכו' והוא
 קנשיא לבעיא בתרייתא * ויל דאין זה הכרח כיון דאפילו אי מיירי בהתיה
 ברשות הרבים קשה גם כן לבעיא בתרייתא דבהבטל בעיא קמייתא תבטל בעי'
 בתרייתא * ואפשר דהכי קאמר בטלמא אי מיירי בהתיה והויקה הכל ברשות
 הרבים אעפי' טלפירו' בתבטלו כל השבי בעיות מכל מקום ליטנא עקירה אין כאן
 הנחה יש כאן אינו כוב דלעולם בעלמא יהיה אמת דהיכא דאין עקירה אין הנח'
 אבל השתא הוי כוב וזהו הכרח מהי לא וכו' * עוד אפשר לומר הכרח אח למאי
 לאו ועוד לתת קברא ולאידך איתבי כי אחר שתירץ בתחלה לא הקימה ברשות
 הרבים והויקה ברשות היחיד מאי פריך עוד מאידך איתביה * ואפשר דבתחלה
 פריך מבח דקאמר בין ברשות היחיד בין ברשות הרבים דנראה דכל הב' חלוקות
 טוים דאלו כדאמר השתא התיה ברשות הרבים והויקה ברשות היחיד קט ליטנא
 דבריייתא מהא דקאמר בין ברשות היחיד בין ברשות הרבים דפריך לומר דהכי
 קאמר בין תרשות היחיד כלומר שהכל היה ברשות היחיד בין התיה בין הפק
 ומאי דקאמר בין ברשות הרבים פירושו התיה ברשות הרבים אבל התיה ברשו'
 היחיד זהו דוחק ודאי כי אינו טוה חר חלוקה לאידך וכו' ועל דרך זה באידך
 איתבי שאם שבאידך איתבי הוי יותר דוחק לומר התיו ברשו' הרבי' והזיק ברשות
 היחיד וכו' וקט' לי' להכי ומדרבי יוחנן ודאי פריך דמדקאמר שתמא אין חני נוק
 חלוק משמע דאין סום חלוק וללא דטוה לגמרי וכו' האמת כי נראה כי כל הכי
 איתבי הוקשו בחדא מחתא וככת אחת מדקאמ' תלת זימני דרבי כי הוה ודאי
 בראה מותר אי לאו דהוקשה בכת אחת * אמר רב הונא לא שמענו אללא טנקסר
 מחילנוי אבל קסרו אדם חייב בקסר מחילנוי מאן חייב אמתניתין וכו' רב הונא לא

47

קצת חידושי קמח

כר

וזו למשל רחוק ידע שפי' בארנו ארנוי חבל השתא דאמר רב הונא לא ענו
 וכו' דקאי אמתניתין אס בן ליבא למומר ארנוי וכו' פרטי דקשרו אדם חייב משום
 בור ואס נתקל בו אדם חייב בטוקו אמר זה דאלו נוקי כלים פטרוגם אס מת אדם
 בו פטור דטור ולא אדם תמור ולא כלים לכן קאמ' דמיירי בנוקי אדם דחייב וכו'
 ולכאורא ל' דנקשר מאילוי נמי חייב חזי נוק מטעם בור כדאמר איש כולא
 טור ואס בן קשה דמתניתין נראה דמיירי בכלים כמ"ט היה דליל קשור כרגליו
 או טהיה מהרס ומשבר את הכלים וכו' חבל אפשר לדחות דנראה דקאמר
 ומשבר את הכלים לא קאי אלא למקנהא חבל לעולם דלא מיירי אלא
 בחקי אדם וכו' והיה יכול לטאול השתא משום מאי חייב כדכשי לבסוף אלא כיון
 דאיכא למופדך עדיפא מניה לא פריך ליה אלא למקנהא תוספות אכל קשה
 אדם חייב פי' בתר דניח ומשום בור ולא דוקא וכו' לדעתו אפשר לומר כדנחק
 דלכאורא נראה דמיירי אפילו כהיזק כהדי דקא אויל דרך הלכו וזו אס כרפי
 בתוספות אחר כך לכ' אמר דלא הייק אלא בתר דניח ומשום בור תרע טהרי
 יש לומר בהכרח דלא דוקא קשרו כמו שאמר או דלא אנכשי וכו' ואי היה טעמא
 משום אס לא היה חייב היבא דלא אנכשי אפילו דלא קשרו דדוקא היבא דקשרו
 איכא לחייבו משום אס דכיון שהוא מקשר כרגליו הוה התרנגול כרוח מנייה וכו'
 ואס בן אחאי קאמר ואי דלא אנכשי פושע הוא וכו' אלא דנראה דטעמא משום
 בור ובבתר הניח אבמ' קוספית וכו' איתמר דרב הונא בעלמא איתא למתכב'
 לא מזימתוקמא וכו' ובקונטרס פירש וכו' וקשה לפירוש מכל מקום לחייב משום
 אסו וכו' אין לבערה דאס בן מאי בעי בגמרא משום מאי חייב לימא משום דמיירי
 בהיזק כהדי דקא אויל וכו' הא ודאי ליבא דמפטור רב הונא קשה מאילוי ודאי
 דנראה דהוי בור ופטור משום איש בור וכו' אכל לכאורא נראה לדקדק דמאי
 דקאמר דהתרנגול הוי כרוח מנייה מדפריך אי דלא אנכשי פושע הוא וכו' דנראה
 דאינו מוכיח כלום דלעולם דלא הוי כרוח מנייה והא דקאמר ואי לא אנכשיה
 פושע הוא לאו משום רוח מנייה לא משום דהוי ככורה בור דכל תקלה בורה הוא
 וכל היזק הבא מחמתו פושע הוא וחייב כבורו עדיף להקדק לפי מאי
 דאמר דאמתניתין לא מתוקמא דקשרו אדם חייב משמע הכלוה אינו דיש לחייב
 גס בן לבעל התרנגול ואס בן כיון דיש לחייב לבעל התרנגול אין לחייב נוק שלם
 לבעל הדליל וכו' ואס בן כיון דקן הוא דאפי' היבא דהוי פושע בעל הדליל חייב
 נמי בעל התרנגול חלקו אס בן מאי פריך בגמרא אי דלא אנכשי פושע הוא פי'
 ולחייב נוק שלם ואמאי קאמר מתניתין רגו בזה ומשום קושא אעפי' טפסע הוא
 והכל לפי דעת המעיין בתת חילוק מכל מקום אין לחייבו אלא חזינן דהוי חלקו
 והשאר לחייב בעל התרנגול ואי מותר בעל התרנגול משום איש בור מההכרח
 לחייב בעל דליל כיון דאינו חייב אלא חזינן להפסיד הניזק כפרתו הניזק
 דאינו נקרא מאי דליבא לטעמא נמי מהאי לא משתלם מהאי וכו'

קצת חרושי קמא

כיצד הסן מועדת לאכול את הראוי לא הכהמה מועדת לאכול פירות וירקות
 יש אומרים דהא דלא הוכיח גבי סן דחייב במה היא הדעתה כמו שפירשנו גבי
 סן דבהמה פירות וירקות משום דלא פסיקא ליה הדברי' אשר דרך החיה לאוכלם
 בל' ברשות המיוק אבל ברשות הרבים וכו' פרש' דאכלהו קאי כי בגמ' מיייתי
 מחלוקת רש' דתפח כר' דכי' כמ' דאכלהו קאי משום דרייק מנתי' כותיה מדמיייתי
 מחלוקת בד' בתר אכלה בכות' וכו' ולא מיייתי לה גבי פירות וירקות אם כן נראה
 דאכלהו קאי וכו' וגם אפשר כי רש' זל הרגיש כמו שהרגיש בתוספות וגם רש' זל
 במתני' דכנד הרגל דמאי דקאמ' היתה מבעטת או שהיו נזרות וכו' הרגישו אמאי
 מיייתי מבעטת דהוא קרן גבי רגל והשיבו משום דמאי' לנזרות והכא נמי קשה
 למה לי אכלה בכות' כיון דהוי קרן גבי רגל וכו' ואין לומר משום דרומה לטון דהוי
 אכליה וא"כ התם נמי נמא הכי ולמה לי שנייא משום דהוי דומיא דנזרות לימא
 משום דרומה לרגל לכן תירץ זל דאכלהו קאי ומשום דתני' דהוי דינא נקטי' הכא
 ולמ' דלאו אכלהו קאי נקטיה הכא בתר פירות וירקות כדי לגלווי ישא דק' דא
 דרוקא פירות וירקות הוי מועדת לאוכלין אבל שאר דברים אעפ' דאורחי' לאוכל'
 לא הוי מועד קמ' ודוקא בכות' וכלים לא הוי מועד משום דלאו אורחיה לאכול
 אפי' עי' הדחק אבל דברים דאורחיה לאכול עי' הדחק חייב דכפרישטא בכרייתא
 והכל בכלל פירות וירקות או הוי נעשה וכו' אמר רב פפא השתא דאמר וכו' הוי
 שזכרא דאכל תמרי וכו' זל דשזכרא דאכל תמרי הוי יותר משונה מפרה שאכלה
 שעורים וחמור שאכל וכו' וא"כ מאי קמ' השתא דאמרת וכו' פשיטא מאי שאל האי
 מהאי משום דלא הזכירו וכו' תנא כי רובלא הוא וכו' ואי בעית אימ' לעולם כבהמ'
 ובפתורא וכו' זל דסוף סוף כיון דאורחיה למיכל פת אורחיה למיכל בפתור' וקשה
 לקמן דמשני' כדאמר רבא בקופצת ומה בכך כיון דאורחיה למיכל מן הקופה
 אורחיה נמי לקמון כמו למקלא בדבא וכו' ולכאורה נראה דפתורא וקופצת הוי
 שני גדול מדר' סלא ודוחק ולדעת' לא אמרינן כיון דאורחיה למיכל אורחיה נמי
 וכו' אלא בדבר שאי אפשר למיכל האכילה אלא אם כן יעשו אותו דבר שנוי אבל
 פתורא מיירי דאכל הפת בפתור' ואם כן לא הוי מוכרח לאכלו בפתורא ובכר היה
 יכול לנרוק ולאכול במקום אחר וכן בקופצת היתה יכולה לאכול בלי קפיצה וכו'
 בעי ר' ירמ' מתגלגל מהו לכאורה יש להקשו' דתפשוט ממאי דמקינן לעיל היתה
 ברשות הרבים והזיקא ברשות היחיד דבתר הנוק אולינן וחייב ובפרט דלעיל
 אמרינן דלא בעי הזיקא ברשו' היחיד והזיקא כה"ר משום דהא פשיטא ליה דפטון'
 דוכער כשהאחר בעינן וליכא וכו' וא"כ הכא הוי הכי דמתגלגל מרה' לר' הר' א"כ
 נפשוט דפטור' אבל יש לחלוק דשאני התם דבעקירת הנזרות ליכא עדין שום נוק
 אבל הכא הלקיחה לכדה ודאי דהוי פשיעה ובשעת לקיחה כאלו אכלה שום ועיין
 בתוספו' לקמן דף כ"ג דכור דתפשוט דפטור דפי פרה וכו' וקאמר רש' זל דהא אם
 עמדה בר' הר' הויה משום דהטעם טוה בשקיה או משום ת' דמיייתי שניהם אבל

בפנים ואכלה בחון וכו' ולפי רש"י ז"ל למה ליה לר' חייא למימר משוין מקצתו בפנים
 ומקצתו בחון לימא בולו בפנים או בולו בחון וגלגלתו הבהמה שא מדנקט הכי ירא'
 דמעלה ומוריד היותו הכי מקצתו בפנים ומקצתו בחון א"כ לא מייית מידי ואפשר
 דקברת הפשטן דנקט משום אורחא דמלתא דלאו כלל בפנים או בולו בחון אין דרך
 הבהמה לגלגלו וכו' כמו לפי התוספות דאורחא נקט אבל ז"ל לפי רש"י דמאי דקאמר
 מאי לא מתגלגל וכו' דהיכי קאמר מאי לא דהדר ביה הכי מהאי אוקמת דמתגלגל
 וזה אינו כי בין לשנויא קמא בין לשנויא קביר' כתיבא קביר' ליהו מתגלגל כדמשמע מדברי
 רש"י ז"ל ולא די דלא דהדר ביה לא דהוה מצי למי' מאי לאו חייב אכולי ופטור אכוליה
 ומהאי ודאי הדר אבל ודאי דהיא גופא כונת הגמרא ורש"י ז"ל ביאר באמרו מאי
 לאו כגון שאכלו בולו כי קסא דה"ל מאי לאו מתגלגל כלישנא דגמרא אלא ודאי
 דרש"י ז"ל כיון לתקן מאי דעוררבו ואמר דכונת מאי לאו אינו למתגלגל ודאי אלא
 לאכלתו כלו וחייב ונקט מתגלגל משום דהא בהא תליא דאי לא מתגלגל לא
 מצינו למימר דחייב אכוליה ופטור אכוליה וכו' תוספות מתגלגל מהו פי' הקושיא
 וכו' וכו' לר' כגון דקיימי פירות היזק ומתגלגל ואתו לר"ה וכו' ולכאור' ז"ל דתפשוט
 מרבה דאמר לעיל ורק כלי ובא אחר ושכרו פטור דחשוב כנשבר כיון דקופו
 להיותו נשבר הבא נמי לא שאל ואפשר לחלוק דשאני התם דנפלתו הינו שבידתו
 דודאי היה כשבר אבל הכא גלגלתו לר"ה לאו הינו אכילתה דהגלגל לחוד ואכילה
 לחוד כי כבר היה אפשר שלא יתאכל אם מתגלגל שמוא בתוך זמן הגלגל יארעדבר
 שלא יתאכל העמיר וכו' וקאמר ת"ש משוין וכו' מאי לא מתגלגל דאורחיה הכי הוא
 ז"ל אמאי לא הכריח דאי לא הכי פשיטא ואלו באמר דמאי דקאמר דאורחיה הכי
 הוא אין הכונה להכריח דמייירי במתגלגל דהא ודאי פשיטא שא להכריח דמייירי
 דמתגלגל מפנים לחון כדילעשות ת"ש דאורחיה הכי דודאי העמיר היה מתחלה
 בפנים וכתגלגל חזיו לחון וכיון שנתגלגל חזיו לחון קופו להתגלגל בולו אבל זהו
 אינו מרווח דמנא לן דישא מפני לחון דלמא ככנס מחון לכנים דמתחלה היה בחון
 ואכלה בחון פטורה תנא אגב רישא בר' דכונת התו' משום דאית ליה דמכפני היה
 מתגלגל לחון כמו שאמר ואית ליה דחלוקות בחון פטורה האי נמי דמתגלגל
 מכפנים לחון ואם כן פשיטא ויש לראות מי הכיאו לזה אמאי לא קאמר דחלוקת
 בחון פטורה הוי חלוקה בפני עצמה הפכיית מחלוקת בפנים חייבת ומייירי
 במתגלגל מחון לכפנים ולא היה פשיטא וגם הוא מייית ת"ש מכל הסני חלוקת מכפני'
 ומכחון ודעתי בזה כי לפירוש התוספות לא מבעיא ליה לרבי זירא אלא במתגלגל
 מפנים לחון ולפטור דכיון דרמב"א אמר ובער כשהא אחר וגלי לן דאינו חייב
 בכל הרשויות כי אם ברשות היזק אפשר לסקפן היבא דקופו לגלגל פטור משום
 דלא הוי עדה אחר גמור כיון דקופו להתגלגל אבל היבא דעמיר ברשות הרבים
 והמתגלגל לרשות היחיד התם אין להפוקי דודאי הוי פטור דאין לחיובו משום
 דקופו להתגלגל כיון דאובלו ברשות הא ליבא עדה בשעת אכילה נאם כן לא הוה

מנ"י

קצת חדושי קמא

חזי ללחתי תשמה אי תלוקה דכחן כטורה דהאי מילתא דפשיטא היא דמשום
 קאמר התנא אב דפשיטא הוא אעפ"י שהיה מתגלגל בפנים וכו' ואין לעורר
 דהילמא דטעמא דכפנים חייב היינו משום דמסקפא אי היה מתגלגל בפנים או
 בחוץ ומשם טמא היה מתגלגל בפנים חייב לפחות על מה שהוא בפנים דמכל
 מקום גומתי דכחן דמסקפא אם מתגלגל בחוץ היה לה לפטור דהמוציא מחבירו
 עליו הראיה וכו' ללמא דרבי יוחנן לית ליה דריש לקיש וכו' לפי שהוא בר פלוגתיה
 דריש לקיש נקטיה וה"ה דהוה מצי למנקט שמואל ונשום הכי כמי נקטיהו זוג זוג
 וכו' תניא כותיה דרבא וכו' לכאורא כראה דלא מייתי מידי לרבא לכזול גס
 שיהיה שערור וכל דמי עמיד וכו' לפיכך אכלו חטין או דבר הרע בה פטור לכאור
 כראה לרקדק דלשמואל דאמר לא שאני אלא פירות וכו' אבל כקות או כלים חייב
 ברשות הכרי אמאי חייב תקשי מהאי כרייתא דאכלה דבר הרע פטור אבל האי
 לאו קשיא במאי דכתב רש"י אל גבי כסותו וכו' וזל שוראה דאכל תמרי אורחיה
 למכילינהו אלא מתכוין להזיק וכו' ואם כן כיון דמתכוין להזיק חייב משום קרן אבל
 הכא לא הוי קרן דאין מתכוין להזיק ופטור משום דעשה דע וכו' לרב הוא קשיא
 למה לי טעמא דכל המטעה וכו' אחר תיפיק ליה משום דבר רע פשיטא הכי
 גרסינן אי כיאז בחצר דלא קיימא הכונה דבריה התוספות וקל להבין אמר
 ליה אם נהנת משלמת מה שנהנית אל וכו' רב חקדא לא ידע מתני' אבל אפשר
 דהוא קבירא ליה דמתני' זה נהנה זה אינו חקר כדאמר רבא אבל דרמי בר חמא
 פשיט ליה ממתני' הבין מדבריו דקוף פירות כרשות הרבים אפקורי וכו' ומאי
 דקאמר רבא דמה לא חלי ולא מרגיש הכונה דאמאי שאל ולא תקטלו דילמא
 מיירי כדאפקר להו וכו' תנן המקיף חבירו משלוש רוחותיו וגדרו וכו' לא נקט
 שמקיף מה רוחותיו אלא שלא גדר בי אם שלוש וכו' משום דאורחא דמילתא לאו
 הכי דאי אית ליה דדאי גדר דיש מי שהקשה דכין דו הכי הו' רביעית ואם
 בן לא מייתי דידי דהקשה חייב משום דחקר בשכילו בגדר רביעית בשכילו ויש
 מיני דחיות וקל להבין וכדי שלא יביא פשטיות הפכיות אפשר דכונת הפסטן
 לתפוי אודן תש דרבי יוסי דמייתי אחר זה דמייתי מוכלי עלמא כרפי כתוספות
 אלא שמתחלה רצה ללחתי מרישא כדי שידחו לו דחוי בהקיסה יותר כדי ללחתי
 לפי דחוי דבריו מדברי הכל וכו' גם אפשר שכונת שכונת הפסטן
 כשהביא תש ראשון ללחתי מחלוקת דהיינו תקו' וכו' אלא שיקשה לדרך זה מאי
 הוקשה לו לתוספות דאצטרך לומר ואפי' דבן לא פליגי דאפילו אין פליג מייתי
 שפד כדאמרן עוד אפשר לומר בשני פשטיות שו' הראשונות במאי דאמרי התוס'
 דעמד יתקן לא גרסינן בקדר המטעה אלא ללישנא עמפרש התם דקאי איניקף
 דייק וכו' משמע דיש לישנא דקאי איניקף וללישנא דקאי אימקיף מיניו למפשט בין
 מתק' בין מר' וכו' דהדר בחצר חבירו וכו' חייב ואם מאי דמייתי בתל' תש אפשר
 דמייתי לפיה הוא לישנא ומייתי מכולי עלמא והדר מייתי מאודן לישנא וכו' תש

ר' יהודה

ר' יהודה אומר אף זה הדר וכו' צריך להעלות וכו' לכאורה י"ל דלמא טעמ' דר' יהודה
 משום דמחוי כריבית אכל י"ל דליכא ריבית כיון דהאחרוני עלינו אי כשרף הכי כן פי'
 התו' כמקומו שאני החם משום שאחריתא באשיתא וצ"ל דאגב דמשלם חסרון
 מחירתא דאשיתא משלם כל הסכר כמו אקילקילתא דיתמי' דלקמן וכמו שפירשו
 גם התו' וא"כ בר' כי יש להקשות לעיל דאנירי דמי בר חמא השיטות מונתי דקאמר
 מסלמת מה שנהנת כדאפקירי שנתיאם סבבור שקלקלו מהמת שרכי הנקי עליהם
 נגוד שלא יבואו לרמי מה שנהנת כדפירשו התו' וא"כ מאי מיימי משום דהדר בחצר
 וזכירו דחייב דלמא לעולם דפטור ושאני מתביתין דפיקן שלא כתיאם לגמרי אגב
 שמוטלם אותו בכר שלא כתיאם דהוי סהקן ואפשר דקאמר לעיל כרמי בר חמא
 דאפקוריה מופקר וכו' היינו לתת שום סכרם לרמי בר חמא דסבר לפשטו לא
 מוכני שהוא פשיטות לפי האמת או דהת' שאני דאעפי' שיש מקצת חסרון לא היה
 לו לחייב כל ההנאה כיון דהוי סין ברשות הרבים ובעל הפרו' כתיאם מקל ההנאה
 ואם כן היה לו לפתור אי לאו דהדר בחצר וכו' חייב ודוק וצ"ע דתוספות
 יאמרונו לא אשגח ביה נשמואל עגמו דדר ביה וכו' כי הרגיש היבסקאמ כפשיטו'
 עלא היא היה לו לומר דלמא לא היא וכו' ועוד משום דתימא שעשה בדבור סל'
 צועלה ממנו וכו' תוספות כדתמו מדעת דמי הפ' בדעת שכינה איכא
 זכו' דשלא מדעת לאו דוקא אלא אורחא דמי לתא נקט והוא הדין מדעתו אלא כו'
 וכו' י"ל קצת דמימא דאין הכי נמי דאז' בעיא לן בין מדעת בין שלא מדעת ומי'
 יקאמר דלא אשגח ביה לענין דאיתו הוה כעי למכשטו כל תרתו מהאי מתמי דהקד'
 וקאמר דלא אשגח ביה דהתם הוי מדעתו ולא תפשוטו אלא מדעתו עוד יש לומר
 דכראה דרמי' י"ל ה' דלא איבעיא לן אלא שלא מדעתו אכל מדעתו ודאי דחייב
 ואם כן קשה דמאי פשיט לעיל הא רביעית חייב שאני התם דהוי מדעתו ודוק
 לומר דהתם חשיב כשלא מדעתו וכו' ולכחות היה לו לומר לתוספ' להכריח מהכא
 דלאו דוקא שלא מדעתו וכו' תרתמי' הא דקיימא לאגרא וכו' לכאורה י"ל דלא
 יקשיא מידיה דשאני השוכר מראובן דגלי דעתיה דרוב' כשכר אכל כהקר חבירו
 לא גלי אלא כסוכן וכמו שפירשו התוספות לעיל גבי הא דעמד בקר וכו' ודוק
 ולדחות והפא' כמי' לא גלי דעתיה האי הוה ידעשיא' של שמעון דילמא לא היה
 סוכרה בשכר וכו' עוד יש לומר דודקארי להצואי קרי לה כי שמואל דקיימא לאגרא
 מכווארת ועוד דאי מיימי בקיימא לאגרא אמאי נקט בשכר מראובן לימא הכי
 דהדר בחצר חבירו אינו צריך וכו' ב"ד' ב"ד' קיימא וכו' אכל קיימא צריך להעלות
 ועוד דקיימא לאגרא גרמא דמלתא דפשיט' היא כדאמר לעיל אי דקיימא לאגרא
 פשיטא וכו' אכל כל בני חדא מתרצת חברה דסכרת המקאה תיא' משום דהוה
 סל' דליכא למימר דמיירי דקיימ' לאגרא משום דהא פשיטו ומשני דמיירי דקיימ'
 לאגרא ולא פשיטא היא דכמאי דנקט שסכרה מראובן אשמועינן דאע"ג שסכר
 יגוראובין יסלם לשמעון כדאמרינן בעלמא מרין לנושא מחברנו אנה' ומכרו ומכר'

שמוציאין

7

שמואלין מזה ונותנים לזה שנאמר ונתן לאשר חסם לו • אמר רב הוראח אמת
 רב הונא אמר רב הדר בחצר חברו וכו' אין צריך וכו' משום שנאמר ושאלה עובת
 שעד וכו' וכיון דהאי דהבא הוי רב גופיה דאמר לעיל השוכר בית מראובן וכו' לל
 דמאי פריך תרתי לימא דמאי דקאמר דהשוכר בית מראובן מעלה שטר וכו' היינו
 ביבא דהוא משתמש שמעון בביבי ותיבנא דאו ליבא טעמא השאלייה וכו' אבל
 האמת דהיינו גופא דמשני או עדיפא מיניה • איבא בניהו דקא משתמש ביה
 בביבי ותיבנא פרט' זל בעל הבית היה משתמש בביבי וכו' והאמת כי גם הדר חס
 היה משתמש ביה בביביה נפיק האי נפקותא עגמה להכך אלא דרס' זל נקע
 בעל הבית משום ליטנא דהדר בחצר חברו דמשמע דמשתמש בה בדרך דירה
 גמורה דאוי הדר וכו' • עוד יש לומר דמאי דקאמר לימא קא סבר רב נחמן הדר
 בחצר חברו צריך וכו' דדילמא לעולם דבעלמא אין צריך או משום ושאלה וכו'
 או משום ביתא מיתבא יתיב ובקלקלתא ליבא שום טעמא מהני לכן אנגייה רב
 נחמן וכו' ונראה לי לרחוק דהפשתן לא קאמר אלא נימא דודאי אפשיי הוא
 והמתרץ עדיפא מיניה וכו' ולטמואל היכי משכחת לה וכו' אפטר דבעי משום דנר'
 לו דלאו אורחא דבהמה דשביק רחבה וקמה כלה בביבי רחבה דצדי רחבה
 ודאי דהוי מקום צד ואינו יכול לעמוד סם בריוח ואין לעורר דלשמואל לפלוג בבידי
 דחבה היבא דמחצרת וכשכתוך הרחבה והיא גופא קאמר דמאי דקאמר תוך
 הדחבה פירוש שגופה בתוך הדחבה אבל ראשה בבידי רחבה וגם לרב דמוקי
 בקרן זוית אין לעורר דלפלוג בדירה כלה בפתח החנות האי דקאי
 בקרן ויתדליבא חורה הא דלא קאי בקרן זוית דאיבא חורה דכולה ודידה קא
 מייורי בדליבא חורה כפירט בתוספות דאכלה מתוך החנות קמייורי בדליבא
 חורה וכו' : תש' ובמחורת פה דדוקא במחורת אבל אכלה כלא חוור כגון
 שצדי רחבה בולטין וכו' דפירוש אחר של רס' זל פי' דמחורת חייבת משום קרן
 וכו' וקשה לפירו' דלעיל אמרין וכו' וראוי לראות דלמה להו לתוספות לאתויי תחלה
 דברי רס' זל דדוקא במחורת וכו' אבל אפטר דכונת התוספות לפרש ההכרח
 שהביא לו לרס' זל לפרש דטעמא משום קרן וכו' ולזא פה דדוקא מחורת אבל
 אכלה כלא חוור וכו' וכוה הדין עמו דודאי דוק' הוא ומכא זה פי' כפי' אה' דטעמא
 משום דהחזור הוי שנויי וכו' וזה כי בשלמא אי טעמא משום קרן היינו דחלוק בין
 מחורת בין ללא מחורת אבל אי טעמא משום דחשיב כרשות הניזק כפי' ר' אס
 כן מה לי מחורת ללא מחורת כי מה ענין מחורת להיות צדי הרחבה חצר הניזק
 ואי לא לא ולכן הוצרך לומר לכהוף ולרב אפילו במקום שכול וכו' דהוקשה לו האי
 דאמרין וכו' אבל זל קנת דכיון דהאי דקאמר תוספות דוקא מחורת וכו'
 גמרא קאמר ליה במאי דקאמר דקיימא בקרן זוית הרי כפי' רבין דליבא חורה
 משלמת מה שנהנית אס כן היכי קאמר פי' בקונטר' ובמאי דפירט מיושב קנת
 דאין הכונה לומר דרס' פירט ליה אלא הכונה דממאי הראה רס' דמחורת דוקא

פירות דטעמא משום קרן וכו' ואין לערר דמאי הקשה לרש"י דמשלם מה שהזיקה
 משמע כ"ל לימא דמייירי במוע' כדוראוי זה דוחק דלמה יפלטו במוע' כיון דהמחלוק
 עצמו ישנו שם בתם * תוספות מפתח החנות הם תריסי החנות שמניחין וכו'
 הוא מקושר בדבור של אחריו והוא הדמות הנצעה וק"ל * תוספות כי פליגי במקצת
 מקום וכו' ומקיינין פלוגתא דרב דאמר דחשיב שן ברשות הרבים אפילו אין יכולין
 לאכול בלא חזור דלא דמי למחורת כדרי הרחבה דחייב דזידי הרחב הם גבוהי
 וכו' וחשיבי חזר הכינוח וכו' לכאורה נראה דחלוק זה לא טוה מידי אלא לר"ז זל
 דאית ליה דטעמא דרב במחורת משום דחשיב חזר הכינוח אבל לרש"י דטעמא
 משום דמשוכה אם כן הכא נמי משוכה הוי כיון דלא מצי לאכול בלא חזור כדפירש
 אבל אפשר דגם לרש"י זל דוקא דזידי הרחבה דהם גבוהים הוי שינוי והוי קרן
 וחייב אבל במקצת מקום דשוה לרשות הרבים לא הוי שינוי דלקרי קרן וכו' ולא חשו
 התוספות להאריך בזה וכו' * איכא דאמרי מחורת כולי עלמא לא פליגי דחייבו
 וכו' והכי איתמר אמר רב לא שנו אלא מחורת אבל מקצת פטור וכו' זל אמאי לא
 קאמר חייב לרב כמו במחורת אי לאו שכלאמר דהאי איכא דאמרי כך שמיע
 ליה בהאי פלוגתא דרב ושמואל וכו' * לימא כבור ברשותו קמפלגי רב דאמר
 וכו' ושמואל דאמר חייב קבכר בור ברשותו פטור פרש"י דלשמושי חייב משום
 דרשות הרבים לא הוי דאין זה דרך הילוכה ואין לערר דאם כן דטעמא דפטור
 לשמואל הוא משום דרשות הרבים לא הוי אם כן היכי קאמר דבכר שמואל בור
 ברשותו פטור דלימא דאית ליה בור ברשותו חייב והכא חייב משום דאין זה דרך
 הילוכה כדוראוי אין זה קנטיא משום דאי הוא ק"ל דבור ברשותו חייב הוה ליה
 לפטור הבהמה שאכלה דכיון דאיהו פשע במה שהניחם שם אע"ז דהבהמה נמי
 פשע דאין זה דרך הילוכה פטורה דכל המטנה וכו' אחר וטנה בופטור ועוד כי
 הקודם זכה כדפירש רש"י זל * ושמואל אמר בעלמא בור ברשותו חייב דבשלמא
 בור איכא לימור וכו' אלא פירות וכו' הא קא חוי ליה פרש"י ואפילו הוחלקה בהן
 פטור אע"ז דכל תקלה בור הוא הני מילי ברשות הרבים דאין לו רשות לתת שם
 תקלה יש לדקדק בלשון חדא מאי קאמר ואפילו הוחלקה אם כן דנראה דלא
 מבעיא אבלתה דחייבת אלא אפילו הוחלקה וכו' דיותר פשוט לתמידי היכא
 דאכלתו הבהמה מלפטור היכא דהוחלקה וכו' והרי משמע להכך מדקאמר לעיל
 לאו כל כמיך דמקרבת להו לפירותך לרשות הרבים ומחייבת להו לתוראי וכו' הרי
 דיותר קברא לפטור היכא דהוחלקה וכו' אבל הא ודאי לאו קנטיא הוי דלפי כחיב
 הא קא חוי להו ודאי דהוי יותר פשוט לחייב היכא דאכלתו משום דבכונה אכלתו
 וכפרט כיהתוספות אית להו דאכלתו חייב והוחלקה פטורה דפירות נמי לאו
 אדעתיה כבור וכו' עוד יש לדקדק דלכאורה נראה דצריך לתת טעם אמאי חייב
 בשאכלתו כמו שנתן לעיל רש"י זל הטעם ואמר דרשות הרבים לא הוי משום
 דאין זה דרך הילוכה הכא נמי צריך לומר הכי ואם כן זל אמאי לא קאמר האי

טעמא לימא שהרגיש מכל תקלה ברמות הרבים אמאי לא השיב דהכא ^{הוא} ~~הוא~~
 דאיך זה דרך הלכה. לימא מחזרת תנאי היא וכו' לכאורה נראה לרקדק
 דכימא דפלוני אי משלם חזי כזק דהוי קרן בפירוט דש' זל אי משלם נזק שלם
 דהוי אורחיה בפירוט ד' דכן משמע ליטנא דמד' איך דרכה לאכול אלא להלך
 דמשמע דהוי משוכה ולעולם דכולי עלמא חית להו מחזרת מה שהזיק אבל האמת
 כיוזא לומר דפלוני בפירוט דש' וכי ועוד דשמואל דאמר משלמת מה שנהנית
 איניא דלא כמאן ואם כן איך לאוקומי אוקומתא דליתני שמואל דלא כמאן ותפק
 גמרא הפחות דתפקת מועט תפקת וכו' אלא דאילבא זרבי אושעיא איכא
 בימייהו דלרבי מאיר פטור לכאורה זל דהיכי קאמר דלרבי מאיר לית ליה דרבי
 אושעיא דלא ברבי אושעיא הוי משוכה ואם כן אמאי פטור ודוחק לומר דלרבי
 מאיר הוי אורחיה וכו' דאם כן מי הביאו לתוספות לומר דלאו מענין אחד ולדעת
 זה עגמו הרגישו התוספות בדבור זה ותירצו בדוחק או אפשר לומר דמאי
 דקאמר דאילבא ור' אושעיא לבר זרבי קמי סבר דחייב בטניהם תוספות
 דרב סבר כן ור' ברנות חייב ללכך פטור דהוי כמו כורה בור וכו' הילכך כל הקודם
 זכה דקיין כל תקלה ברשו' רבי בדפירוש בקונטרס וכו' וקשה לר' על פירוש זה
 דהא רב אמתימין קאי ואמר לא סנו וכו' ולכאורה יש לומר דמאי קושיא לימא
 דמאי דאמר דלרבי פטור מה שהזיקה אבל מה שנהנית משלם שהרי לעיל קאמ'
 דלשמואל מחזרת כמי פטור וההוא פטור רוצה לומר ממה שהזיק אבל מה שנהני
 חייב הכא כמי פטור ממה שהזיק וכן כמי מאי דקאמר כל הקודם בהם זכה היינו
 דוקא לשאר דשוה וותר ממה שנהנית וכו' והכל לפי השערת המעיין ועוד כי
 לכירושו גם כן קשה קושיא זו אי לאו דכאמר דפירוש דכאמר דפטור ממה שהזיקה
 דאי לגמרי תקשי ממתימין דקתני מתוך הרחבה משלמת מה שנהנית וכו' ואידך
 קושיא דמקשה דאי בור לאו אדעתיה פירות נמי לאו אדעתיה מבואר איך
 מתירץ לפירושו במאי דקאמר דבכונה אכלתו אבל לענין אם הוחלקה פטורה
 ודאי דחייב דלא אדעתיה אבל לרש"י דפי דאפי' הוחלקה פטורה דהא קא
 קשיא דאי בור לאו אדעתיה פירות כמי לאו אדעתיה וכו'

סוּגְיָא ממסכת מציעא

פּרָה

וחומר קודם משיכת השחי תגן כל המטלטלין קושיא זה את זה
 וארשב"ל ואפילו כיס מלא מעות בכיס מלא מעות זל דאם כן דכל
 המטלטלין אחת לאשמועי' במטבע נעשה חליפין ה"ל למתבייה גבי דינא במטבעו
 בריושא דתינא הזהב קנה את הבסף וכו' ועוד דכיון דמתבי' דכל המטלטלין כולל
 אפי' לרמיש כמו שטר ומתבי' דברמים איירי וכן פרש"י זל כפירו' המשנה א"כ תקשי
 ליה איך יאמר ר' אפי' כיס מלא מעות וכו' דהא מעות אינם קונות וכו' דקשה דאי
 בחליפין

בחלופים איירי ח"כ תקשי יליה לרב נחמן דקתני דכל המטלטלין קונים זה את זה
 ומטלטלין נר דפירות בכלל וע"ש לדעת ר"י שהטבע פירי הוא ח"כ כמ"ש ואריש
 לקיש וכו' תקשי לן לרב נחמן דאמר פירי לא עבדי חליפי ואמ"כ כמ"ש כל המטלטלי
 קונים זה את זה לא תקשי לרב נחמן משני דאיכא לתרנזי דאיירי טוה בשוה ר"ז
 שאין הא קונה את חברו בדרך קנין קודר * ואף בזה יורה רב נחמן כמו שביארש
 למעלה אליכא דרכן ואת ח"כ מה תקשה מר"ל וכו' לוקמה טוה בשוה * ול דבענין
 מטבע גורה דטוה בשוה כמ"ש בתוס' ול ומיהו לענין מטבע אינו ר"י שיוכל להקנימה
 מהדאמרין לשכוי לקמן בדיוור אמתי ולעיל כפירוטו רטות לוקמה טוה בשוה ח"כ
 בטוב מקשה ואת תקשי לרב נחמן לדעת ר"י כמ"ש לך דכבר אמרנו למעלה דר"ל
 כרב שסת ס"ל ח"כ לימא המתא ח"כ דאמרי כרב נחמן לאו מלתא היא דע"כ רב ולוי
 כרב שסת ס"ל כ"כ רפי לעיל * ועם זה שאמרנו שאין קושיא ח"כ אס נאח דמתני איירי
 בחליפין לא תקשי לן הקושיא הראשונה דמשום דהוה ליה למיתני דינא דמטבע
 בחליפין לא תנכהו גבי הזהב קונה את הבסק וכו' דאיירי בתורת דמים * ומה ט"ל
 לדעת המקשה למה אמר המקש ואפי' כים מלא מעות וכו' ה"ל ואפי' מטבע במטבע
 ז"ל דמתא לא שמועי דא"ע. דלאו בסופטמי עקקינן דלא קפדי עבד כיון דלא קאמר
 בצמצום שאין אדם יודע בצמצום אס יש בכים מלא מעות כ"כ מעות כמו בכים
 אחרת עבד גמור ומקני * אמנם לדעת הר"מ אין להקשות דכיון דס' למטבע כלי הוא
 ומטלטלי כולל אפי' פירות איך אמר אפי' בערך מטבע כיון דהוא עדיף דהוא כלי
 דלאו כלי הוא דאשמועי דא"ע דאיכא למומר דעתיה אגרוות אפ"ה קני * ויש
 להקשות בענין מה שפסק הר"ף בואח ההלכה ז"ל ואפילו כים מלא מעות בכים
 מלא מעות דבר ר' אבא דרינר אכיזי ואכיזי וכו' דלא קני פירי איננו ומכר בחליפי
 וא"כ פסק הלכה כרב נחמן * ואת הקושיא הקשה לו ר' זרחיה הלוי ז"ל דאין פסק
 אליכא דלא בהלכתא * וכ"כ שקשה לדעת הר"מ שאמר להאי פירושא מטבע כלי
 הוא לענין חליפין ולפי' פסק הר"ף ז"ל דאפי' כים מלא מעות וכו' דאדרבה פירו' ר"ף
 ז"ל דפירי אינון * וז"ל דלא קשיא להר"ף שפסק דלא בהלכה משום דר"ל דמ"ש כים
 מלא מעות ותרגמ' וכו' הוא טוה בשוה לא בדרך קנין קודר * וא"כ ח"כ בזה יורה רב
 נחמן * ואמנם ר' זרחיה הקשה לו על הקדמה דה"ל ר' זרחיה פי' הקושיא כלל המשום
 כפרט' דמקשה בני ח"כ למאי דס' השת' ואם כן מה שאמר בגמרא ע"כ ברב שסת
 ס' הוא ח"כ למאי דכ"ד השת' * וא"כ ס' לראף אס מטבע יהיה פירי עבד ס' לתר מנה
 או רב ולוי דמטבע נעשה חליפי ופי' נעשה חליפי הוא בדרך קנין קודר ואם כן גם כן
 כשמקשה בכאן תנן כל המטלטלין וכו' * ואת' וכו' הוא עם הקדמה במטבע פרי
 הוא * וגם כשהשיב דינרא בניקא' איגרא ואם כן הקשה בר' זרחיה להר"ף
 כמו שאמר דלמאי דק"ד השתא לא קשה מ"ש הכיחא אינו אמת משום ההבדח
 שפרט' כדקדושים * וגם כן מקשה לו שעם זאת ההקדמה שהיא הקדמה אמתית
 במקשה ח"כ למאי דק"ד השתא כמו שאמר דפסק אליכא דלא דהלכתא וזהו מה

אבא לתרץ הביא בלשון ואמר דאינו כן דלכפי פירושו מטבע כלי הוא ועם
 הקדמה שהוא כלי אמר מד מטבע נעשה חליפין וכו' ועכשיו כשאנו אומרי דינרא
 כייקא וכו' כיון דלית ליה קנייה ואינו מטבע אמרי בהו פירי ומהני בחליפי בשוה
 בשוה ולדעת הרזה לא קשה לרב נחמן מה שאמר כל המטלטלים וכו' משום
 דכל דמטלטלים אינו כולל אלף כלים ומש' כל לאתויי כלי שאין בו שוה פרוטה
 בחלק מ' ואין לפרש לתרץ קושית אפילו להרס' בסגמור דקד' במקשה לאוקומי
 למ' ברכ שטת' דמטבע פרי ואפה' אמר דמטבע נעשה חליפין וזריכא דאי
 אשמעין פקלתו מלכות וכו' יש להקשות דלא אמרינן לעולם וזריכא במאמר
 אמורא: ועוד דזריכותא אחרת יש לו דמשום דלא עביד איניש לחלופי מטבע
 מיניה וביה לזא דינרא כייקא ואניגרא דעביד איניש ועוד מה שאמר בגמרא
 קדא' וכו' מי הכריח אותנו לומר שאינו כן דמטבע דפקלתו מדינה אינו מטבע
 ולא מקני' ולתרץ זה נעשה קושית אחרת שהקשו בת קפות למעלה לדעת דש'
 דאמר פירוש מעות הרעות שנסבלו: ואמר במתניתין ג' מטבע אינו קונה את
 המטלטלים ונראה דלשון מטבע כולל חף למעות הרעות ואם כן פליג אמאי
 דאמר תנא דמעות שפקלתו מדינה ומלכות הוא כגדר מטלטלין קונים זה את זה
 וכי' בקייה את המטלטלים ויש לתרץ לרש"י דק"ל דמה שאמר מטבע אינו קונה את
 המטלטלים מטבע גמור הוא דקניא ככל דוכתא ואם כן הינא מזה דבמתניתין
 נפקא לן דמעות פקולות קונים את המטלטלים וא"ל לא אינוריכא לן כל דכל
 המטלטלין למלליהו למעות פקולות כמאמר ריש לקיש ואפי' ולזא וזריכא דאי
 אשמעין חד מיניהו הוה ליה דמתני חד כייק' ואניגרא דתקפת מועט תפקת ליה
 הוצרך כל המטלטלים לומר שניהם אמר רב הונא מכור לי באלו קנה ויש לו עליו
 אונאה דכיון דלא קפיד כחליפין דמו ויש לו עליו אונאה ל' שטר שגדר חליפי הוא
 דלא קפדי ות"ש שלמטה במקוץ אמרי חליפין ומקפיד עליהם קני' ולתרץ זה י"ל
 כי חליפין אטו בשפטי עסקינן ואמנם זה נמשך מהבעיא של חליפין ומקפיד
 עליהם מהו ובאמר שהבעיא יבול ג' חלוקות ועוד מה שפרש' והם שאם יאמר
 פשיטא דמים וכן מקפיד עליהם וכו' ר"ל בתור דמי' אבל אם נתן המטבע בתורת
 חליפין בקנין קודר וכו' מהו הב' שכתב חליפין שוה בשוה וזה בשני פנים או
 שישום המטלטלין ככ"ח או שלא ישום ואמנם לא כתר באח' מאלה מפני שכבר
 אמרנו הלכה אין מטבע נעשה חליפין ולא שייך בעיא על זה ואם לשנים
 האחרות שכלם אינאמר גם כן שא"ל מפני שאין בעיא כון שכבר אמרנו למעלה
 דשוה בשוה פשיטא דקני' ואם כן מוכרח שיאמר חפץ בחפץ בתורת חליפין
 ואמנם הקפידה הוא שיהיה שוה קצת שוהו דרך קנין קודר שבקנין קודר ליכא
 קפידא בהחלט בהכרח ואם כן כשהשיב ת"ש השיבו מכל שכן ומה בפרתך בכמה
 בכך וכך שטר' שהם חליפין שהוא שוה בשוה עכו' מפני שקפיד כמ"ש בכמה וכו'
 אמרו דלא קני בקנין קודר דאינו פרועו אלף בקיום הרבר פשיטא דאי מקפיד
 קלא

אלא יהיה קונה ואם כן כשאמר רבא לטו חליפין דקרא בשפטמי עסקינן לא כל
 חליפין יהיה גם כן חליפי קנין קודר וכך פרש' חפז בחפז וכו' ואמנם בקפידא
 פרש' גם כן לא שיהיה טוה בזמנאם אלא שיהיה טוה כיצד
 ואם כן כבר מתורצמה שהקשה לכן בתחלה שהכונה כיון דלא קפיד כל כך
 לראות כמה הם אינה מכירה אבל אהני דקפיד שיהיה טוה קצת לזה כחליפין
 דמיו וכך הוא החליפין כמו שאמרתו שקפיד קצת אבל לא יקפיד כל כך פרש'
 מה שאמר מטבע נעשה חליפין וק"ל איפכא במעות אינם קונות ה"ל בשנתכם
 בתורת דמים אבל אם נתנם בתורת חליפין קני' ודקדקו בתוספות דמשמע
 מפרשים דיש לו לפרש שמה שנתן דנותנת בתורת חליפין יאם כן קשה שג' שעלה
 בכוס דמיהם וא"כ למכור ליכא למימר תן לי באלו וכבר יראה דדמיא בכלל
 לשיחור אונאה כיון דלא פירש בחליפין וי"ל דטוה בשוה בגון אלו באלו פטוה
 דאף אם לא יפרש שנותנם בתורת חליפין נאמר דחליפין הם וקני' ולזה צ"ל
 מכור לי באלו ומה שדאחא שקשה הוא שלדעת רש"י נראה בכך וכך מעות
 אינן נתן לך בזה החפץ אם לא הזכיר חליפין דמיהם וכך פירש בכל המטלטלים
 קונים זה את זה בין בתורת דמים בין בתורת חליפין תורת דמים בכמה תתן את
 שלך בכך וכך ואמנם מוזאת ההלכה נראה בהפך שאמר שרתך בכמה וכו'
 דחליפין יניחו וי"ל שרש"י פירש דה"ל דנתן בתורת חליפין הוא כשנותן
 מעות בחפץ כמ"ה הבא להחלי' מטבע במטבע דכיון שנתן דמיו שג' דרך מכירה
 צריך לפ' חליפי אבל מ"ש בגמ' שרתך בכמה וכו' דחליפין מקפיד קפיד וכו'
 בחפז וחפז כמו שפרש' ואם כן אין קנישא שנאמר מה ראית כיון דלא פיר' חליפין
 לומר בהם דמים ואמנם נשאר להקשות דמתניתין אמר כל המטלטלין קונים וכו'
 אף בתורת דמים ופרש' בכמה וכו' ואמנם בוזאת ההלכה נר' שרתך בכמה וכו'
 דזה חליפין ומה ראית ל"ל שבבאן דקרק התנא באמרו שרתך למה הבאת י"ל
 שמתה הלשון נר' דהן חליפין ואמנם במטלטלים קונים זה את זה אינו אומר אלא
 שרתך בכמה וכמה וכו' ותוספות תירונו דחליפין אפי' בקתם כמו שכתן לו מטבע
 על מנת להחזיר כדרך שרגילין לעשו' בקנין קודר אם כן כבר ברעמו שרונה שיהא
 בקנין קודר ונר' שכונת תוספות שפי' ואמר שהוא בותן על מנת להחזיר דאם לא
 בן כמה אית הכירא ואם כן נאמר זוה יפרשו בתוספות גם ליכא דרש' והר' יצחק
 בר' מרדכי דחליפין הינו כשאומר הלוקח כך וכך מעות אלו בחפז זה ושניה' בעין
 ונותן לו המעות אז נתנה החפץ על ידם אבל כשאמר לו אפז זה בכך וכך מעות
 ובשעת נתינת המעות לא הזכיר קנין החפץ אזו הם דמים ולא חליפי' והביא ראיה
 מדאמר רב הונא מכור לי באלו קנה משום דהוי חליפין ומסיק דחליפין מקפיד
 קפיד אלמא לא עב' דקפיד כשיעור הדמים חשוב חליפין ונר' דאין ראיה דאדרבה
 קשה לדבריו דהתם מחלק בין דמים לחליפין דכל חליפין מקפיד קפיד וכו' אבל
 דמים אם דקדק בחשבון המעות הוי בדמים בעלמא ולא קמו עד כאן לשון התוספ'

מה שהוצרך להביא ראיה רב יצחק בר מרדכי ממט מכור לי אלנו בחלוקה שפר
 שלא היה לו להביא ראיה אלא ממה שאמר חליפין מפקר קפידו הוא משום דאי
 לא הוה מויתרי ואיה אלא משום הייתי אומר דהתם איירי בחפץ וחפץ כמו שפרש"י
 בקטן קודר לכל במטבע לא הייתי אומר כן ואמנם ה"ר יצחק הוא אומר בעיני
 דמים לזה הוצרך להביא ראיה ממתניתין וכו' ולדבריו פי' אטו חליפין וכו' כל חליפין
 מקטר קפידו אינו כפרש"י דחפץ וחפץ הוא לפי דמי החפץ ותקפות הקשו לו עם
 הקדמת תש' פרחך בכמה בכך וכך מה שהביא הר"מ למעלה ומאי דפריך וכו'
 הוא בעל המאור וכו' דלא טעה ואמנם הכרח הר"מ הוא משום דאמר בכאן פרתך
 למה בר דהן חליפין לגמרי ולא דמים שהן חליפין כמה קונים רב אמר בכליו
 של קונה יש להקשות שה"ל לאימוראי למנקט פלוגתייהו בעיקר דדינא דהוא קרא'
 דשלף איש בעליו ועוד יש להקשות למה אמר ניחא ליה לקונה וכו' דה"ל לא בכליו
 של קונה משום וליגמר ולקניניה מוקנה לקונה ועוד שפר' דלא פלוגי רב ולוי דמד'
 דההיא הגאה וכו' מ"כ"ל דליגמר וליקני טפי אס' מותנין לו קנין קודר וגם מי שאומר
 ניחא ליה וכו' ש"ן מכחיש סברת חברו שבתוספות אמרו שלדעת רש"י ה"ל כמי
 שואמר חף בכליו של מוקנה וגם יש לעיין למה לא אמר לימא כתנאי ועוד יש לומר
 למה לא תפשו התנאים מהלוקתם בוי שלוף בעליו ולא בשלף איש וכו' ולכל זה יש
 להשיב שמחליקת התנאים ליכא פסק דינא שחף אס' לאמרו גואל נתן לבועה אולי
 גם כן יכולים להקנות בכליו של קונה וכן לטברות האחרות ואמנם לזה לא תפשו
 מחלוקתם בוי שלוף שלא באמר הנוראת טעה היתה אבל אמרו ושלף איש בעליו שהוא
 דין כולל אבל ע"ז מה שהשיב רש"י הוא ממשעות הכתוב דשלף גם כן כיון שאמר
 בועה נתן וכו' והוא מן הפסוקים שאמרו דלית בהו הכרח ולזה באו האמוראי לחקור
 בשכלם ולעיין בטעמא דמלתא מי הראוי להיות מותן כלי של קנין קודר ומה שאמר
 ניחא ליה ר"ל לא תחשוב שביון שאין לנו הכרח מן הפסוק שהוא כמו אס' הינו גזילי
 מהקניה הכלי דאמדין דעמיה דניחא ליה וכו' וגם לטברא האחרת ניחא ליה
 למקנה כיון שכל מי שמוכר אינו מוכר אלא לצורך ומפני דחקו ניחא ליה להיות
 מקנה ויהיה המכר קים ובהו מוישב הכל קא מקניא ארעא אגב גלימא א"כ כבסי'
 שיש להם אחריות וכו' פירש רש"י נקיים עם המטלטלין במשיכה בדבר שהוא קנין
 למטלטלין וכו' אמר כן מפני שקשה שדינא דאגב בכל הגמרא הוא שהמטלטלים
 אס' הם מונחים בטרה אחר כדי שלא יעשו כ' משיכות ושני קנינים במשיכה אחד
 בקנין של הקרקע נקיים המטלטלין כדמוכח התם בגמרא דבעי מהו טיהיה נכוח
 כצבור רוצה לומר טיהא הכל מונח יחד במקום אחד לטיקנה הא אגב חבירו
 ואמנם במשא שלמו של קנין קודר אינו דומה לאגב כזה לזה פרש"י גם כן הונו להו
 קרקעיות וכו' ועם זה מתורץ מה שהיה ראוי להקשות דלאו איפכא תנן מה ש"ל
 כיון שמי שאומר בכליו של מקנה הטעם הוא משום דבה היה מתנה דקא מקבל
 טיהיה וכו' ואם כן לא יהיה זה הקנין קודר לקיים קנין מקלמה לי קודר לא ליתניהו

כמתנה

70

וכתתיה המתנה עמ' ולמה ליה סודר אבל ל' שמדבר בקרקע דלא שייך ביה מתנה
 כמטלטלים כשימשכס אס לא בקמין סודר. מה שפרש' ויו חליפין שמחליף כלי זה
 בחפץ שכנגדו הכונה קנין סודר או חליפין שיה. תנא קונים בכלי אעפ' שאין בו
 טוה פרוטה. ואמר רב נחמן לא שאנו וכו'. ל' שה' ל' בתחלה אמר רב נחמן ורב
 ששת ואסיקנא ואמר תנא וכו' ועדו דלמה ליה לרב נחמן לומר לא שני דפשיטא
 דמשמעויה יופשט דתוספתא תינא כרב נחמן. ועוד ששאל מאמר דרב נחמן
 וכתתיה אבל ל' שגראה דתוספתא תינא כרב נחמן. ועוד ששאל מאמר דרב
 בתחלה. אבל ל' שגראה דתוספתא תינא כרב ששת. וזה שאמר בכלי
 אעפ' שאין בו טוה פרוטה הא בפירות אס יש בהם טוה פרוטה איו. ול' לא
 שנו וכו'. מתכי אין מחללין מעשר שני על אקיומן ועל מעות הניתנים בהימן
 מכלל וכו'. וכת' פירושי קא מפרש. והא לא תני הכי מחללי וכו'. ל' שהרי
 בלאוהך תני היה יוצא לתור. וכת' פירושי קא מפרש והא לא תני הכי
 מחללים וכו'. מב' פנים הא' ממה שאמר ועל מעות שגראה שאינו פירוש השני
 ממה שאמר רבי רבא אומר ולא הוכיר אל' אקיומן. ועוד ל' רב שאמר מעות
 הניתנים בקימן ח'ף אס לא יראה הכריתא המטנה בהכרת היה ג' לידע ואס כן
 ח'ף פירש כן ולזה ל' דס' דאקיומן הוא כולל מטבעות פקולות הרבה ואפי' מעות
 הניתנים בתמן. וזהו החדוש שמביא באומרו תרע לך שבכלל אקיומן מעות
 הניתנים בקימן. ועם זה גם כן ניחא מה ש' ל' כיון שמעות הניתנים בקימן הם
 יהיו רגועים שבמע ת' אס כן ח'ף הביאו ועל מעות וכו' באחרונה. אבל עם זה
 שאמר ניחא שבא ל' ידענו ח'ף הוא בכלל אקיומן. דבר תורה מעות קונות
 וכו'. שבשלמא לב' הפירושים דיו לבא מן הדין להיות כדדון ואין לנו אלא מעות
 קונות לבד. אבל לדעת הר' ס' גראס דגם משיכה קונה וזה ח'ף ל' פירוש מעות
 קונות וכו' וכן אתה אומר וכו'. ואפשר טוה בכלל בכלל דברי רבי יוחנן אמר
 וה' קנין תורה במעות ולא במשיכה לפי שפסטה בגמרא אין השאלה של ומה
 משיכה קונה ולא דבר תורה אלא מעו' שיהיו קונות מה טעם אבל שבגמרא משיכה
 ומעות ביחד. גראה שאינו נזכר וכו'. ל' שה' ד' קנין תורה שבקנין יש בכלל
 מוכר וקונה שה' כותן המעות והא' הוא מושך. ואינו שכל הקנין הוא במעות
 ולא במשיכה ואס כן השתובה יהיה בא' ואמר וכו' ואת' וכו' שאלה הר' דונה שלא
 יחזק בלוס מן הגמרא ואס כן קשה לידהוה ליה לשאלו מ' סודר קנין וכו' ל' דלא
 קשיא. רש' לא אמר משיכה מפורשת מן התורה. מ' דרש' וכו' ל' דע' המכר
 למה לא שאל לדעת רבי יוחנן מ' שבשלמא לדעת הר' ניחא כיון דמשמעו דק' ^ל
 משמע דמעות הם הם הקנה אבל לדעת המפרשים קשה למה לא אמר מ' דרבי
 יוחנן וע' דה' ל' לא לרש' במשיכה מפורשת מן התורה ו' ל' דרבי יוחנן
 כיון דאמר מע' קונות מן התורה וממילא יודע במשיכה אינה קונה אין ספק
 שהמק' היה יודע שיש לו קנין מן התורה ומה שאני שאל ל' ל' הוא מפני שבא
 להל'

לחלוץ על רבי יוחנן ולקטור קביות המעות ולו הינח שיהיה ל' פסוק עכו קתורת
 קניית המעות זריק טעם לזה השיב שבאמרו מיד ל' ד' קתר המעות מכל וכל
 בשלמא ל' ר"ל היינו דאיכא בין רבי שמעון לרבנן פי' דטעמייהו וכו' כונת
 הדבור הזה להוציא לאור תעלומה והוא דינא דאפילו בתר דנאנקו יכול לוקח
 למהדר ביה כדעת הר"ף הפך הר"ה * ומפני שלושת הקבה קשה עד מאד שאלת
 מי ששאל שאחר שאתה אומר דאולינן בתר תועלתא דלוקח ושיחזור בכל ענין
 שירצה אם כן לומ' לוקח הדר ביה ולא מוכר * ואמנם לתרץ קושית מי ששאל פי'
 ה"ם כי וכו' ומפרקי' וכו' וזה שלתרץ זה הוכרח לתת פ"א והוא שנראה שזה הפי'
 ידרוך ה"ר זרחיה * והוא שנאמר שבשלמא לדעת ר"ל היינו דאיכא וכו' אלא לר'
 יוחנן מאי בינייהו שהכונה שכיון שנראה שלדעת רבי יוחנן אולינן בתר תועלת
 דמוכר דמוכר מצי הדר ביה ולא לוקח * ורבי יוחנן אומר קברתו גם לדע' רבנן
 אם כן מאי בינייהו שבדאי מודים הם לר"ט על זאת הסברא של רבי יוחנן *
 זהשיב כשם שתקנו וכו' ובודאי לדעת רבנן נאמר דמצי הדר ביה לוקח ומוכר ואם
 כן איכא בינייהו * ואמנם לזה הפירוש גם כן אולינן בתר תועלת דמוכר * ואם
 כן לוקח לא מצי הדר ביה אף לדעת רבנן בתר דנאנקו * ועוד יש בטולי' אחרים
 לזה הפירוש לזא פירוש בטעמייהו * ואמנם לתרץ קושית מי ששאל פי' דבמוכר שייך
 חזרה טפי וז"ל כד"ס מן התורה מעות קומות וכו' הילכך ללוקח קנו כיון שיש לו להוצי'
 המזון מהמוכר אם יחזור אמרינן אוקי ממונא ועוד שהכסף ופירות ביד המוכר
 וכו' * ל"מ ה"ם למטה במקוון וזאת היה השאלה וכו' * ואם כן בזה שאמר עתה
 ה"רס דאין מקום לקושית מי ששאל ואמר לא לר' יוחנן במאי פליגי ומ"ט נותני' חכמים
 וכו' משום דכיון דאמרו בגמרא מאי איכא נראה שהוא מאי בינייהו ולזה הרכיב
 שני הפירושים ואמר במאי פליגי ואם תאמר שאף לדעת ר' יוחנן קברי רבנן לוקח
 זמוכר מזו הדרי מה טעם נותנים חכמי' לדבריה שלדע' רבי שמעון לא אינטריכח
 לטעמא * ומה שהקשה בדרך שתקנו וכו' שאינו משיב בדרך נתינת טעם * וגם
 יש לי לפי' אחר הפך כונ' ה"ם לזא והא דמפרקינן כלו' וכו' שכיון שאף לר"ט יורה
 הקדמה אחת דיש לנו לתקן מאד כשרפו חיטיך ושמוכר יכול לחזור אסכך דאוי'
 היה להיות יד שניהם שוה * ויש לפרש כשם נותקנו משיכה לנודך תקנת המוכר
 וכו' * מה שפי' זה הפירוש הוא לברר לנו איך לשון רב חקדא יורה כפירו' לוקח
 יכול לחזור אפי' אח' שנשרפו * וזה שאני למד ממה שלוקח אינו יכול לחזור כשמטך
 ואף שמו' הראוי כיון שהיותר מצוי לומר כשרפו חיטיך הוא כשלא משך הלוקח *
 אם כן ה"ל דיכול לוקח למהדר ביה ולא מוכר ותו לא אמר ליה מוכר ללוקח כשרפו
 חיטיך * ועם כל זה לא אמרינן אלא דלוקח לא מצי הדר ביה כשמטך ואמנם
 מניעת זאת החזרה היא כוללת אפילו כשנשרפו כבר בידו של לוקח * ואם כן גם
 כשנביא מכאן ראיה לחזרתו של לוקח כשלא משך יהיה גם כן אף אחר שנשרפו
 דכ"ה וכו' שעשו לקניית המשיכה עקר התקנה דכשומרים לא שייך מעות * ומלתא

לרבינו

ל' ע

81

לרכיבו נתתה וכו' ה'ז יכני טרכי זרחיה אמר בזה הלשון וגם אני אומר
 שאין דעת הגאונים רב מתתיה רב עמרם כר"ף וזה מפני שהם לא הזכירו אלא
 יוקרא וזולא וכפרו רבי מתתיה כמו שפירש דהיה ליה לפרש אחר שנסרפו אם
 היה כר"ף ולזא הד"ס שאינו כו שמצא לרבי מתתיה ובו שהוא עלה לדבריו אעפ"י
 שאינו בדקדוק כל כך שהיה ליה לזכור ענין אחר שנסרפו ומה שאמר הוא אפילו
 זל ואמנם רב עמרם גאון זל פליג עליה והוא מפרש ממש כפירוש מה שפירש
 הרב בפירוש ראשון של ומפיקי ומה שלא פירש רב עמרם אחר שנסרפו הוא
 לפי שאמר בתחלה כשם דנתיקור ובינת ולא משך יכיל מוכר למהדר ביה ובדאי
 דבענין בזה לא מצי למימר דאף אם נסרפו דיכיל לחזור בו כיון שעדין לא משכן
 הלוקח ולזה הזכיר לפרש אה"נ כד זל ובינת דמיני דדר לוקח וזה"ל לאחר שנסרפו
 ואם תאמר שכל מה שפירשו הוא לענין פירוש אבל לא לענין דינא ליה אמר שאינו
 כן דתרויהוין אמרין דהלכה כרב חסדא ואם כן לענין הלכתא אמרו ואם תאמר
 עוד שאם רב עמרם יבא כפי' הד"ס רב מתתיה יבא כפירוש רבי זרחיה וכו' לזא
 שאינו כן שזה שמצא עלול הוא כפירוש האחרון ואינו נכון מפני שעושה לעקר
 התקנה שמשיתה יהיה הקונה כל בעלי קוריאה הכי הסכימו וכו' ור"ה זל היב"ף
 עוד דכין לר"ט וכו' תנן אבל אמרו משפרע וכו' פירשו בתוספות במאי הנקט
 דוד המכול הוא משום דלא נחתם גור דינס אלא על הגזל והיו משקרים וכו' אשני
 קדום גם כן היו מלחים חמס' ומזריים שהיו אומרים לשלח את ישראל והיו חזורים
 מיד' כתב הרמ"ן שפירושן כך שאעפ"י שאין אזהרה בחזרת הדבור עכ"ל יכרע
 מהם מפני שהשכל מקביל שאין לעשות מה שהם היו עושים מה שזכרה ש"ל במ"ט
 מי שפרע דאם כן לא הדר מוכר ולא לוקח מפני שחד מי שפרע וזמנא שלא תקנו
 כלל נסרפו חטי"ך וכו' יש לתרץ לב' הפירושים בין לפי' הרה"ה שאמרנו למעלה
 בין לפירוש ה"ר מתתיה דאם נסרפו לוקח לא מצי הדר ואולי"ן כתב תועלת דמוכר
 ואם כן לא הדר ביה מוכר משום שפרע לא נתקן לנדיקים ולא לבינוניים שהרי
 הם הקים על ממון חבריהם ולא נתקן אלא לרשעים ואם כן איכ"ן לא יחישו למי
 שפרע והדר שכונתו איב' אלא לתקנת נסרפו ואח"כ שנתן נסרפו אמרי' מי שפרע
 שמה יחזור בתשובה ואמנם לפירוש הד"ס גם כן מוכר מצי הדר בזה האופן
 ואמנם בלוקח דמצי הדר אחר שנסרפו ואם אנו מוקדין לו מי שפרע ולא הדר
 ואם כן נמצא זה מפקיד מעותיו האמת שהיטר אנו עושים בזה שכיון שהמוכר
 היה יודע שהלוקח היה יכול לחזור ועם כל זה לא הניל החיטים ונסרפו איגלאי
 מילתא שהיה כאונק גמור ולא מצי טרח ואם כן ראוי הוא שלא יפקיד המוכר
 מעותיו ושיקבל מי שפרע הלוקח אולי יפקידם הוא ולא יפקידם המוכר טכ"ך נרא'
 שהשכל מקביל כשיפקדו בעבור הלוקח מ"ט מכל מקום כך הלכה וכד' שקשה
 לפרש' שאמר אה' כך אבל שזה הלשון יורה שעכ"ל לא היינו מדברים בזה הענין
 ר"ל שכלל במקום הכה הוא כמו דאי כמו אבל אשמים אכחנו ואם כן יאמר מכל

מקום שפורענות עתידה לבא עליו כן הלכה ומהו הפורענות שבראי אמרו
וכו' אין רוח חכמים נוחה הימנו פרטי אין נחת רוח וכו' אין דעתן נחל עליהן
הימנו על ידו פרטי בתחלה פירו הענין ונשמר שלא יאמר שהא"ס הוא הפעול
ונאמר אין רוח חכמים שמחה עמו ואין מקרבין לו וכו' טזה פשיטא הוא שאין
מקרבין לו אבל אינם עובדים גם כן ואם כן אינו מבינה כלל לז"ל שגמות הרבה
הוא שאין דעתן נוחה עליהן ר"ל שלכם בל עמם כמעשיו של זה ובתחלה פיר רש"י
הענין ואחר כך הלשון ואמר רבא אבו אין לנו אלא רוח חכמים נחה הימנו וכו'
מה שהנודך רבא לומר כן הוא שלא באמר שכיון שאמרו ממי שאינו עומד בדבורו
אם כן נראה שאין הפרש בין דברים ומעות לדברים לחודיהו ונראה שהייתי
אומר שכיון שנתן המעות לא חלל דברו אלא המעות משכון בעבור דברו ואם כן
היית' אומר שאעפ"י שאמר והנשאל והנותן בדברים וכו' והחזור בו אין רוח חכמים
נוחה הימנו וכו' שהיה זה נוסף על מי שפרע לז"ל רבא אבו אין לנו וכו' אמ רבא
קרא ומתניתא מסייעא ליה וכו' אמ' רב חקדא כגון שמיחד לו כלי בהלואה עושה
וכו' ואלו תשומת יד וכו' ז"ל דאדרבה מכאן נר' דמעות קונות וזה שבדעתו
שהפקוק מדבר בכלל בלא משיכה: אם היה טזה אינו נקבה במעות למה עושה
שכועה אם יחד או לא יחד אפי' נשבע שיחד לא יהי' כיון דלא משך לא במה
דמעות קונות ואין לומר שהשכועה היא בהלואה עצמה כמו שפרטי וז"ל שהייתי
אומר דמאי דמיית קרא בשכועה וזה שכיון אינו אלא כשיש משיכה כמו שהוא
תירץ בקמון הכ"ע וכו' ואם לא היה לנו ראיה לכלי לזהאמר בראי הוא
קייעתא לרבי לוי דכיון דשייכא לתשומת יד יורה שפירוט הפסק הוא שמה
שאמר כפקדון בגול בעושה בתשומת יד וכו' הוא כשמשך אבל כשלא משך לאקבי
ולזהו ענין זה שהיה לתשומת יד ויש לך לידע הקדמה אחת שאין קרבן שבועה
אלא בהשבון קרן וחומש ואשם ואין קרן וחומש ואשם אם לא בקרבן דכלהו
בחדא מחתא מחתינהו קרא ונראה לי שיש להקשות בואת ההלכה קושו' הא'
למה הכינא רבא פירוט רב חקדא בעושה וכו' לימא דמאי דשייכא הוא שיוכן
ועוד דכפכא למה לא הקשה ולעעמך עשק כמי אמאי קנה ועוד שס"ל להקשות
א"ה תשומת יד נמי בהרא וכו' קודם א"ה היינו פקדון עד שלואת הקושיא פרטי
שאין זה דרך א"ה ואמ' א"ה דאיהדריה קרא וכו' וע"ל שהיה לו להקשות בתחלה
ותשומת יד לא איהדריה קרא אבו ויש להשיב שרבא היה לו הקדמה אחת והוא
מה שאמר אחר כך בהדיא מהא וכו' שנראה ששכאמר עשק לכדו דקר הכרח
הוא שנאמר דמאי דפקדון וכו' וכמשיכה אבל אי איהדריה קרא לתשומת יד
הא' דאף בלא משיכה וזה מפני שלא יהיו נגררים אחר פקדון כיון דהו' תרי
ולזה הביא רב חקדא בעושה לכאך דעשק דאיהדריה קרא בוראי הוא כמשיכה
וכיון דשייכא לתשומת יד בהכרח הוא שבה להורות שבלא משיכת לא קנה
עושה וכו' ולא היא ואמנם רב פכא ראה וידע הכרח רבא לומר שראי עושה הוא
כמשיכה

במשיכה וזוה לא רצה להקשות ולטעמוך אבל אמר ודילמא מעושקמי אהדריה
 ולפחות לכל מה שתאמר יהיו שוים והרויח בזה עוד דהוא קיימתא לפ ד' יוחנן
 וזוה הקשה לו ותשומת יד לא אהדריה קרא שזה עדיפא טפי משום דכבר היה
 יודע דכל דבר רכוי אינו אלא מעין מאי דכתיב ומה שהקשה מיד אה כפקיד הוא
 ודאי הוצעה להקשות וכו' אהדרא וזה שאם היה מקשה מיד אה אהדרא הוא קומת
 מדידיה אדידיה סבכר הקשה דמעושק אהדריה לזא אה היינו פקדון וכיון
 שהשיבו לו תרי גווי פקדון שנראה דאע"ד דמזי יליף מפקדון עביד לחלוק מעט
 טרח וכתב ליה קרא אם כן תשומת יד נמי אף אם בכל לומ אהדריה מעשק עבד
 לחלוק מטעונה דריה וכו' כגון שיחד לו כלי וכו' פרטי' זל וכו' וקשה וכו' זל אם
 תבעו מל זה וכפר בה חייב הכתו שבועה שאין חלוק בין כלי בלא משיכה להלוואה
 גריד וכו' הוא בפרת דברי בעלמא ועד זל וכו' לשכש בזה הלשון שכונת הר"מ לומ
 במ"ד דלעילם קרבן שבועה חייב שאף כלי בלא משיכה חייב קרבן שבועה
 וזה שאין קרבן שבועה בלא השכון דקרבן וחומש וכו' ועד דכיון דהכלי אינו קונה
 הוה ליה הלוואה גרידתא וזה דמוכח מהכא דמעית אינס קונות הכונה שכשלמא
 לפרטי' אף אם יהיה זה דוחק גדול אי אפשר לנו לפרש דבר אחר משום דמלוה
 גרידת אינו בחיוב קרבן שבועה אבל לדעת הר"מ דמזי לאוקומה בהלוואה גרידתא
 ולמאי דלא אוקמה דוחק עצמו לפרש שני פירושים שהם דחוקים קשה לו שהרי
 יש דוחק אחר גדול עד שיהי ניחא ליה לאוקומיה לרב חקדא בהלוואה גרידתא
 לזא אמר ליה וכו' אי נמי הכי קאמר רב פפא ודילמא מעושק וכו' שרב פפא עצמו
 הקשה זאת הקשיא ה"ד רתן נתנן לבלן מעל ואמר רב וכו' מה ששאר הר"מ בזה
 הדבור לדעת רכיוו הוא שלא נאמר שיה שמביא בגמרא והא תניא כהנה לקפר
 מעל הוא כרי לה כריח דבריתא דכאן איירי בישראל וזה שכוין ספסר איירי
 בגוי על כרחיך בלן איירי בישראל והינו טעמא דלא מוקי לה בגוי והר"מ קתרי
 זה כשאמר הכי גרסי דתנן ומתניתין היא ולית לן למימר שהם שני בריתות ומכח
 קתירתן היו מכריחים לומר דבכלן ישראל איירי אבל מתניתין היא וימנה גופא
 מויתי קייעתא והינו טעמא וכו' והינו קייעתיה ד"ל דאי לאן בישראל איירי מזי למי
 דר' יוחנן אתיא כרב ובגוי איירי ודוקא כלן ואיפכא דר' לומייהו עכש' ר' יוחנן קבר
 לאודוקא והא דאקשינן ספר ומוקי לה בגוי לאו למימרא דהיא לאתתיי קייעתא
 מהקברא כמו שאמרנו אבל הוא תירוני דרבא לר' זכו והנרא ליה בזה הדבור הוא
 שכונת הר"מ להריח דהלכה כר' יוחנן כיון דרב נחמין אמר כותיה ואמנם כך היה
 נראה מפשטיה דגמרא איפכא דר' יוחנן בשאמר אלא לאו ש"כאן בספר גוי וכו'
 ש"מ ואמנם לתת מציאות לר' יוחנן נראה דאי אפשר אם לא בשנאמר בכלן גוי
 איירי שמש' דוקא נראה בהכרח הוא כיון שאמר התם במשנה כיון דאמר ליה
 הככם במרחץ ורחץ ואמנם נראה דאין לו מציאות לאוקומי כלן ולא משנה ובריתא
 אחרת ולא קיטן וכו' בגוי כיון דעל הרוב בישראל נאמרו הדינים ומאי דמי קי להא

83

דבפר בגוי הוא מכח סתירת ברייתא וגם שלטון הברייתא יורה על זה שאמר
 ככל בעלי אומניות שהיו בישראל ואם כן מעל דבפר הוא בגוי בהכרח וזוהי הפי'
 נשמר הר"ם בתחלה ואמר דאינה ברייתא ושאיין בה לשון כלל אלא נתנה לכלן
 מעל ושיש לנו לומר דהקיימתא היא מואמר רב ולא מלטון דמתניתין כיון דאל'
 הכנס ורחוץ שאם כן אל' לו לרבי יוחנן לומר לאו דיקא ולאוקימו מתניתין כותיה
 ולא ה"ו וכו' ומאנס אפטר היה לאוקימו מתניתין בגוי אם לא משום דריש' דמתני'
 איירי בישראל. והיינו קייעתיה דמשמע ליה מתניתין וכדרכ ולא שנאמר
 דהקיימתא היה בלא רב סלרכי יוחנן לא משמע ליה כן והא דאקשינן ספר ומוקי
 לה בגוי כראה שמקיך בגמרא איפכא דלא כרבי יוחנן אינו כן שאינו מקנהא
 דגמרא אלא תירוניה דרבא והא דקשה לפירוש בטיטון למה לא אוקמה ר"ב בגוי
 כיון שלדעת הר"ם אפטר לאוקומיה בגוי אם לא מפני דרישא דמתניתין איירי
 בישראל בשלמא לכ"א כיחא לזא שאף כאן לא מני לאוקמה בגוי משום דבישראל
 היא שניה המשכה הואת. וכת קפות מתו זים וכו' אף אם לא יכריחו דע"כ לא
 מני לאוקמה בגוי משום דפירוש טיטון ע"כ כולל גם כן מוכר. תבואה וזוהי הגד
 כבר הוא מני לאוקומה בגוי אבל מה שיט' להם לומר הוא דמדלא נקט וכו'.
 איתמר אכ"י אמר אודועי מודועי ליה. והא דדריש' ונשיא בעמך לא תאור.
 מה שיש לומר שחכמים תקנו גורתם כמה שהתנה לה בטלה גורתם ואם כן אין
 ראיה מנשיא לכל העם. תירונו בתוספות דנפקא לן מו' פסקוס סהס כחדא
 אלהים לא תקלל ונשיא בעמך לא תאור. לא תקלל חרש ו"ל גם כן למה הביא
 בגמרא זה ה"ל לאיתויי לא תקלל חרש שהוא מורה יותר אדעי מודעי ליה אבל
 י"ל שאמר כן מפני שני דברים הא' דאשמעינן דאפי' נאמר לדעת אכ"י בעושה
 מעשה עמך עכ"ל נפקא מזה הפסוק אודעי מודעי ליה וזה דק"ל דא כו' נקרא אינו
 עושה מעשה עמך בעבור שיחוד בדבורו ומאנס רבא אשמעינן מפסוק שארית
 ישראל וכו' ועוד מפני דבר אחד אמ' כן לאשמעינן שלא יעלה על דעתו שהתק'
 היתה לרשעים שאנו מפחדים שמא יאמר לנו נשרפו חיטוך בעלייה אבל לתכם
 ונשיא לא שייך בתקנת מי שפרע לזה אמר ונשיא בעמך כפי' יהיה נשיא. וזש
 מנא אמינא ליה דאפילו שיהיה גברא רבא ש יך בתקנה הואת דרבי חייא בר
 יוחנן וכו' ל"מ מה שהקשו בתוספות דקרי ליה מאי קארי ליה איך לא ראה אכ"י זה
 ותירונו דעלה בדעתו של רבי חייא שהם בעלי דינין לא ייחמו לקללו. ו"ל באופן
 אחר דהוה סבר רבי חייא דבחסם כמותו ליכא מי שפרע כמו שאמרנו. והודיע
 לו ר' יוחנן דאיכא מי שפרע אפילו בגברא רבא. דאיתמר ערבון רב אמר כנגדו
 הוא קונה. ר' יוחנן אמ' כנגד כלו' פרש"י ז"ל אם מכירת קרקע היה קונה כנגדו וכו'
 ו"ל דאם כן כשהקשו בגמרא לרב ממה שאמר רשב"ג אבל מכר לו בית או שדה
 באלף וזו נתנו לו מהם חמש מאות וזו קנה ממה שראה שערבון קונה כנגד כלו
 בהכרח הוא שמקשה לו בין למה שאמר בענין קרקע בין למה שאמר כמטלטלי

לענין

לך עליו כיון שלא חלק עליו ר' יהודה : שזהו שאמר הרמב"ם והוא יודע : ולזה הכריח
 מסדר התוספתא בין משכן לבית וכו' : ומה שכתב שם שהרי חלק עליו רבי
 יהודה ואמר היאך זה וכו' בדבר שאינו מל' לא תקשי לך שזהו מפני שלא חז' ולא
 לך עליו וזו הויה יודע וכו' : ונראה לתת טעם לזה שבא קונה משכון מטלטלין וכו'
 כדר' יצחק : ובהכי שייכא שמעתתא דפסחים וכו' : ומיהו קשה למאן דקבר בהא
 דר' יצחק לא אמר' במשכנו בשעת הלואתו לא שלא בשעת הלואתו : וזה שכתבנו
 בשעת הלואתו הוא אסמכתא גמורה שאינו כותן לו המשכון אלא מפני שילוי' לו
 המעות אבל לא אדעתא שימחול לו המשכון : אבל כשנתן לו המשכון שלא בשעת
 הלואתו יורה שרונה בקיומו של תנאי זה ואם כן אין לנו סיוע מדר' יצחק לא הטעם
 הוא וכו' : כתב רבינו הגדול ז"ל בהלכות דברים ומשכון לא קאי באכל אמרו וגמרו
 לה מדאמרינן בקדושין פוקא קמא רב הונא זבין אמתתא בפריטי ולא נתנו לו מיד
 הפרוטות ואמר הלוקח הרי לך נכבא ארונה לומר כלי כסף על מה שאני חייב לך
 אתה לקמיה דר' פלוני אמר ליה פריטי אין כאן נכבא אין כאן וז"ל שאין לו לזוכר
 דשות לעכב בידו נכבא וללקחו במשכון מפני שכיון שאמר לו הרי לך נכבא על מה
 שאני חייב לך הרי עדין לא חייב לו כלום כיון שלא נתן לו הפרוטות מיד בידו כיון
 שהאמה נקל בכסף ואם כן עדין לא נתחייב לו כלום לא חל חייב כלל על נכבא
 לשיעכב בידו המוכרה : וזה הדין שמהו וכו' : לימא כתבאי המלוה את חברו
 על המשכון וכנסקה השמטה אעפ"י שאין משכנו וכו' : הדמיון בזה עם הערבון
 דאפליגי בו רב יוחנן הוא כדרך שאמר ה"ם שמי שאומר דאדם מטל' הערבון על
 מה שזהו יתיר מהערבון גבי משכון וכו' : ואמנם מה שכתבנו לו שז"ל הוא
 שזהו דבר זר מאד מה שאמר רשב"א אעפ"י שאין משכנו שיה' אלא על חובו אינו
 משמע ואין יקח המלוה משכון שיה' אלף : וזו באלפים כיון שאם יאבד המשכון
 אין לו על הלואה כלום כדאמרינן אבד קתא דמגלה אבד אלפא זוי אליבא דחד
 תבא ואין לנו עושים שמי הפכים שאינו משמע מזד אחד ומזד אחר פלגא דלא
 נקט עליה משכון יתבענו מיד הלואה : ויש להשיב כמה שאמרו כליו של ב"ה אין
 בהם אונאה וזה מפני שיש ב"ה שמחשיב כלי אחד יותר מסווי כמה פעמים :
 ואם כן ג"כ כדון שלפננו מה שלקח זה המלוה משכון שיה' אלף באלפים הוא מפני
 שז"ל ב"ה הלואה אני מחשיב כלי זה ביותר ממה שזהו ולזה קבל המשכון על כליו
 ולא יתבענו כלל מפני שהוא חביב עליו הכלי והוא יפרע ויפטר משכנו : לרבי
 יוחנן ודאי תנאי היא : אמר הרב שהרכה פעמים בא זה בגמרא שנסאר הדוחק
 ואינו אמר הלכה בפלוני מפני שאינו מכוון בדברי התנא : כגרכת רש"י ליבא
 ודקאמרת למאי דתפיק ליה וכו' ול"ז מכלל קושיא היא : מה ר"ל הין גרק והלא
 הין ככלל איפה היא וכו' : אין לומר דנקט איפה גדולה ואתה לאשמעינן דאפילו
 כמדה קטנה מפני שידוע הוא שכן וכך מדות הן הוא עולה לאיפה כמו שפרש"י
 ואם כן אם הין אינו כדקא חף האיפה אינה כדקא שלא ידבר אחד כפה ואחד

בלב

87

בלב וכו' ואין לומר דמכס' אס' אחר דאמר הדבור חזר ממנו טהבונה הוא כמו
 ספרט' בשעת שאומר הן יהיה עתה בלחות הן גמור שלא יחסב דבר אחר של
 לאו בלחות עתה בלב' ומי אמר רבי יוחנן הכי והא אמר רבי יוחנן האומ' לחכרו
 מתנה אני כותן לך וכו' אל איך ס' למקשה לאשמעינן מזה המחמר דדברי איך
 בהם משום מחקרי אמנה דאס' בן למה ליה לרבי יוחנן למנקט דיניה במתנה
 לחודא לימא דברים איך בהם מחקר אמנה וי' דס' דנקט מתנה דאשמעינן
 חדוש גדול דאעג דאמר לתת מתנה לעני אחד ופד' חאלא מני הדר כיה קמל
 אמר רב פפא מודה רבי יוחנן במתנה מועטת וכו' יל' דלא שייך בכאן לטון מודה
 דלטון מוד' יורה לבר פלוגתיה והכא אדרבא הוא ותירץ הרב דה' דמקשה בתרי
 אמוראי נינהו אליבא דרבי יוחנן הוו מתרבי ליה ושהיכו לו דאיכו בן דאפילו
 דכה בר כר חנא דהוב' בעל זה המחמר שלרבי דשמעי' מיניה דלרבי יוחנן דברי
 איך בהם משום מחקרי אמנה ה' ענמו מודה דלרבי יוחנן מודה במתנה מועטת
 דמכא רעתיא דליתיה משום מחקרי אמנה ול' דשייך טפי לטון מודה בזה
 האופן דעכ' ס' כמה שאמר רבי יוחנן דברים יש בהם משום מחקרי אמנה הוא
 כולל אפילו מתנה מרובה ולזה אמר רבי יוחנן שהמחמר שאמרנו אינו כולל חלל
 למתנה מועטת ובמתנה מרובה מדה לבר פלוגתי' ה' בע' שנטלו ממנו וחזר מעקיו
 חללו וכו' יל' דאכפ' שייך טפי הנמ' כיון דלית ליה לדחוקי מחמר ד' יוחנן כשיאמר
 איפכא של ה' וסלה טיב דס' למקשה דלא ניחא לן לאוקמיה מומר' בשמכל
 לחזור בהקלט אס' משום דבר קל של מחקר אמנה ולא יחס' לאכילת טבל ולזה
 ה' בע' וכו' ונראה לי מה שהקשו בתוספות דהל' לאקשווי בשאמר ה' בע' מה
 למימרא ותרו דעדיפא מינה אקשינן ועוד דחו תירוץ אחר שהיה נראה להטיב
 והוא שנאמר דאשמעינן דאעג שאינו מוקף רובה לומר שאינו מחובר עם הקטע
 האחרת שמוציא ממנו המעטר עכ' דרשאי וכו' כמה שאמרנו דפשיטא דיכול
 לעשותכן ויל' לזאת הקושיא בענין אחר דאשמעינן דאעג שהוא מוכן כשהוא כיד
 ישראל לשיבא כח' או לני אחר ויטלנו עכ' דשאי וכו' ההוא גברא דיהב זיו
 אשומשי איקור וכו' אמרו ליה רבנן לרבה לקביל עליה מי ספרע פרת' והא בעי
 לקבולי עליה מי ספרע ודילמא לא היה מקבל ואסתכח דרודיה הוו זוני'
 ומפרקינן איך הכי כמי או ישלם השומשמינן או יקבל מי ספרע' ומשמע
 מכירוסו דהוה ליה לקבולי עליו מי ספרע קודם שיגבחו אחר דאיקור
 או למעט קודם שיפסקו רבא הדין וה' ת' שהטיב ח' שמוקבל עתה שהרי אינו
 רומה דקודם שיגבחו אולי לא היו מקבל מי ספרע משום יקרא שהוא דבר מועט
 אבל אחר שגבחו ודאי מקבל עליה מי ספרע דאיכא פס' דאגדליה' ויש לדקוק
 ולומר ח' הנסכבר אמרתי להם בחלה שיקבל מי ספרע או ישלם השומשמיס' הדס
 ההוא גברא וכו' אסיקנא כהאי מעשה וכו' והסקימו וכו' דרב פפא ורבינא למפלג
 ארינא דלישנא קמא חתו ואס' תאמר מאן לימא לן זה הרי לא אמרו בן חלל
 להודיענו

להודיענו איך הוה עובדא - זל שאם כן רבינא דהוה מקדר גמרא לא ה"ל לכתוב
 זאת ה עובדא קמ' כיון דלא כך הוה עובדא אבל ממה שכתבוהו נראה שהביאנוהו
 למיגלג עליה - ובתוספות ראיתי במסכת עירובין שהם סבורים להוכיחו וכו'
 מדאמרינן לעיל וכו' כדאמרן בפ' המפקיד בענין השלחני שהפקידו אנלו ממין
 מותרים רובה לומר שלא היו נזורים ככים ופליגי התם דכ נחמן ורב הונא דרב
 הונא אמר דאי נאכפו לשלחני אתניכו ורב נחמן אמר למפקיד נאכפו ולא
 לשלחני ותקשינן התם לרב הונא ואי אמרת אפילו נאכפו מאי איתא הונא כי לא
 הוניה מימי' ושמעו מאחן תוספות לראיה שהביאו ממעולה בקפר - אי כ' קא
 דעתך מוכר מותר להשתמש בהן - ואמנם מפני שקשה שאם נאמר כרב הונא
 דאכי נאכפו נמי אם כן קשה לן במעולה דקפר וגם בשומשמי דאמרינן דאין מוכר
 רשאי להשתמש בהן לזא הרמ' שהם זל סבורים דהתם בשלחני מותר להשתמש
 בהן והוי שומ' שכר אבל נאכפו לא ודלא כרב הונא אלא כרב נחמן דאמר נאכפו לא
 ולי נר' כדברי הגאון דודאי בתורת דמי' וכו' קנה מפני שק' להרמ' אי ס' ל' כר' כמ' ש'
 ומה חזרו - הנה יראה מקברתו שאינו חושב טום ריוח בין היום ובין לעולם ומשום
 הכי חזרו - הנה איך שיהיה נאמר לדברי הכל השרש הראשון רפחות משתות הוא
 חביב מלמעלה משתות אפי' יהיה ומנס שיה כל שכן אם לא יהיה ומנס שיה ויהיה
 זמן קצר למטה משתות מלמעלה משתות שבוה פשיט' - והנה יתבאר גם כן השרש
 הג' שהנה בקיום המקח יהיה בזה שמחה שהרי כששמחו בכאן לא היה אלא מזד
 זה - ויתבאר גם כן לדעת התוספות' הישנים דבין כל היום ובין לעולם הנאה פורתא
 הוא - וכערך בין כדאי שיראה לכל היום ואם זאת היא סברת רש"י אם כן הוא מה
 שאמרנו לסברת בזה היכוד וזה מכוונך ביותר להלן - והנה כפי סבר' בעל המאור
 הוא מעט זה הריוח מהכל כפי מה שאמרתי שאמר שאינו חשוב לטום דבר - לא
 בשמחה ולא בחורה כפי מה שאמרתי ואמרינן אחר כך בגמרא מי סברת פחת
 משלים וכו' - הנה יראה שמה שאמר מי סברת שהנה הוא סברה דחוקה הביאו
 לזה מזד הכלל המדע בגמרא שכל עוד שאפשר למעט המחלוקת בין התנאים
 נמעט ומהו הנד אמר הנה לסברתך אתה מרבה בהם המחלוקת - בשאמה אומר
 שהם חולקים משלים ולמטה ועד שת ישתות בכלל שהוא מה שעשו רבנן אונאה
 ובטול מקח ר' טרפין הוא מוכרית מקנה אל קנה ועשה הכל מחילה - והנה בזה יש
 התחלת תגדול ביניהם - ומה הנד בעל הגמרא חשב שטות דר' טרפין בלמעלה
 משתות - ולא היה בכאן מחלוקת הם לא בלמעלה משתות אם הוא בטול מקח או
 לא - ועל זה הקשה ח"ה במאי שמחו - פי' הנה אין בכאן שמחה שיהיה להם ריוח
 בכל הדדים שאמרנו שהוא בכאן לא היה התועלת נמשך להם מר' טרפין אלא
 שמה שרבינן אומרים שהוא בטול מקח עשה היא אונאה וקנה אם הזמן הוא שיה
 לטניהם אין בכאן שמחה כלל אבל אדרבה יש בכאן הפקר להם בדברי התוספות
 שהם סבורי' דכחא להו לתגרי לוד' להיות בעלי בחירה שיוכלו לחזור כמו שפירש'

אבל

אכל רמי' אינו קובר כך שהנה בזה אין להם לא ריוח ולא הפקר מאחר שהם לעול
מתאנים * והנה אמר תפשו וכו' * והנה בכאן יש בניו השמחה והחזרה על מה
שאמרו שהנה שמחו מעיקרא כשאמרו להם אונאה והיו סבורים דבכדי שיראה
שמחו ביותר משתת שקצר להם הזמן וכו' יש שמחה לכולי עלמא וכי אמר להו
כל היום חזרו לפי שהיו מפקידין בשמות עזמה דלרבנן בכדי שיראה להו טרפון כל
היום * ועם היות שלמעלה משתות חביב להם משתות כפי מה שפירשו וביקורא
שאם לא יהיה בכאן הבדל כזמן אלא בין ביום ובין לעולם הנאה פורתא היא ומעט
תועלת הוא שהיה להם מזדא יהיה שקול מזה והנה על זה היקוד אמרינן בכאן
חזרו כדפרש' זל שפירט שהנה החזרה בכאן היה מזדא שבין לעולם ובין כל היום
הנאה פורתא וכו' ועד דאונאת יתר משתות לא טכיה וכו' והנה יראה שרש' לא
עשה בכאן עקר מבטול מקח לא טכיה כמו שעשה להלן במה שהשיבו בגמר לזה
הדעת בטול המקח טכיה והנה מזדא דלא טכיה אמרינן חזרה * ועם היות שרש'
להלן צורף עס לא טכיה אפי' אם יקרה והדי נתן לו שעות עבד' אינו דומה לכאן
שהעקר הוא מה שאמר בכאן חדא דבין כל היום ובין לעולם הנאה פורתא היא
הנה עשה זה טעם מקפיד כפני עזמו * ולטעם דלא טכיה צורף עמו וקא מפקיד
להו בשתת עזמה שהנה זה הטעם מקפיד כפני עזמו והנה נראה שזוהר בזה לפי
שעבשו או אפי' שזאמר שאנו קומינן על טעמא דלא טכיה מכל * וכל שהנה לפי
זה כשהקשו בגמר * על זה ואמרו בקוף שמעתי' אז הכט' ל מקח לרבנן לעולם חזר
אמאי חזרו הר' הוא מקשה על קבת החזרה שאנו אמרים עכשו ואם בן כשהשיבו
לו בטול מקח לא טכיה * הר' על זה הוא מקשה * אלא בהכרח הוא שנאמ' שקבת
החזרה שאנו אמרי' עכשו הוא מזדא שבין לעולם ובין כל היום איבא הנאה פורתא
ועל זה המקשה הקשה למטה ואמר והרי הנאה פורתא יש בין כל היום ובין לעולם
ואמאי חזרו ולפיכך השיבו לו אז ואמרו בטול מקח לא טכיה כלומר העקר הוא
מזדא דלא טכיה והנה רש' צורף בכאן ואמר וכי מקרי והוי משום שזה הטעם לבד
הוא מקפיד ושיהיה לא טכיה כלל שנאמר במאי שמחו * ועוד יש הכרח שהכריחו
לרש' לפרש בן בכאן לא הוי בטול מקח עקר הטעם דאם בן כי אמרינן ומהדרינן
דשתות עזמה למטה וחזרו לרבוי חכמים טעם היות שהם מרויחים יותר עס דבי
טרפון ובשתות עזמה עכו' יש להם פקידא כיותר משתות ככברת דטרפון וכו' *
והרי לפי זאת האוקמתא כתבאר היקוד שאמרתי דלמעלה משתות חביב לתגרי
לוד משתות עזמה הי'אך אמרינן עכשו דשתות לא טכיה * לכך פרש' זל דהשת' לא
אמרינן זה לעקר טעמא אלא עקר הטעם הוא כמו שפי' אבל על כל פנים עמה יש
לנו ככרא דלמעלה משתות אם יהיה להם ריוח ניכ' ככברת מי שהיה יהיה חביב
להם יותר משתות עזמו כפי היקוד שאמרתי * אבל אם לא יהיה בכאן ריח ניכר
יהיה מזדא דלא טכיה אז מטעם אחר או חביב להם שנית מלמעלה משתות הנאה
כפי זה אין סתירה בגמרא בשפעם א' שנית חביב ופעם אחר נאמר יותר משתות

כביד שהם להולך אל מקום זה * וכבר ראיתי בעל המאור שפירש במאי דאמרינן
 בטול מקח לא שכיח שנאמר בזה הלשון כלומר לא שכיח שמתנה שהוא רונה בזה
 שבעול מקח למעלה משתות שכיח * ודי לתת מקום למאי דאמרינן עכשו שחזרו
 לרבנן משום ריחו דלמעלה משתות שנרא דשכיח אבל שימנא בכאן החלוק שיט
 בין רטרפון לרבנן שיהיה בטול מקח לרבנן ולא לרטרפון שזה יהיה כשכבר עבר
 כל היום דבר הוא דלא שכיח * והנה רש"י כפי פירושו שפירש בגמרא יש בכאן ב'
 אוקמתא אוקמתא ראשונה שהיו קותרים שעתה בלמעלה ואוקמתא שניה
 דהשתת כלמטה * ואמרו בת קפות שהכריחו לפרט זה מזה מה שיראה בגמרא
 הבעיא שאנו שוללים מקח לרבנן אם הוא לעולם או בכדי שיראה שהנה אמרו
 בתוקפות שאם לא יהיה בכאן אלא אוקמתא אחת שהשתות הוא כלמטה משתות
 הנה אין מקום לזאת הבעיא שהרי כבר פירשנו שבין שיהיה בטול מקח לעולם או
 בכדי שיראה יש מקום לפ' שמחה וחזרה לכל בא רש"י ותפס לזוה הדרך שהנה לפי
 כשאמרנו שהשתות הוא למטה לא נתבאר עדין למעלה משתת אם הוא לעולם או
 בכדי שיראה * והנה יראה שיש בזה דוחק שהרי יראה שיש בוואר הוא ע"כ הוכיח
 דאוקמתא דגמרא שאמרו בשתת הוא כלמטה משתות זוהי שהיא מוכיח שהיה
 פכרת רב נחמן כבעול מקח בכדי שיראה שאם יהיה לעולם אין בכאן חזרה וכן
 יראה מדברי רש"י אפי' שבגמרא לא פירשו זה כפי הריהא כאלו פירשו ע"כ מה
 שאמרו בת קפות דרש"י פירש הבעיא לפי האוקמתא האחרונה אלא שנידק בזה
 כשהשיבו בגמרא ח"י ואמרו אלא רנה לפשוט ופי' האוקמתא ה' * והנה כבר אמרו
 בתוקפות שזה דוחק גדול * ולפי' היה נראה לומר דלקברת רש"י מה ששאל בגמרא
 איבעיא להו אינו שואל מזה מה שראה בכאן תרי אוקמתות שא' מהם כשהשתות
 הוא למטה והאחר כשהשתות הוא למעלה רצו לפשוט לענין הלבחא איזה מהם
 באמר שאם יהיה בא קמתא האחרונה הנה תפשוט כדרבנן דבכדי שיראה * ואם
 יהיה באוקמת' ראשונה תפשוט לעולם * והנה למי ששאל היה נראה שואת האוקמ'
 הראשונה יש להיות מקום מן הראשונה לפי שכוה לא אמרינן דפליגי רטרפון ורבנן
 בתרי גויכי אבל כחדא גוונא * אבל לאוקמתא השני' פליגי בתרי בשתת ולמעלה
 משתות וזה דוחק כמו שפירשתי * ומה הנד השיבו לו בגמרא מי סברת בשתת
 למעלה משתות כמו שהקשו בתוקפות דלפרט' ה' לל כן שהנה האוקמת' הראשונה
 היא יותר מרווחת * ומה שהשיבו עכשו הוא דאומר לא תפשוט מהא שאני אומר
 לך שהשתות היה כלמטה * ולפי' זה אין כאן מקום לומר מי סברת * והנה מזה כל
 זה בעל הגמ' לא היה יודע אינו מלא האוקמתות לענין דיבא' הוא כוחר לו ולפיכך
 שאל בעטול מקח מה דינו שמוה יתבאר זה * ולפיכך השיבו לו כפי האוקמתא
 הראשונה שבכאן היא הבעיא ואמרו לו ואם כן בטול מקח לרבנן בכדי שיראה
 לפי האוקמתא השניה כיחא * אלא בטול מקח לעולם חזר כי האוקמת' הראשונה
 שזאת היא אוקמתא מרווחת כפי מה שפרט' שלא באמר שהשתות הוא כלמטה

משתות

משתת' שזהו שמיא רחוקה * אם כן תקשי לך ומאי חזרו שמה שאמרתי למעלה
 דשמחו וחזרו רבין כל היום ובינ לעולם אין הפרש אין טעם זה מהפיק כמו שפי'
 ומפיקי בטול מקח לא שכיח כפימה שפירשתי באומרם לעולם יש מקום לאוקמתא
 הראשונה על זה היקוד * והנה לפירוש התוספות שפירשו בתחלת הסוגי דק"ד
 מעקרא בטול מקח לא שכיח * ומהו הדד לרבין בין שיהיה בטול מקח בכרי
 שיראה או שיהיה לעולם לא חיפשטא זה בכני על כפרתם שזאת הבעיא היתה
 מאחרת לבעיא ששאלו * בגמרא בטול מקח בכרי שיראה או לעולם * שהנה
 מאחר שהשיבו על הבעיא והיא בטול מקח לא שכיח שאלו בגמרא בפחות מה
 דינו והדמה שאמרו הם בסוף שזאת הבעיא היא כנויה על זאת הבעיא ומה שלא
 הקדימו וכו' שרנו בזה טעם היות שככית המדרש היתה קודמת בקדור הנמרא
 רנו להקדים פחות משתות ליתר משתות :

האונאה ד' כסף מכו' ד' כסף משתות למקח פרש"י אם היה מקח בדמי הקלע
 שהם כ"ד בעבור שהיה נראה מפשטיה דמתניתין גסהים אומ' שבשווי
 הקלע שהיה שיה כ"ד ולא קבלו המוכר אלא כ"ד שהיה שתות בזה היה האונאה וזה
 אחת מפכי שבעתין המטבע אין אנו משערין בשתות לא בכל שהוא נקר' אובאה
 כדלמרינן לקמן קלע כמה תהא חקרה וכו' ל' שגרא' שמויתר ליטבא דמתני' דאמר
 האונאה ד' כסף דלא היה ליה למתני אלא האונאה שתות למקח * וז"ל שזה דקרק
 התבא להורותנו בשתות מעות נמי וזהו הכרח מאי לאו דלקמן * ויש לתת ככרא
 נכונה למאן דאמר שתת מעות נמי אע" דנראה דלכאורה אינו כן * וזה שראוי
 להחשיב שתות למאי דחשכי לוקח ומוכר כיון שהוא כותב בזהו חמשה שית' נראה
 שכבר העלו שזאת המקח שיה שתות * ומה שלא נתן גדר ליתר משתות וכחות
 משתות וגם לא נתן דין בהם וגם לא פי' הדין של קיום המקח וחזרת אובא' באונאת
 שתות דהכא מבואר הוא שכיון שאמר האונאה הוא שתות וכידוע הוא מזה דיכס
 על שתות או פחות לית להו דינא דא' ואמכ' גדר להם לא שייך גדר בהו בכל שיתר
 על שתות בין רב בין מעט נקרא יתר על שתות וכמו שקרא סם אונאה ולא אמר
 התבא לחזור כפי' נרא' שהמקח קיים מאי לתני דוכין בין שזה עשרים וכו' כהדוכין
 שזה עשרים וד' בעשרים * מה שיט' לומר למה לא השיב מיד שזה עשרים וד'
 בתמיא הוא משום דפשטיה דמתניתין הוא לימר ד' מעשרים וד' שאינם עליים
 לעשרים ותמיא לעולם והקסו בתוספות. הא אפילו לשמואל כ"ל שתות מקח נמי
 ולדידיה נמי הרי נתאבה מוכר ואין אמר עד מתי מותר להחזיר לא ש"ל דבשלמא
 לשמואל שייך אונאה בזהו חמשה בשיתא ללוקח ובזהו שתא בחמשה למוכר
 ואם כן כשיאמר עד מתי מותר לחזור ללוקח קאי אבל לדעת רב כהנא לפום
 מאי דהשיב לא דוכין ולא השיב שזה עשרים וד' בעשרים ותמיא לא שייך אונאה
 אלא אמוכר ולזא' אלא וכו' תמן הורה רבי טרפון וכו' ז"ל דקארי' לה וכו' והכראה לי
 להשיב שהקשה בזה האופן דאף אם ירחוק ענינו לרחות פשטיה דמתניתין דהוה

ד' מעשרים וד' שמתנאי המקח היה כ'וד והאונאה היתה ד' כשמואל היינו בלישנא
 דמתניתין דתנא לא פי' בכ' לימא עשרים ותמיא או פוה עשרים וד' בכ' אבל
 בלשון רבינו רפון כיון שהיה הוראה כ"ל לומר דכחו בפירוש שלא בטעה דבריו
 וה"ל עשרים ותמיא אבל מכיון שלא פירש כן ופסטיה דלישניה הוא טוה כ' בר'
 וד' ליה בקשה תנוכו ומקנת חבירי הודו לי בזה פרש' בפרק הזהב חומש מלגו
 סומא מלכר הוא בזה האופן חומש מלגו הוא שעל טוה עשרים הוסיף ד' שהוא
 חומש של קנו או חומשא מלכר על ד' רביעי' מוסיף החמישי מן החוק דהוה לעשרי'
 זנו ה' זוי עכ"ל וענין שתות מקח או שתות מעות כדי שיתבאר לך ביותר לומר
 לך שהוא כן שתות מקח הוא בערך השתות שטוה על דרך האמת שיתא ומכרו
 בחמשה אונא שתות מעות הוא שאיכו בערך דוקא עם מה שטוה על דרך האמת
 אלא עם מה שעולה אחר שכבר במכר כגון טוה חמשה בטטה שהעלהו לשתות
 אמר רבא הלכתא פחות משתות נקנה מקרא וכו' תניא כוותיה וכו' ל' כיון דרבא
 הוא רבינתן לפרש' ולפ' הרמ דאלולי שמי שפי' אתיה כר' יהודה הנשיא וכמתניתין
 דאמר מי שהוטל עליו ידו על העליונה ה"ל תניא וכו' בתחלה ואחר כך אמר יאמר
 רבא הלכתא כיון דרבא מרבי נתן שזעזאת ההלכה ואת דרבא לא אתא על
 רבי נתן אלא למפסג בעיני אתא ולא היה בידיה זאת הברייתא כשאמר הלכתא
 ואח"כ אמר תניא כותיה וכו' קיזע על פשיטות הבעיות ואמ' כן קשה לפי התוקפות
 שאמרו ואם תאמר תפשוטו בעין של פחות משתות מוזת הברייתא בפירוש לדעת
 רבי יהודה הנשיא שהריבודאי נאמר שלפי האמ' לפשוטו בעין אתא זה א"ל שהרי
 למעלה כשאמר בעיא דפחות משתות אמר טס ואם תמוא לומר בכרי ש' ראה
 מאי איבא כין שתות לפחות משתות איבא דכלו שתות קנה ויל' מאי ואת'ל שראה
 שמתוך הדוחק אנו אומרים כן והרי משנתין היה דונה לומר תן לי מעות וכו' אלא
 מאי אית לך למימר דהוה כל בכרי נתן דבך הלכה דהכי מתבדר והוא דיינא
 ונחית לעומקא דרינא ולזא להוואי-קד לומר שתות רצה קנה כו' עד שאמ' ואת'ל
 כו' הרי לך ראי' שהייכו יודעים עד עתה ואת הברייתא של רבי יהודה הנשיא
 ועל כבדת רבי יהודה הנשיא בעא ואמר לקבדתו מה נאמר בפחות משתות וכו'
 קשה עתה מה שלא הקדים תניא כותיה גם קשה שהבעיא איבעיא אליבא דרבי
 יהודה הנש' א' ופיקתא דרבא שהוא הפשי' ואת הוה אליבא דרבי נתן גם קשה
 מה שאמר תניא כוותיה והלא רבי נתן דהוה בעל הבריית' נראה פליג עליה ולזה
 יש להשיב שהאמת שבסנדקדק בטוב להרס שאמר פחות משתות מחילה ממעשה
 דורשני וז' סי' ולא פירש בתחלה שתות קנה ומחור אונא ומיילא דפחו' משתות
 מחילה בזה הודיע לנו שאפילו לקבדת יש מי שפירש שהוא כבדת רבי יהוד הנשי'
 שבעין דפחות הוא מחילה ממעשה דורשני וכו' וזה נדקדק מלישנא דרבי יהודה
 הנשיא ואמר וזה בכו' שיראה שהוא אונאה וביטול מקח' ואם כן נראה
 דבפחות משתות מחילה ק' לומי הודיע לנו זה הרקדק רבא כמה שאמר גם כן

כמו

47

כמו רבי יהודה הנשיא וזה כו' וסדרת רבה היא מחילה אם כן גם כן לר' יהודה
ואמנם לא אפשיטא בעינא מיניה משום דלא היא מפורשת בכך עד דאתא רבא
וליה הביא רבא בתחלה ים לעיני כמה שאמר ר' נתן שתית קנה ומחזיר אונאה ופי'
קנה בעל כרחו אם הוא כולל בין ללוקח בין למוכר או לא ומן הראוי שאמר כבר
מהלשון שהוא כולל ואם כן כשאמר וזה וזה בכדי שיראה שהם אבאה בטול מקח
אם כן יכלול גם לנשיאים שהם לוקח ומוכר והוא בכדי שיראה ואם כן פליג רבא
עם רב נחמן דהלכה כמותו כמה שאמר אבל מוכר לעולם חוזר ולבאר זה ים לבאר
דבור הר"מ כמה שאמר אם כן מוכר כמו ללוקח דמי מאי נפקא מינה וקס"ח לן
וכו' שהכונה שבדבור של מעלה הכריח הר"מ איך שתית קנה ומחזיר אונאה בעל
כרחו הפך מי שפירש וזה וזה בכדי שיראה אונאה ובטול מקח לשאמר בהפרת
שפחות משתות ממילא השמע דהיא מחילה שליט משפרש כבר נוכח לומר דגם
פחות משתות איך בה מחילה אלא בכדי שיראה אבל ממעשה דדורשי כיהכרית
גם ליש מי שפירש דפחות משתות היא מחילה וקס"ח לו סע"כ בקנשיא טיש בכאן
דלמאי דק"ק דתגרי לוד שכיח בהו טעותא מאי שמחה ומאי חזרו וכו' בהפרת
יש לנו לתרץ ק"ק דפחות משתות בפחות משתות ובכדי שיראה והרי שאין מחילה
בפחות משתות וזה הדוחק הא בהכרח שדחוק את עצמנו וואמנם עם המסך
דבריו של מעלה ושל הכא שהכל דבר אחד קשה מה שאמרנו בתחלה איך יאמר
רבא שתות קנה בעל כרחו בין ללוקח בין מוכר ורב נחמן אמר איכסא אבל
מוכר לעולם חוזר אינו לעולם משם לא עד דאתרמו ליה וכיבא ואם כן אין הפרש
גדול בינו ובין בכדי שיראה וגם רש"י ז"ל וגם הר"מ הספריי גם זה אמת וכל זה פי'
בנוי על הקדמה שזה וזה בכדי שיראה הוא אונאה ובטול מקח גם שאר פחות
משותות ומחילה ואם כן אם ימצא שיש הפרד בין בטול מקח לאונאה הוא דוחק
שאם כבר פירשנו שכלם שגם בעיני החזרה לזא שלא תחשוב בלוקח מדה פירש
הגאון הא כמו שחשבו בתקופות שאין לו אונאה אבל ים לו בטול מקח אלא אין לו
אונאה ובטול מקח ה"ל ללוקח אבל בהמוכר ים לו אונאה ובטול מקח ועכשו קשה
לך אחר שאתה חומר טיש לכה מוכר אבאה בין בטול מקח בין אבאה אם כן מאי
קושיא מאי לאו הרינו לוקמא בשלקס דהוא פשוטה דמתניתא בין שהוא כולל בין
אונאה בין בטול מקח דשלא מאם לא היה כוללת האונאה לשניהם הייתי אומר
שמה שלא הוקי מתניתא בשלקס הוא מתני שאמר בשם כך לתגרי ואמנם
התגר חזרת באונאה בין בטול מקח בין אונאה ואמנם ככה אינה כוללת ליה
לא תירץ זה אבל לדיך לוקמא בשלקס ים להקשות אם כן היכיתלי תגר
וכו' ואם תאמר על כרחיך ים לך לאוקמא פרטית שהרי אוקמא
בריותא לחוד לזא שאינו כן אלא לבל מיני בחורה ומה שראה טקשה להר"מ
בתחלת דבורו דאיכא שני מיני שמחה אם שבאמר קנה ומחזיר אונאה אם שבאמר
שתית עצמה ויל שכל זה בטול דאלו קיים מקח של קנה ומחזיר אונאה היא סדרת
רבא

דכא הפך מקברתנו ואלו שתות ענמה ליכא שמחה • לזא מאי שמחה איכא וכו' למאי דקסד דתגרי לוד שכיח בהו טעות אף למאי דנאמ' דמוכר לעולם ליב' שמחה וכו' והשיב דלמאי דקסד וכו' איכא שמחה של קיום המקום • פירוט שמעתא דתגרי לוד ראיתי להקדים לפי זאת ההלכה אלו השרשים ומאלו תתבאר ההלכה במלואה • הנה יש בכאן ג' טעורים פחות משתות ושמות ויתר על שת' ויש לעיין בשיהיה בא' מהם שמחה ובאח' פקידא חיויה מהם היה שקול ויתר לתגרי לוד כדו שיתבא מיד באיזה דרך היא השמחה ובאיזה דרך היא החזר ולפי סוגיא דשמעת' נראה שאם יהיה להם ריוח בפחות משתות כקברת ר' טרפון או חכמים אף על פי שימטך להם מזאת ההכרזא הפקד בשמות או יתר משתות ריוח של פחות משתות חביב להם ויעשו כקבר' מי שירווח להם בזה ואפי' שיהיה להם הפקד בשתות ויותר משתות וריוח בזה היה מקום לומר שזה חביב להם • וכן מבואר מזה כשיהיה להם הפקד בזה וריוח באחרים שזה הפקד שקול להם על הכל זהו השרש הא' • שרש ב' הוא שכשיטרפו שתות ולמעלה משתות זה לתועלת וזה להפקד שיותר משתות חביב להם משתות לפי שיש בו טעורים רבים מה שאין כן בשתות שאינן אלא נקודה אחת וזהו כשנאמר דאונאת יותר משתות שכיח אבל אם נאמר דלא שכיח אז יש מקום לומר ששתות חביב למעלה משתות • שרש שלישי הוא שהיא יקרה לתגרי לוד תועלת או הפקד כשיתקיים המקח לזה ויהיה בטל לזה עם היות שבהרווחת המעות אינם מרוויחים כלל • ד' שיש מי שקובר שגכ' יהיה להם ריוח או הפקד כשיהיה בכאן אונאה או בטול מקח שהנה בטול מקח חביב להם מצד שהם בעלי בחירה מה שאין כן באונאה שכיח בעל בחירה לא משקבל האונאה • וזהו כקבר' בעל התקפות • לכל דעת רש' כל היכא שאינם טוב אין בכאן לא שמחה ולא חורה לתגרי לוד • ה' שכיח חורה לעולם וכין כל היום הנאה פורתא היא שמי שיש לו שתות לחזור כל היום הרי הוא כמי שיש לו שהות לחזור לעולם • וגם כן כשיהיה בכאן תועלת אחר ממקום אחר אעפ' שיהיה קטן הערך יחשב לתועלת בערך זה וישגיחו לו ולא לזה • אבל אם לא יהיה בכאן אלא הוא אעפ' שהוא קטן ישגיחו בו כדעת רש' וכדעת בעל המאור נראה אפילו שיהיה בפני עצמו לא ישגיחו לו לא לתועלת ולא להפקד • והנה אחר הצעה זאת פירושא דשמעתא הוא זה • הנה באוקמתא הראשונה אנו אמרים שהשמחה היא מצד קיום המקח עם היות שהזמן הוא טוב לכל כדו שיראה ולבסוף חזר ושהוא טוב להם קברת רבנן מקברת ר' טרפון יהי' קברת רבנן כבטול מקח אס' כדו שיראה או לעולם חזר • הנה כדו שיראה הדבר מבואר שהנה הם מרוויחים כרבנן הזמן שהם מקצרי' בכל זה חביב להם מקום מקח בזמן ארוך ואפי' אם נאמר שקברת רבנן הוא כבטול מקח לעולם הנה עכ' הם מרוויחי' כרבנן ויתר לפי שבטול מקח לא שכיח כמו שאמרנו בתקופות ולפי זה נתבאר בכאן השורש הראשון שאמרנו שפחות משתות חביב יותר מלמעלה משתות שהרי מצד שיש להם הפקד בו עם היות שהיו מרוויחים בלמעלה משתות

סורו

חזרו שהנה אין מקום לומר שמוזר שהיה להם ריוח בחכמים בשמות ולמטה משמות
 חזרו אבל אם היה נאמר מהם לא יחזרו שיתר משמות חכים להם על הכל כשיהיה
 א' לא עם היות דלא שכיח שהרי לקמן יתבאר שיתר משמות אם היה דשכיח הוא
 חכים להם משמות ואי לא שכיח שמתו עדיף. ומבואר הוא דפתת משמות הוא
 יותר מזוי להם משמות שאינו אלא נקודה אחת ואם כן מבואר הוא שהיא חכים
 להם יותר משמות עצמה ואם היה שיה יותר מזה כל שכן שהוא שיה יותר מיתר
 על שמת שהוא למטה משמות ואפילו כשיהיה ככאן תועלת ביתר משמת ובשמות
 והפסד דלמטה משמת או בהפך יש לומר שזה חכים להם מזד שהוא מוכר הרבה
 אלא שלא נתבאר זה בפירוט. ומנאתי בתקנות ישימם איני יודע מי חכין
 דהשתא לא נריכין להאי טעמא דבטול מקח לא שכיח שאפילו אם מודה דשכיח
 ונאמר דבטול מקח לרבין לעולם חוור עכו דרבין חכים לבו שהרי מריוחיהם בהם
 טפי מדרכי טרפין בשמות משמות ושמות מזד זמן הקצר דלרבין בכדי שיראה ולר'
 טרפין כל היום וזה חכים להם ביותר מ'מעלה משמת שיש הכדל בזה בין כל היו'
 עד לעולם שזה אינו חשוב כ' ואע"ב לקמן אמרינן להאי טעמא דבטול מקח לא
 שכיח היינו משום דלא מזי למשכח פנס אלא משמות עצמה. ומה אינטיריך
 לומר דבטול מקח לא שכיח דאי שכיח גם כן היה חכים להם טפי אותו ריוח של
 יתר משמות לפי שיש בו דרדין הרבה יותר מבנקודת שמת עצמו שאין בו אלא
 זד אחת ריוח ואשכחן ספיד חזרו משום נק דת שמת ופחות משמות כדפרישנא.
 הנה קברת רש"י יראה שהיא זו שהנה בא לומר שרש"י כנה קברתו על שיהיה קברת
 דבין בכדי שירא דוק אבל בעיני אח' לא דא"כ תפסוט בכדי שירא דלמעל משמת'
 אבל רש"י אמר שבה דרבין מה שיהיה הנה טוב להם הזמן הקצר מקיים המקח
 ומה שפדש"י בשמתו דלרבין בכדי שיראה אמר זה להודיענו שאפילו שיהיה בכדי
 שיראה יהיה בכאן שמחה ולא אמר כן בחזרו. בעל המאור כתב בזה הלשון
 שכיטול מקח לעולם חוור ואית לבו ריוח בחימם וברכיע ושליש דלרבין לעולם
 זלרכי טרפין כל היום הא אמרינן דבין כל היום זלעולם להי כפת לבו ולא מירי
 ומה חזרו הנה יראה מקברתו שאינו חשוב שום ריוח בין היום זבין לעולם ומה
 חזרו הנה איך שיהיה לרבין הכל נאמר השורש הראשן דפתת משמת הוא חכים
 מלמעלה משמת דפירוט שיהיה ומ"ס שזה כל שכן אם לא יהיה זמ"ס שיה ויהיה
 זמן קצר למטה משמות מלמעלה משמת שכוה פשי והנה יתבאר גם כן השרש
 הג' שהנה בקיים המקח יהיה בזה שמחה שהרי כששמח וככאן לא היה אלא מזד
 זה ויתבאר גם כן דרעת התוספות היסוד דבין כל היום זבין לעולם הנה פרתא
 היא וכערך בין בכדי שירא לכל היום ואם זאת היא כבר רש"י א"כ מבואר הוא מ"ס
 לקברתם בזה היקוד וזה מבואר ביותר להלן. והנה כפי קברת בעל המאור
 ה' אע"ט זה ריוח מהכל כפי מה שאמרתי שאמר שאינו חשב לשים דבר לא
 בשמחה ולא בחורה כמו מה שאמרתי. ואמרו אחר כך כגמרא מי קברת פחות
 משליש

משליש וכו' הנה יראה שמה שאמר מי כבדת שהנה היא ככרח דחוקה הכיחו
 לזה מצד הכלל הבודע לנו בגמרא שכל עוד שאפשר למעט המחלוקת בין התנאים
 נמנע ומוה הצד אמר הנה לכבדתך אחת מרבה בהם המחלוקת בשאלתה אומר
 קהם חלקים משליש ולמטה ועד שתיים ושתיים בכלל שהנה מה שעשו רבנן א' נאה
 וכו' מקח ר' טרפין הוא מכרית מקצה אל קצה ועשה הכל מחילה והנה יש כזה
 התחלפות גדול ביניהם ומוה הצד בעל הגמרא מחשב ששמות דר' טרפין כלמעלה
 משמות והלא היה בכאן מחלוקה אלא כלמעלה משתת אש הוא בטול מקח או לא
 ועל זה הקשה א"ה במאי שמוחו פירו' הנה אין בכאן שמחה שיהיה להם ריוח בכל
 הנדדיון שאמרנו שהוא בכאן לא היה התועלת כמטך להם מר' טרפין אלא שמה
 טרבנן אומרי שהוא בטול מקח עשה הוא אונאה וקנה אש הזמן הוא שזה לטניהם
 אין בכאן שמחה כלל אבל אדרבה יש בכאן הפסד להם כדברי התוספות שהם
 סוכרים דייחא להו לתגרו לוד להיות בעלי בחירה שיוכלו לחזור כמו שפירשתי
 אבל רש"י חינוכו כן שהנה בזה אין להם לא ריוח ולא הפסד מאחר שהם לעולם
 מתאנים והנה אמר תפשיטו וכו' והנה בכאן יהיה בניו השמחה והחזקה על מה
 שאמרנו שהנה שמוחו שיעקרא בשאמר להם אונאה וה' סכורין דכבדי ש' ראה
 ש' חו ביתר משמות שקצר להם הזמן וכוה יש שמחה לכולי עלמא וכי אמר להו כל
 היום חזרו לפי שהיו מפקדין בשמות עצמה ללרבנן ככדי שיראה ולרבי טרפון כל
 היום ועם היות שלמעלה משמות חביב להם משמות כפי מה שפירשתי כ' סוד א'
 שאם לא יהיה בכאן הברל כומן אלא בין להיום וכין לעולם הנאה פורתא היא
 ומטעם תועלת הוא שיהיה להם מצד אחד יהיה שקול מזה והנה על זה היסוד
 אמרינן בכאן חזרו כדפרש"י אל שפי שהנה החורה בכאן היא לגד שבין לעולם וכין
 כל היום הנאה פורתא וכו' ועוד דאונאת יתר משמות לא שכיח וכו' והנה יראה
 שרש"י לא עשה בכאן עקר מבטול מקח לא שכיח כמו שעשה בתר שהשיכו בגמ'
 לזה הדעת בטול מקח שכיח והנה מצד דלא שכיח אמרינן חורה ועם היות שרש"י
 להלן צירף עם לא שכיח אפי' אס יקרה והיו הרי נתן לו שבות עכו' אינו דומה לכאן
 שהעקר הוא מה שאמר חדא דבין כל היום וכין לעולם הנאה פורתא היא הנה
 עשה זה טעם מספיק בפני עצמו ולטעם דלא שכיח צירף עמו וקא מפסיד לכו
 בשמות עצמה אין שהנה זה הטעם מספיק בפני עצמו והנה נראה שנוהר בזה
 לפי שעכשיו אי אפשר שנתאר שאנו סומכין עליו עמ' דלא שכיח מכל וכל שהוא
 לפי זה כשהקס בגמרא על זה ואמרנו כהן שמעתינן או הבטול מקח לרבנן
 לעולם חזרו אפי' חזרו הכי הוא מקשה על סבת דחורה שאנו אומרים עכשיו
 ואם כן כשהלכו לנטול מקח לא שכיח הרי על זה הוא מקשה אלא בהכרח הוא
 שנתאר סבת החורה שאנו אומרים עכשיו הוא מצד שבין לעולם וכין כל היום
 אונאה הנאה פורתא ועל זה המקשה הקשה למטה ואמר שהרי הנאה פורתא יש
 בין כל היום וכין לעולם ואמאי חזרו לפיכך נקצרה לו או נזמרו בטול מקח לא

שכיח

97

שכיח כלומר העקר הוא מזד' דלא שכיח * והנה רש"י צירף בכאן ואמר וכי מהא
 והיו משום שנאמר שזה הטעם לכד הוא מקפיק ושיהיה לא שכיח לא שכיח כלל
 שנאמר במאי שמחו * ועוד יש הכרח שהכריחו לרש"י כן בכאן לא היו ביטול מקח
 עקר הטעם דאם כן כי אמרו ומהדרינן דשתית עגמה למטה וחזרו לדברי חכמי
 שעם היית שהם מריוחים יותר עם רבי טרפין ובשתית עגמה עכו' יש להם כפידיא
 ביותר משתית כסכרת רבי יוחנן וכו' והרי לפי זאת ההקדמה נתבאר היסוד
 שאמרת' דלמעלה שנתן חביבי לתגרי לוד משתית עגמ' היאך אמרי' עכשן דשתית
 לא שכיח לכך פרס' זל' דהשתת' לא אמרוה לעקר טעמא אלא עקר הטעם הוא
 כמו שפירש' אבל על כל פנים עתה יש לנו סכרה דלמעלה משתית אם יהיה להם
 דיה ניכר כסכרת מו' שיהיה יהיה חביב להם יותר משתית עגמו כפי היסוד
 שאמרת' אבל אם לא יהיה בכאן הוא ניכר יהי' מזד' דלא שכיח או מטעם אחר
 או חביב להם שתיית מלמעלה משתית והנה כפי זה אין כתיבה בגמרא כשפעם
 אשתית חביב ופעם אחר נאמר יותר משתית חביב שהם להולך אל מקום זה *
 וכבר ראיתי בעל המאור שפירש במאי דאמרו בטול מקח לא שכיח שנאמ' בזה
 הלשון כלומר לא שכיח שמחתו שהוא רצה בזה דבטול מקח למעלה משתית שכיח
 לתת מקום למאי דאמרו עכשיו שחזרו לרכנן משום ריחו דלמעלה משתית
 שנראה דשכיח ככל שימצא באכן החלוף שיש בין ר' טרפין לרכנן שיהיה ביטול
 מקח לרכנן ולא לרבי טרפין שזה יהיה בשכבר עבר כל היום דבר. הוא דלא
 שכיח * והנה רש"י בפירושו פירושו שפירש בגמרא יש בכאן תרי אוקמתו' אוקמתא
 שהיו קובצים דשתית דלמעלה ואוקמתא שניה דהשתית כלמטה ואמרן בתקופות
 שהכריחו לפרש זה מזד' מה שנראה בגמרא הכעיא שאנו שואלים ביטול מקח
 לרכנן אם הוא לעולם או בכדי שיראה שהנה אמרו בתוספות שאם לא יהיה בכאן
 אלא באוקמתא ח' שהשתית הוא כלמטה משתית הנה אין מקום לזאת הכעיא שהרי
 כבר פירשנו שכן שיהיה ביטול מקח לעולם או בכדי שיראה יש מקום לפ' שמחה
 וחזרה לכך בא רש"י ותפס לו זה הדרך שהיה לפי דרכו כשאמרנו שהשתית הוא
 למטה לא כתבאר עדיין דלמעלה משתית אם הוא לעולם או בכדי שיראה והנה
 יראה שיש בזה דוחק שהרי יראה שמכאן הוא עכ' הוכרח דאוקמתא בגמרא
 שאמרו בשתית הוא דלמטה משתית ירא' שהוא מוכרח שהיו סכרת רבנן כביטול
 מקח בכדי שיראה שאם יהיה לעולם אין בכאן חזרה * וכך יראה מדברי
 רש"י דאף על פי דבגמרא לא פ' רש"י זה בפירושו הריה א' כאל' פירשו * וגם כן
 מה שאמרו בתקופות דרש"י פירש הכעיא לפי האוקמתא האחרונה אלא
 שצירף בזה כשהשיבו בגמרא תא שמע ואמרו אלא רצה לפשוט אפילו
 האוקמתא הראשונה והנה כבר אמרו בתקופות שזה דוחק גדול ולפי' היה נר' לומר
 דלסכרת רש"י מה ששאל בגמרא איבעיא ליה אימי' שז' מזד' מה שראה בכאן תרי
 אוקמתות הא' מהם כשהשתית הוא למטה והאחר כשהשתית הוא למעלה רש"י

לפניו לעיניו לכתוב או זה מהם גאמר שאלם יהיה באוקמתא האתנאה
תפסוט בדרכן דבריו שיראה ולא יהיה באוקמתא ראשונה תפסוט לעולם וזה
למי ששאל היה נראה שזאת האוקמתא הראשונה יש לה יותר מקום מן השניה לפי
שזוהי לא אמרי דלפי ר' שרפון ורבין בקרי גווייאל בחדא גויאל אבי לאוקמתא
השניה פלגי בתרי בשמות ולמעל משתו וזה דוקק כמו שפירשתי ומה הדר הסיכוי
לו בגמרא מקברת בשתת למעלה משתות כמו שהקשו בתקפות דלפרטי הולל כן
שהיה האוקמתא הראשונה היא יותר מרווחת ומה שהשיב עבשין היא כלומ לא
תפסוט מהא שאני אומר לך שהשמות היא בלמטה ולפי זה אין בכחן זקנים למר
מן קברת והנה מדר כל זה בעל הגמרא לא היה יודע אי זה מאלו האוקמתא לענין
דינא הוא בחד לו ולפיכך שאל בטול מקח מה דינו שמהו יתבאר זה ופי' הסיכוי
לו כפי האוקמתא הראשונה שבכחן הוא הכעיא ואמרו לו ואם כן בטול מקח לרבין
בכרי שיראה כפי האוקמתא השנייה ניחא לוא בטול מקח לעולם חוזה הפי
האוקמתא הראשונה שזאת היא אוקמתא מרווחת כפי שפרש' שאל בא' שהשתנת
הוא בלמטה משתות שזה שניא דחיקא אס כן תקשי לך ומאי חזרו שמה שהשתנת
למעלה בשמחו וחזרו רבין כל היום זכין לעולם אין הפרט אין טעם זה מספיק כמו
שבר' ומפדיקין בטול מקח לא שכיח כפי מה שפירשתי באמרו לעולם יש מקו
לאוקמתא הראשונה על זה היחוד והנה לפירוש התוספות שפי' בתחילת הפוגיא
דקבל מעקר בטול מקח לא שכיח ומה הדר לרבין בין שיהיה בטול מקח בפרט
שיראה או שיהיה לעולם לא איכטיא זה כמו על פירתם שזאת הפעיא היתה
מאוחרת לכעיא ששאלו בגמרא בטול מקח בכדי שיראה לו לעולם שהיה מאחר
שהסיכוי על הכעיא היא בטול מקח לא שכיח שאלו בגמרא בפס תמה דגמרא
מה שאמרו הם כחוף שזאת הכעיא היא בנייה על זאת הכעיא ומה שלא הקדימו
וכו' שרלו כזה טעם היית שבכית המדרש היתה קודמת בידור הגמרא הנה
להקדים פחות משתות ליתר על שתות

מסכת שבועות פרק קמא

שבועות שמים שהן דכו' לל למה לא הביא התנא מראוי כגעי' קמון למדיעות
הטומאה בין דרמו להדדיה ובהטובה שנקט התנא בכחן קדרת
הקר' שבכ' ויקחל כתיב וניאות השבת וכפרש' אשה כי תזרע מראות נגעים ולפוכך
נקט וניאות השבת קודם לנגעים ואל' חפ' שסדר הקרא נקט למה לא נקט
ידיעות הטומאה קודם לשכו' אל' שמכלתיה שכו' ולפיכך נקט לשכונ' קודם
פרש' שמים בשכו' כטוי שכתים כו' הכונה לרש' שלא גמר שבועות שמים שהיא
כולל לכל השכונ' אלא לשבועת כטוי וכו' חע' להלן שמענה לעצמו וה' לכל דבר
שזוהי הן ולא כו' הכונה שרש' כשמו מקושיית הר' שאמר שמים שמים שש' לזה

99

אורחא פהדר שהיה הן ולא להבא מהרי שמעין מחייב חב אורוקולא אורוק
 אגמטמעות הכתוב הם אשר רל שהם אבות כיון שמעיה שמעין להנחם בן בבל
 זה שנתם הם כמא הרים וזה גם כן דקדק רמי כמא אבטמ מרכים מן האקרא חף
 דפדים שאף בהם הרעה והעבה חס כן אורוק ולא אורוק בכלל השתים ואף אל
 תולדות למה שחאמר שמים שהם שזוט גברמי ומי שמים נגהו ותו לא וכו' **א**
 פד שייציונות השבת שמים הובאה מרשות הרבים לרשות ביתה וכו' ולמדנו מן
 הקרא שחייב בפרק הורק מן נגו משה ועבירו קול במחנה ומגדולא תפיקו וגו'
 הונתו חמר זה לפי שכולל למש בכל הו' אל אבות של שבת הם אבות בזה האופן
 לפי שהפסיקו אמה ועבירו קול במחנה והבונה שיכלה העם מהביא דבר מנודק
 ששכן ומשמעו כיון בהכנה מן עץ הוצאה ואם כן מן הקרא משמע הכנה הוצאה
 הם אבות לזה חרמי' ויעבירו קול במחנה כתרומה ולא תפיקו מבאן אין לנו אלא
 הוצאה ולא מרינו שבטם שהקפידה תורה בהוצאה כך הקפידה בהכנה הם בן
 לאנאב היא אלא תולדה וזו יש ללמוד מאלו שבטם שהקפידה בהוצאה כך הקפידה
 בהכנה והיה להכנסה בהוצאה והנה כונתו **ב** ועתה יש לשאול שלמילה חרמי'
 שאורוק ולא אורוק מן שכל מה שהם במשנהו הדין לכל דבר שישו הן ולא
 כשפירשתי למעלה ואם כן שהדבר שהוא בא מהו' ולא באמת הכתוב הוא
 חב ולא תולדה ההכנה של בא מיתור הפסוק אלא שאמרו מן שבטם שהקפידה
 להוצאה כך הקפידה להכנסה אבות הם ולא תולדות ואם כן למה מנאס רמי' ול
 לתולדות והוציאם עיה' כו' ומה שפסל להצא לראת הקושי' והקולת היא
 זאת משם רמי' למעלה שמה שברא מה' ברא אב ואמו תולדה היא בסוף הדין והיה
 דומה למי שכתוב בספרו' וזה למעלה והיה לכל דבר שהוא הן ולא להבא שיה דומה
 למש הכתוב שהוא הן ולא והוא להבא אמנם הכנסת שבת אעפי' שלא בא מיתור
 הכתוב אלא שאמרו'ם שבטם שהקפידה התורה לזה כך לזה לא בעבור זה נמשך
 שיהיה חב ולא תולדה לפי שאינו דומה הכנסה להוצאה אבל הם הפכים ועוד
 דקדק רמי' זה במה שאמר והוא הדין לכל דבר שהוא הן ולא להבא פלוג' שיהיה
 דומה למה שאמר הכתוב ודי' ביה **ג** הרמבם שבועות שמים שכן ארבע וכו'
 אמה ומפרט לה לקמן בס' שבועות בתרא שאוכל ושלל אוכל שאכלתי ושלל אכלתי
 כו' אז לפי שהוא אמר שההכרח שיש לנו לאוקמה מתני' ברע' לפי שפירש מתמיתין
 היא שאוכל ושלל אוכל וזה משמע אף לעברו' ישמעאל סבר אף לעבר משמע
 פירוש מתמיתין אם כן אין לנו לאוקמה ברבי' ישמעאל אלא ברע' וזה מכלל למה
 ספרש משנתו בהפך ושלאמר שפירוש מתמיתין היא שאוכל ושלל אוכל שאורוק
 ושלל אורוק ואוקי משנתו כר' ישמעאל להשיב זה הרים אמר ושפירש לקמן בפ'
 שבועות וכו' אשר רצה שאין לנו יכולים לעשות פירוש משנתו כר' ישמעאל לפי
 שהתנא פירש המשנה במקום אחר וכירושה ברע' שפירש שאוכל ושלל אוכל
 שאכלתי ושלל אכלתי אם כן אין לנו יכולים לאוקמה ברבי' ישמעאל וזה והיינו

דמוקמינן וכו' * ח'עוק' לכו' רצה שביון שחומר סר' עקיבא קובר שאכלתי ושלח
 אכלתי היא פירושו של משנתי' היה לו לומר שמים מהו' שכסיהו קובר שאכלתי
 ושלח אכלתי במשמ' כל שכן אזורק ולא אזורק כיון שהיא להכל' * ולתרוץ זה
 חמר שאזורק ושלח אזורק בכלל השמים הן כיון שהן אבות כמו אוכל ולא אוכל
 אם כן אין לומר אלא שמים שהן ארבע' * ח'ע' שבכלם קדמה שבועות וכו' רצה
 ה'רם לתת טעם למה שאלו אזורק ולא אזורק הם אבות ואמר שכל מה שיש לאוכל
 ולא אוכל יש לאזורק ולא אזורק ואמר שכסם שאלו קדמה שבועות למעשה כך
 לאלו קדמה שבועות למעשה וכסם שאלו אזורק בכל יחל כך לאלו' * ואמנם
 לא כלתי ולא אכלתי איקורו קדמה לשבועות וגם כן שאקורו לאו בכל יחל אלא
 משום לא תקורו ואם כן זה תולדה אבל אזורק ולא אזורק אב הוא וזה שבכלם
 קדמה שבועות למעשה וכו' לאלו אקורו וכו' ועם זה מדוייק יפה מה שאמר קדמה
 שבועות למעשה איקורו בכל יחל שלכתחלה נרצה שהוא מיותר * ח'ע' וח'ע' וכו'
 בא לתרוץ קושיא אחרת והיא זאת שהוא חמר שאזורק ולא אזורק היא אב אעפ"י
 שלא היה כתוב בקרא ואמר שאם תקשה לזה שראינו בדיעות הטומאה שמה
 שלא כתוב בהדיה רוצה לומר בלשון הפקוק היא תולדה ולא אב לזה חמר התם
 לא אתו אלא מאבות דאם אינו ענין כו' ר"ל שבידיעות הטומאה היינו טעמא שהם
 תולדות לפי שהם באים מיתור הכתוב ואנחנו דורשים אם אינו ענין ולפיכך ראו
 שנקראו תולדות אמנם אלו שלא באו מיתור הפקוק אלא ממזמזע תו' ומה' ראו
 הוא שיקראו אבות וזה היינו גמי דמוקמינן לה כר'ע' ולא ברבי ישמעאל שרצה
 לומר שזה מודיע לנו שאזורק ולא אזורק הם אבות ולא תולדת כיון שאינם באים
 מיתור הפקוק כמו התולדות של ידיעות הטומאה ואם כן אין לנו יכולים לומר
 שאזורק ולא אזורק הם הד' כמ"ש רבי ישמעאל שאלו בכלל השמים הם וזה שדייק
 כמה שאמר ולא רבי ישמעאל מאי אזורק ולא אזורק שאלו בכלל שמים הם כו'
 ועתה עושה ה'רם פירוש ואינו כל' וכו' * ואע"הא דקמני אז לתרוץ קשיא א' היא
 שבשלמא אם נאמר שכל התנא לומר שיש אבות שבהם יש תולדות היינו שלקח
 בראשונה שבועות שמים לפי שבהם יש ד' אבות ולקח העקר של אבות אעפ"י
 שלא זה קדר המקרא אבל דידך ה'רם שאמרת שלא בא התנא להודיענו האבות
 שיש בהם תולדות איך לקח התנא המסנה שלא בקדר המקרא לזה תרוץ ואמר
 משום דע"ן וכו' ויש לעשות פירוש אחר והוא זה שה'רם חמר שפירוש שבועות שתי
 היא שבועות ביטוי וכונתו היא שלא נאמר שמה שאמר שבועות יהיה כולל למ"ש
 לשבועות העדות והפקדון ושאר השבועות אלא לשבועות הכיטוי בלבד ואם זה
 אמת נוכל לעשות קושי' לה'רם ונאמר בזה האופן שבשלמא אם נאמר שמה שאמר
 המסנה שבועות שמים וכו' היא כולל כל השבועות אף לשבועות הפקדון יחא
 שבעבור כך לקחם בתחלה לכי שבועות העדות היא קודמת לדיעות הטומאה
 אבל דידך ה'רם שאמרת שפירוש המסנה היא שבועות ביטוי למה קדמה בתחלה

התנא

התנא כיון שהקרא לקח כתחלה ידועות הטומאה משכונת בטויו לזה תרץ ואמר
 מועט דעקר מכילתו וכו' ואני אומר שאין זה הפירוש נכון לפי שאם זה היה
 כוננו של הר"ס לא היה ראוי שיאמר כאן שאין זה מקומו לא למעלה במקומו כשאר
 פירוש שכונת ביטויים ועיין כמה שאמר כתחלה שהיה עקר הקשר בו וכו' :
 גמרא מכדי תנא וכו' אעמאי שנה ככל דוכתא וכו' מה שאמר הכא וכו' :
 שהמקשה עשה קושיית הפניות כזה האופן שכתחלה הקשה שמאי שנה שכל
 דוכתא דקתני להו חדא חדא שגראה שכונתו לומר שטוב היה שקתני להו אכלס
 ביחד ואחר כך הקשה שמה שאמר הכא שקתני להו בלהו בחדא שגראה שאומר
 שטוב היה שלקחה חדא חדא אם כן זה המקשה הקשה קושיית קותרותו
 לזו והתשובה כזה שאין כונת התנא לעשות כ' קושי' הא' שלמה שנאן ככל דוכתא
 חדא חדא וקושיא שנית שלמה שנאן הכא כלס ביחד אכל כונת המקשה היא
 לעשות קושיא אחת יחידה שלמה שאמר ולמה לא לקח התם כהבא והכא בהתם
 וכו' אמר עוד אידי דשכונות וידועות כתיבי גבי הדריה ודמי להדריה בקרבן
 עולה ויורד וכו' פרש' ודמו להדריה בקרבן עולה ויורד כהא דמיא להדריה
 ששתייהן בקרבן עולה ויורד וכו' א"ר ש' לפי שגראה שכל הגמרא נתן טעם ואמר
 שהטעם ששנאן כאן היא כעבור שכתובי גבי הדריה כעבור זה שנאן כא' ושגב
 גדרא אמתעם אחר שרמו בקרבן עולה ויורד ואם כן מדאזה שהטעם ענמי ששנאן
 כאן כלס כאחד היא כעבור דכתיבי גבי הדריה ואם היה זה האמת היה ראוי
 ששכונת העדות שכתובי ג' גבי הדריה שלקחה כאן התנא לזה אמר דש' כהא
 דמיין להדריה ששתייהן בקרבן עולה ויורד שרונה לומר שזו היא הכה ענמית
 שלקחה כאן כאחד לפי שקרבנס שיהו זה דייק ואמר כהא כלבד דמיין וכו' :
 אומר כל לומר שרש' נעיד מפירוש אחר שכול לומר שמש' ודמו להדריה בקרבן
 עולה ויורד ר"ל שרמו להדריה כשקרבנס היה שזה ושאל זה היה מחוייב להביא
 שעירה גם כן זה היה מחוייב להביא שעירה ואם זה פר זה פר ואמנם שקר שמי
 שהיה מחוייב בקרבן עולה ויורד היה יכול להביא מדי שמשגיג ידו ולא עוד ואם זה
 היה משגיג ידו להביא שעיר וזה לא משגיג אלא להביא מעט קמח וזאל עם זה מידי
 תוכת קרבנו ואם כן אינם שנים בזה שכל אחד היה יכול להביא מה שמשגיג ידו
 לזה אמר רש' שכמה שהיו שנים לא היה אלא כששניהם בקרבן עולה ויורד שר'
 ששניהם היה להם להביא מה שהשגיג ידו והו כונת כהא דמיין להדריה ששניהם
 בקרבן עולה ויורד וכו' שכונות שתיים שהן ד' פרש' ז' פירש' לכולהו כמתמיתין
 וכו' : וז' לרש' שהיה אומר שכבר פירשם כמתמיתין לומר להו שאין לו צורך
 לפירשם כאן ואם כן למה פירש למטה ידיעות הטומאה שגב' פירשם במטה
 והתשובה למה שפירשם כאן רש' היא זאת לפי שלמעלה פירש ידיעות העלמת
 טומא מקדש והעלמת דקודש וראה שהאמר כאן לא פירש הכי אלא אומר שהן ד'
 ידיעה דקדש ומקדש ואם כן הגמרא מפרש הפך מה שפירש רש' לזה הוצרכו
 רש'

רס"ו לפיכך זה ולומר שכונת הנזמרה היא העלמה וכו' ויל' ללמד למה ס"ו המנסה
 כהן כיון שהתנאי לירשה בפרט והתשובה לפי שרצה בעל' לעשות משא ומתן ולומר
 מהמנהג המנהג היה כפי' צורך' לבלתי הקודם' וכו' מתנתן ולא רבי' ושמעאל
 וכו' ויל' סמיון שזאת הקניינה של מני מתנתן וכו' וכו' וכו' וכו' וכו' וכו' וכו' וכו'
 לומר ח"ה מתנתן ס"ו לחם כן שפירוש המנסה ס"ו לחם כן שפירוש המנסה ס"ו לחם כן
 ושמעאל שכפר פירשת המנסה סוף לשעבר חיים ולא רשע שכפר פירשת מחיים
 על העלם מקדם ורע לא קבר חיו' והתשובה שכל' לא היה יכול להקנות עם
 לשון ח"ה לפי שאם ח"ה מראה שאומר שלזאת הפירוש היה זאת הקניינה אבל
 לפירוש אחר והיה הוא יכול לעשות לא היה קניינה כלל ואלמנה זאת הפירוש היא
 פירוש אחרת במשנה ואין יכולים לעשות פירוש אחר אלא זאת זאת ואל' קול' היה
 הסוף לומר ח"ה לא לקח באוקמת' שזה הפירוש הוא אמת ולא מני מתנתן
 וכו' והוא דומי' דמראות נגעים קתני וכו' כך פי' זאת הקניינה הוא לא לנגעים
 שלעולם רבי' ושמעאל ורע' ולמחן דקניינה ליה שרבי' ושמעאל אינו מחיים ולשעבר
 ורע' אינו מחיים העלם מקדם תרין ואמר מהן לחיוב ומהן לפיטור שכל' שה' ושמעאל
 סוכר שפירוש המנסה שלעתיד חייב ולשעבר פטור ורע' קובר שפי' המנסה שרבי'
 שהעלם נומחה חייב והעלם מקדם פטור וזה פירוש מהן לחיוב ומהן לפיטור
 וזה הקשה בעה"ב ואמר והא' דומי' דמראות נגעים וכו' שר' שאין יכול לומר
 שהמנסה ידבר חזיה לחיוב וחזיה לפטור לפי שמראות נגעים היא דומי'
 דזאת ומה מראות נגעים כלה לחיוב חף וכלה לחיוב וכו' ויל' שזאת הקניינה
 חיה כלום לפי סמיון שכה"ג רצה לקבול ולומר שהמנסה ידבר לחצאים ושקמים
 ידבר בפטור וחזיה לחיוב כש' שיקבול ויאמר שזאת המנסה היא נחלק מהמנסה
 שלא חריה שזאת המנסה ידבר חזיה לחיוב וחזיה לפטור והאחרת כלה לחיוב
 אבל הקניינה עצמית שה' להקנות היא זאת שאין סוכר זאת הבכרא הרעועה
 שאומר שהמנסה ידבר לחצאים ויל' קניינה סניית שאין אחר שלפי שמראות
 נגעים היא שחיס שהן חרבע שלפי כשם שמראות נגעים כלה לחיוב כך שכונות
 כלם לחיוב שאפשר שזאת המנסות יהיו דומין בתוהן שנים שהן חרבע ולא
 בחיוב וכפטור שאפשר שזה לפטור ולחיוב וזה כלה לחיוב וזה כן מטעם שגשה
 הקניינות חייב כלום הקניינה שגשה והא' דומי' וכו' ויש לתרין וכלומר לראשונה
 שאמרנו שכשם שכבר זה הדוחק ואמר שהמנסה ידבר לחצאים ושחזיה לחיוב
 וחזיה לפטור כל שכן שיקבול ויאמר שזאת המנסה ידבר בחיוב ופטור והאחרת
 כלה לחיוב וכלפטור לזה נאמר שכונת הקניינה היא זאת שכבר שאם הוא
 אומר מהן לחיוב ומהן לפטור שזה ביחא לפי שקובר שהתלדה אין ליה דין האב
 שהאב לחיוב והתלדה לפטור וזה אפשר שכן הוא ושהאב יהיה חיוב והתלדה
 פטור וזה אינו כן דוחק אבל מראות נגעים שהתנא לא שכל' הכן זאת המנסה
 אלא כעבור שהיו דומים ללא חף יתכן שנאמר שיש ללא מה שלא יש לזה ושל' ידבר

מהן לחיוב ומיהן לכתוב וכו' כלל לחיוב. שאם זה חמת למה התנא מנהן כהן. שאין לנו
 דמין עמה. ובה מתרבת הקושיא שהענין שטעם גדול הוא בסיון שהתנא מנהן
 כהן בעבור ההדמות שיש ביניהם שיהא ההדמות שלם. ושכחם שזה כלה לחיוב
 כך אלו כלם לחיוב ודי בזה הלשון עם שהוא עמוק וכו' ובי לא מחייב ישמעאל
 לשעבר וכו' פרש' אבל מלקות אם הזיר חיובי מחייב ומתני' כמו דקאמירי ומלקו'
 כו' לרש' שמי הכי סולב שמתני' כלם כמויר או במלקו' שפי' את כולל לעשות בזה
 והיא זאת שמה שאמר אבל מלקות חיובי מחייב סתמוהו לאכלתי ולא אכלתי בלבד
 ובאמר בזה האופן כבר ידעת שהקושיא שקטיל' לר' ישמעאל היא שהמטעם מחייב
 אכלתי ולא אכלתי שהוא עבר ור' ישמעאל אינו מחייב לשעבר מאת היא מה שקטיל'
 לו לר' ישמעאל ואם כן כשכחתי גזכא בא לאוקומה כד' ישמעאל לא הוה לו לתרץ לא
 אכלתי ולא אכלתי. ואם כן מזה גראה שמה שאמר אבל מלקות חיובי מחייב שלא
 הוה לו לא ליה בלבד. שהלשונות חייבות קרבן הן. ואם כן למה ארש' שכלם מתני'
 כמזיר ובמלקות וכל שמהוה הפי' שסמך רש' וישל' הכרח גדול לשאון אנו וכו' לומר
 זה הפי' והוא הקושיא שטעם הגמרא של תימה שאם היה חמת שהאוקמתא שטעם
 פה' של אבל מלקות חיובי מחייב לא הוה לאלא לאכלתי ולא אכלתי איך אמ' הגמרא
 תיובת אכלתי ולא אכלתי לא אוכל ואוכל גמ' לאו שיש בו מעשה הוא לוקי' עליו אלא
 אוכל ולא אוכל לאו שאין בו מעשה הוא. שגראה מוכאן שמה שאמר אבל מלקו' כו'
 היא אוקמתא לכל המטעם אם תאמ' שבה' גזכא לא הוה כיון כונת המתרץ שלעולם
 באמר שבוית המתרץ היתה לעשות אוקמתא לאכלתי ולא אכלתי כלבד ליה באמר
 שזי' תירוצו ואם היה זה חמת שכונת המתרץ לא היה אלא לעשות אוקמתא
 באכלתי ולא אכלתי בלבד בשקש' לראומ' תיובת וכו' ש' לכהיב ולמה שלל הכי' והו'
 שבוית לא היה אלא לעשות אוקמתא לאכלתי ולא אכלתי בלבד אבל לאחרות
 לעולם כבוד שהם חייבי קרבן אבל כיון שגראה שלא בזה אלא הכי' עצמו בדוחק
 ואמר דסבד' ישמעאל בכל התורה שבויתו לעשות אוקמתא בכל המטעם והתירוץ
 בהיא שאין אנו יושלים למי שהאוקמתא היא באכלתי ולא אכלתי בלבד לפי שאין
 דאוי' שגאמר שהמטעם יהיה לחיובן ושאכלתי ולא אכלתי והיה חייב מלקו' והשאר
 אוכל ולא אוכל אוכל וכו' חייב קרבן אם כן בעבור ב' של' השעש' איך אנו יכולים
 לומר שכונת המתרץ לעשות אוקמתא באכלתי ולא אכלתי בלבד לא בכל ה' וסבה
 ואם כן בעבור ארש' אבל מלקו' אם הוה קושיא מחייב ומתני' כמויר קא מירי ומלקו'
 ומה' גם לפי' לעשות קושיא גדולה מכיון שמה' חמת. שהמתחן מוכחו הוא לעשות
 אוקמתא לכל המטעם ולומר שכל המטעם היא במלקות איך לא ראה הקושיא של
 תיובתו ואם תאמ' שחלף הקושיא וראה גם כן המתירן שהוה מתן' ללמה לא נתנו
 כאן ולא הוה יד' ולומר כדכ' בא ונאחד כך שאמרו לו תיובת. אלא יאמר דבי' ישמעאל
 זככר בכל התורה כלם לאו שאין בו מעשה שלוקי' עליו וזאת הדרך נכון וקצר
 וישענה. שה' שגמ' מה הקושיא של תיובת. והתשובה שה' לו ואם לא אמרה היא

בעבור

דאמרי

פעבור זה שכותבו היה לומר לנו שמה שעד כאן הי' למגיד ולקושיא שיעשה פיר'
 זיהיה לו לתינוח ומה שהיה לעור יהיה לו למתנגד והפ' הוא האוקמתא שעברה
 שכל המעשה יהיה במלקות ואכלתי ולא אכלתי שעד כאן הי' למתנגד לזה נאמר
 שהיו כדרכא שבפי רבה אותנו הכתוב ואוכל ולא אכל שעד כאן היה עור השתא
 בעשה מתנגד שהיו לאו שאין בו מעשה ואין קייב מלקין ואח' שעשה זה אמ' קדרתי
 כככל התורה כלה קובר שלאוי שאין בו מעשה אין לוקין עליו ודי בזה • אה' קשיא
 הך דאלו הן הלוקין כו' פרש' גרסא זה התלמיד הניחה וכתובה הפוקדים בגמרא
 ותלמיד טעה שאינה קושיא וכו' • פשוטו שלשנו של רש"י היא זאת שזאת הקושיא
 שנראה שעשה כאן הגמרא שהיא גרסא של תלמיד א' ושזאת הגרסא אינה אמת
 לפי שזאת הקושיא אינה קושיא וזה והתלמיד טעה שאינה קושיא שר' שהתלמיד
 טעה כשכתבה כאן לפי שאינה קושיא ואמר שהטעם שאינה קושיא היא כעבור
 שמש' בפרק הלוקין לעשות כתיב לאו תירוצו של ר' ישמעאל היא אלא הגמרא תירץ
 בעבורו והוא לא קבר כן וזה שארש' לאו ר' ישמעאל גופיה אמרה לא קוביא דגמרא
 פרכא התם והשתא ארש' המחלוקת שעבר בפרקא הלוקין והיא זאת שר' ישמעאל
 היה דורס מלקין מאם לא תשמור לעשות את כל דברי התורה הזאת והיה ר' ישמעאל
 דורס שאמר הפ' כל והגמרא פרכא חי הכי דר' ישמעאל דורס כל נרש' סקובר שלאוי
 שאין בו מעשה גם כן לוקין עליו ותירץ הגמרא לזאת הקושיא לעשות כתיב זהו
 כוכת רש"י במש' דילניף ר' ישמעאל מלקות כו' עד ומשתייה לעשות כתיב וכו' • אע'
 וקשיא ליה לאותו תלמיד דהוה ליה לשמי' התם וכו' כוכת רש"י בזה הלשון לומר לנו
 שההכרח שהיה לתלמיד לעשות זאת הקושיא שאינה הכרח וראשונה אמ' ההכרח
 ואמר וקשיא ליה וכו' אשר רצה לומר שההכרח שהיה לתלמיד לומר שזאת היא הקוש'
 ושאליבא דר' ישמעאל תירצו בגמרא היא זאת שאם היה האמת שכה"ג לתרץ הכי
 ולא אליבא דר' ישמעאל קשיא לכה"ג שתירוצ' אחר יוכל לתרץ והיא שאה"ג שרבי
 ישמעאל לאו שאין בו מעשה לוקין עליו כיון סכך היא סברת רבי ישמעאל ככאן
 ומדלא תרין בה"ג הכי נראה שאליבא דרבי ישמעאל תריו' ואם אליבא דר' ישמעאל
 תרין התם הבא קשיא זאת היא ההכרח שהיה לו לתלמיד • וזה מה שאמר רש"י
 וקשיא ליה לאותו תלמיד דהוה ליה לשמי' התם אה' לרבי ישמעאל לאו שאין בו
 מעשה ולוקין עליו • אע"ל לא קושי' היא ונתן דוחק לזה ההכרח ואמ' שלעולם כה"ג
 פיר' הכי ולא כר' ישמ' וזאת שאם כה"ג פירץ הכי שהיה ראוי שיפירץ אה"ג אין ראוי
 לאומ' לפי שזאת האוקמתא שאנו אומ' שר' ישמעאל קוב' לאו שאין בו מעשה לוקין עליו ומתני'
 איירי במלקות לאו מיתוקמת בהכי לא שחייב קרבן ואכ"א אין אה"ג יכול לתרץ ולומר
 אה"ג לר' ישמעאל הו' כוכת רש"י במר' ומוכל לו שכוכת רש"י בזה הלשון היא כאופן אח' והי'
 זאת שרש"י אמר שזאת הגרסה התלמיד הגיחה וקבר שהיא קושיא • ולפי שזאת
 הקושיא נוכל להיותה כשמי' פנים הא' היא שהיה מקשה כאן ממה שאמרנו בפרק
 הלוקים שכאן אמרו סכך רבי ישמעאל לאו שאין בו מעשה לוקים עליו והתם

אמרנו

105

שבועות פרקא קמא

מד

אמרנו לעשות כתיב שזרחה סוכר להכך אם כן קשיא באן ממה שאמר התמי
או יאמר באופן שני קשיא לפי הלוקים ממה שאמר כאן ואמר רש"י שהתלמיד
טעה אבל שגאמר שהטעות הוא סבב שהיא קושיא למש' כאן זה לא יתכן שאמרו
מי שאינו תלמיד לא יאמר כן בעבור שלא ר' ישמעאל לא קוניא דגמרא פרכא ולא
ר' ישמעאל ואם כן איכה באן קושיא כלל אבל כמה שטעה התלמיד הוא סבב
שהיא קושיא למש' בפ' הלוקין והרש"י וקשיא ליה לאותו תלמיד ר"ל מה שקשיא ליה
וכמה שטעה הוא סבב שהיא קושיא למש' הפרק הלוקין והקשיא היא שיש למ
להקשות למי שפרך בפ' הלוקין לעשות כתיב שהיה לו לתרץ תירוצו אחר והיא אה"כ
לר' ישמעאל לאו שאין בו מעשה הוא וכו' וארש"י שגם כן זאת הקושיא אינה כלום
לפי שבכאן לא מחוקמה במלקות בר' שמע' זה שאר ש' ולא קושיא היא דהא וכו'
ואחר שנתברר יפה כונת רש"י ל"ל מי הכניחו לומר זאת הגרסה התלמיד הגהה כו'
שלא זה שיטת רש"י אלא שיאמר לא"ל וה"ל ואם כן למה סיב' כאן ותו גמי שהתלמיד
הגיהה ולא שרבינא ורב אשי עשו זאת הקושיא ויש להשיב שהכרח גדול יש לנו
לומר שזאת הגרסא היא גרסת תלמיד לפי שאם רבינא ורב אשי עשו זאת הקושיא
לא יולע מי שיהיה בחאד מכ' פנים או שיהיו מקשים ממש' התם למה שאמ' כאן
או ממש' כאן למש' התם וזה באופן שפירשנו למעלה ואם נאמר שהקושיא היא
ממש' כאן למש' התם זה אינו ראוי לרבינא ורב אשי לעשות שלא כסדר שיהיו
מקשים כאן למש' בפרק הלוקים ואם נאמר שהקושיא היא ממש' התם למש' כאן
ל"ל שאיך לא תירצו זאת הקושיא כמו שתרצו לקושיא רבי יוחנן אם כן הכרח גדול
יש לרש"י לומר שהתלמיד הגיהה ולא רבינא ורב אשי וכו' הר"ם אי רבי
ישמעאל קשיא שפי' איכא למידק וכו' כונת הר"ם היא ברורה שבא לתרץ קושיא
אחת שיש שאיך אמר קשיא שבועות שזרחה שדיעות הטומאה ניחא ליה ואיכו כן
שרבי ישמעאל לא בעי ידיעה כלל בתחלה כדאמרין לקמן ותירצו זאת הקושיא
הר"ם ואמר שסבב שדיעות דבסוף מתוין לירי קרבן ולא ידיעות דבתחלה והם
ידיעות דבסוף קא חשיב וכו' והכל ברור עד אבל שבועות וידיעות דמשום דדמו
אהדרי וכו' כונת הר"ם בזה היא לפי שהוא אמר לקושיא שטעה שרזא ר' ישמעאל
זכ"פ לא רבי ישמעאל ולפי זה התירוצו לנו יכולים לומר שמה שהקשה הוא מן
ידיעות ניחא ליה שאינה קושיא שג' וכל לומר שבועות שמיס' ר' ישמעאל ידיעות
לאו רבי ישמעאל ליה אמר הר"ם אבל שבועות וידיעות משום דדמו אהדריה וכו'
סר' ששבועות וידיעות תנא א' תנא א' והם שוות ודומות להדריה ואם אנו אומרים
ששבועות ר' ישמעאל אין אנו יכולים לומר שדיעות לאו רבי ישמעאל בין דדמיין
להדריה ותנא א' תני להו' א"ע וא"ע דאמינא לעיל שאינו קרוי וכו' תרצו קושיא אחר
והיא זאת שהוא אמר שדיעות דבסוף קא חשיב דמתוין לירי קרבן ולא ידיעות
דבתחלה ולוה קשיא ממה שאמר לעיל דאמר לעיל שאינו קרוי ידיעות אלא משום
שאף בתחלה בלי ידיעה ליה תירצו ואמר לא קסד' הכי א"ל קסד' רבי ישמעאל

פעי ידיעה בתחלה ולקח מאי דמוקדין לקמן ואלת שהרס קטיוא מוירדיה ארדיה
 שלמעלה אמר והא רבי ישמעאל לא בעי ידיעה בתחלה וכו' והסתא אמר דרבי
 ישמעאל כמי בעי ידיעה בתחלה יש לך לעיין כמה שאמר הרס למעלה שאמר ר'
 ישמעאל בעי ידיעה בתחלה כדאמרינן לקמן ועתה אמר שמה שאמרינן לקמן אינן
 לנו עתה חכ' אינה קושיא כלל. הא דאקטינן והא דומיא דומיא וכו' כאן רנה
 לתרין קושיא אחת והיא שלמה לא איור והא דומיא דיניאות ואמר שהטעם היא
 בעבור טיניאות השבת שמראות נגעים קא אתיא וכו'. אמר עוד ומי כדון הוא
 דליקטי והא וכו' כונת הרס בזה הלשון היא זאת שהמתרין הטיב ואמר מהן לחיוב
 ומהן לפטור שכונתו טרבי ישמעאל קיבך טשכועות שתיס חניה לחיוב וחני לפטור
 ורע קיבך שידיעות הטומאה חניה לחיוב וחניה לפטור ולזה הקשה והא דומיא
 דמרואות נגעים קתני וכונתו כמו שפירשנו למעלה ואמר הרס שבדין הוא דליקטי
 והא בדמיין להו קתני ולרבי ישמעאל ידיעות כלהו לחיובי וכו' שר' שהיה לו
 להקשות בזה האופן ויאמר כן שאם הוא אחת שלדעת רבי ישמעאל שכונו שתיס
 לחנאין קושיא שהוא קיבך ליה לרבי ישמעאל ידיעות הטומאה שכלה לחיוב וזה
 יותר קושיא גדולה משמקשה מסופה ולמתיתין מרואות נגעים וכן גם כן לדעת
 ר' עשהואל ומ' שידיעות הטומאה לחנאין דין היה שליקטי שקשיא ליה לר עקיב'
 שכוונתו שהוא קיבך שכלה לחיוב ואיך אמר שכוונתו לחיוב כלה וידיעו לחנאין
 וזה שהרס אמר ולרבי ישמעאל ידיעות כלהו לחיובי ולרע שכוונה כלהו לחיובי
 והא דמריק יפה ביותר וכו'. אבל למלקות איבא דק' ואי למלקות מאי שתיס
 וכו' כונת הרס בזה מבוארת שאימר שאם הוא מוקי המטה במלקות כדרכא אם
 כן זאת שבא מן הכקוק אכ היא ואינה תולדה ואם כן אמאי ישיניהו תנא להכי
 אבות ולהכי תולדות שכלהו אבות מינהו. והתירון שנתן בזה הרב הלוי ז"ל היא
 מבוארת ואיבו מחזור. והרס הטיב לזה הקושיא ואמר שלא הקשה זה התנ' בעבור
 שאינה קושיא לפי שיש לומר דלהך דלשעבר מרבה הכתיב כפירושהו אבולתהן
 קרא התנא אבות כיון דבהך מכו' בהו מלקות. אמר עוד הרמ' ולקמן אקטי ליה
 מידיעות הטומאה וכו' ז"ל למה הביא הרס זה הלשון שהוא מיותר שמה צורך לומר
 לנו הקושיא שהגמרא עשה לקמן והתשובה היא שהרס הביאו כאן לצורך גדול
 והוא זה שהוא תירץ לקושיא שעשה טבעבור שיש לה תירון והוא שאפשר לומר
 דבהך ד"ל עבר הן אבות לפיכך לא עשהה התנא לזה יש להקשות שכמה קושיא
 עושה בה' אעפ"י שיש להם תירון ואם כן אעפ"י שלזאת הקושיא יהיה לה תירון
 היה ראוי ליתנא להקשות להטיב זה אמר הרס ולקמן אקטי ליה מידיעות וכו'
 אשר ר' עשהו לו לחנאין קושיא גדולה להדיחו מואת הככרא ושבעבור זה לא רנה
 התנא להאריך ולהקשות זאת הקושיא כיון שיש לה תירון זאת כונת הרס בזה
 הלשון והשאר כלו מבואר. וממאי ררע היא וכו' דילמא ר' יהודה היא וכו'
 דתניא לא תתירו ממנו עד בקר וכו' בא הכת' ליתן עשה וכו' רע אמר לא מן

הטעם

א ב ג ד ה ו ז ח ט י

107

השם הוא זה וכו' אלא בתמוא אחריבא אשכח ככאן יל שמי שהכניסו להביא
 בתמוא אחריבא אלא התורה ראשונה של מתיר בטהור וכו' וכן פירש ר' יעקב
 טאומור טעם שאין לוקין הוא בעבור שהוא לאו שאין בו מעשה כי יש לשאול
 שזאת התמוא אחריבא של שבועות שלא אוכל וכו' היה ראוי שזביח קודם כיון
 שהיה כבשאינו שהיא בגמרא של שבועות והיה ראוי שיבא קודם משנתו מהמטנה
 של המתיר בטהור וכו' וקודם שנתרץ לקושיא הראשונה יש להקשות קושיא אחרת
 והיא זאת שאין אחר למעלה קשיא דרבי יוחנן אחר יוחנן שדי לו לכהג שיעשה
 אוקמתא למתניתין ולא שיתרץ הקושיות שיש לרבי יוחנן שמי הכנים לנו עם רבי
 יוחנן אבל בתשובת זה נתרץ גכ לתשובה ראשונה שעשינו ונאמר שהטעם שהקשה
 קשיא דר' יוחנן אר' יוחנן הוא זאת שהיה עשה אוקמתא למתניתין ואמר שפירוש
 מתניתין היא לדעת רבי ישמעאל שקבור שלחו שאין בו מעשה אין לוקים עליו
 ועתה הקשה ואמר שאין יכול לעשות אוקמתא זאת במתניתין לפי שאם זאת פי'
 מתניתין יהיה קשיא רבי יוחנן אדרבי יוחנן ואם כן בזה האופן היא קושיא גדולה
 וראוי לכהג שנתרצה לפי שהאוקמתא יהיה אוקמתא עצמית ולא יהיה לה קושיא
 כלל ולפיכך הוא מוכרח לתרץ קושיא דרבי יוחנן אדרבי יוחנן ואם כן שזאת היא
 כונתו לוקים האוקמתא שעש' לפי לא רצה לאוקמיה בזאת התמוא הא' וליב' דר'
 יעקב כלכד ותו קשיא ליה רבי יהודה לפי רצה להבי' בתמוא אחרת וכוכל לתרץ זאת
 הקושיא הא' באופן אחר והיא זאת שהקשה שרצ' להבי' בתמוא אחר היא לפי שזאת
 התמוא יש מי שפליגי עליה ואם תאמר הוא קובר כד יעקב ולא כד יהודה ליה כאמ'
 שאין ראוי שיעוב בתמוא של מוסכתינו שאין מי שפליגי עליה בעבור שתמוא מוסכה
 של המתיר בטהור כיון שר' יהודה פליגי עליה וכו' ולפסק הב' נאמר שרצה להביא
 זאת המטנה תחלת המטנה של שבועות לפי שיש בה מו' שקבר מהשקבר ר' ישמעל
 שהיה שלחו שאין בו מעשה לוקין עליו וזאת היא קבר ר' יהודה שאו טעם המטנה
 היא בעבור שבא הכתב ליתן עשה אחר לא תעשה ולא כעבור שלחו שאין בו
 מעשה אין לוקין עליו בעבור זה הביא זאת המטנה תחלה וכו' משום הכי
 מוקמינן לה כרבי ישמעאל וכו' יל למה תירץ בזה האופן ואמר משום הכי שלא
 ה"ל אלא כמו שאמר למעלה כקבר רבי ישמעאל לאו שניתן להוהרת בית דין
 לוקין עליו ולמה אמר משום הכי שמדד זה מצא מקום המתרץ להקשות ולומר הא'
 לאו הכי מתוקמתא כר' עקיבא יש לתרץ לזה שאם נאמר כקבר נראה שהיה דוחק
 עצמו ואומר כד' להשיב הקושיא כקבר רבי ישמעל הכי ואמנם מצונו שר' ישמעל
 אמרו במסקת מכות כמו שפרש' אם כן בעבור זה לא אמר שא משום הכי מתוקמ'
 כרבי ישמעאל ולא אמר כקבר וכו' ומוכל לתרץ באופן אחר והוא שאם יאמר כקבר
 רבי ישמעאל נראה שזאת הקושיא שהוא עושה בתמורה לו עשה אבל כשעשה זאת
 האוקמתא לא היה לו קשה וזאת הקושיא וזה אינו ראוי כיון שהיה קושיא כל כך
 גדולה ומכארת שלא יהיה יודע שהיא קושיא למה שאמר לאו מש' הבימתוקמ'

כרבי עקיבא כלומר שכבודו נראה ואת הקטנה הגדולה של יציאות השבת לפי
אוקמא כרבי ישמעאל כדי שהוא קיבד שלא שניתן לאזהרת בית דין שלוקין
עליו • ואלה השני תשובות כח' הם יפות וכו' • ה' ידעות התראות מבעי
ליה כו' פרש' אה' כי דמתניתין במלקות וכו' כונת רש' לתרץ לומר שזאת הקטנה
לאו לדעת רבי ישמעאל אלא לדעת רבי עקיבא הם קישויות יותר גדולות אעפ"י
שנראה שהם גם כן לרבי ישמעאל וכו' • כי אמריתא לשמעאל וכו' פרש' כלומר
אני פירשתי שמועה זו קמי דרב כהנא ואמרתי דרבי נקיב לה אליבא דתנאי
בזנותו בזה הלשון היא זאת שמן הפשט נראה שאומר שאמר זאת השמעתא כמו
שהיא כתובה כאן שאינה היא ונקיב לה אליבא דתנאי ואם הוא אמת שמה שאמ'
הוא זה איך השיב לו רב כהנא לא תימא דהיא ליה לא ככירא ליה הכי שמדבריו
לא נרא' הכי כיון שהוא אמר ר' היא כמו שהשמעתא אמר שפי' ד' היא רל' ככרה
דרבי היא ואם כן איך השיב לא תימא ר' היא וליה לא קל' שמדבריו אינו נראה
שאומר כן לזה אמר רש' כלומר אני פירשתי ואמרתי דר' נקיב לה אליבא דתנאי
וכו' אשר רצה שלא אמרה כמו שהיא כתובה כאן אלא שפירש' ומה שלא אמר הוא
ר' היא ורש' ואמרתי דרבי נקיב לה אליבא דתנאי כלומר לא אמרתי רבי היא
ואם כן שלא אמר אלא רבי נקיב לה אליבא דתנאי בטוב השיב לו רב כהנא ואמר
לא תימא וכו' • ונכל לומר שרש' נשאר מפירוש אחר והוא זאת שפירש' אמרינן
לשמעתא כראה שהיא זאת שאמר השמעתא בשם אומרה ואמר שרב יוסף מוקי
מתניתין ואומר שר' היא ונקיב לה ואם זה היה פ' רש' שאינה בשם רב יוסף איך
השיב לו רב כהנא לא תימא ר' היא שהוא לא אמר כלל אלא מה שאמר רב יוסף
ואם כן לא הי' לל' אלא לא תימא רב יוסף כן לזה אמר רש' כלומר אני פירשתי ואמרתי
כלומר מפי עצמי לא מפי רב יוסף ואלו הפירושים הם טובים ונכל לומר שרש'
בתכוון לשיניהם וכו' ויש לדקדק בזאת רש' באומרנו כלומר אני פרשתי וכונתו היא
זאת שראה קיטיל א' בלשוננו של רב אשי והיא שהיא אומר כי אמרית לשמעאל וכו'
ומי שאומר כי אמרית נראה שכבר קדם לנו שאמרה אלא שהשתא אומר לנו מה
שאירע לנו בשאמרה ואמנם מעולם לא ידענו שאמרה ואם כן איך אמר כי אמרית'
בו לזה פרש' כלומר אני פירשתי רוצה לומר שהשתא מודיע לנו שאמרה וכו' • וי"ל
בלשון הגמ' שאמר במאי תלויה סברת רב יוסף שאומר שר' אמרה אליבא דתנאי
וליה ל' לסברת רב כהנא שאומר לא תימא ר' היא וכו' ב' י"ל שאיך אמר לא תימא
וכו' ואח"כ ראינו שהמכונה היא שאמרה וליה לא קל' ובאמר לראשונה סברת
רב יוסף שאומר שר' לא קל' אלא שאמר אליבא דתנאי היה יודע הכרית' שאומר
איך לי אלא מרצע וכו' שזאת הכריתא יראה שרבי דורס כללי וכרטי אי אפשר
לומר ששכחות קבר כר' דרריש כרבו ומעוט ואם בשכחות לא קבר כר' ע'
דיוסף היא שאמר שבידיעות קבר כרבי ישמעאל וזאת היא סברת רב יוסף והוא
לא היה יודע ברית של ופרוויין שנראה ממנה שרבי גם כן דורס כרבו ומעוט ורב

כהנא

כהנא שאומר לא תימא ד'היא וכיב לה וליב לא ק"ל היה יודע זאת הכריתא
אמר אם כן טאכור רב דדרסינן רבוי ומעט רבוי עקיבא ק"ל בשבועות ואם
בשבועות ק"ל כד עקיבא גם כן כבר ליה רבוי ישמעאל בידיע' ורב כהנא לא ידע
בריתא של אין לי אלא מרצע וכוה גם כן יסולק הקושיא השנית שאין אומר לא
תימא כיון שרבי דריש כללי ופרטי כוון שרצה מכריתא של מרצע פלוה נאמר
טרכ כהנא לא היה יודע זאת הכריתא וגם כן לא היה מחוייב לידעה' דתניא
מניין שאינו חייב אלא על שיש בה ידיעה כתחלה' פרט' תרי ונעלם כתיבי גבי
טומאה בקרבן עולה ויורה ונעלם קמא וכו' כונת רש"י בזה היא שנשמר מפי אחד
שוכל לעשות כוון שעשה מפרטים שפירושו יהיה כן ונעלם והוא ידע הרי כאן
ב' ידיעות לזה ארש' ונעלם קמא למימר מזה על העלם טמאה הוא חייב ולא על
העלם מקדש ויש ב' הכרחיו לרש' לשלא ויכל לפי הפיה' הכרח' הוא לפי שלא
אמר הפסוק כן לזה עשה זאת הדרשה וההכרח השני היא שאין אומר הפסוק
ה' ידיעה דבסוף קודם מידיעה' דכתחלה' וכונת רש"י גם כן בזה היא שיש
לשאל קושיא אחת בגמרא והיא שכיין שכונת רע' היא לומר שמי שאין לו ידיעה
כתחלה וידיעה כן אין חייב זה ללמוד מזה שאמר הכתוב ונעלם והוא ידע א"כ
למה הכי' ונעלם קמא שלא היה לו להכיר אלא שחא' ונעלם והוא ידע לזה ארש'
ונעלם קמא דוק למיגמר מיניה על העלם טמאה הוא חייב ולא על העלם מקדש
אשר ר"ל שאם לא אומר אלא שנאמר ונעלם והוא ידע אינה ראיה כלל לפי שוכל
לומר שזאת ונעלם לאו מיותר לכשהטל והוא ידע קמיה אלא שזה ונעלם באומ' שעל
העלם מקדש הוא חייב לזה הונוך להכיר ונעלם קמא לומר לב' שעל העלם טמאה
הוא חייב ולא על העלם מקדש אם כן עתה אין חנו יכולים לומר שכל ונעלם
בתרא לומר שעל העל' מקדש הוא חייב שהרי ונעלם קמא מיעטו שהוא בא' למועט
מהעלם מקד' שאינו חייב עליה זה וכונת רש"י ז"ל ועתה ז"ל סרע' רצה ללמד מהכתוב
שמי שאין לו ידיעה ככתחלה וידיעה כס' שאינו חייב ורש"י לא למד מן הכתו' שא
ידעה דכתחלה וידיעה בסוף אומר שלא צריך קרא אלא מהסברא נפקא' ונוסף
עם זה ז"ל שהיה לו לרש' לעשו פירוש אחר בו נעלם והוא ידע וכגמר מיניה ידיעה
דכתחלה וידיעה דבסוף והפירוש היא זאת' ונאמר בזה האופן זאת ונעלם היא
מיותר ולמה הוא בא לומר לנו שזאת והוא ידע דריש שת' פעמים ויאמר בזה האופן
אמר הכתוב והוא ידע הרי כאן ידיעה אחת יתור ונעלם למה לומר לנו שדרוש
זאת והוא ידע עמו ונאמר כן והוא ידע ונעלם הרי כאן ב' ידיעות א' מ' ידע כלכד
ב' מונעלם והוא ידע וכו' וזאת הפירוש נראה שהוא פירוש יפה ויש לראות למה
לא פירשו רש"י לזה נסיב ונאמר שכונת רבי עקיבא ללמוד מן הכתוב ב' ידיעות ממש
שזה נראה ממה שרבי פליג עליה ואומר שמן הכתוב יש לנו ב' ידיעות נראה שרבי
עקיבא חולק עליו ואומר שמן הכתוב אין לנו אלא ידיעה דכתחלה אבל ידיעה
דבסוף מסברא בא וכוה יסלקו הב' קושיות שעשינו ופירוש של רש"י הוא פי' אחתי

וכן

שם

ונכון ה"ם ה'רש"י ז"ל וכו' אמר עוד פירש לפירושו והא דקתני הכא ונעלם
 קמא ככאן רצה ה"ם לתרץ הקושיא שעמינו למעלה לרש"י שלמה הביאר עקיבא
 ונעלם קמא כיון שמועלם והוא ידע אנו לומרין ידיעה דבתחלה לזא ה"ם שאם
 הביא רע זה ונעלם קמא שנראה לפי פירושו רש"י שהוא מיותר כיון שכופת רע למד
 רש"י מועלם והוא ידע לכדורו וזאין לו צורך לזאת הלמידה ונעלם קמא לזא ה"ם
 והא דקתני הכא ונעלם קמא שרונה לומר והא דקתני ר עקיבא ונעלם קמא שבר
 לך שהוא מיותר יה לך לדעת שלצורך גדול הביאו והיא ליתר ונעלם בתרא שאם
 לא יביא ונעלם קמא ויחזיקו שמינו חייב על העלם מקדש יכולים אנו לומר שמועלם
 בתרא בלא לחייב על העלם מקדש אבל השתא שבר ונעלם קמא ואמר לנו שאינו
 חייב על העלם מקדש בהכרח ונעלם בתרא הוא מיותר ואם שהוא מיותר נעשה
 בו הדדשה שרזינו בראה מכל זה שאם לא יחזיק ונעלם קמא אין אנו יכולים למגמ'
 מונעלם בתרא וכו' אמר להלן והיינו דקאמרי' כפ' ידיעות דמאן דמחייב וכו' רונה
 לומר היינו למה שאמרנו שבעבור יתורה ונעלם בתרא יש לנו דדשה של והוא ידע
 ונעלם וכלמוד מיונה ידיעה דבתחלה דאמרינן דמאן דמחייב על העלם מקדש
 לא מיתר ליה קרא' דידיעה דבתחלה דאמרינן דמאן דמחייב על העלם מקדש
 מקדש ידיעה דבתחלה מיותרא דנעלם אתיא וכו' אמר עוד ואקל' כיון דתרי
 ונעלם בו רונה לומר שלפי טה המפרש אמר ששתי העלמות סמוכות ה"ם ואם כן
 שאי אפשר פירוש הכתיב היא זאת כדראה שההכרח שיש לו לעשות זה הפירוש הוא
 בעבור ששתי העלמות אי אפשר אלא שהיא מיותרת ואם כן כשאנו נותן צריכו לכו'
 ההעלמות האלו ונאמר שההעלמה הראשונה בא לגופיה והאחרת בא לומר שעל
 העלם טומאה הוא חייב ולא על העלם מקדש זה הפירוש יהיה בטל והו שאמו ה"ם
 ואקל' כיון דתרי ונעלם מצרך צריכי חד לגופיה וא' למדרש על העלם מקדש למה
 לי למעקדו וכו' ותירץ ה"ם לזאת הקושיא ואמר שלא כלום היא זאת הקושיא לפי
 שאנו אומרים שזאת ונעלם בא למבאר על העלם טומאה הוא חייב ולא על העלם
 מקדש מוזאת ונעלם עצמו יש לנו שצריך העלמא גופיה ואין אנו צריכי ונעלם אחר
 ללמוד מיכה העלמא גופיה ואם כן אין אנו יכולים לומר שא' ונעלם בא לומר שעל
 העלם טומאה הוא חייב ולא על העלם מקדש והאחד בא לומר שצריך העלמה
 ואם כן לעולם א' ונעלם מיותר זאת היא כוכת ה"ם כמה שאמר לנו מילתא היא
 דלמדרש על העלם וכו' ומה שאמר ה"ם וכן לפרש' פירושו א' מב' פירושים א' היא
 שיאמר שזאת החשובה כך היא אף לדעת פרש' שרונה לומר שאעפ"י שנראה לך
 דוחק שא' ונעלם יבא לומר לנו בדברים א' שעל העלם טומאה הוא חייב ולא על
 העלם מקדש וב' שצריכי' אנו העלם שנרא' שהוא דוחק לזא שלפרש' יש לנו לעבור
 זאת הדוחק' או נוכל לומר באופן שני שנאמר שהקושיא והתשובה יש לנו לעשות
 גם כן לפרש' והת"ם שהקושיא' גם כן לפרש' למה לא עשאה ה"ם כשאמר פירוש
 רש"י לז' הדיב שהיא יותר מבארת הקושיא לפירוש זה יותר מלפ' רש"י כמו שפי'

אפשרות

אשר שרתי הקושיא למעלה • אמר עד שרתי גרים שכלמר ונעלם ונעלם ב' פעמים
 ופי' שרתי רחמנא רבו העלמות משמע שתי בעלם אבל מעקרא היה יודע
 והרי כאן ידיעה דכתלה והוא ידע הרי כאן ידיעה דבמקו וכו' ואמר ה"ס והא
 דקתני והוא ידע הרי כאן כ' ידיעת אסוקי מילתא הוא לר' ויהוה לר' ע' שרונה לומ'
 שכלמא חס נאמר שר' לא רצה ללמוד מן הכתוב אלא ידיעה דכתלה היינו
 דר' פלג עליה ואמר שמן הקרה יש שתי ידיעות אלא לר' דר' דאמרת שר' עקבא
 לומד מכאן שתי ידיעות במה פליג ר' כשאומר והוא ידע הרי כאן שתי ידיעות
 שגבי ר' ע' ואמר בן והוא ידע הרי כאן ע' ידיעה לר' השכיב ה"ס ואמר אס קי מילתא
 הוא לר' וה"ס לר' ע' ל' שאלו קשייתא היא לר' עקבא אלא אסוקי מילתא לר' וה"ס
 שכובר בן ר' ע' וכו' • תן התם מראות נגעים כ' שהן ד' וכו' שמי' לה כבוד הסיכל
 פוטי' זל לפי שהיא תולדה וכו' ואמר להלן שני מראות של תולדות הלככה לר' אב
 הלכן והגבוה וכו' פוכת רש' בזה היא לפי שהיא אמר ששאלת ג' ה' י' ו' ו' ו' ו' ו' ו' ו'
 שהיא גבוה מכדת היה ראוי שהיה יודע כי מה היה לר' ה' י' ו' ו' ו' ו' ו' ו' ו' ו'
 לז' רש' הלככה לר' הלכן והגבוה לר' הגבוה ואין לתת לה חלק קרום שהיא
 גבוה וכו' ואמר עוד וריבה הכתוב אב התולדות וכו' ד' שהיא אמ' שהיא מומין
 בהרת אלא שאינה כל כך לכנה כבהרת ושא"כ יש זה היחס לקרום עם שאת ואם
 כן שהיא אמת יכולים אנו לומר שאין אנו זריכים רבו הכתיב לרבות לאלו כיון
 שהם דומים לה לזה אמר רש' שאם דיבה הכתוב את התולדות היא לר' לר' לר' לר'
 שהם נגעים לזה פשיטא כיון שהם דומים להם וכו' • פ' ש' מאן תנא מראות נגעים
 גרסינן ולא גרסינן כאל שתיים שהן ארבע וכו' רש' נתן הכרה גרסתו ואמר שאין
 לומר שמקשה ואומר מאן תנא מראות נגעים שיש שהן ארבע ולפי שזאת אינה
 קושיא שלר' הכי אית ליה אלא הקושיא היא שמתן תנן או כלשון אבות ותולדות •
 ומאחר שכוונת לשונו של רש' היא מב' ארת' זל עליו שאעפ"י שיאמר מאן תנא מראות
 נגעים ב' שהן ד' יכולין אנו לומר שמקשה ממה שהוא אמר לקמן ששאלן כלשון אבות
 ותולדות כמו שאנו אומרים שמקשה זה כשאומר מאן תנא מראות נגעים קתם
 והתשובה בזה היא זאת שכשהוא אומר מאן תנא מראות נגעים ולא עד זה הלשון
 אינו מביא גורה כלל לכן אינו מוכרח שכוונתו להקשות ממ' כלשון אבות ותולדות
 אבל אם הוא אומר מאן תנא מראות נגעים שנים שהן ארבע כבר הביא כאן
 גורה בדבריו שגראש שמקשה ממה שאמר נראה שהן ארבע וזו אינה קושיא
 כדפרש' לכך אמר רש' כך גרסינן ולא גרסינן וכו' • א"כ טהרת סיד ההיכל
 רש' פ' אס כן דהוא שאלן כלשון אבות ותולדות טהרת מראות הסיד מלהנטרף
 דמרתנייה לקוד שנוייה לכהרת ולא תביא שנוייה לשאלת והרי אף משאלת היא
 פחותה ט' הכירא ליה לתכא וכו' כורת רש' בזה הלשון היא זאת שמפ' טו של גמ'
 כיה שהמקשה אומר אס כן ששאל אתם כלשון אבות ותולדות טהרת סיד מלהנטרף
 בהדי בהרת ויהי הוא כהפך שבעבור שאמ' שהיא תולדה של בהרת בעבור כן מכל

לנורמן

11

לנרבו עם כהרת חביו וזוה ארטי סככות המקשה היא זו שאם כן שטנאן כשון
אבות וסיד תולדה של כהרת קשיא שלא ינטרף קיד עם שאת כיון שהיא תולדה
של כהרת ועם זה בא יפה אם כן דהוא שטנאן כלשון אבות ותולדות קשיא שאת שלא
רונה לומר קשיא כהרת שזו אינה טענה לומר קשיא כהרת אבל כראה שהיא
טענה לכשנטרף עמה כיון שהיא תולדה שלה ומ'רטי' אם כן דהוא שטנאן וכן
ולומר להלן והרי חף משאת היא פחותה ממ' כביר ליה לתנא דלא בר מיניה דשאת
היא ולא מנטרף כהרה ומהשתא וכו' שרונה לומר ומהשתא שבוגת המקשה היא
לומר שאם כן שטנאן כלשון אבות ותולדות קשיא שאת ולא קשיא כהרת בעבור זה
הטעם וזוה לומר בעבור שהיא אב שלה חלא בעבור שהיא למעלה ממנה בתלדו
ז' ומהשתא כהדי מאן נרפיה כהדי כהרת הרי איכא קיד שהיא כגמר עדיף
מיניה בלובן כמזאת כהרת למעלה מן הקיד שתי מעלות הכלל העולה מכל זה
שאם לא ננטרף כהרה כהרת היא בעבור שהיא שתי מעלות ולא בעבור שהיא תולד
זוה בהכך שזו טעם לכגאמר שינטרף עמה ודי כזה עם שהלשון עמוק ונרדף עיון
ח' קרום וכו' הח' בשלמא ח' כפי דעת רש' יהיה כזה האופן ח' אב לדידי שאין
אני יודע שר' אומר שאין מנטרפין לגביה שתי מעלות לא קשיא אלא לדיך שאתה
יודע שאמ' כן קשי' לך קרום כינה למה לא עשית הקושיא ממונ' ג' זו היא מה שנוכל
לומר כזה הלשון כלשון רש' ודייק זה רש' באומר ח' דל' וכו' רונה לומר שאני אין
אני יודע דאית כך וכו' וכול לעשות כפי' של ח' אב שלא כשיעור רש' והוא זה ח'
ח' שתאמר שסובר ר' עהם ב' מינים שאת ובהרת כיחא מהקושיא ואת בשביל
שאם הוא סובר שהם ב' מינים אם כן נדרווג לקיד עם כהרת ולקרום עם שאת ואין
אני יכול לעשות לך קושיא ולומר כהדי מאן נרפיה וקרום כהדי מאן נרפיה נהי
שעדין יש לי לומר שאיך אומר זו למעלה מזו שבראה שאינם ב' מינים חלא שהם מין
ח' זו למעלה מזו רונה לומר שזו יותר לכזה מזו חלא ח' אב שסובר ר' שאת ובהרת
שאינם ב' מינים שכך נראה מן הקושיא שעשית שאמרת ח' עהרת קיד ההיכל
מנרף שיראה שאינם ב' מינים ואם כן אמאי לא קשיא לך קרום כינה כהדי מאן
נרפיה וכו' עוד ז' פי' ב' כזה ח' והוא זה אהה אמרת לנרפיה כהדי קרום לאו
בר מיניה הוא הא אם היה בר מיניה שינטרף ח' אב שתאמר שאפי' שיהיה ממינו
שלא ינטרף כיחא מן הקושיא הזאת שאמרת ח' קרום כינה כהדי מאן נרפיה
נרפיה כהדי קיד לאו בר מיניה שאעפי' שלא יהיה ממינו ינטרף עמה וח' אין
הקושיא הזאת אחתי נהי נמי שגאמר נרפיה לקיד כהדי קרום שאין אתה יכול
להשיב ולומר נרפיה כהדי קרום לאו בר מיניה הוא שאף על פי שלא יהיה ממינו
ינטרף חלא ח' שאין אני יכולים לנרפו בשביל שאינו ממינו ח' אמאי לא קשיא לך
קרום כינה כהדי מאן נרפיה וכו' ודי כזה: פרטי' ומשיבין האי מאי בשלמא בלא
קיד קרום כינה לא קשיא לשאת ולקפחת כתוב וכו' אמר רש' ומשני לפי שלא נאמ'
שמעשית הגמרא לעשות קושיא ולומר האי מאי בלומר משנתי לזה רש' ומשיבין

וכו

לעשה

וכו' וכו' לומר פ' אחר והוא אמת' בזה באופן שרש' דאח' שזה התירוח שהוא נותן
לקרם יכולים אנו לומר לקיד ושהרבונו גב' כל לבהרת וא"כ איך אמר בשלמא בלא
קיד קרם בינה לא קשיא וכו' אל"ל קיד ההיכל קשיא מסיד ההיכל גב' איזה קשיא
כלל א"כ יכול לומר שזה התירוח אינו כללם לז"א רש"י משיבין כלומר שמו הוא ותשובה
ואיך הוא סנוי לבהרת ולא לקרם בזה האופן שהרבונו אינו כאלו אל"ל לשאת בלכח
לא לבהרת והוא שרש"י וכו' לרע' לשאת רבה ולבהרת לא רבה ועסו מוכן כל זה

הלשון של רש"י שלמה האריך כל זה וכו' ^{הוא שרש"י}
פרק 4 שבועות שמים שהן ד' שבועה שאוכל ושלל אוכל שאכלתי ושלל אכלתי
וכו' יש להקשות למה לא לקח התנא סדר הכתוב שאמר להדע או
להטיב וכן ה"ל שאכלתי ושלל אכלתי קודם לשאל אוכל כיון שאכלתי
ושלל אכלתי הם הדעה לזה נאמ' שלקח התנא מה שהוא מצוי ביותר וכו' שבועה
שלל אוכל ואכל כל שהוא חייב ל' שלמה לא אמר שבועה שאכל ולא כל שהוא
קיים שבועתי ואפי' בכל שהוא וכו' להשיב שלפי שהוא יותר חרוש שיאמ' שכשאוכל
כל שהוא שהוא חייב קרבן עולה ויורד לפיכך לקח זאת הבבא ראשונה ואנוכל
לתרץ באופן אחר והוא אמת' שכשנשבע לאכול ואכל כל שהוא לא נאמ' אינו פטור
משבועתו עד שיאכל כוונת ואם אמר ר' עשה עשה שבוע' שלל אוכל ואכל כל שהוא
שהוא חייב הטעם הוא לפי שבטל דבורו במש' להלן אבל כשנשבע לאכול ואכל כל
שהוא לא נימא שהוא פטור וכו' דברי רבי עקיבא ל' שלמה לא הביא קבירת
חכמים ואומר וחכמים אומרים כמו שהוא שיטת הגמרא שאומר כן והתשובה שלל
כד' שבוה יש מחלוקת אל"ל שכיון שזו התורה איך אכילה אל"ל כוונת אין לומר שהוא
קבירת חכמים כיון שהיא קבירת כולי עלמא ומן התורה ורע' שאמר שאם אוכל
כל שהו חייב קבר שכשהארס נשבע שלל לאכול לא נשבע לדעת התורה אל"ל
לדעת האנשים והוא שלל לאכול אפילו כל שהוא כיון שאכל כל שהוא חייב לפי
שבטל דבורו וכוה מובנת תשובתו שהשיב במדבר ומביא קרבן שאף זה וכו' ושלל
נאמר שהוא מערבה לדרוש גמרא למומרא בשאכל דאכילנא משמע וכו' ל'
שמה היא זאת התמיהה שהוא עושה שדבר ידוע הוא דשאכל' הוא להבא ולשינו
הוא דאכילנא ואם כן מה היא ואש' יש להשיב שכוונת שללתי היא זאת למומרא
שכל מקום שאמר דשאכל דאכילנא משמע ורמינהי ר' לפעמימי' שאמר דשאכל
ורנה לומר שלל אוכל ולזה השיב שלעולם דשאכל דאכילנא משמע והתם אי משמ'
כן דל"ל אכילנא היא בעבור שמקרבין בו לאכול שהענין מורה לנו שכונתו היא
שלל לאכול וכו' כאן במקרבין בו לאכול כאן במי שאין מקרבין בו לאכול וכו' ל'
למה אמר כאן במקרבין בו לאכול כאן בשאין מקרבין שלל היה לו להשיב אל"ל
התם במקרבין בו לאכול שכזה די לתרץ לקושיא שעשה והתשובה היא שכוכל
לומר שמתניתין מדרכת בשמקרבין שלל לאכול ולפיכך משמע דשאכל דאכילנא
שזה הפירוש אמר הר"ס טעמו במהכת גדרים ואם זה הפירוש אמת ימשך כן

בשהארץ יטבע ויאמר שבועה שאוכל וזמן לומי שיכרב שאוכל או שלא אוכל
אין לנו ידיעה בזה שהבועה לא שמתניתין בשאין מקרבין בו כלל ומשמעו
דשאוכל נראה שהוא דאכלינא וכו' רב אחי אמר תני התם שבועה שאי אוכל
לך וכו' ה"ה מאי למימרא וכו' כונתו היא זאת שהוא אמר שבג' לשונות יוכל לישבע
בארץ שהוא חייב והקשה לו שאם אמר שאי אוכל פשיטא שהוא חייב ואם כן מה
חדוש אתא לאשמועינן וכו' ועתה יל שגם כן כשאמר שבועה שלא אוכל הוא ג"כ
פשיטא שהוא חייב ולמה לא הקשה לזאת החלוקה הראשונה והקשה לשנית לזה
בתרץ שמן הראשונה לבד לא יוכל להקשות לפי שנוכל לומר שכונתו בג' לשונות
יוכל האדם לישבע הא' בדבור שהוא שבועה שלא אוכל והאחרים שאינם כדורים
אכל כשאומר שנים שהם כדורים וידועים אבל הכל מה חדוש אתא לאשמועינן בג'
לשונות וכו' ה"ה רש"י ז"ל לא שבועה לא אוכל וכו' אמר לפי דבריו מתניתין
דלא כר"מ וכו' רוצה לומר לפי גרסתו שהוא גורם לא לפי הפירוש שהוא עושה
בגרם שעם היות שהגרסא כן אי אפשר לעשות פירוש אחר אל"מ ששעה דש"י
לפי פירושו ולפי גרסתו והביא הד"ס ראיה שמתכותין ד"מ בזה האופן שכוין שהריש"י
של זאת המשנה של שבועה שלא אוכל שבועה שאוכל לך היא ר"מ קיפא גם כן רבי
מאיר ואם יאמר שזהו שהרבה פעמים דאינו כגמרא שאומר רישא פלוני וקיפא
פלוני ואם כן אינו הכרח שכוין שרישא ר"מ קיפא ר"מ ולתרץ זאת הקושיא יש לעשות
קושיא אחרת ובאמר שכמה האריך הד"ס כל זה הלשון ואקשינן בגמרא ומפרקינן
שלא ה"ל אל"מ וקשה דהא רישא רבי מאיר ובין דרישא ר"מ קיפא נמי רבי מאיר
אכל כונת ר"מ לתרץ הקושיא ראשונה שעשינו וכתן הכרח לשאמר שכוין שריש"י
ר"מ קיפא נמי ר"מ והבכרח הוא בזה האופן שאם הרישא לאו ר"מ למה הכנים ענין
בדוחק כה"ל לתרץ לקושיא ששנים לר"מ להקיר א קמתת המשנה ולומר תני לא
קרנן ה"ל אל"מ מתניתין דלא בר' מאיר אכל מדאקשינן ומפרקינן לאוקי רישא
בר"מ נראה שקיפא גם כן רבי מאיר ואם כן הכרח גדול יש לנו לומר שקיפא ר"מ
ואם כן שקיפא ר"מ והא אמר לא אמרינן מכלל הן אתה שומע לאויש לנו לעשות
גרסא אקרינא זש"ל ה"ה ברקיעות לא אוכל לך וכו' וז"ע דריש"י וכו'
ד"ל שאם תאמר שכוין שרישא מיקמינן לא קרבן אף קיפא לא שבועה אלא לפי
שאמר אקור וכו' שהוא עושה שבועה זש קיפא כדקיימא קיימא ולשבועה תנן וכו'
א"ע ואי קשיא וכו' כונתו ברורה שאם יקשה לנו למה ברישא לא נקט גבי קרבן
מיונה אדנקט כן בקיפא תירץ ואמר ליה אנב שארה נקט הכי בתירוהו וכו' ד"ל
שאירי שהתחיל ברישא ואמר קרבן לא אוכל לך וזה פטר נקט כל הרישא כפטור
ואירי דנקט בקיפא לא שבועה לא אוכל לך שזה אקרי לאכול נקט כלה לאקור
כו' ובה מוכן הקושיא של הדיבור הכ' שאמר וה"ל שכונתו לקשרם ואמר בזה האופן
שרש"י גרים זאת המימרא היא כרית' אם הוא אמת שהוא כרית' אם קשי שהוא
שש"י שכוין שרישא ר"מ קיפא ר' מאיר ואם כן מתניתין דלא בר"מ אינו כלום ל"א

וב

סוף ארץ ישראל

115

זהו שהוא משנה ובהיין מחלוקת הרם והרשי' יש לך לדעת שזאת המימרא של
 שבועה לא אוכל לך שבו שאוכל לך וכו' היא משנ' במק' נדרי' כפ' ובת' היא ברית'
 ורש' סובר שהקושיא שבה' עושה שהיא מן הכריתא והרם סובר שהקושיא שעושה
 היא מן המשנה ועם זה יש לנו לפרש מה שאמר הרם ורש' ז' כתב בריתא וא"ל
 דכיון דמתניתין היא וכו' אמר בזה האופן שאם באמר שזאת המימרא כוונתה
 שמכריתא קא מוקשה אבל כיון שזאת המימרא היא משנה איך יתכן שנאמר שקא
 מוקשה מן הכריתא ולא מן המשנה והש' ואי אפשר דכיון דמתניתין היא עב' מתני'
 חקשי' וכו' או י"ל שכיון שהוא מוקשה למשנה ממשנה ראוי להקנות ולא מן
 בריתא ודונה לומר כן כיון שזאת על מה שאנו יושבים בה היא משנה עב' ממשנה
 היה לנו להקנות וכו' אמר עוד ועוד דהתם חקשינן וכו' דונה לומר שכיון שלזאת
 המשנה של פ' דנדרים חקשינן ממתניתין דהבא ופרקו' אביי ורבאשי כדמפרקינן
 לה הבא נראה שכבר עשו קושיא מן המשנה דהתם למשנה דהבא וכו' דת'
 מבטא שבועת איקר שבועת וכו' מאי קאמר טרשי' ה' ק' בריתא קאמר איקר וכו'
 כונתו שלא כאמר שפירוש מאי קאמ' ששול' שיפרש לנו משמעותו שמי' סיכול לעשות
 קושיא גדולה כזאת איך שואל מאי קאמר לז' רש' ה' ק' בריתא קאמר איקר וכו'
 ומאי דמבטא שבועת וכו' ז' למה כשאביי מתרץ למבטא ואמר אל' אמר אביי
 שבועה מהבא למה לא תרץ למה שאמר ומאי דאיקר מתפיס הוא לתרץ זה ז'
 שפסטי ההלכה היא וזאת ומאי דמבטא שבו א"ת דכתיב אוכפש כי תשבעו וכו' אם
 כן איקר נמיה שאתא ומאי דאיקר מתפיס וכל אלו הקושיות נמשכות מן התרוץ
 שבה' נתן למבטא ליה אמר אביי שהתרוץ האמתי שיש למאי דמבטא שבועה
 היא מהבא ואם היה תהיה לאיש וגו' שכיון שהוא מתן זה התרוץ לאו למימר איקר
 נמי ומאי דאיקר אם כן בזה יתקנו כל הקושיות וכו' רבא אמר לעולם מתפיס
 בשבועה לאו כמוציא שבועה מפיו דמי וכו' פרש' לא התפקא ליה לתנא לומר
 בהא אם אתה אומר וכו' אז רש' לפי שגרא שכתאומר רבא אמ' בא לפלוג ולקטור
 דברי אביי אמנם באלו לא פליג עליה שהוא אמר אם תמצא לומר מתפיס כמוציא
 שבועה מפיו דמי או א"ת מתפיס לא כמוציא שבועה מפיו דמי וכו' ואם כן ז' רבא
 היא א' מן החלוקות שאמר אביי שכולל לומר ואם כן בזה לאו קוטר דבריו ליה
 אמר רש' לא התפקא ליה לתנא לומר בהא רצה לפרש איך בא לפלוג גלמי והוא
 בזה האופן שאביי אמר שמה שאמר התנא אם אתה אומר פירושו הוא שמתפקא
 ליה אם מתפיס בשבועה לאו כמוציא שבועה מפיו דמי או לא' לזה פליג רבא
 ואמר בהא לא מתפקא ליה דודאי לאו כמוציא שבועה מפיו דמי וכו' הרם
 מאי קאמר אמר אביי ה' וכו' אמר ויש לדקדק עליו איך אפשר וכו' מאחר שמה
 שפירש רש' הוא מבואר יש לידע הקושיות שהרם עשה לפירושיהם אלו תחלה
 איך אפשר שנאמר דלתנא דבריתא מתפקא ליה זה' וכ' נוסף עם זאת שאיך
 לאביי פשיטא מה שהתנא מתפקא כמו שאביי אמ' מתפיס בשבועה כמוציא שבועה

מפיו דמי וכו' ג' אמר ותו קטיא לי אמר קטיא לי לפי שאלו הקושיא עשה לה לפי
אמר שאלת הקושיא קטיא ליה ופירושו הקושיא היא בזה האופן שהגמרא אומרת
להלן וחזרו לטעמיהו ופירושו שאלו הפירושים שאביי ורבא עושי חזרו לטעמיהו
והשתא אמר הר"ם שאם פירוש ההלכה כמו שפרש' אעפ' שאמר שמה שפירש
אביי יכרס רבא ומה שפירש רבא יכרס אביי וכלל לומר גם כן שחזרו לטעמיהו
ז"ש אפילו תימא רבא דאביי מפרש לה מצי למימר דלאו במוציא שבועה מפיו דמי
כיון דלאו אפיטיעה ליה לתנא אם לאו אם אין וכן גם כן אפילו תימא אביי
כרבא מפרש לא מצי למימר דמתפיס מציא למימר דמתפיס בשבועה במוציא
שבועה מפיו דמי ואם תאמר כיון דאיכר וכו' אז לפי שאמר שאעפ' שאביי פירש
פירושו של רבא מצי למימר דמתפיס במוציא שבועות מפיו דמי ולזה קטיא שכיון
שפי' באיכר לשו' שבועה ולאו ליה התפק' כלל איך אפי' שאל מתפיס בשבועה במוצי'
שבועה מפיו דמי ז"ש אם תאמר כיון דאיכר לאו לשום התפקה כלל וכו' לזה תירץ
ואמר דילמא מקבירא דרפטיה וכו' דלא הי"ל לאו ואזדא אביי בטעמיה דרבא
כיון שלא פירש התפקה כלל לאו לטעמיה אול ויכול לומר שאמר ואזדה לטעמיהו
לפי שהוא אמר לעולם מתפיס בשבועה לאו וכו' ומ' ואזדו לאו אעקר מימרא וש
ואפסרו וכו' ואמר להלן לאו אעקר ממרא וכו' ומכל מקום איכו כיון זה הקושיא ה'
שהר"ם עשה לרש' אעפ' שהיא כדמה אמורה למעלה בקושיא ראשונה שאם
מחזק בותר ואומר שכיון שאיכר האמור בתורה הוא לשון התפסה בדקתני בריש'
היכי מקפא ליה לתנא אמר עוד ומכל מקום לרבא מתפיס וכו' פ' רוסו בזה
האופן הוא אמר למעלה שאיך יתכן שהתנא מקפא ליה ולזה י"ל שראינו שרבא
אומר בהדיא שלא במוציא שבועה מפיו דמי ואם כן איכה קושיא כלל שאיך מקפ'
ליה לתנא לז"ש הר"ם שאם רבא אמר לאו במוציא שבועה מפיו דמי הוא בעבוד
שהוא קיבד שלא איכר האמור בתורה הוא לשון התפסה ואם בן מתפיס בשבועה
איכו בלום ז"א ומכל מקום לרבא מתפיס בשבועה לאו בלום הוא דהא לא כתיבה
לדידיה התפסה בשום דוכתא אמר עוד אללא אידי דקאמר אביי וכו' אז בעבוד
שאם האמת הוא שרבא מתפיס לאו בלום הוא למה לעולם מתפיס לאו במוציא
שבועה מפיו שבראה שאומר שלא במוציא שבועה הוא וחיוב מלקות וקו' בן אצל
אקוד הוא לז"א אללא אידי דקאמר אביי וכו' רוצה לומר שלא אמר לאו במוציא
שבועה מפיו דמי אללא אידי דאמר אביי במוציא שבועה מפיו דמי אמר איכה לאו
במוציא שבועה מפיו דמי ולא לאמר לנו שהוא אכר וכו' או בכולל לפרש כל
זה הלשון באופן אחר והיא זאת הר"ם אמר שכיון שאיכר האמור בתורה הוא לשון
התפסה איך מתפסק ליה לתנא וכו' בראה שעשינו הקושיא הזאת היא שכיון
שאיכר האמור בתורה לשון התפסה הא אם איכר האמור בתורה לאו לשו' התפסק'
שהמתפיס בשבועה לאו בלום הוא ליה קטיא שרבא קיבד שאיכר האמור בתורה
לאו התפסה הוא וקו' שהמתפיס בשבועה אעפ' שלא כשבועה דמי אקור הוא

117

שכן אמר רבא אמר לעולם מתפיק בשבועה לאו כמוציא שבועה דמי שנרא' שלא
בשבועה ענמה למלקות ולקרובין אבל אקור הוא לאו ומכל מקום לרבא מתפיק
בשבועה לאו כלום הוא דהא לא בתיבה לרדייה התפיקה בשום דוכתא ואם אמר
לאו כמוציא שבועה מפיו דמי שנראה שאומר שהוא אקור לא אמרו אלא אידי
דאמר אביי כמוציא שבועה מפיו דמי אמר איהו לא כמוציא שבועה וכו' כדרך
שפירשנו למעלה וזה הפירוש נראה שה' א יותר אמת' וכו' ופיר' ר' זל הוא ברור
ואמר הר"ם ולהאי פירוש מצינו מתפיק בשבועה שתפיקה הרשונה אס' רה וכו'
וככתנו לומר שמה שאמר ר' אס' אתה אומר שהמתפיק בשבועה כמוציא שבועה
מפיו דמי חייב ואם לאו פטור לא חזור אלא לתפיקה שלישי' ולא לשנית וכו' והיינו
דאמר אביי וכו' רוצה לומר והיינו שמה שפשיטה ליה לתנא פשיטה ליה לאביי יש
אומרים מתפיק בשבועה כמוציא שבועה מפיו דמי וכו' ולא למימרא וכו' ל' שלא
ראוי לומר שמה שאמר אביי מתפיק בשבועה כמוציא שבועה מפיו דמי הוא לומר
שהמתפיק בה אקור דתנא בברייתא לא אפשיטה ליה ואמר עד אלא לישנא
בעלמא נקט בזה תרץ קושיא גדולה והיא זאת שכיון שהתנא דברית' אומ' שאקורו
אל אקור מהו אס' אתה אומר מתפיק בשבועה כמוציא שבועה מפיו דמי ואביי
אמר מתפיק בשבועה כמוציא שבועה מפיו דמי בהכרח הוא שה' ק' כר שהמתפי'
בה אקור וש' אקורו של אקור חייב קרבן ומלק' ת' כמו שהיא ק' בר' כן במתפיק
שבועה שהוא חייב ואם כן איך אמר ולא למימרא שהמתפיק בשבועה בה אקור
לאו אלא לישנא בעלמא נקט רוצה לומר שמה שאמר מתפיק בשבועה כמוציא
שבועה מפיו דמי לא בא לומר לנו שהמתפיק באקור שהוא חיי' גם כן אלא לישנא
בעלמא נקט וכו' ואמר שיש מי שפירש שאף אקורו של אקור חייב ושה' מפשט
פשיטה ליה גם כן לתנא נמי שפשיטה ליה תפיקה ראשונה זהו כ' בתו' ויש מי שפי'
לדבריו חננאל זל' וחזר ואמר והיינו דאביי דאמר וכו' רוצה לומר שהשתא לית
לן לומר שלישנא בעלמא נקט שכיון שהתנא מפשט פשיטה ליה אף לרבא מפשט
פשיטה ליה ומה שאמר מתפיק בשבועה כמוציא שבועה מפיו דמי כונתו שהוא
אקור וחייב קרבן ומלקות ומתפיק בו תפיקה שניה וכו' ויש מי שפירשו בכל זאת
שפירוש אחר היא זאת שמה שאמר בפירוש ד' חננאל אס' אתה אומר מתפיק בשבו'
כמוציא שבועה מפיו דמי חייב ואם לאו פטור שזאת הקפס' שיש לו לתנא הוא חזר
לתפיקה ראשונה וש' אמר הר"ם ולהאי פירוש מצינו שתפיקה ראשונה אקור'
ומצינו אס' קרבן והיינו שזה אמר אביי שהמתפיק בשבועה אקור ומצינו קרבן
ומלקות ואמר הר"ם ולא למימרא וכו' רוצה לומר שלא למימרא שהמתפיק בשבוע'
אקור ולא אפשיטה ליה לתנא אס' חייב מלקות או לא ויש דלתנא דבריתא לא
אפשיטה ליה ואמר אלא לישנא בעלמא נקט תרץ קושיא אחת והיא שכיון שר' א
אמר אס' אתה אומר נראה שלא מפשט פשיטה ליה אלא שמתקפא ליה לתנא
לאו לישנא בעלמא נקט והראשון הוא אמתית וכו' אמר להלן מפיו לאו אמר

קאי אלא דינו כמוציא שבועה מפיו וכו' אז לפי שאם האמת שהפירוש בן שמדבר
עם הנודר לא היה ראוי שנאמר אלא כמוציא שבועה מפיו לזו ומפיו לאו אמר
קאי אלא שר"ל הדין הוא כמי שמוציא שבועה מפיו וכו' מתביי איהו איהו
האומר בתורה אמר הרי עלי שלא אוכל בשר ולא אשתה יין ביום שמת בו אביו
וכו' ארש? כאשר אחרתי עלי מלאכול בשר כיום שמת בו אביו לעולם וכו' אמר
באשר אחרתי עלי וכו' לפי שלא נאמר שפירוש הבריתא הוא שיאמר כן הרי עלי
שלא לאכול בשר כיום שמת בו אביו כלומר כמו שאז מעגומת נפשו לא אכל כך
עתה לא אוכל בשר שאם כן אמר שהוא אקור כיון שלא נדר קודם כלל לא שעשו
מעצבון לבו לזו רש' כאשר אחרתי שאקור על עצמו ועתה יל' ש"כ שזאת היא פי'
הבריתא מה בא שמואל ללמדנו והוא שנדר ובא שאם לאו זה פירוש הבריתא
איך פרש' כן ולזה נשיב שלפי שבפירוש רש"י שאמר כאשר אחרתי עלי כוכל לומר
באחד משני פני' שאקרתני בלשון שבועה או שאקרתני בלשון נדר ובא רבא לאפוקי
בלשון שבועה אלא בלשון נדר וזו והוא שנדר ועדין יל' שלמה פרש' באשר אקרתני
מלאכול בשר לעולם שאם כן מה בא להודיענו והוא שנדר ובא שר' לעולם שכבר
פירש רש"י כן הבריתא ולזה נשיב שבמזמרת שמור לא אמר ובא כמו שתמצא
בדבור של הר"ו שאומר שאמריבן בנדרים בפרק קמא שמימרת שמוט' היא והוא
שנדרו מאותו היום אם כן אם שמואל אמר כן ובא הוא בעבור שכן פירש
הבריתא אם כן יפה פירש רש"י שאמר לעולם ואם יאמר האומר א"כ מה בא שמואל
להודיענו הוא לול' שרש"י באש' אקרתני לא יהי' פי' בלשון שבועה לא בלשון נדר
א"כ נראה שאין לו לשבועה מה שיש לנדר ואמנם למטה אמר ומדמתפי' כנדר נדר
מתפי' בשבועה שבו א"כ קשיא יש להשיב שאם שמואל אמר והוא שנדרו רל' שהאיבור
הוא בלשון נדר ואם האיבור בלשון נדר התפיסה ג"כ בלשון נדר וזו להלן מדמתפי'
כנדר נדר מתפי' בשבו' שבו' שזריך שיהיה ההתפקה בלשון האיבור אם נדר בלשון
נדר ואם שבו' בלשון שבו' וכו' בשלמא לאביי מדמתפי' כנדר נדר מתפי' וכו' יל' שלא
ה"ל אלא בשלמא לאביי היינו דמתפיסין אלא לרבא קשיא שאמר' שאין מתפיסין
והתשובה שאם אמר כן נראה שהדין שיש להתפקת הנדר יש להתפקת שבו' ואמנם
הם מחולקים לפי שמי שמתפיס כנדר קאי בכל יחל אבל מוי שמתפיס בשבועה חייב
קרבן לזו מדמתפיס כנדר נדר וכו' ולכל א' דינו בעצמו ונכולל לומר שזאת כונת
רש"י במ"ש אלמא המתפיס כנדר הרי הוא בלא יחל דבר כנדר עצמו ומדמתפיס
כנדר נדר מתפיס בשבועה שבועה וכו' ור' לבין שאיקור התפקת הנדר הוא בלא יחל
והתפקת השבו היינו כן בעבור וה אמר לכל א' בפני עצמו ואמר מדמתפיס כנדר
נדר מתפיס בשבו' שבו' וכו' ואי כי ידור נדר נדר וכו' הסכה שאלל לרבא טעמא
ולא לאביי היא ברורה והיא זאת שאביי פי' הברית' בהתפק' נדר ואם היא במתפיס
פשיטא שזריך נדר קודם לכל לרבה שפי' שהוא בעקר נדר לאו בהתפקת לא כנדר
עצמו למה לנו לזכור נדר ראשון לזה קשיא ואי' כי ידור נדר וכו' כי אתא רב

דימו

דימי אמר ר' יוחנן אכל ולא אכל שקר ואזהרותיה מהבא לא תשבע בשמי לשקר
וכפרש' ואזהרותי שהמתנה בנזריך להתות שהיא עובר באזהרה לא תשבעו
בשמי לשקר וכו' וזל שלמה לא נאמ' שפסט ההלכה היא בזה האופן אוכל ולא אוכל
שקר והזהיר לנו הכתב ב בזה במש' לא תשבעו בשמי לשקר ויש להשיב שההכרח
שיש לו לרש' היא זאת שאם כונתו היה כמו שאמרנו לא היה לו לומר אלא אוכל ולא
אוכל עובר בלאו לא תשא כמש' למטה קונמות עובר בלא יחל דברו אבל ממש' אוכל
ולא אוכל שקר ואזהרותיה בראה באמת שכונתו כמו שפרש' ועתה זל לכהג' למה
באלה הודיענו בני מזהרין לו אלא מנין יש לנו שהוא לאו של שקר ויאמר שנאמ' לא
תשבעו בשמי לשקר ולמה הודיענו במה שאנו מזהרין לו ב' זל למה אמ' לנו דין של
דברים שאין זה מקומו ולמה אמר קונמות עובר בכל יחל' ג' שלמה לא שאל בהג'
במאי פליגי בזה האופן שבין למר ובין למר שבע' להבא עובר בלאו וחיוב מלקות
אלא שזר סבר שהיא מפקוק לא תשבעו בשמי לשקר ומר קובר שהיא מלא יחל' ואל'
דברו כמו שפרש' ולאפקי מדרבנן שאמרו לקמן ואזהרת שכו' להבא מלא יחל' ואל'
מה לי שיהא מזה הפ' או מזה כיון שהדין שזה בו לדעת כלם' ועסו ונתרץ לקושיא
ראשונה וזו נאמר שידוע הוא שהחוטא כדי שיהיה חייב מלקות או מיתה נזריך
התראה ובהתראה יהיה כפ' עגמו שאמרו הטי' המשל בזה שאם אנו מזהרים למי
שנשבע אכלתי ולא אכלתי כפ' של לא תשבע בשמי לשקר אינו חייב מלקות עד
שנהיו מתרים בו כפ' עגמו שהזהרנו בו מפי ה' בה שהוא לא תשא את שם ה' אלרין
לשוא ואם כן בה מתבאר כי יונת רכ דימי שאמ' ואזהרותיה מהבא לא תשבעו בשמי
לשקר שבנתי שבוה דוקא נהיה מזהרין לא כפ' אחר שאם נהיה מזהרין כפ' אחר
אינו חייב מלקות ולדעת רבנן נזריך להתרות מפ' לא יחל דברו ואם התרה כפ' אחר
אינו חייב מלקות אם גדול וכדור היא המחלוקת שיט' ביניהם אם כן יסולק הקושי'
ראשונה שאמרנו שלמה אמר ואזהרותיה שכונתו כמו שאמרנו לומר שבוה דוקא
מזהרין ולא נאמר כמו בלא יחל וכו' והב' גם כן שאמרנו שלמ' הביא קמו' שאין כאן
מקומה גם כן מתורגמת שהוא לומר לנו שלא יחל לא בא לשבע' להבא כמו אכל ולא
אכל אלא לקונמות כמו שרש' פירש זה במש' קונמות הרי הוא אכלא יחל כלום' לא
יחל דמשמע להכה לאו לאזהרת שבע' להבא אתא דשכו' להבא מלא תשבעו בשמי
לשקר נפקא וכי אתא לא יחל וכו' וגם כן הג' מתורגמת שמחלקת גדול יש ביניהם
כמו שפירשו וכו' פירש' הג' אלא כשם שלקה על שוא וכו' ולהק' ה' הן לענין מלקות
מה שרונה רש' לגרום היא בזה האופן שנאמר אלא הבא למאי' הלבאת אלא כשם
שליקה על שוא כך לוקה על שקר וזל' אלא הבא למאי' הלבאת לומר' כשם שלקה על
שוא וכ' ואמי רונה לכרש הפסט לפי שרבים טעו בו וכמה שרנה רש' לגרום וכבר
אמרנו הברקא שרונה והפסט הוא בזה האופן שהוא אמר שמש' א' ה' ל' בדבור א'
פאמרנו והקטנו לו כשכחא שנאמר וכור נשמור נעשה בו כס' דנאמרנו בדבור א' מה
שאין הפה יכולה לדבר ואין האין יכולה לשמוע כיחל בעבור שזמנו כוונת דין גדול

והוא

ע"פ

והוא שנים חייבות בקדושת היום אלא הכא למאי הלכתא נעשה נכ שני' בדבור
 א' ליה השיב אלא כשם שלוקה על שוא כך לוקה על שקר ר' שני' שחורר עממו ממה
 שאמר שהמירא שאמר א' הן טר' בדבור א' באמרו אלא עתה אומר שמי' א' הן
 ר' ששם שלוקה על שוא כך לוקה על שקר זה הפשט שרש' כיון כשם ה' לא כשם
 וכו' ולה' א' הן לענין מלקות * וז' שוכל לעשות פי' אחר בהלכה ושלא כשם גרסת
 כלל והיא בזה האופן שהיא אמר שמי' א' הן ר' בדבור א' אמרו והקשו לו שבשלמי'
 התם אנו מונחים דין גדול בעבור הנכ אלא הכא למאי הלכתא ולזה השיב כשם
 שלוקה ר' ששם אמרה בדבור א' היא לומר לנו שכשם שלוקה על שוא וכו' ויש לידע
 למה רש' לא רצה זה הפי' וז' שיש לרש' ב' הכרחי' להדמותו והפשט והא' הוא שאם
 היא אמת שאומר למה נאמרו בדבור א' לאמר שכשם שלוקה על שוא כך לוקה על
 שקר למה לו להביא ראיה מן הפ' שאמר לא ינקה שהרי אין לנו ראיה יותר גדולה
 מהנכ שנאמרו בדבור א' וכ' שבהקשה לו הא פשיטה והשיב מהו דמימא כו' אמר
 ליה רב פפא להבי' לא ינקה כלל קמ' כדשמי ליה * לא ה' אלא קמ' בדבור אחד
 באמרו כיון שממנו אנו למדים זאת הדרשה אבל מדאמר קמ' כדשמי ליה ר' שאין
 למדין זה אלא מן הפ' שאמר לא ינקה ולא מן הנכ ואז' טוב פרש' ה' אלא ולה' א'
 הן שר' שאין אנו למדין זה מן הנכ אלא מ' א' הן בא' להודיעם שכשם שלוקה על
 שוא וכו' וז' רש' לה' ואי בעית אימא הא דקתני שוא ושקר א' הן וכו' שנשמר ג'
 שלא באמר ואי בעית אימא שנאמרו בדבור א' לומר לנו שכשם שלוקה אלא שהוא
 חזור לאוקמתא ראשונה ואז' שאמר א' הן לומר לנו שכשם שמביא קרבן על שגגת
 שקר כך מביא וכו' * איבעיא להו ר' בעלמא וכו' ולא אמרו כוית פי' רש' ולא
 אמרו כוית הלכה למשה מקימי וכו' אז' לעיל ט'ל שכמו שחולק רש' עם רבנן בכל
 האפורים ויכחיש מה שהן אמרו גם כן יכחיש שמה שאמרו אכילה כוית ואם כן
 למה אמר ולא אמרו הלכה כוית אלא לקרבן לזה אמר רש' שלא יוכל רבי שמעון
 לחלוק על זה עם חכמים לפי שזה הלכה למשה ואם כן מוכרח הוא לעשות לו
 אוקמתא ולומר שמה שאמר אכילה כוית לא בא אלא לענין קרבן אמר עיר רש'
 אלא לענין קרבן דשגגת כרת וכו' תירץ קושיא אחרת גדולה והיא שאם אמרו
 לענין קרבן גם כן משנתנו היא מדברת בענין זה ואין אמר רב כל שהוא חייב
 שהרי אמרו אכילה כוית הלכה למשה מקימי לענין קרבן לזה אמר רש' אלא לענין
 שגגת כרת ולזה אמר להלן הלכך הכא אפילו לקרבן בכל שהוא חייב וכו' וכדין
 ה' א' דלפלו בעלמא וכו' ז' שאין אמ' דין הוא דלפלו ר' ורבנן בעלמ' ואם פליגו
 בזה היא להודיע לנו כחן דרבנן שנרא' שר' חילק עם חכמים להודיע כחן דרבנן
 שיותר ראוי היה שיהיה פליג עמהן להודיע כחולא כחן דרבנן ולזה יש להשיב
 שכונת זה וכדין היא בזה האופן שר' עקיבא אמר קתם דאכילה בכל שהוא ורבי
 כשקדר המשנה אמר בה ההכרח של ר' עקיבא שהוא בכל שהוא ואם כן אמר
 האופן שראוי היה שר' ואמר המחלוקת בעלמא ואם לקחו כחן לחוד היא להודיענו

כחן

כחן דרבנן וכו' ת"ש אמרו לו לר"ע היכן מצינו וכו' אל שכינן שהראיה שהוא אומר היא
שכינן שלא השיב רבי עקיבא אלא כרכי שמעון ק"ל נראה שלא סבר כמותו אס"כ
מן הראוי היה שיאמר בזה האופן תא שמע אמר להם רבי עקיבא היכן מצינו
מדבר ומביא קרבן שזה מדבר ומביא ומדרישין זה ולא השיב אלא כר"ס ק"ל וכו'
ולא היה ראוי להביא ראיה מן הקושיא שעושים לו אלא מהתשובה שא"ף השיב
כן שלא היה לו להשיב אלא אלא וכו' והתשובה בזה שבכוננו בזה לומר שאם היא
אמת שכרכי שמעון ק"ל א"ף היה להם למקשים להקשות כן והוא גם כן א"ף השיב
כן שלא היה לו להשיב אלא ר"ס קברא ליה וכו' האופן עשה הקושיא יותר גדולה
וכו' ועוד אמר רב אשי שב עה שלא אוכל ואכל בתלותו וכו' אל בקושיית ראשונה
מאחר שהביא ראיה ממה שאמר ר"ע עצמו נזיר שצרה וכו' למה הביאו עוד
שהוא סבור ורעוע ואינו כלום ב' שלמה לקח קברא של ר"ל ועוב קברתם של רב
ושמואל ונפק עם זאת א"ף קבלה לראיה ואמר ש"ר ע"ל לא כרכי שמעון סבר ליה
ולא נשיב בסני פנים הא שהביאו כדי להביא דומיא של משנה שהיא אוכל ולא
אוכל והיא האמת שהביאו לפי שהראשונה מהופקת לפי שאמר שידוע
הוא שהלחם פטור לגזרו לאוכלו בעבור מעוטיין אמר חייב אס"כ נראה שהוא
סובר שכל שהוא חייב כיון שמן האקור ליכא כוית אלא כל שהוא בעבור זה אמר
ועוד ואם נאמר שהועד הוא סבור כיון שעוב הסברו של רב ושמואל ולקח הקבה
של ריש לקיש ליה נאמר שמה שאמר ריש לקיש שברתם כר"ע שממנו אנו מיייתין
הראיות כלם מודו בזה והראיה שכלם מודים לו בזה מר"ל מקצו ואמרו ונקתם
במאן נראה שכלם מודים שבכתם כר"ע ואס"כ בזה כלם מודים אע"פ שחולקין
בטעם של חכמים לית לן בה כלום וכו' פ"קא ח"ל היכן מצינו מדבר ומביא
קרבן וכו' הרי מגדף ל"ל למה לא השיב לו משכועת הפקדון ושכועת העדות ח"ל
ולמה נזכר להשיב שרבו להשיב מוז לפי שהוא אמר היכן מצינו מדבר ורצה להקשו
לו מא' שאין לה אלא דיבור בלבד ואמנם שכועת העדות ה' עושה דע לחברו
בעבור זה הקשה מוזאת המימרא ונזכר לומר שהר"ס כיון באומרנו לדבריו על ר"ע
אקשיא דילרידי מגדף וכו' לתרץ ולמטה נפרשהו בה' מהו דתימא אטעום נמי
כאמרי אנשי פריש' מהו דתימא אטעום נמי לטון אכילה הוא כדאמרי אינשי וכו'
הכונה שלא נאמר שפירושו כן מהו דתימא אמרי נמי רבנן כדאמרי אינשי כמו
שאמר באכילה שזה שקר שרבנן סוכרי' בכל מקום שראוי להלוך אחר לטון התורה
ולא אחר לטון בני אדם ואס"כ כן א"ף אמר מהו דתימא אטעום נמי לטון אכילה
כדאמרי אינשי ואס"כ רבנן תופסים כאן לטון בני אדם ולא לטון התורה היא כלם
שאין לנו לטון התורה בזה וכו' אמר רב פפא מחלוקת בשכועה אבל בקמחו וכו'
אל אם רבא רבו של רב פפא סבר גם כן זאת החלוקה למה לא אמרו אס"כ לא ס"ל
מנין לו לתלמיד ולמה נשיב שרב סבר לה ואמר לה בכלל דבריו ובמש' מחלוקת
בסתם אבל כמפרש דברי הכל ככל שהוא שבאומרנו דבריו הכל בכל שהוא אמר
שקוממות בכל שהוא בא התלמוד ואמרה בפ"ו וכו' שני שכועות אין מזטרסין

פרש' לקמן מפרש טעמא והשתא ק"ד הרי עלי וכו' כזה הלשון לא מצינו דכל
 הגמרא שאומר דה"ב כן אלא בשאומר לקמן מפרש טעמא לא פירש טעם כלל ואם
 כן איך אמר כאן והשתא קפ"ד וכו' ויש להשיב שרש"י ר"ה קושי גדולה כמה שאמר
 קונמות שמצטרפין ושבועות שאינן מצטרפין וראה גם כן שלשון השבועה אינו בלשון
 הק נמות לפי שאם אמר קונס כבר זה עלי אקור לו הככר אבל אם אמר שבועה
 עלי כבר זו מותר ועם זה יאמר הלשון בזה האופן הטעם שלמה קונמות מצטרפין
 ושבועה אינן מצטרפין לקמן מפרש טעמא ואם השתא שתק זה ולא שאל הטעם
 הוא בעבור שיש לנו טעם מה למד והוא שבשבועה לאו אמר לשון קונמות אלא
 שאמר שבועה שלא אוכל מוון ומוון קפ"ד שזו היא הטעם ולא נאמר שכונת דרש' לומר
 שקפ"ד שאין לשון השבועה בקונמות לפי שזה אינו בלשון הדעת אבל הוא אמת
 והבלשן הדעת שחשבוהו א"ש שחשבו שזאת היא טעם וכו' אמר אכילה מוון עלי
 קונס ואכילה מוון עלי קונס וכו' אל כיון שבקונמות אין בהן אכילה למה השי' ולאמר
 באמת אכילה מוון עלי קונס ואכילה מוון עלי קונס שלא הי'לל אלא דאמר אכילה
 משניהם עלי קונס וכן ולוה נשיב שניתשובות א' לפי שבשבועה אמרנו שהזכיר
 אכילה על פניהם כמו שפרש' לפידוש שבבועה אוקמתא לך נמי ואמר שמדבר
 בשהזכיר אכילה רצה לאוקמתא כשהזכיר שני אכילות בשבועות והתשובה ה"ב
 הוא שלא רצה להשיב דאמר אכילה משתהן עלי קונס כל עוד שיש לו תשובה
 אחרת לפי שבשכחא לזאת התשובה יהיה מוכרח לעשות אוקמתא לומר כדאמר
 רבי פ חק וכו' ושי' ית' להקשות למה לא הקשו לו דכוותא גבי שבועה
 כמו שהקשו למטה כיון שיש גם כן כאן ואת השאלה לזה נשיב שיותר קושיא היא
 שנאמר שמה שבא להודיענו אינו אמת ואמאי מצטרפין ולא שנאמר דכוותא גבי
 שבועה ואמאי לא מצטרפין שנראה שקונמות יכולין להצטרף וזה אינו אמת שז"ל
 הכא ליכא שמודה וז"ל הכא ליכא שמודה בשביל זה הקשה ח"ה אמאי מצטרפין
 ולא דכוותא אעפ"י שנוכל לעשות כן וכו' איפוך ולית ליה דרבי פנחס אל שכוון
 שלקושיא שהוא עושה מתרץ כמה שאמר לית ליה דרבי פנחס ואת התשוב' ראויה
 לומר ראשונה ויאמ' לית ליה ואיפוך לזה ושהוא שלפי שהקושיא שהוא מתרץ באומ'
 איפוך שהיא בין בשבועה בין בקונמא אמאי אין מצטרפין היא יותר גדולה מן
 הקושיא שעשה בעל הגמרא של ח"ה רבי מאיר אומר קונמות בשבועה וכו' לפיכך
 רצה לתרצה בתחלה ואמר איפוך ולית ליה וכו' ואם תאמר וכיון שזאת הקושיא
 היא יותר גדולה למה לא הקשה לה המקשה לזה ואמר שרצה להקשו לאמאי דכמי'
 ליה שהוא שרבי פנחס אמר שאני רצה להקשות שרבי מאיר אמר שלשאי וכו' ^ו
 ה"ם הא דאקשינן לדבריו וכו' כונתו להתיד קפח אחד שלמה לא הקשה משבועת
 הפקדון והשיב שיותר קושיא גדולה היא שנאמר שהיא פליג אדרבנן וא' שהמגדף
 מדבר ומביא קרבן והשתא אומר היכן מצינו זש לדברי וד'ע אקשינן דילדידיה
 מגדף מביא קרבן וכו' אמר עוד ומפרקינן מדבר ואוקר קאמרינן והאי מדבר
 ומוטא הוא וכן בשבועת הפקדון וכו' הכונה שהר"ם אמר שלדבריו ד'ע אקשינן וא"כ
 ה"ל

ה'ל' להשיב שאם אמר היכן מצינו לדבריהם דרבנן קאמר שלרדיי פשיטא לי שיש
 מדבר ומביא קרבן אלא לדירך היכן מצינו לזא הרמ' ומפרקי מדבר ואם קאמר
 וכן לשבו' הפקדון וכו' כלומר מפרקי זה ולאמת לדבריה דרבנן קאמרתי היכן מצינו
 בעבור שבזאת התשובה הוא משיב לשבוע' הפקדון והעדו' שהם מדרבנן וכו' הרמ'
 אה' אמאי מצטרפי' הפ' אלא וכו' כולל לומר שבזאת הפירו' רצה לתרץ קיש' א' גדולה
 שיש בזה אה' והיא שמי שאומר אה' נראה שער עתה לא היתה זאת הקושיא כלל
 ואמנם כולל לומר שזאת הקושיא נכל' כל לעשותה קודם שהוא יאמר שמדבר בשאמר
 אכילה זו עלי קונם בזה האופן שהבריתא אמר שהקונמות מצטרפי' שרא' שרדיך
 כוית ושאינו חייב בכל שהו אלא על כוית ואכ' ה' כללנו יאמר קונם עלי שלא יאכל
 שאו דרי' כוית ואכ' יאמ' אמאי אמ' מצטרפי' ויל' הכא ליבא שיעור וייל' הכ' וכו' ואכ'
 איך אמר אה' שרא' שעתה נתחדשת הקושיא הוזאת לתרץ זאת הקושיא אמר
 הרמ' הפ' ודייק התירוץ כמה שאמר אעפי' שאין אדם אוקר עצמו בכל שהוא וכו'
 ונוכל לומר שאמר הפ' לאפוקי מפירוש אחר וטובל לעשות בזה אה' ונאמר בזה
 האופן שא"ל בשלא הזכיר אלא אכילה א' משום הכי מצטרפי' אלא אם אמ' אכילה
 על זה ואכילה על זה שרא' שבנותו לכוית לכל אחד ואחד אמאי מצטרפי' כל
 שהוא של זה וכל שהוא של זה לעשות אקר' בכוית והדוחק שיש לזה הפירוש כפי
 דעת הרמ' הוא מבואר שאפילו שלא יאמר אלא אכילה אחת כויתו שלא לאכול
 כוית מכל אחד מן השני הדברים אם כן אין זה בשלמא לפיכך רצה לעשות פירוש
 אחר בזאת אה' ואמר שבשלמא אם לא הזכיר אכילה כלל אמרי' שמצטרפי' ואמר
 להלן ובשבועות שאמר שבועה שלא אוכל ככר זה ולא זה רצה ליתן טעם למה
 שבועות אינם מצטרפים ואמר שהטעם הוא לפי שבהם הזכיר גם אכילה ואפילו
 שלא הזכיר אלא אכילה אחת אין מצטרפי' אמר עוד שזהו לשון השבועות
 שאם תאמר ואמאי נאמר שהבריתא מדברת בשלא הזכיר גם אכילה בקונמות
 ושהזכיר בשבועה לזה אמר שזה לשון השבועה עו' ל' שאינה שבועה דם לא הזכיר
 לשון אכילה ובוה מוכן מה שאמר למעלה שהולשון הקונמות וכו' וכונת פי' הרמ'
 היא שאם הזכיר בקונמות אפילו אכילה אחת אין ראוי שמצטרפי' יותר משבועות
 שאמרינן שמדבר בהזכיר אכילה אחת ואינן מצטרפי' זס' אלא א"ל קונמות נמי
 בהזכיר גם אכילה וכו' וליה זל' שא"כ שאם הזכיר גם אכילה א' ליבא זאת
 הקושיא היינו שלתרצה אמר שלא הזכיר אלא אכילה אחת לא לדירך הרמ' שאמר
 שאפילו אם הזכיר אלא אכילה אחת אמאי מצטרפי' אין לתרצה אמר שלא הזכיר
 אלא אכילה אחת שלרדיך עדין אפי' שנאמר זה הקושיא במקומה עומדת לזא
 ואוקינא כגון דאמר אכילה וכו' תרצה בזה האופן שמה שאמ' הרמ' שאם הזכיר
 אפילו אכילה אחת קשיא דוקא בשאמר קונם שלא אוכל זו וזו : וזה תמצ' שאמר
 הרמ' כמה שאמר ושבועות שאמר שבוע שלא אוכל ככר זה ולא זה ואמר בקונמות
 אלא אמרת קונמות נמי בהזכיר גם אכילה סרצה שגם כן כאן אמ' שאפי' שאמר
 קונם עלי שלא אוכל ככר זה ולא זה קשיא ומה שהשתא השיב בה' היא כגון

שאמ' אכילה משתיהן עליו קונס שר' שלא אמ' אכיל' מו' וזו עליו קונס: אכיל' משתיהן
 עליו קונס זש הר' ואוקימנא כגון דאמר אכילה משתיהן עליו קונס וכו' ונוכל לומר
 שזאת ואוקימנא שאמרו הר' לו היינו לפירושו ואמר בזה האופן שהפירוש שהר'ס
 נשמר ממנו הוא שלא נאמר אח' בשלא הזכיר אלא אכילה הא כמו שפי' למעלה
 ושכאכילה אחת לא קשיא כלל ואם זה היה אמת לא היה לתרץ בהג' אלא בשלא
 הזכיר אלא אכילה אחת למה אמר כגון דאמר אכילה משתיהן וכו' אבל באומרנו
 כגון דאמר אכילה משתיהן נראה שאם יאמר אכילה ה' בלבד לא היה מתרץ כלל
 אלא שעדין הקושיא במקומה עומדת וכו' אמר עור ואקסינ דכותא גבי שבועה
 וכו' אז לפי שהוא בשבועות שאם אמר שבועה עלי שלא אוכל זה ולא זה שאין
 מצטרפין לזה קשיא שבשלמא אם נאמר שאם בשכו' הזכיר שכו' בלבד מצטרף
 היינו שבאמר שהבריתא מדברת בשהזכיר אכילה אחת ואמאי אין מצטרפין
 אלא לדידך הר' שאמרת שבשבועות אפילו אם הזכיר אכילה אחת דלא מצטרף
 אין שאל בהג' דכותה גבי שבועות ואמאי אין מצטרפין וכו' לזא ואקשיא דכותה
 גבי שבועות אמאי לא מצטרף תרץ התשובה ענמה שלמעלה אמרנו והיא שהיא
 אמר גבי שבועות אם אמר שבועה עלי שלא אוכל מו' ולא מו' שזו אין מצטרף
 וזה שתא אמר שאם אמר שבועה שלא אוכל משתיהן אמאי אין מצטרפין וזה שדייק
 הר'ס ואקסינ דכותא גבי שבועה אמאי לא מצטרפא ר' בשיאמר בשבועות כמו
 שאמרת שאמר במקומו שהוא אכילה משתיהן אמאי לא מצטרפא שעדין
 עבד ל' להר'ס שמצינו שכתבי פנחס בא לומר למה שבועות אינן מצטרפין ואמר
 שאני שבועות ופרש' מה שפירש הר'ס ואמר שנשבע ואמר שבועה עלי שלא אוכל
 מו' ולא מו' ולא מו' ואפילו עם זה הפירוש אנו גריכים לחלוק רבי פנחס ואם כפי'
 הר'ס שאם אמר שבועה עלי שלא אוכל מו' ולא מו' שאינן מצטרפין למה לי תרין
 ר' פנחס לזה אמר הר'ס ופרקי רבי פנחס שאני שבועה ופרש' מתוך וכו' ואמ' להלן
 ונראה מפירושו שמכרש אכיל' משתי' שלא אוכל מו' ומו' שאם לדידי לא היה צריך
 רב פנחס ועוד שאם אכילה משתיהן פירושו כן אין כל פירושו אינו אמת ויהיו לנו
 כל הקושיא שפירושו למעלה לזה אמר שמה שאמר רש' לא דייק ואינו כלום ואם
 כן פירושו של הר'ס נכון וכו' ונ"ע שאר הדבור שהוא יפה וכו' רבינא אמר כי
 איתמר דרב פפא וכו' וז'ל עסע זאת האוקמתא יש לו רב פפא קושיא אחרת ויתר
 גדולה בזה האופן שאם הקונמות שהעובדים שלהם אינם כל כך חמורים אלא
 מלקות הוא חייב בכל שהוא מי שעונשו חמור וחייב בכל קרבן אינו ראוי שיהא
 חף גם כן בכל שהוא כן אין אמר שמי שחייב מלקות דברי הכל בכל שהוא
 שהרימי שחייב קרבן שהוא יותר חמור וצריך כוונת שכן אמר רבינא
 שהבריתא מדברת בקרבן ומצינו שהבריתא אמרה שצריך כוונת ושאינו חייב
 בכל שהוא אם כן קשיא לזה נאמר שאמר רש' ז'ל וצריך דקתמי לאו לכונת לא
 טוה פירושו עדין ז'ל למה לזא שקרבן לימד מהקד' מה התם צרי טוה פירושו חף כאן
 צריך טוה פירושו ג' וכו' כבר זו הקדש אכלה בין היא בין קביר מעל לפי' ש' להם

פרין

פדיון אל מהשתא אמר שבכבוד שיש לו חומרה והיא שבין היא בין לחבירו מעגש
 לה פדיון ולהלן אמר שמי שיש לו קולא גדולה והיא שהוא חייב ואם אכלה חבירו
 לא מעל שלמי אין לה פדיון וזה נראה שהוא הפך מהבבבא שאדרכה ראוי שיהיה
 שמי שיש לו חומר לא שוין בה פדיון ולמי שיש לה קולא יהיה לה פדיון לזה הקושי
 וכול לתרץ שארש"י יש לה פדיון שתקפת פדיונה והיא יונאה לחולין כדכתיביפסה
 בערבך וכו' ואמר גב' רש"י אין לה פדיון להתירה לו שלא נאמר פדיון באסורין אחר
 כונתו כאלו הכ' לשונות לומר למו שאם אמרנו לפי' לה פדיון לאו לומר לפי שיש
 בו חומרה גדולה אלא לפי שהיא הקדש ובהקדש יש בו פדיון ויש דכתיב בערבך
 בקף וכו' ואמר להלן שאם אמרנו שאין לו פדיון לא לפי שיש בו קולא אלא לפי שאין
 פדיון באסורין זהו מה שנוכל להשיב לזאת הקושיא וכו' אל שבין שבוה התיירון
 שרביבא גותן יש בו כמה דוחקי שאנו אומרים בו הפך כמו למעלה וכו' אנו זריכי
 לר' כחכא כמו למעלה מה תועלת יש בזה התיירון שרי למ בתירון שאמ' כה' למעל'
 ולזה נשים שלפי שלמעלה הוציא בה' לקונמו ממשתעת לפי שלשון הקובות היא
 בשל הזכיר גם אכילה ובה' בתיירון שלמעלה אמר קונים עלי שלא אוכל ככר זה
 וזה משמעות הקובות לזה בא רבינא ואמר שכול להשיב הקושיא כאופן אחר
 וסיהיה קובות כמשמעו בשלל הזכיר אכילה כלל כעני רב אשינויר שאמר
 זכו שבועה שלא אוכל חרצן וכו' אל שלא ימנע או כונתה המשנה היא לשאל
 דוקא כנויר במה שהוא מושבע ועומד על כוית או שאמר כמה שהוא חרצן ואינו
 ראוי לאכילה ואם נאמר שהוא שאל כמה שהוא בויר ואמר בויר מאי מי אמרינן
 מושבע ועומד עליו מהר קיני או לא ושאל שאל כלל מזד שהוא איבוראוי לאכילה
 ומזד שהוא חרצן אל למה לקח חרצן שלא היה לו בויר אלא בויר שאמר שבועה
 שלא אוכל עדכ' למה לקח חרצן שיש בו פתחון פה אח' שהוא אס' ראוי לאכילו
 אולא ואם תאמר שבין שלקח חרצן כונתו לשאל לא מזד שהוא בויר אלא מזד
 החרצן עצמו במו ששאלו למעלה מזד שאין ראוי לאכילה או לאו ושהתשובה גם
 בן לזה הצד לזה אל שהגמרא עושה הצדדין להפך שאמר בין דכוית מושבע עליו
 מהר קיני דעתיה אכוית ולהשיב זה ראוי להכין כונת רש"י שאמר בויר שאמר
 שבועה שלא אוכל חרצן ככמה את' בשאר כל אדם בכוית נויר מאי וכו' אשר ר"ל
 שיכב בזה השאלה את' ככל אדם שחרצן צריך כוית עדין אל כנויר מאי שיש
 לו צד אחר שהוא מושבע עליו מהר קיני וכשכיל זה ראוי שיהיה במשהו שגד' שכו'
 רש"י היא שלא יעשה קושיא מחרצן דוקא אס' ראוי לאכילה או לאו וגם בן שללו
 פשיטה ליה זאת השאלה אלא שמהפקא ליה וז' רש"י אס' תמצא לומר בשאר כל
 כל אדם צריך כוית עדין אל כנויר דמאי לפי שיש לו חלוקה אחרת שהיא מושבע
 עליו מהר קיני וכו' הר"ם גם כן רצה צד מה פירוש של רש"י שאמר פירוש את'ל
 דכיון דאכלי ליה אינוסי גבי בויר בראוי לאכילה בכוית ואכתי מאי ולהשי' הקושיא
 שאמרנו נוכל לומר שהר"ם ירצה שאינו שאל אלא אס' שבין שאינו ראוי לאכילה
 במשהו וז' הר"ם ופשיטה דאס' ראוי לאכילה בכוית ואכתי איבא למיבעי דילמא

ביון שאינו ראוי לאכילה במטה וכו' אשר כונתו שאינו שואל לזר נזיר ממנו ואומר
 שמזד שהוא מושבע חייב אכזית או לא וזהו פשט' שאם הנזיר יושבע שלא לאכול
 ענבים שדעתו אכזית וכוה אינו שואל רב אשי וז' ופשיטה דאם ראוי לאכיל' כזו
 וכוה אינו שואל אבל השאלה היא שדילמא כיון שאינו ראוי לאכילה במטה וזה
 שאמר אבתי שראוי לאכילה איכא למיבעי דילמא כיון שאינו לאכילה במטה וא
 וזהו ז' שאם הקושיא לא יכנס אלא מזד שאינו ראוי לאכילה איך תפשוט וזכבלה
 שראויה לאכילה לזה אמר ואתין למפסט מכבלה דק'ד דאינה ראויה לאכילה
 אמר עוד והא דאמרינן תפשוט דבעי רבא וכו' אז לפי שאמר שהשאלה היא כיון
 שאינה ראויה לאכילה מאי והתשובה גם כן בדבר שק'ד שאינו ראוי לאכילה אם
 כן כשאמר תפשוט לא היה ראוי שיאמר אלא תפשוט חרזן ששאל בכח למעלה
 ואמר חרזן בכמה למה לומר תפשוט עפר * לזה אמר שאם אמר תפשוט עפר
 היא בעבור שזאת השאלה קידמת לחרזן זשא בעבור שהוא עקר וגם כן שאם
 באמ עפר בכזית כל שכן וכל שכן חרזן ולכן אמר תפשוט עפר וזאת כונת הרס
 עזר כאן ויש לך לידע שבהרבה חידושי מהר"ם אומר ופשיט דאם ראוי לאכילה
 בכזית וכוכל לפרש הדבור עם זאת הגרסא בזה האופן שהר"ם אמר שהקושי' היא
 שאם תמצא לומר בשאר דריק כזית בכאן מאי והשאלה היא מאי כיון שמושבע
 ועומד כמו שפרשנו ויכולים אנו לומר שהתשובה היא גם כן אפילו שנשאלו לראוי
 לאכילה שלכן הביא וכלת שהם ראויות לאכילה וזה אינו אמת שנכלה לראוי
 דראויה לאכילה לזה אמר הר"ם ופשיט רוצה לומר שהתשובה לא חורה אלא לשה
 ענמה אי אמרינן מושבע ועומד ולא לשאלת ראוי לאכילה וז' ופשיט דאם ראוי
 לאכילה בכזית שרוצה לומר שהתשובה אינה אלא לזר אחד והיא אם אמרינן
 מושבע ועומד * ואמר אחר כך שאבתי וכוכל לומר שכונת הגמרא לעשות גם כן
 הקושיא השנית שהיא של ראוי לאכילה והתשובה גם כן לזאת השאלה כמו שפי'
 דרש' עזר כאן * מתניתין שבעה שלא אוכל ואכל ושתה אינו חייב אלא א' וכו'
 פרש' אעפ" דשתיה בכלל אכילה אינו חייב אלא א' אז לפי שנרא' שכא להודיעם
 המזנה שהשתיה אינה בכלל אכילה ושמוי שנשבע שלא לאכול ואכל ושקן כיון
 שהם מחולפים אינו חייב אלא א' שהוא ליה כמי שנשבע שלא לאכול ואכל ועשה
 מלאכה טה ודאי אינו חייב אלא א' ואם אמר מה חרוש אתה לא שמענין שפשיטה
 לזה אמר רש"י שהחרוש שהוא בכלל אכילה ואעפ"כ השבועה אינו חייב אלא א' *
 אמר עוד רש"י דהוה ליה כמי שאוכל ואוכל בהעלם אחד אז לפי שכיון שאמרנו
 ששתיה בכלל אכילה כשנשבע לאכילה נשבע גם כן לשתיה ואם כן ראוי הוא
 שיהיה חייב שנים לזה אמר דהוה ליה כמי שאוכל ואוכל בהעלם אחד וכו' *
 ודילמא למפטר נפשיה מאחריניה וכו' פירוש דילמא שאם אמר פת פת לאו
 לחלקם לשנים ענישין אלא לפרש ולומר שעל אלו הוא חייב ולא על המינים
 אחרים ועם זה רוצה לומר שכיון שהוא מקופקן ולא ידעין אם אמר פת לחלק
 או לפטור ענמו מהמינים אחרים שראוי הוא שכלך לחומרה ונאמר שכא פת
 לחלק

לחלק וחיוב על כל אחד ואחד ואם כן טעם שאמר דילמא חייבו כלום ולא קושיא
 כלל היא לזה נשיב שכבר יש לנו שאין מביאים קרבן על הקפא אלא ח"כ היא דר"א
 שהייב קרבן ואם כן היא קושיא שאין חזר חייב על א"א דילמא בא פת לפטר
 עצמו וכולהו הטיב בה"ג טעם כוננתו לפטר עצמו מהמינים האחרים היה ראוי לו
 לומר חטים שעורין כוכמין וכו' הטיב דילמא לכוס וכזה יש הפך גדול שאין אמר
 טעם אמר שבו שלא אוכל חטים שעורים כוכמים דילמא לכוס שדאי הוא ופשיטא
 שאין כונתו אלא לכוסק חטים כמות שהן אבל לחם אפיו מותר לאכול ולא חל על
 זה שבו וא"כ איך אמר דילמא וזאת הקושיא ג"כ כולל לעשותה במ"ש דילמא ע"י תערוכ'ו
 שפשיטא ופשיטא טעם שבו שלא אוכל פת חטים שעורים וכוכמין שכונתו פת מוג' מינים
 אלו וא"כ איך אמר ג"כ דילמא ש דאי הוא וכו' וזה הטיבו שלפי שלקח כתחלה לטון
 דילמא לקח ג"כ ככולם זה הלשון א"ו ככל לומר שכונת הפשט היא כזה האופן
 דילמא טעם אמר במתני' שבו שלא אוכל פת היא לאפיקי' שיוכל לכוסק חטי' כמות
 שהן ולא אמר פת לחלק אלא להפטר עצמו מחטים כמות שהן שיוכל לאוכלן וזה
 דילמא זה הפת שאמר לא אמרו לחלק אלא להפטר עצמו מחטים כמו שהן וכו' ולא
 נתברר לי אם רש"י ירצה זאת הפי' ה"לל פת חטים וכן של שעורים וכן של כוכמין
 כו' כזה י"ל שדרך המשנה לומר הדבר בלשון יותר קצר שיוכל וא"כ יותר קצר
 היא זאת שאמר פת הטיב פת שעורים פת כוכמין שאמר וכן של שעורים וכן של
 כוכמין וא"כ זאת הקושיא שאמר ה"לל וכו' אינה כלום לזה נשיב שאמר בזה האופן
 טעם כונת זה הנשבעל היה לחלק באומרו פת אלא לאפיקי' מעין תערוכת
 ה"לל וכן וכן לפי שכן דרך הנודרים לומר כשרוצים לחסור עצמם מדבר' רבי לומ'
 שבו שלא אוכל מזה וכן של זה וכן של זה אבל כשלקח פת ולא אמר כדרך הנודרים
 כראה שאין כונתו אלא לחלקם שכן דרך מו' שרצה לחלקם שאומר פת פת וכו'
 תכן התם תן לי חטים ושעורים וכו' י"ל שכיון שמואת הכריתא יש קיוע גדול לדברי
 רב אחא ברבי דרב איקא למה לא אמר כדתנן והקיוע מבואר שכשאמר שבועה
 שאין לך בידי אמר שאינו חייב אלא א' וכשאמר שבו שאין לך בידי חטים ושעורים
 וכוכמים חייב על כל א"א וזה עצמו הוא מ"ש רב איקא שאמר טעם אמר שבו שלא
 אוכל כשאמר בן כו' לאכול שמן ודבש שאינו חייב אלא א' אבל אם אמר שבועה שלא
 אוכל שמן ודבש וחלב חייב על כל א"א וא"כ לא אמר כדתנן והתשובה לזה היא
 שלפי שבה יש מחלוקת בגמרא לקמן בפ"י לפי שלא ידעיקן הפי' האמתי' לא אמר
 תניא דמקיוע וכו' הג"כ גרס' רש"י ז"ל ור"ח ז"ל הא פת חטים לאכול ושעורים לכוס
 ז"ל אפי' וכו' רוצה לומר שי' שגרם שאמר הא פת חטים לאכול ושעורים אפי' לכוס
 אמ' שלא גר' זה האפי' ונתן טעם לזה ואמר דמי שאמר חטים שאינו טועם אפי' לכוס
 ויותר לאסת' וכו' אמר בזה האופן שמי שגרם אפי' כונתו שלא מוכיעא שאקור לו
 לאכול פת חטים לא אפי' לכוסקן כמות שהן אקור לו ואמר דמי' שזאת לא מוכיעא
 אינו אמת שארבה הא שמי שאקור עליו חטים אקור לכוס ומותר לאפתי' א"ע
 ומאן דגרים אפי' לא דקעט שגרא' שזה הלשון מיותר שכיון שלמעלה הקשה וא"מ
 טעם

שהיא כוב איך אמר ומאן דגריס אפילו לא דק יש לומר שפירושו בזה האופן ומאן
 דגריס זאת הגרס' לא דק משמעו אפי' שמעושתו לא מעבי כח אפיו לא אפי' כוסק
 וככאן לא בא היטב לשון אפי' בעכו' הקכה שאמרנו שהפת ענמו הוא מותר לאכול
 ולא לכוסק הטנים כמות שהן עכ' אע"פ מי שרונה לומר דאי אמר הכי אינו אקוה
 אלא כפת וכו' רונה לומר ש"מ שאמרנו שאם הזכיר פת אפילו שלא באמר אחריו
 פת אחר אלא שיאמר שעורים כוסמין אינו אקור בכלם אלא כפת ולא לבס' והביא
 זאת הפי' לפי שאפי' לזה הפי' מי שאמר אפי' לבס' לא דק וכו' אע"פ שאפי' תערוכת
 וכו' לפי שהוא אמר שכשלאמר פת חטין וכן שעורין וכן כוסמין שאינו אקור אלא
 כפת לפי שהפת מוסך וזהו יל' שכשלמא חס באמר שהפת אינו חוור אלא לזה
 לכד היינו דאקשינן ודילמא על ידי תערוכת אלא לדידך שאמרת שהפת מוסך
 איך אקשינן ודילמא ע"י תערוכת שא"ל לומר ע"י תערוכ' לזא ואקשינן ע"י תערוכת
 משמע ליה דלאו דינא הכי וכו' ר"ל שלא שאל ודילמא ע"י תערוכת לפי שהדין
 הכי אלא ככותו מהשאל לומר שאם טעה הנדר וקובר שזאת שבועה לע"י תערוכ'
 אבל פטיטה שאם יסאול לכו שאף בלא תערוכת מחייבים ליה ואם תאמר שזה
 אינו אמת שהרי יש לנו שמי שאומר שבועה שאוכל תאנים וענבים שאינו חייב עד
 שיאכלם בערוכ ובכת אחת ואם כן איך אמרת שאם אמר שבו' שלא אוכל חטים
 שעורים כוסמין חייב אם אכלם שלא ע"י ערוכ ובכת אחת זה כונת הר"ם באומר
 ע"כ והשיב לזה ואמר שטניא שאם התם אומרים שזריך לאוכלם בכת אחת דוקא
 במפרש שלא לאכול תאנים וענבים בכת אחת אבל הבא שלא פירש חייב
 על כל אחד ואחד וכו' אמר עוד ודאמרינן לקמן מן אלו וכו' כונתו בזה שהוא אמר
 שכשלאמר ודילמא ע"י תערוכת משמע ליה דלאו דינא הכי וכונת משמע למפרש
 שהוא אמר שר"ל דאי אמר הכי ואם כן נאל' סלוה המפרש משמע ליה דלאו דינא
 הכי הוא שהוא קובר שדילמא הדין הכי וא"כ יל' א"ל שכשלמא כשלאמר דילמא על
 ידי תערוכת משמע לכ' דלאו דינא הכי גב' כשאל לקמן דילמא מן אן הוא דלא
 שתינא הא אחרונא שתינא באמר דלאו דינא הכי לא שאמר דילמא הנדר טועה
 אלא לדידך הר"ם שאתה קובר שכשלאמר דילמא ע"י תערוכת משמע דדינא הכי
 גם כן כשלאמר דילמא מן אלו הוא דלא שתינא משמע דדינא הכי וזה יל' שאיך
 יתכן שהדין הכי שמי שאמר שבועה שלא אשתה מן אלו שאלו ענמם מותר לשתות
 שזה ח' לזה אמר ודאמרינן לקמן וכו' משמע דלאו דינא הכי שר"ל שזה לכע משמע
 שלאו דינא הכי ואם שאל דילמא פי' דילמא הנדר טעה אבל אם בא למשאל לן
 אמרינן ליה דכולן בכלל וכו' :

תמו הסוגיות ממעונות אריות בעורת שוכן עליות :

Con licentia de Superiori.

1623.
 J. Pinney de Math. Lib. P. 128